

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
ORTAÇAĞ BİLİM DALI**

**11 NUMARALI DEVELİ ŞER'İYYE SİCİLİ
(H. 1320-1/ M. 1903-4) TRANSKRİPSİYON
VE DEĞERLENDİRME**

**Tezi Hazırlayan
Nagehan GÜNEŞ**

**Tezi Yöneten
Prof. Dr. Ali AKTAN**

Yüksek Lisans Tezi

**Temmuz-2013
KAYSERİ**

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
ORTAÇAĞ BİLİM DALI**

**11 NUMARALI DEVELİ ŞER'İYYE SİCİLİ
(H. 1320-1/ M. 1903-4) TRANSKRİPSİYON
VE DEĞERLENDİRME
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Tezi Hazırlayan
Nagehan GÜNEŞ**

**Tezi Yöneten
Prof. Dr. Ali AKTAN**

**Temmuz-2013
KAYSERİ**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Nagehan GÜNEŞ

YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI

“11 Numaralı Develi Şer’iyye Sicili (H. 1320-1/ M. 1902-3) Transkripsiyon ve Değerlendirme” adlı Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi’ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Nagehan GÜNEŞ

Danışman

Prof. Dr. Ali AKTAN

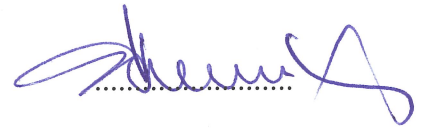
Anabilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Ali AKTAN danışmanlığında Nagehan GÜNEŞ tarafından hazırlanan “11 Numaralı DEVELİ ŞER’İYYE SİCİLİ” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ**İmza**

Danışman : Prof. Dr. Ali AKTAN

Üye

Doç. Dr. Özen Tok

Üye

Y. Doç. Dr. Muhittin KAPANSAHİN /

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu’nun 5./7/ 2013 tarih ve...11.....sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Lütfullah CEBECİ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR

Osmanlı Devleti adalet sisteminde, devlet içerisinde yaşayan tebea arasında meydana gelen adli vaka niteliğini taşıyan her olay ve durum Osmanlı adalet sistemi içerisinde değerlendirilmiş ve bu adli vakalarla ilgili kararlar kayıt altına alınmıştır. Kayıt altına alınan bu kararlardan Şer'iyye Sicilleri'nin son derece önemli olduğu tarih araştırmacılarınca kabul edilmektedir.

Şer'iyye Sicilleri Osmanlı Devleti'nin sosyal, iktisadi, ekonomik ve dinî nitelik taşıyan davalardan alınan kararları kendisinde toplamaktadır. Bu nedenle Osmanlı Devleti'nden günümüze kalan Şer'iyye Sicilleri'nin tasnifi, incelenmesi zorunlu hle gelmiştir. Şer'iyye Sicilleri alanında derinlemesine yapılacak her çalışma Osmanlı Devleti'nin adli, siyasi, sosyal, ekonomik yapısının daha iyi anlaşılmasına vesile olacaktır. Bu bağlamda yapmış olduğumuz çalışma 11 Numaralı Develi Şer'iyye Sicili'nin tasnif ve günümüz harflerine transkribe edilmesiyle ilgilidir. Çevirisini yapmış olduğumuz belgeler M.1902-1903, H. 1320-1321 yıllarına ait olup iki kısım hâlinde tutulmuştur. Anlaşıldığı kadarıyla kayıtları tek bir kişi tutmuş olup, rik'â denilen yazı türüyle yazıya geçirmiştir.

Belgelerin transkripsiyonuna başlamadan önce konu ile ilgili bir ön çalışma yaptık. Bu doğrultuda daha önceden çevirisi yapılmış Develi Şer'iyye Sicilleri'ni inceledik. Bu ön çalışmanın belge içerisinde geçen yer ve özel isimleri doğru şekilde ve aynen transkribe edebilmemizde payı büyük oldu.

Belgelerin çevirisini yaparken, belgeler içerisindeki Osmanlıca kelimeleri ve özel isimleri okunduğu gibi transkribe etmeye çalıştık. Yalnız Türkçe ekleri günümüz kullanımına uygun şekilde transkribe ettik. Belge içerisinde okunamayan yerleri transkripsiyon usulüne üç nokta ile (...) gösterdik.

Çalışmamızın, adı geçen dönemde Develi şehri tarihine katkıda bulunmasını ve bu konumda olan yapılacak yeni araştırmalara kaynaklık etmesini diliyoruz. Bana bu çalışmamda maddi, manevi yardımlarını esirgemeyen aileme ve çalışmamın her aşamasında ilgisini, tecrübesini ve yardımlarını esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Ali AKTAN'a teşekkürü bir borç bilirim.

Nagehan GÜNEŞ

11 NUMARALI DEVELİŞER'İYYE SİCİLİ TRANSKRİPSİYON VE DEGERLENDİRİLMESİ

Nagehan GÜNEŞ

Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Tezi, Nisan 2013
Danışman: Prof. Dr. Ali AKTAN

ÖZET

Tarih; yazılı, sözlü ve kalıntı şeklindeki kaynaklara dayanarak geçmişe ışık tutan bir bilimdir. Tarihin en önemli yazılı kaynaklarından biri de Şer'iyye Sicilleridir. Şer'iyye sicilleri, Osmanlı Devleti'nde kadıların verdiği hükümleri ve yazıya geçirilen diğer kayıtları içerirdi. Bir bölgenin kadısı her olayı, bir şahitliği, bir hibeyi, bir ikrarı müracaat üzerine kayıtlara geçirirdi.

Şer'iyye Sicilleri, Osmanlı Devleti'nin tarihi açısından en önemli kaynaklardan biridir. Osmanlı Şer'iyye mahkemelerinde tutulan bu kayıtlar, o dönemdeki hukuki, ekonomik, dinî, askerî ve idari uygulamalar hakkında bize ışık tutmaktadır. Ayrıca bu devletin yıkılmasından sonra yerine kurulan devletlerin tarihini Şer'iyye Sicillerini incelemeden doğru bir şekilde anlayamayız.

Develi, Akdeniz ve İç Anadolu bölgeleri arasında bir köprü konumunda olması hasebiyle stratejik bir konuma sahiptir. O dönemlerde Develi'de Müslüman ve gayrimüslim halkın birlikte yaşadığı mahalleler mevcuttu. Aynı zamanda Develi tarih boyunca bir çok medeniyete tanıklık etmiştir.

Şer'i mahkemelerde Müslümanlar gayrimüslimlere, gayrimüslimler de Müslüman halka şahitlik ve vekillik yapıyorlardı. 19. yüzyılda Müslüman halk genellikle tarım ve hayvancılıkla uğraşırken, gayrimüslim halk ise ticaret ve zanaatla geçimlerini sağlıyorlardı.

Anahtar kelimeler: Osmanlı, İslam Hukuku, Şeri'yye Sicili, Kadı, Develi

**THE TRANSCRIPTION AND OF RESEARCH OF 11 DEVELİ ŞER'İYYE
REGISTER**

Nagehan GÜNEŞ

**Erciyes Universty, The Institute Of Social Sciences
M. A. Thesis, April 2013
Advisor: Prof. Dr. Ali AKTAN**

ABSTRACT

The history is a science that tries to light the way for the past, basing on written,verbal remainal sourcses. One of the most important written documents is the Şer'iyye Sicils. Şer'iyye Sicils contain the written recors and judgements that Kadis in the Ottoman decide. The Kadi of aregion enters into the register every event, forexample a witnessing a donation, a confession on aapplication.

Şer'iyye Sicils are one of main sources of Ottoman. This documents that was keptin Şer'i law courts in Ottoman light the way for us about juridical, economical, religious, military and managerial applications. The history of states that was founded after demolishing of Ottoman is very difficult to understand unless investigation of Şer'iyye Sicils.

Develi had a stragetical position because of a bridge between Akdeniz region and internal Anadol region. There were muslim and non-muslim districts at Develi. Develi had been give evidence many important civilizations. In Şer'i law courts, muslims were witnessing for non muslims; non muslims were witnessing for muslims.

Keywords: The Ottoman, İslamic law, Kadi, Şer'i law courts, Develi

İÇİNDEKİLER

11 NUMARALI DEVELİ ŞER'İYYE SİCİLİ TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRİLMESİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI	ii
KABUL ONAY	iii
ÖNSÖZ/TEŞEKKÜR	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1
A. OSMANLI HUKUK SİSTEMİ	1
1. Şer'iyye Mahkemeleri	1
2. Mahkemelerde Bulunan Görevliler	2
2.1. Kadı	2
2.2. Nâib	2
2.3. Kassâm	2
2.4. Muhzır	3
2.5. Çavuşlar	3
2.6. Mübâşir	3
B. ŞER'İYYE SİCİLLERİ	3
1. Şer'iyye Sicillerinin Tanımı, Tarihi Gelişimi ve Önemi	3
2. Şer'iyye Sicillerinin Muhtevası	4
3. Şer'iyye Sicillerindeki Belge Çesitleri	5
3.1. Fermanlar	5
3.2. Buyruhdular	5
3.3. Tezkireler	5
3.4. Temessükler	5
3.5. Hücetler	5
3.6. İ'lâmlar	6

3.7. Marûzlar	6
3.8. Mürâseleler	6
C. DEVELİ ŞER'İYYE SİCİLLERİ	6
1. Sicillerin Durumu	6
2. 11 Numaralı Develi Şer'iyye Sicili.....	7
3. Metnin Transkripsiyonunda Takip Edilen Metod	7
4. 11 Numaralı Develi Şer'iye Sicili İçerisindeki Belgelerin Konularına Göre Tasnifi	8
5. 11 Numaralı Develi Şer'iye Sicili İçerisindeki Belgelerin Konularına Göre Oranları	9

BİRİNCİ BÖLÜM

1. BİRİNCİ KISMA AİT BELGE ÖZETLERİ	10
2. İKİNCİ KISMA AİT BELGE ÖZETLERİ.....	27

İKİNCİ BÖLÜM

1. BİRİNCİ KISMA AİT BELGELERİN TRANSKRİPSİYONU	36
2. İKİNCİ KISMA AİT BELGELERİN TRANSKRİPSİYONU	155

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BELGELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. DEVELİ'NİN TARİHİ GELİŞİMİ VE OSMANLI İDARİ TAKSİMATINDAKİ YERİ	217
1. Selçuklu Devleti Döneminde Develi	217
2. Osmanlı Devleti Döneminde Develi	218
B. AİLE HUKUKU	219
1. İslam Hukukunda Evlilik	219
2. Vasîlik	220
3. Nafaka.....	221
4. Tereke	222
C. SOSYAL YAPI	223
1. Müslümanlar ile Gayrimüslimler Arasındaki İlişkiler	223
D. RÜ'YET-İ-i HİLÂL	223

1. Mahalleler	225
2. Köyler	226
3. Kasabalar	226
4. 1902-1903 Yıllarında Develi'deki Görevliler	226
SONUÇ	228
BİBLİYOGRAFYA	229
İNDEKX	231
EKLER	233
ÖZGEÇMİŞ	296

KISALTMALAR

- a.g.e. : Adı geçen eser
a.g.m. : Adı geçen makale
B.No : Belge Numarası
H. : Hicri
M. : Miladi
C. : Cilt
s. : Sayfa
vd. : ve diğerleri

GİRİŞ

A. OSMANLI HUKUK SİSTEMİ

1. Şer'iyye Mahkemeleri

Kadınların şer'i hükümlere göre yargılama yaptıkları mahkemelerdir. Şer'iyye mahkemelerini ifade etmek için Meclis-i Şer'i, Meclis-i şer'i şerif-i enver tabirleri kullanılmaktadır. Şer'iyye mahkemelerinin belli bir makam binası yoktur. Ancak kadınların yargı işlerini kolayca yürütebilecekleri ve ilgililerin her an kadını bulabilecekleri, mahkemenin vakarına yakışır bir yerin bulunması şarttır. Bu yer de umumiyetle ya kadının evi veya cami ve mescit yahut medreselerin bir odasıdır.¹ Bu hususlar II. Mahmut'tan önceki devirler için geçerlidir.

II. Mahmut'tan itibaren kadınların yetkileri azaltılmıştır. Yargılama alanında yeni düzenlemeler yapılmıştır. 1837'de ilk defa resmî binaya taşınan İstanbul kadılığının bu durumu takiben, kadınların bazı yetkilerinin kaldırıldığını görüyoruz. Yine 1857'de Şer'iyye mahkemeleri yeni bir yapıya kavuşturuldu. Bu nizamnameye göre Evkaf, Kassâm ve Kazasker mahkemeleriyle özellikle İstanbul mahkemelerinin yetkileri ayrı ayrı tespit edildi ve kısmen sınırlandırıldı.²

---

¹ Ahmet Akgündüz, "Şer'iyye Mahkemeleri ve Şer'iyye Sicilleri", *Türkler Ansiklopedisi*, C. X., Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, s.70-71.

² Halil Cin, "Tanzimat Döneminde Osmanlı Hukuku ve Yargılama Usulleri", *150. Yılında Tanzimat*, Ankara 1992, s. 24.

2. Mahkemelerde Bulunan Görevliler

2.1. Kadı

Arapça ‘kadâ’ kökünden gelip ism-i fâil olan ‘kadı’, hukuki uyuşmazlıkları ve davaları karara bağlamak üzere devletçe tayin edilen görevli hâkim olarak tanımlanmaktadır.³

Bayram ve cuma günleri dışında yargı görevlerini yerine getirirler.⁴

Şer’i hükümleri icra, Şer’iyye sicillerinin (kararların) yazımı, veli veya vasîsi olmayan küçükleri evlendirme, yetimlerin ve gaiblerin mallarını muhafaza, vasî ve vekilleri tayin ya da azil, vâkifları ve bunların muhasebelerini kontrol, evlenme akdini icra, vasîyetleri yerine getirme ve kısaca bütün hukuki isleri takip, kadıların görev ve yetkileri arasındadır.⁵

Kadılık, mansıb ve pâyeye olmak üzere iki kısımdı. Bir makam bilfiil işgal olunur ve orada vazife görülürse buna *Mansıb*, bilfiil işgal olunmaz, sadece bir rütbe derecesi olarak ismen kullanılırsa *Pâyeye* denirdi.⁶

Şer’iyye mahkemelerinde, karar merci olan kadılar dışında başka görevliler de bulunmaktaydı.

2.2. Nâib

Sözlükte vekil demek olan *nâib* terimi, kadıların kendi yerlerine davalara bakmak üzere görevlendirdikleri kişiler manasını ifade eder. Kadılara da nâib denir; çünkü onlar da sultanın vekili olarak yargı görevini ifa ederler. Kadıların görev yerlerine kendilerinin gitmeyip yerlerine nâib görevlendirdikleri de olurdu.

2.3. Kassâm

Sözlük anlamı, taksim eden demek olan *kassâm* kelimesi hukuki terim olarak, vefat eden kişilerin terekelerini paylaştıran şer’i memur anlamına gelir. Her kadılıkta hususi

³Mardini Ebu’l-Ulâ, *İslâm Ansiklopedisi*, “Kadı” Maddesi, Türk Diyânet Vakfı Yayınları, C. XXIV., İstanbul 2001, s. 66.

⁴Akgündüz, *Şer’iyye Mahkemeleri ve Şer’iyye Sicilleri* s. 54.

⁵Ahmet Akgündüz, *Şer’iyye Sicilleri*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, C.I., İstanbul 1980, s. 55.

⁶Midhat Sertoğlu, *Osmanlı Tarih Lûgatı*, Enderun Yayınları, İstanbul 1986, s. 166.

Kassâm defteri vardır ve kassâmlar, taksim eyledikleri terekelerden *resm-i kismet* adıyla bir harç alırlardı.

2.4. Muhzır

Sözlük anlamı huzura getiren demek olan *muhzır*, davacı ve davalıları mahkemeye getiren ve savcının bazı görevlerini ifa eden bir memurdur.

2.5. Çavuşlar

Mahkeme ilâmlarının icrası, borçlunun mallarını satarak borcunun ödenmesi, icap ederse mahkeme kararıyla borçlunun hapisle tazyiki, hukuken kesinleşen nakdî ve bedenî cezaların infazı, kısaca günümüzdeki icra memurları ve kısmen de savcılarının ve emniyet görevlilerinin vazifelerini ifa ederler.

2.6. Mübâşir

Sözlükte bir işe başlayan demek olan mübâşirin adlî memur olarak iki manası vardır. Birincisi; mahkemelerde celb ve tebliğ işlerinde kullanılan memur anlamıdır ki, muhzır ile eş anlamlıdır. Diğeri ise; Tanzimattan önce devletçe gördürülmesi veya soruşturulması lazım gelen bir iş için görevlendirilen memur demektir. Bu görevi karşılığında *mübâşiriye* denilen bir ücret alır.⁷

B. ŞER'İYYE SİCİLLERİ

1. Şer'iyeye Sicillerinin Tanımı, Tarihi Gelişimi ve Önemi

İslâm hukukunu hukuk sistemi olarak kabul eden Osmanlı Devleti'nin yargı organı olan şer'i mahkemeler, devletin belirli zamanları hakkında hukuki, iktisadi, dinî, askerî ve idari müesseseleri hakkında bize çok değerli tarihi belgeler bırakmıştır.

XV. yüzyılın ikinci yarısından başlayarak XX. yüzyılın ilk çeyreğine kadar geçen yaklaşık beş asırlık bir dönemin bütün Osmanlı coğrafyasındaki kaza merkezlerinde, kadıların tuttıkları kayıtları ihtiva eden şer'iyeye sicilleri, Osmanlı tarihi

⁷ Ahmet Akgündüz, *Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahlilleri*, Fey Yayınları. C.I., İstanbul 1990, s.232-233.

araştırmalarındaki en önemli kaynaklardan biridir. Sicil, kelime anlamı olarak kaydetmek, karar vermek demektir. Terim olarak sicil, bütün hukuki olayları, kadıların verdikleri karar suretlerini, hüccetlerini ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazıları ihtiva eden defterlere verilen addır.⁸

şer'iyeye sicillerinin mahkemece tutulup muhafazası hukuki bir ihtiyaçtan doğmudur. Zira kadı, i'lâm ve hüccetlerin bir nüshasını hak sahiplerine vereceğinden evrak üzerinde sahtekârlık yapılması ihtimalini önlemek için ilgili resmî yazıları kendi koruması altında olan defterlere kaydetmek suretiyle ihtiyaç hâlinde onlara müracaat edebilmeyi sağlamaktaydı.⁹

Türkiye içinde şer'iyeye sicillerinin dağılımı İstanbul şer'iyeye Sicillerinden İstanbuldakiler hariç diğerkleri Ankara Millî Kütüphane'de toplanmıştır. Bunların birer dijital kopyaları ise İstanbul Başbakanlık Arşivi'nde bulunmaktadır. Yurt dışındaki kadı sicillerinin sayıları hakkında ise řu an için kesin bir bilgi yoktur. Osmanlılardan kalma, Sofya Millî Kütüphanesi'nde, Üsküp'te Makedonya Tarihi Enstitüsü'nde, Yunanistan'da Selanik'teki Makedonya Enstitüsü'nde, Kıbrıs'ta, Kahire'de şam'da, Basra'da, Kudüs'te şer'iyeye sicilleri bulunmaktadır.¹⁰

2. şer'iyeye Sicillerinin Muhtevası

şer'iyeye sicillerinde bulunan kayıtları genel olarak iki grupta toplayabiliriz. Bunlardan ilki devlet adamları tarafından gönderilen hüküm, ferman, berat, buyruldu şeklindeki belgelerdir.¹¹ İkincisi ise kadı tarafından düzenlenip sicile yazılan i'lâm, hüccet, vakfiye, ahitnâme şeklindeki belgelerdir. XVII. yüzyılda mahallî belgelerin defterin bir başına, merkezden gönderilenlerin ise defter ters çevrilmek sûretiyle defterin diğerk başına yazıldığı görölmektedir.¹²

⁸ Suraiya Faroqhi, *Osmanlı Tarihi Nasıl İncelenir?*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2001, s. 55-57.

⁹ Ahmet Akgündüz, *şer'iyeye Sicilleri*, s.20.

¹⁰ Cahit Baltacı, *İslâm Paleografyası (Diplomatik-Arsivcilik)*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1989, s. 47-70. Atilla Çetin, Başbakanlık Arsivi Kılavuzu, s.131.

¹¹ Atilla Çetin, Başbakanlık Arsivi Kılavuzu, s.131

¹² Hava Selçuk, *şer'iyeye Sicillerine Göre Kayseri Sancağı ve Girit Seferi'ne Katkısı (1645-1669)*, Erciyes Üniversitesi Yayını, Kayseri 2008, s. 8.

3. Şer'iyye Sicillerindeki Belge Çesitleri

3.1. Fermanlar

Padişah tarafından umumu ilgilendiren konularda yayımlanan emirlerin genel adıdır. Bunlardan hususi şahısları ilgilendirenlerine *nişan* veya *berat* denir.¹³

3.2. Buyrulduklar

Sadrazamların yazılı emirleri demektir. Aslında buyruldu sadrazam, kaptan-ı derya, vezir, beylerbeyi ve kazasker gibi devlet erkânının yazılı emirlerine denir.¹⁴

3.3. Tezkireler

Osmanlı Devleti'nde aynı şehir ve kasabada bulunan resmî dairelerin birinden ötekine ve halkın birbirine yazdığı yazılardır.¹⁵

3.4. Temessükler

Osmanlı Devleti'nde mirî arazide ve vâkıflarda tasarruf hakkına sahip olan kimselere, yetkili makam ve şahısların verdiği tasarruf vesikalarıdır.¹⁶

3.5. Hüccetler

(Senedât-ı Şer'iyye) : Kadıların şer'i ve kazaî sahadaki resmî yazılarına hüccet denir. Hüccetlerde kadıların hükmü bulunmaz. Tarafların ikrar ve tasdiki belirtilir. Kadının imza ve mührünü taşıyan yazılı belgedir. Şer'iyye sicillerindeki yazılı kayıtların çoğunluğunu hüccetler teskil etmektedir. Bir mahkemenin hüccet tanzim edip ilgilinin eline vermesi, o konuda hukuki çekişmenin olmayacağı ve hücceti elinde bulunduranın lehine karar verileceği anlamına gelmektedir.¹⁷

¹³ Ali Aktan, *Osmanlı Paleografyası ve Siyasî Yazışmaları*, Osmanlılar İlim ve İrfan Vakfı Yayınları, İstanbul 1995, s. 177.

¹⁴ Akgündüz, *Şer'iyye Sicilleri*, s. 44.

¹⁵ M. Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, M.E.B, C.III., İstanbul 1993, s. 49.

¹⁶ Aktan, *Osmanlı Paleografyası ve Siyasî Yazışmaları*, s.177.

¹⁷ Akgündüz, 21.

3.6. İ'lâmlar

Osmanlı şer'i mahkemelerinde kadıların davalar hakkında verdikleri hükümleri, kararları ihtiva eden, üzerinde kadının mühür ve imzasını taşıyan belgelerdir. İlâmı diğer belgelerden ayıran en belirgin fark, kadının kararını içermesidir. Kadının kararını içeren her belge ilâmdır.¹⁸

3.7. Marûzlar

Kadıların icra makamlarına idari bir durumu arz etmek üzere kaleme aldıkları belgeler ile halkın yazdığı şikayet dilekçeleridir.¹⁹

3.8. Mürâseleler

Kelime anlamı olarak haberleşmek, mektuplaşmak manasını taşır. Terim olarak kadıların, protokolde kendilerine eş sayılabilecek ya da kendilerinden aşağı olan makamlara hitaben kaleme aldıkları yazıya denir.²⁰

C. DEVELİ ŞER'İYYE SİCİLLERİ

1. Sicillerin Durumu

Develi Şer'iyeye Sicilleri Milli Kütüphanede muhafaza edilmekte olup toplam 49 adettir. Bu sicillerin en erken tarihlisi H. 1301-1030 (M. 1883-1885), en geç tarihlisi ise H. 1338-1340 (M. 1919-1921) yıllarına aittir.

Develi Şer'iyeye Sicilleri'nin kapsadığı konuları sıralayacak olursak; hukuk, tereke, evrak kayıt, vekâlet, hasılat, tescil ve evamir üzerinedir. Genellikle "rika" tarzı yazı kullanılmış, bazen aynı defter içerisinde dahi rika kırması vb. diğer yazı türlerinin kullanıldığı göze çarpmaktadır.

Millî Kütüphane'den temin edilen Develi Şer'iyeye Sicilleri kataloğundan alınan bilgilere göre, siciller hakkında "ciltsiz, harap, yazı genellikle silik ve bozuk, fare yenikli, rutubet görmüş, sahifeler yırtık" gibi bilgiler verilmiştir.

¹⁸ Akgündüz; 29.

¹⁹ Aktan; 177.

²⁰ Aktan; 177

XV. yüzyıldan itibaren günümüze kadar sağlam gelen sicillerin olduğu bir gerçektir. Ancak, oldukça geç tarihli olan Develi Şer'iyye Sicilleri'nin iyi korunmadıkları gözlenmektedir. Fakat bütün bunlara rağmen sağlam kalan siciller ve yıpranmış sicillerin sağlam olan sayfaları üzerinde yapılacak olan çalışmalar sonucunda 19. yüzyılın sonunda Develi'nin sosyal, kültürel, siyasi, hukuki, iktisadi ve idari durumu hakkında çok değerli bilgiler elde edilebilir.

2. 11 Numaralı Develi Şer'iyye Sicili

Tezimizin konusu 11 numaralı Şer'iyye Sicili Millî Kütüphane arşivinde 8052 numara ile kayıtlıdır. Dijital kopyaları İstanbul başbakanlık arşivindedir. Defter H. 1320 (M.1902) tarihinden H. 1321 (M. 1903) tarihine kadar dönemdeki belgeleri ihtiva etmektedir. Defter 120 sayfa (60 varak) 152 belgeyi ihtiva etmektedir. Ancak belgeler iki bölüm halinde tutulmuştur. Birinci bölüm 98 belge, ikinci bölüm 54 belge ihtiva etmektedir.

3. Metnin Transkripsiyonunda Takip Edilen Metod

Günümüzde Şer'iyye sicilleri ile ilgili birçok çalışma yapılmış ve hâlen yapılmaktadır. Bizim de çalışmamız Develi Kazasına ait olan "11 Numaralı Develi Şer'iyye Sicili" nin günümüz harflerine çevrilmesi ve değerlendirilmesi ile ilgilidir. Çevirisini yapmış olduğumuz belgeler M.1902-1903- H. 1320-1321 yıllarında iki kısım hâlinde kaydedilmiştir. Anlaşıldığı kadarıyla kayıtları tek bir kişi tutmuş olup, "Rik'a" denilen yazı türüyle yazıya geçirilmiştir. Belgelerin transkripsiyonuna başlamadan önce konu ile ilgili bir ön çalışma yaptık, bu doğrultuda daha önceden çevirisi yapılmış Develi Şer'iyye Sicilleri'ni inceledik. Bu ön çalışmanın belge içerisinde geçen, yer ve özel isimleri doğru şekilde ve aynen transkribe edebilmemizde payı büyük oldu. Daha sonra, belgeler içerisinde mürekkebin dağılmış olduğu yerler mevcut olduğundan bilgisayar ortamında parlaklık ve karışıklık ayarlamasından yararlandık ve fotokopide iyi çıkmayan yerleri de daha doğru bir şekilde okumaya çalıştık.

Belgelerin çevirisini yaparken, belgeler içerisindeki Arapça ve Farsça kelimeleri ve özel isimleri okunduğu gibi transkribe etmeye çalıştık. Yalnız Türkçe eklemeleri günümüz

kullanımına uygun şekilde transkribe ettik. Belge içerisinde okunamayan bazı yerleri transkripsiyon usulüne uygun (...) şeklinde üç nokta ile gösterdik.

11 Numaralı Develi Şer'iyeye Sicilindeki belgeler sağdan sola doğru 120' den başlayarak numaralandırılmıştır. Biz de belge numaralarına sadık kalmak amacıyla kendimiz yeniden numaralandırma yapmadık. Belge numaraları 1 den başlayarak artarken sayfa numaraları 120 den başlayarak küçülmektedir.

Yapacağımız kısa bir değerlendirme ile çalışmamız sırasında elde ettiğimiz sonuçları ortaya koyarak tarihi gelişimi içinde XX. Yüzyılın başlarında Develi'nin idari sosyal ve ekonomik yapısını açıklamaya çalıştık. Bizim incelediğimiz "11 Numaralı Develi Şer'iyeye Sicili" % 67 oranında vasî ve vekil tayini konularını ele almaktadır. İkinci sırada % 15 oranında tereke kayıtları gelmektedir. Diğer belgeler ise çeşitli konulara aittir.

4. 11 Numaralı Develi Şer'iyeye Sicili İçerisindeki Belgelerin Konularına Göre Tasnifi

Belgenin konusu	Belgenin numarası
Vasî ve Vekil Tayini	Birinci Bölüm: 2, 5, 6, 8, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 23,24, 25, 26, 29, 31, 33, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 44, 45, 46, 48,49, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 79, 81, 83, 84, 88, 90, 92, 93 İkinci Bölüm: 1, 3, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 39, 41, 43, 45, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 54
Tereke	Birinci Bölüm: 1, 7, 9, 11, 17, 18, 28, 30, 34, 70, 78 İkinci bölüm: 2, 4, 9, 19, 21, 23, 25, 27, 36, 38, 40, 42, 44
Anlaşmazlıklar ve Mal Teslimi	Birinci Bölüm: 3, 14, 32, 46, 47, 57, 85, 94, 95 İkinci Bölüm: 37, 48
Nafaka ve Mehir	Birinci Bölüm: 4, 13, 38, 96
Miras Paylaşımı	Birinci Bölüm: 47, 52, 86, 98
Memuriyete Atama	Birinci Bölüm: 82
Vâkif	Birinci Bölüm: 22 , 87

5. 11 Numaralı Develi Şer'iyeye Sicili İçerisindeki Belgelerin Konularına Göre Oranları

Belgenin konusu	Bütün belgeler içerisinde oran %
Vasî ve Vekil Tayini	% 67
Tereke	% 15
Anlaşmazlıklar ve Mal Teslimi	% 8
Nafaka ve Mehir	% 3
Miras Paylaşımı	% 4
Memuriyete Atama	% 1
Vâkif	% 2

BİRİNCİ BÖLÜM

1. BİRİNCİ KISMA AİT BELGE ÖZETLERİ

Sayfa No : 120, Belge No : 1

Güney Mahallesi ahalisinden Ömer bin Ahmed'in tevzi olunan tereke kayıtları ve hisselerin belirtildiği belgedir. 5 Şaban 1320 (7 Kasım 1902).

Sayfa No : 119 , Belge No : 2

Güney Mahallesi ahalisinden Mehmed bin Ahmed'in ölümü ve sonrasında, eşi Şerife hatunun vasî tayin edildiğine karar verilen belgedir. 5 Şaban 1320 (7 Temmuz 1902).

Sayfa No : 119, Belge No : 3

Fenese İslam Mahallesi ahalisinden Çobanoğlu Ömer bin İsmail'e ait mor tonda bir merkebi Halil Ağa'nın sakladığı ve dört buçuk sene sonra merkebi Halil Ağa'nın yanında bulması üzerine, Halil Ağa'nın merkebi asıl sahibi Çobanoğlu Ömer'e teslim etmesine karar verilen belgedir. 14 Şaban 1320 (16 Kasım 1902).

Sayfa No : 118, Belge No : 4

Cami-i Kebir Mahallesi'nden Tıraşoğlu Ahmed Efendi'nin eşi Penbe hatununun nafaka ve kisve bahası istemesi üzerine, gereğinin belirlenmesiyle ilgili belgedir. 5 Şaban 1320 (7 Temmuz 1902).1

Sayfa No : 117, Belge No : 5

Cami-i Kebir Mahallesi'nden Mustafa Siyavuş, Sendiremeke Karyesi ahalisinden Ali bin Ömer Ağa'nın vefatı üzerine Melikyan Agob Efendi'yi vekil tayin eylediğine dair belgedir. 1 Ramazan1320 (2 Aralık 1902).

Sayfa No : 117, Belge No : 6

Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Hatice hatunun eşi Ali Efendi'den alacağı nafaka ile ilgili olarak herhangi bir davada babası Ahmed Efendi'yi vekil tayin eylediğine dair belgedir. 5 Ramazan 1320 (6 Aralık 1902).

Sayfa No : 116 , Belge No : 7

Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden İbrahim bin Mehmed'in belirlenen tereke kayıtlarıdır. 29 Şaban 1320 (1 Aralık 1902).

Sayfa No : 115, Belge No: 8

Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden İbrahim bin Mehmed'in ölümü üzerine daizadesi Ahmed Efendi'nin vasî tayin edildiğiyle alakalı belgedir. 29 Şaban 1320 (1 Aralık 1902).

Sayfa No : 115, Belge No : 9

Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Fatma binti Hacı Ahmed'in tevzi olunan tereke kayıtlarıdır. 29 Şaban 1320 (1 Aralık 1902).

Sayfa No : 114, Belge No: 10

Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Fatma binti Hacı Ahmed'in vefatı üzerine, kız kardeşi Hatice'nin vasî tayin edilmesiyle alakalı belgedir. 29 Şaban 1320 (1 Aralık 1902).

Sayfa No : 114, Belge No : 11

Kasapoğlu Mahallesi ahalisinden Manas veled-i Pelkos'un tevzi olunan tereke kayıtlarıdır. 25 Şaban 1320 (27 Kasım 1902).

Sayfa No : 112, Belge No : 12

Kasapoğlu Mahallesi ahalisinden Manas veled-i Pelkos'un ölümü üzerine çocuklarına, anneleri Dirohma'nın vasî tayin edilmesiyle alakalı belgedir. 25 Şaban 1320 (27 Kasım 1902).

Sayfa No : 112, Belge No : 13

Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Fatma hatun ibneti Yahya Ağa'nın nafaka ve kisve bahâsı talep etmesiyle ilgili belgedir. 13 Ramazan1320 (14 Aralık 1902).

Sayfa No : 111, Belge No: 14

Develü Güney Mahallesi ahalisinden Mehmed bin Ali'nin vefatı üzerine, mallarının tasarrufunun eşi Sabire hanıma ait olduğunu bunun hazır bulunan şahitler ile tescil edildiğine dair belgedir. 8 Ramazan1320 (9 Aralık 1902).

Sayfa No : 110, Belge No :15

Sendiremeke Karyesi ahalisinden Kör Ömer oğlu Ali Ağa'nın ölümü üzerine çocuklarına, Hamdi Ohannes Efendi'nin vekil tayin edildiğine dair belgedir. 8 Şevval 1320 (1 Ocak 1903).

Sayfa No : 110, Belge No : 16

Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Ali Efendi ibn Osman'ın eşi Hatice Hatun'a vereceği nafaka davasında vekil olmasına izin verilmesiyle ilgili belgedir. 7 Şevval 1320 (7 Ocak 1903).

Sayfa No : 109, Belge No : 17

Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Hatice ibneti Enbiya'nın tevzi olunan tereke kayıtlardır. 2 Şevval 1320 (2 Ocak 1903).

Sayfa No : 109, Belge No : 17

Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Hatice ibneti Enbiya'nın ölümü üzerine çocukları reşit oluncaya kadar, eşi Mehmed'in tayin edildiğiyle alakalı belgedir. 10 Şevval 1320 (10 Ocak 1903).

Sayfa No : 108, Belge No : 18

Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Rüşdiye Muallimi Salih Efendi ibn Mehmed'in tevzi olunan tereke kayıtlardır. 10 Şevval 1320 (10 Ocak 1903).

Sayfa No : 107, Belge No : 19

Cami-i Kebir Mahallesi'nden Salih Efendi ibn Mehmed'in vefatı üzerine Halime Hatun'un çocuklar reşit oluncaya kadar vasî tayin edildiğiyle ilgili belgedir. 10 Şevval 1320 (10 Ocak 1903).

Sayfa No : 107, Belge No : 20

Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Zoroğlu İbrahim bin Mehmed'in vefatı üzerine Kabuh Ali oğlu Ömer Efendi'nin vekil tayin edildiğine dair belgedir. 4 Şevval 1320 (4 Ocak 1903).

Sayfa No : 107, Belge No : 21

Ayakostan Mahallesi ahalisinden Konstanti Efendi, satın aldığı dükkânla ilgili meydana gelebilecek her türlü davada karesi Bedrosaki'yi vekil tayin ettiğine dair belgedir. 20 Şevval 1320 (20 Ocak 1903).

Sayfa No : 106, Belge No : 22

Cami-i Kebir Mahallesi'nden Seyyid Şerif Hazretleri vakfında görevli iken vefat eden Dalmazoğlu Mehmed bin Mehmed'in büyük oğlu Ali'nin, babasının yerine kendisinin alınmasını istemesine dair belgedir. 11 Şevval 1320 (11 Ocak 1903).

Sayfa No : 105, Belge No : 23

Ayakostan Mahallesi ahalisinden Yolnis Efendi veled-i Nikol'un Hoca İsmet Efendi'den alacağı on üç bin elli altı kuruş tereke davasında Yuvanaki veled-i Vasîli'yi vekil tayin eylediğine dair belgedir. 22 Şevval 1320 (22 Ocak 1903).

Sayfa No : 104, Belge No : 24

Kasapoğlu Mahallesi ahalisinden Terzioğlu Şahak veled-i Bogos'un Aynacıoğlu Esador'dan alacak davasında Melikyan Agob'u vekil tayin ettiğine dair belgedir. 25 Şevval 1320 (25 Ocak 1903).

Sayfa No : 104, Belge No : 25

Kilise Mahallesi ahalisinden Ohannes'in vefatından sonra, malların kullanımında kardeşi Agob Ağa'nın vekil tayin edildiğine dair belgedir. 23 Şevval 1320 (23 Ocak 1903).

Sayfa No : 103, Belge No : 26

Kilise Mahallesi ahalisinden Köşebaşı Hacı Haçer veled-i Kirkor, Terzioğlu İsak veled-i Bogos'un kendi aleyhinde açtığı istihlak davasıyla ilgili her türlü işlerde Bedros Efendi'yi vekil tayin etmesiyle ilgili belgedir. 3 Zilkade 1320 (2 Şubat 1903).

Sayfa No : 103, Belge No : 27

Cami-i Cedid Mahallesi'nden Saatçi Mehmed Ağa'nın kızı Fatma Hatun'un oturduğu evini yeğeni Elmas hatuna teslim etmesiyle ilgili belgedir. 23 Ramazan 1320 (24 Aralık 1903).

Sayfa No : 102, Belge No : 28

Kilise Mahallesi ahalisinden Ohanyan Ohan veled-i Kirkor'un tevzi olunan tereke kayıdır. 22 Şevval 1320 (22 Ocak 1903).

Sayfa No : 102, Belge No : 29

Kilise Mahallesi'nden Ohanyan Ohan veled-i Kirkor'un ölümü üzerine çocukları, miras hususunda amcaları Ohanyan Hacı Agob Ağa'yı vekil tayin ettiklerine dair belgedir. 22 Şevval 1320 (22 Ocak 1903).

Sayfa No : 101, Belge No : 30

Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Civelek oğlu Mehmed'in hanımı Amine hanımın tevzi olunan tereke kayıdır. 2 Zilkade 1320 (31 Ocak 1903).

Sayfa No : 101, Belge No : 31

Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Civelek oğlu Mehmed'in eği Amine hanımın vefatı üzerine çocuklarına, babaları Mehmed bin Muhsin'in vası tayin edildiğine dair belgedir. Zilkade 1320 (31 Ocak 1903).

Sayfa No : 100, Belge No : 32

Meteris İbrahim Ağa Mahallesi ahalisinden Hüseyin oğlu Hacı Seyyid'in ölümü üzerine vârisleri arasındaki anlaşmazlıklarla ilgili belgedir.

Sayfa No : 99, Belge No : 33

Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Kapusuzoğulları Mehmed Efendi'nin oğulları arasında çıkan miras davasında Ohannes Efendi'nin vası tayin edilmesiyle ilgili belgedir. 6 Zilkade 1320 (4 Şubat 1903).

Sayfa No :99, Belge No: 34

Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Şerife ibnetü'l-Hacı Ömer'in tevzi olunan tereke kaydıdır.

Sayfa No : 98, Belge No : 35

Ordu Kazası'nın Aybastı Nahiyesi Çakırlı Mahallesi ahalisinden Hacı Halilzade izzetlü Ali Osman Bey'in bütün mallarının satışı hususunda Zeki Efendizade Mahir Efendi'yi vası tayin ettiğiyle ilgili belgedir. 12 Zilkade 1320 (10 Şubat 1903).

Sayfa No : 97, Belge No : 36

Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Hatice hatun ibneti Yusuf'un kızkardeği Hafize hatunun nafaka ve kisve davasında babası Mehmed Efendi'yi vekil tayin etmesiyle ilgili belgedir. 16 Zilkade 1320 (14 Şubat 1903).

Sayfa No : 97, Belge No : 37

Cami-i Kebir Mahallesi'nden Şerife İbneti Hacı Ömer'in vefatı üzerine çocuklarına, babaları Mustafa bin Mustafa'nın vasî tayin edildiğine dair belgedir. 11 Şaban 1320 (13 Kasım 1903).

Sayfa No : 96, Belge No : 38

Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Fatma Hatun ibneti Hasan Efendi'nin nafaka talep etmesiyle ilgili belgedir. 12 Zilkade 1320 (10 Şubat 1903).

Sayfa No : 95, Belge No : 39

Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Fatma ibneti Hasan Efendi'nin mehr-i müeccele ve boşanma davasında kardeşi Bayram Ali Efendi'yi vekil tayin etmesiyle ilgili belgedir. 12 Zilkade 1320 (10 Şubat 1903).

Sayfa No : 94, Belge No : 40

Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden Keltyan Hacı Dikran'ın elindeki malları ibraz etmesi ve bu konuda Keltyan Hacı Vartin Efendi'yi vekil tayin etmesiyle ilgili belgedir. 1 Zilhicce 1320 (1 Mart 1903).

Sayfa No : 94, Belge No : 41

Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden Malkon veled-i Maladon'un ölümü üzerine, vârisler arasında çıkabilecek anlaşmazlıkları önlemek için, her türlü davada Vartin veledi Manuk'un vekil tayin edildiğine dair belgedir. 5 Zilhicce 1320 (5 Mart 1903).

Sayfa No : 92, Belge No : 42

Bonko Karyesi ahalisinden Elif ibneti Sarı Himmet hatununun nikah davasında Elmasyan Bedros Efendi'yi vekil tayin etmesiyle ilgili belgedir. 5 Zilhicce 1320 (5 Mart 1903).

Sayfa No: 91, Belge No: 43

Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Hatice hatun ibneti Yusuf'un eşi Mehmed Ağa'dan nafaka talep etmesiyle ilgili belgedir. 21 Zilkade 1320 (19 Şubat 1903).

Sayfa No: 90, Belge No: 44

Kelkin Karyesi ahalisinden Cemile hatun ibneti Ömer Ağa'nın Kelkin Karyesi'ndeki arazi davasında Elmasyan Bedros Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair belgedir. 15 Zilhicce 1320 (15 Mart 1903).

Sayfa No: 90, Belge No: 45

Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Hafize hatun ibneti Mehmed'in nafaka ve kisve behâsı için Mehmed Efendi'nin vekil tayin edilmesiyle ilgili belgedir. 21 Zilkade 1320 (19 Şubat 1903).

Sayfa No: 89, Belge No: 46

Güney Mahallesi ahalisinden Kevan oğlu Yusuf'un çocuksuz vefatı üzerine kardeşlerinin miras davasında Bedros Efendi'yi vekil tayin etmeleriyle ilgili belgedir. 16 Zilhicce 1320 (16Mart 1903).

Sayfa No: 89, Belge No: 47

Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Hasan Efendi ibn Hacı Ömer'in miras paylaşımı hususunda belgedir. 19 Zilhicce 1320 (19 Mart 1903).

Sayfa No: 87, Belge No: 48

Kilise Mahallesi'nden Verdiyan Manuk ve kardeşi Vartin aralarındaki mal paylaşımında Eçikyan Ohannes Efendi veled-i Hanes'i vekil tayin ettiklerine dair belgedir. 25 Zilhicce 1320 (25 Mart 1903).

Sayfa No: 87, Belge No: 49

Kilise Mahallesi ahalisinden Eçikyan Hanes veled-i Karabet'in vefat etmesiyle, vârisler arasında çıkabilecek her türlü davada Ohannes Efendi'nin vekil tayin edildiğine dair belgedir. 25 Zilhicce 1320 (25 Mart 1903).

Sayfa No: 85, Belge No: 50

Ayvaz Hacı Karyesi ahalisinden Mehmed bin Himmet'in vefatı üzerine vârisleri olan eşi ve çocuklarının bir vekil istemediklerine dair belgedir. 1 Muharrem 1321 (30 Mart 1903).

Sayfa No: 84, Belge No: 51

Meteris İbrahim Ağa Mahallesi ahalisinden İsa hafidi Mehmed bin Ali bin Süleyman'ın evini satışı konusunda Mehmed Efendi ibn Hacı Ahmed Ağa'yı vekil tayin ettiğine dair belge. 1 Muharrem 1321 (30 Mart 1903).

Sayfa No: 83, Belge No: 52

Mekke Karyesi ahalisinden Ömer oğlu Ali Kahya'nın vefatı üzerine, hayatta iken mallarının kullanılmasının kaydedilmesi ile ilgili belgedir. 1 Muharrem 1321 (30 Mart 1903).

Sayfa No : 81, Belge No : 53

Fenese Aşağı Mahallesi ahalisinden İslamağazade Hacı Mehmed Ağa'nın kızı Fatma hatun babasının hayatta iken borçlandığı kimselere borçlarını ödeyeceklerini ve alacağı olanlardan da teslim etmelerini ve bu konuda Hacı Hasan Ağa'yı vekil tayin ettiğine dair belgedir. 9 Muharrem 1321 (7 Nisan 1903).

Sayfa No : 80, Belge No : 54

Medine-Mekke Karyesi ahalisinden Hacı Osman bin Ali'nin Bayırbağ'da bulunan bostan yeri davasında Ali Ağa'yı vekil tayin eylediğine dair belgedir. 11 Muharrem 1321 (9 Nisan 1903).

Sayfa No: 79, Belge No : 55

Tomarza Karyesi ahalisinden Dadur oğlu Bogos'un kiracılarından alacakları icare-i müecceleyi tahsil etme ve bu konuda çıkabilecek her türlü davada Tamuzyan Manuk Efendi'yi vekil tayin etmesiyle ilgili belgedir. 1 Muharrem 1321 (30 Mart 1903).

Sayfa No : 78, Belge No : 56

Fenese Mahallesi ahalisinden Şerife ibneti Hüseyin hatunun, babasının ölümü üzerine amcası Molla Murtaza'dan miras hissesini talep etmesi ve bu konuda eşi Yusuf Ağa'yı vekil tayin ettiğine dair belgedir. 27 Muharrem 1321 (25 Nisan 1903).

Sayfa No: 78, Belge No: 57

Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden Köravak Bogos veled-i Pelkos'un Ramazanoğlu Mehmed bin Halil'den kendi malı olan merkebini talep etmesi ve şahitlerin ispatıyla merkebin Bogos'a verilmesiyle ilgili belgedir. 21 Muharrem 1321 (19 Nisan 1903).

Sayfa No: 76 Belge No: 58

Tomarza Kasabası Hüseyin Ağa Cami Vakfı hocalarından Hacı Hafız Derviş Mehmed Efendi'nin vâkif gelirleri ile vâkif için sekiz tane dükkân inşa etmeyi talep etmesiyle ilgili belgedir. 3 Muharrem 1321 (1 Nisan 1903).

Sayfa No: 76, Belge No: 59

Tekuse Mahallesi ahalisinden Boyacı Garip oğlu Hacı Barseh veled-i Vartin'nin ölümü üzerine çocuklarının, amcaları Serkiz'i vasî tayin ettiklerine dair belgedir. 24 Ramazan 1321 (14 Aralık 1903).

Sayfa No: 75, Belge No :60

Meteris İbrahim Ağa Mahallesi ahalisinden Zekeriya Efendi ibn Abdullah'ın vefatı üzerine eşi Nesli hatunun, kendisi ve çocuklarının miras hisselerini talep etmesi ve bu konuda Bedros Efendi'yi vekil tayin etmesiyle ilgili belgedir. 5 Safer 1321 (3 Mayıs 1903).

Sayfa No: 74, Belge No : 61

Tekuse Mahallesi ahalisinden Boyacı Garip oğlu Hacı Barseh veled-i Vartin'nin vefatı üzerine, çocukları ve eşi, Hacı Barseh'in hayatında alamadığı borçlarını sahiplerinden talep etmeleri ve bu konuda da Serkiz veled-i Vartin'i vekil tayin ettiklerine dair belgedir. 5 Safer 1321 (3 Mayıs 1903).

Sayfa No: 73, Belge No: 62

Su Mahallesi ahalisinden ... Hacı Agob veled-i Karabet'in alacaklarının tahsil edilmesi davasında oğlu Vartin'i vekil tayin etmesiyle ilgili belgedir. 19 Safer 1321 (17 Mayıs 1903).

Sayfa No: 72, Belge No: 63

Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Hatice İbnetü Hacı Ali hatunun kiracılarından alacakları davasında Ser-Çavuş Halit Efendi'yi vekil tayin etmesiyle ilgili belgedir. 22 Safer 1321 (20 Mayıs 1903).

Sayfa No: 71, Belge No: 64

Meteris İbrahim Ağa Mahallesi ahalisinden Ayşe ibneti Osman hatunun vefatı üzerine kız kardeşlerinin veraset iddiaları ve Ayşe hatunun hayatında alamadığı borçların tahsilinde Melikyan Agob Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair belgedir. 22 Safer 1321 (20 Mayıs 1903).

Sayfa No: 70, Belge No: 65

Güney Mahallesi ahalisinden Abdurrahimzade Bekir Efendi bağ ve ev davasında temyiz mahkemesi, ceza dairesi veznesinde kalan beş aded Osmanlı lirasının tahsil edilmesi konusunda Tamuzyan Manuk Efendi'nin vekil tayin edilmesiyle ilgili belgedir. 25 Safer 1321 (23 Mayıs 1903).

Sayfa No: 70, Belge No: 66

Çölmekçi Karyesi ahalisinden Koca Ömer oğlu Yusuf'un vefat etmesi üzerine her türlü davada oğlu Abdullah'ın vasî tayin edilmesiyle ilgili belgedir. 4 Rebiülevvel 1321 (31 Mayıs 1903).

Sayfa No: 69, Belge No: 67

Çölmekçi Karyesi ahalisinden Koca Ömer oğlu Osman Kahya'nın ölen kardeşinin oğlu Abdullah'ın kendi aleyhinde açtığı arazi davasında Melikyan Agob Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair belgedir. 7 Rebiülevvel 1321 (3 Haziran 1903).

Sayfa No: 69, Belge No: 68

Böge Karyesi ahalisinden Hatice binti Hasan hatunun Abdullah Ağa aleyhinde açtığı nikah davasında Mehmed Çavuş bin Mustafa Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair belgedir. 21 Rebiülevvel 1321 (17 Haziran 1903).

Sayfa No: 69, Belge No: 69

Kilise Mahallesi ahalisinden Yasefyan Ohannes Efendi ve ortağı Kesis oğlu Hacı Haçator'un hafaf esnafından Mehmed bin Mustafa'dan alacakları davasında ... Asador Efendi'yi vekil tayin ettiklerine dair belgedir. 2 Rebiülevvel 1321 (29 Mayıs 1903).

Sayfa No: 68, Belge No: 70

Kasapoğlu Mahallesi ahalisinden Hamparsun veled-i Ohannes'in tevzi olunan Tereke kayıdır. 15 Safer 1321 (13 Mayıs 1903).

Sayfa No: 67, Belge No: 71

Kasapoğlu Mahallesi ahalisinden Hamparsun veled-i Ohannes'in ölümü üzerine oğlunun annesi Margirid'i vasî tayin etmesiyle ilgili belgedir. 15 Safer 1321 (13 Mayıs 1903).

Sayfa No: 67, Belge No: 72

Meteris İbrahim Ağa Mahallesi ahalisinden Hasan bin Mehmed'in vefatı üzerine, toplam beş yüz on kuruş parasının vârisi, kardesi Hacı Osman'a teslim edilmek üzere Ali Ağa'ya verilmesiyle ilgili belgedir. 15 Safer 1321 (13 Mayıs 1903).

Sayfa No: 66, Belge No: 73

Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Hanım binti Ali hatunun mehr-i müccel ve nehr-i muaccel davasında Karabet Efendi'yi vekil tayin eylediğine dair belgedir. 15 Rebiülevvel 1321 (11 Haziran 1903).

Sayfa No: 66, Belge No: 74

Fenese İslam Mahallesi ahalisinden Ömer Efendi ibn Ahmed Ağa'nın açtığı tazminat davasında Yusuf Efendi'yi vekil tayin eylediğine dair belgedir. 25 Rebiülevvel 1321 (21 Haziran 1903).

Sayfa No: 65, Belge No: 75

Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Şükrü Efendi ibnü'l-Hac Kara Hasan'ın, Ali Ağa'nın kendisinden alacağı üç yüz seksen kuruş alacak davasında Agob Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair belgedir. 25 Rebiülevvel 1321 (21 Haziran 1903).

Sayfa No: 65, Belge No: 76

Fenese Aşağı Mahallesi ahalisinden Markoz oğlu ...'nin üç yüz otuz sekiz yılında arazi ve mezruat öşrü davasında Karabet Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair belgedir. 25 Rebiülevvel 1321 (21 Haziran 1903).

Sayfa No: 64, Belge No: 77

İncesu Nahiyesi ahalisinden Taderna binti Mina hatunun eşinin ölümünden sonra ortaya çıkan miras davasında Bedros Efendi'yi vekil tayin eylediğine dair belgedir. 25 Rebiülevvel 1321 (21 Haziran 1903).

Sayfa No: 64, Belge No: 78

Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Mehmet hafîdi Mehmed bin Osman'ın tevzi olunan Tereke kayıdır. 1 Muharrem 1321 (30 Mart 1903).

Sayfa No: 62, Belge No: 79

Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Mehmed bin Osman'ın vefatı üzerine çocuklarına, anneleri Hatice hatunun vasî tayin edilmesiyle ilgili belgedir. 1 Muharrem 1321 (30 Mart 1903).

Sayfa No: 62, Belge No: 80

Güney Mahallesi ahalisinden Abdulkerim bin Ahmed Ağa'nın tevzi olunan tereke kaydıdır.

Sayfa No: 61, Belge No: 81

Güney Mahallesi ahalisinden Abdulkerim bin Ahmed Ağa'nın vefatı üzerine çocuklarına, anneleri Hatice bintiül Seyyid Ali hatunun vasî tayin edildiğine dair belgedir. 25 Rebiülevvel 1321 (21 Haziran 1903).

Sayfa No:61, Belge No: 82

Develi Kazası şer'i mahkemesine iki baş katip atanması. Ancak bunlardan Ömer Efendizade Mehmed Efendi'nin derece bakımından daha üstün olduğundan meclis idaresine atanmasının uygunluğuna karar verilmesiyle ilgili belgedir.

Sayfa No: 60, Belge No: 83

Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Hacı Hasan hafidî ibn Hacı Bekir'in amcazadeleri ile aralarındaki arsa davasında Karbet Efendi'yi vekil tayin eylediğine dair belgedir. 5 Rebiülevvel 1321 (1 Haziran 1903).

Sayfa No: 60, Belge No: 84

Şahmelik Karyesi ahalisinden Hacı Ali bin Bayram Kahya'nın Şahmelik sınırları içinde arazi ve çayırılık davasında Bedros Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair belgedir. 11 Rebiülevvel 1321 (1 Haziran 1903).

Sayfa No: 59, Belge No: 85

Soysal Karyesi ahalisinden Zülfikar oğlu Hasan bin Mustafa, Kozakoğlu Hasan'dan bir öküz satın aldığı, ancak öküzün kaybolup üç sene sonra Bektaş oğlu Bekir bin Mustafa'nın elinde bulunması sonucunda, öküzünü almak için dava açması. Bu dava sonucunda Hasan Ağa'ya teslim edilmesi gerektiğine karar verilmesiyle ilgili belgedir. 6 Rebiülahir 1321 (2 Temmuz 1903).

Sayfa No: 58, Belge No: 86

Kuyumculu Mahallesi ahalisinden Süleyman Ağazade İshak Efendi'nin vefatı üzerine çocukları arasında miras paylaşımı yapmalarına dair belgedir. 14 Rebiülahir 1321 (10 Temmuz 1903).

Sayfa No: 56, Belge No: 87

Güney Mahallesi ahalisinden Taburcuoğlu Hacı Mehmed'in eşi Fatma hatun ibneti Hasan'ın vakfının işleriyle ilgilenmesi için vasî tayin ettiği oğlu Arif olur da vefat ederse torunlarına teslim edilmesine dair belgedir. 10 Rebiülevvel 1321 (6 Haziran 1903).

Sayfa No: 56, Belge No: 88

Kilise Mahallesi ahalisinden Terzioğlu Harbiton veled-i Ağya'nın ölümü üzerine, zevcesi ve çocuklarının miras paylaşımı davasında Hacı Ohannes'in vekil tayin edildiğine dair belgedir. 26 Rebiülevvel 1321 (22 Haziran 1903).

Sayfa No: 54, Belge No: 89

Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Ayşe binti Hasan'ın eşi Ali Ağa'dan nafaka istemesiyle ilgili belgedir. 25 Rebiülahir 1321 (21 Temmuz 1903).

Sayfa No: 53, Belge No: 90

Kelkin Karyesi ahalisinden Cemile ibneti Ömer Ağa nam hatunun kayın biraderinin oğlu Mehmed Ağa ile aralarında cereyan eden arazi ve ürün davasında Karabet Efendi'yi vekil tayin etmesiyle ilgili belgedir. 8 Rebiülevvel 1321 (4 Haziran 1903).

Sayfa No: 53, Belge No: 91

Cami-i Ceidt Mahallesi ahalisinden Ayşe binti İbrahim hatunun çocuksuz vefat eden kardeşi Hacı Mehmed'in terekesinden hisse talep etmesi ve bu konuda Melikyan Agob Efendi'yi vekil tayin etmesiyle ilgili belgedir. 4 Cemaziyelevvel 1321 (29 Temmuz 1903).

Sayfa No: 52, Belge No: 92

Ayakostan Mahallesi ahalisinden Destina ve Angaşıya Benân Bedros adlı hatunun, eşinin çocuksuz ölümü üzerine, eşinin kardeşinin eşi Kadirna'nın kendi aleyhinde açtığı davasında Melikyan Agob Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair belgedir. 4 Cemaziyelevvel 1321 (29 Temmuz 1903).

Sayfa No: 51, Belge No: 93

Develi Zile Karyesi ahalisinden Emin Ağa ibn Halil'in vefatı üzerine, vârisler arasında çıkabilecek her türlü davada Hacı Yusuf Ağa'nın vekil tayin edildiğine dair belgedir. 4 Cemaziyelevvel 1321 (29 Temmuz 1903).

Sayfa No: 50, Belge No: 94

Fenese Aşağı Mahallesi'nden Harbiton veled-i Kabril'in annesi Sanem binti Hacı Karabet'ten bir hisse mal satın aldığını, ancak annesinin kendisine teslim etmediğini iddia ederek dava açması ve dava sonucunda Sanem hanımın itirafı ile adı geçen hissenin oğlu Harbiton'a teslim edilmesine dair belgedir. 18 Cemaziyelevvel 1321 (12 Ağustos 1903).

Sayfa No: 49, Belge No: 95

Fenese Aşağı Mahallesi ahalisinden İslam Ağazade el-Hac Mehmed Ağa'nın kızı Fatma hatunun, Abdüsselam Efendi ibn Mehmed Ağa aleyhinde açtığı alacak davasının da haksız olduğunu ortaya çıkaran belgedir. 4 Cemaziyelevvel 1321 (29 Temmuz 1903).

Sayfa No: 47, Belge No: 96

Fenese Aşağı Mahallesi ahalisinden Cınbızoğlu Hacı Hasan Ağa'nın hayatında iken borçlandığı kişilerin, Hasan Ağa'nın vefatından sonra eşi Fatma hatundan talep edilmesiyle ilgili belgedir. 1 Muharrem 1321 (30 Mart 1903).

Sayfa No: 47, Belge No: 97

Fenese Mahallesi ahalisinden Fatma bintü'l-Hacı Mehmed Ağa'nın eşi Hasan Ağa'dan alacağı olan mehr-i müeccel ve mehr-i muaceli Hasan Ağa'nın kız kardeşi Ayşe hatundan talep etmesiyle ilgili belgedir.

Sayfa No: 46, Belge No: 98

Kasapoğlu Mahallesi ahalisinden Urlu oğlu Tütüncü Manas'ın ölümlü üzerine eşi ve çocuklarının veraset paylaşımı hakkında belgedir.

2. İKİNCİ KISMA AİT BELGE ÖZETLERİ

Sayfa No: 44, Belge No: 1

Köstere Nahiyesi Çöten Karyesi'nden Durmuş bin Hasan ibn İbrahim'in vefatı üzerine çocuklarına, valideleri Emine binti İsmail nâm hatunun vasî tayin edildiğine dair belgedir. 11 Cemaziyelahir 1321 (4 Eylül 1903).

Sayfa No:44, Belge No:2

Su Mahallesi'nden Mehmed bin Abdulmelik'in tevzi olunan terekesidir. 5 Cemaziyelahir 1321 (29 Ağustos 1903).

Sayfa No: 43, Belge No: 3

Nevşehir Kazası Zile Karyesi'nden Ümmühan binti Emin Ağa ibn Halil Ağa'nın vefatı sonucunda malların kullanımının çocukları Kasım, Şerife, Emin ve Elmas'a verilmesine, çocukların vefatı hâlinde ise Tophane-i Amire civarında Bayezid Mahalesi'nden Hacı Yusuf Efendi ibn Mehmed Ağa'nın vasî tayin edildiğine dair belgedir. 20 Cemaziyelahir 1321 (13 Eylül 1903).

Sayfa No: 42, Belge No: 4

Ayagözme Karyesi'nden Mükremin bin Durmuş'un tereke kaydıdır. 25 Cemaziyelahir 1321 (18 Eylül 1903).

Sayfa No: 41, Belge No: 5

Ayagözme Karyesi'nden Mükremin bin Durmuş'un vefatı üzerine çocuklarına, valideleri Asiye ibneti Ahmed nâm hatunun vasî tayin edildiğine dair belgedir. 25 Cemaziyelahir 1321 (18 Eylül 1903).

Sayfa No: 40, Belge No: 6

Yedek Mahallesi'nden Ümmügülsüm binti Ahmed Efendi nâm hatunun Meteris İbrahim Ağa Mahallesi'nden Aydınlı oğlu el-Hac Ali Efendi ibn Mehmed Ağa ile olan mehr-i müeccele ve mehr-i muaccele davasında Karabet Efendi'yi vekil tayin eylediğine dair belgedir.

Sayfa No: 40, Belge No: 7

Cami-i Cedid Mahallesi'nden Ahmed Efendi ibn İshak bin el-Hac Emin Ağa'nın amcası Şeyhü'l-Hac Mustafa Efendi ibnü'l-Hac Emin Ağa bin Ali Ağa'nın vefatı üzerine eşi Atiye hanımdan alacak davasında kardeşi el-Hac Emin Efendi ibn İshak Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair belgedir. 24 Cemaziyelahir 1321 (17 Eylül 1903).

Sayfa No: 39, Belge No: 8

Kabaklı Karyesi'nden Kabak Şeyh Aziz hazretleri vakfında vazifeli Derviş Ahmed bin Mehmed ibn Yusuf'un vefatı üzerine, Fatih Sultan Mehmed Efendi ibn Hafız Abdullah Efendi'nin vasî tayin edildiğine dair belgedir. 29 Cemaziyelahir 1321 (22 Eylül 1903).

Sayfa No:38, Belge No: 9

Fenese Yukarı Mahallesi'nden Kikork veled-i Hacı Vartin'in tevzi olunan tereke kayıdır. 21 Cemaziyelahir 1321 (14 Eylül 1903).

Sayfa No: 37, Belge No: 10

Fenese Yukarı Mahallesi'nden Kikork veled-i Hacı Vartin'in vefatı sonucunda çocuklarına, valideleri Makrohiye binti Dede nâm hatunun vasî tayin edildiğine dair belgedir. 21 Cemaziyelahir 1321 (14 Eylül 1903).

Sayfa No: 37, Belge No: 11

Kilise Mahallesi ahalisinden Eçikyan Ohannes Efendi veled-i Hannes'in vefatı durumunda mallarının tasarrufunda amcası Eçikyan Hacı Agob Ağa veled-i Markiros'u vekil tayin ettiğine dair belgedir. 27 recep 1321 (12 Ekim 1903).

Sayfa No: 36, Belge No: 12

Kilise Mahallesi ahalisinden Eçikyan Ohannes Efendi veled-i Hannes'in vefatından sonra, Karacaviran Karyesi ahalisinden Andon Kahya'dan alacak tahsilinde Hacı Agob Ağa veled-i Markiros'un vekil tayin edildiğine dair belgedir. 27 recep 1321 (12 Ekim 1903).

Sayfa No: 35, Belge No: 13

Kilise Mahallesi ahalisinden Vartin Efendi veled-i Ohannes Ağa'nın babası Gülsima Hacı Kikork'un vefatı üzerine Elmasyan Bedros Efendi'yi vekil tayin eylediğine dair belgedir. 24 Şaban 1321 (15 Kasım 1903).

Sayfa No: 35, Belge No:14

Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden Agob veled-i Toros veled-i Adam'ın vefatı sonucunda eşi Bayzar binti Serkiz'in vasî tayin edildiğine dair belgedir. 17 Şaban 1321 (8 Kasım 1903).

Sayfa No: 34, Belge No: 15

Niğde Sancağı'na tâbi Arapsun Kazası, Beğli Karyesi'nden Ayşe binti Osman'ın nafaka davasında Melih oğlu Yasef Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair belgedir. 17 Şaban 1321 (8 Kasım 1903).

Sayfa No: 34, Belge No: 16

Kilise Mahallesi ahalisinden Doğramacı oğlu Agob veled-i Toros veled-i Adam'ın ölümü sonucunda Fenese Aşağı Mahallesi ahalisinden Karakaş oğlu Agob'un vekil tayin edildiğine dair belgedir. 20 Şaban 1321 (11 Kasım 1903).

Sayfa No: 32, Belge No: 17

Zile Karyesi ahalisinden Sabuncu Şaban Efendi ibn Mehmed Fevzi'nin ölümü üzerine Agob Efendi veled-i Hacı Karabet Efendi'nin vekil tayin edildiğine dair belgedir. 4 Ramazan1321 (24 Kasım 1903).

Sayfa No: 31, Belge No: 18

Cami-i Kebir Mahallesi'nden el-Hac Ali Efendi ibnü'l-Hac Osman Ağa'nın ölümü üzerine büyük oğlu Ahmed Efendi'nin vasî tayin edildiğine dair belgedir. 12 Ramazan1321 (2 Aralık 1903).

Sayfa No: 31, Belge No: 19

Sindelhöyük Karyesi'nden Abdül bin Hacı Mehmed'in tevzi olunan tereke kaydıdır. 15 Şaban 1321 (6 Kasım 1903).

Sayfa No: 30, Belge No: 20

Sindelhöyük Karyesi'nden Abdil bin Hacı Mehmed'in ölümü üzerine çocuklarına, valideleri Fatma'nın vasî tayin edildiğine dair belgedir. 15 Şaban 1321 (6 Kasım 1903).

Sayfa No: 29, Belge No: 21

Ayakostan Mahallesi'nden Andon veled-i Sarakim veled-i Adam'ın tevzi olunan Tereke kaydıdır. 27 Şaban 1321 (11 Kasım 1903).

Sayfa No: 29, Belge No: 22

Ayakostan Mahalesi'nden Andon Aveled-i Sarakim veled-i Adam'ın ölümü üzerine, çocuklarına, valideleri Madel binti Şahin'in vasî tayin edildiğine dair belgedir. 27 Şaban 1321 (11 Kasım 1903).

Sayfa No: 28, Belge No: 23

Sindelhöyük Karyesi'nden Salih bin Osman'nın tevzi olunan tereke kaydıdır. 5 Şaban 1321 (27 Ekim 1903).

Sayfa No: 27, Belge No: 24

Sindelhöyük Karyesi'nden Salih bin Osman'ın ölümü üzerine eşi Elif binti Mehmed Ali'nin vasî tayin edildiğine dair belgedir. 15 Şaban 1321 (6 Kasım 1903).

Sayfa No: 27, Belge No: 25

Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Ali bin Ömer'in tevzi olunan tereke kaydıdır. 5 Şaban 1321 (27 Ekim 1903).

Sayfa No: 26, Belge No: 26

Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Ali bin Ömer'in ölümü üzerine çocuklarına, valideleri Fatma binti İsmail'in vasî tayin edildiğine dair belgedir. 5 Şaban 1321 (27 Ekim 1903).

Sayfa No: 25, Belge No: 27

Meteris İbrahim Ağa Mahallesi ahalisinden Ahmed bin Abdülbaki'nin tevzi olunan tereke kayıdır. 5 Şaban 1321 (27 Ekim 1903).

Sayfa No: 24, Belge No: 28

Meteris İbrahim Ağa Mahallesi ahalisinden Ahmed bin Abdülbaki'nin ölümü üzerine Cami-i Kebir Mahallesi'nden Mehmed Çavuş'un vasî tayin edildiğine dair belgedir. 5 Şaban 1321 (27 Ekim 1903).

Sayfa No: 23, Belge No: 29

Meteris Abdülbaki Mahallesi'nden Ali bin Yusuf ibn Abdülmelik'in ölümü üzerine, büyük kızı Elmas ortaya çıkıncaya kadar amcası oğlu İsmail bin Abdulcelil Ağa'nın vasî tayin edildiğine dair belgedir. 21 Şevval 1321 (10 Ocak 1904).

Sayfa No: 23, Belge No: 30

Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Ali bin Yusuf ibn Abdülmelik'in ölümü üzerine küçük çocukları reşit oluncaya kadar büyük oğlu Rıfat bin Ali'nin vasî tayin edildiğine dair belgedir. 21 Şevval 1321 (10 Ocak 1903).

Sayfa No: 22, Belge No: 31

Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden Kilisyan Hacı Dikran veled-i Hacı Kirkor'un mallarının tasarrufunda amcası oğlu Hacı Zertik Efendi'yi vekil tayin eylediğine dair belgedir.

Sayfa No: 22, Belge No: 32

Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Hacı Arap Ali hafîdi Hacı Ali Efendi ibnü'l-Hac Hasan Efendi amcası oğlu Ali'den alacak davasında Agob Efendi'yi vekil tayin eylediğine dair belgedir. 1 Zilkade 1321 (19 Ocak 1904).

Sayfa No:21, Belge No: 33

Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Hacı Yusuf Ağa ibn Mehmed'in vefatı üzerine, vârislerinin miras üzerinde hak iddia edecek kimseler arasında çıkabilecek her türlü davada Mehmed Ağa'yı vekil tayin ettiğine dair belgedir. 25 Şevval 1321 (14 Ocak 1904).

Sayfa No: 19, Belge No: 34

Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden Keltyan Hacı İsalı Ağa veled-i Karabet'in ölümü üzerine, çocukları Mihran ve Harbiton'un amcaları Agob Ağa ve babadan kardeşi Sibak Efendi'nin müdahalesi üzerine, ortaya çıkabilecek her türlü davada Melikyan Agob Efendi'yi vekil tayin eylediklerine dair belgedir. 12 Zilkade 1321 (30 Ocak 1904).

Sayfa No: 19, Belge No: 35

Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Hacı Ahmed Ağa bin Abdullah'ın vefatı üzerine kızı Emine, amcaları ve kızkardeşleri arasındaki miras davasında eşi Ali Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair. 19 Zilkade 1321 (6 Şubat 1904).

Sayfa No: 17, Belge No: 36

Meteris Abdülbaki Mahallesi'nden Ali bin Yusuf ibn Abdulcelil'in tereke kaydıdır. 11 Zilkade 1321 (29 Ocak 1904).

Sayfa No: 16, Belge No: 37

Meteris Abdülbaki Mahallesi'nden Ali bin Yusuf ibn Abdulcelil'in ölümü üzerine, malların kullanımının eşi Hatice'ye teslim olduğuna dair belgedir. 11 Zilkade 1321 (29 Ocak 1904).

Sayfa No: 15, Belge No: 38

Sindelhöyük Karyesi ahalisinden Salih bin Hasan'ın tereke kaydıdır. 21 Zilkade 1321 (8 Şubat 1904).

Sayfa No: 14, Belge No: 39

Sindelhöyük Karyesi ahalisinden Salih bin Hasan'ın ölümü üzerine çocuklarının Ali bin Arif Ağa'yı vekil tayin eylediklerine dair belgedir. 11 Zilkade 1321 (29 Ocak 1904).

Sayfa No: 13, Belge No: 40

Tombak Karyesi ahalisinden Hacı Ali bin Ali'nin taksim olunan tereke kaydıdır. 14 Zilkade 1321 (1 Şubat 1904).

Sayfa No: 13, Belge No: 41

Tombak Karyesi ahalisinden Hacı Ali bin Ali'nin ölümü üzerine oğlu Mustafa'nın, kardeşi Ali Ağa'yı vekil tayin ettiğine dair belgedir. 14 Zilkade 1321 (1 Şubat 1904).

Sayfa No: 12, Belge No: 42

Develi Güney Mahallesi ahalisinden Durmuş bin İsmail'in tereke kaydıdır. 14 Zilkade 1321 (1 Şubat 1904).

Sayfa No: 11, Belge No: 43

Develi Güney Mahallesi ahalisinden Durmuş bin İsmail'in ölümü üzerine oğlu Ali'nin amcası Osman bin Osmail Ağa'yı vasî tayin eylediğine dair belgedir. 14 Zilkade 1321 (1 Şubat 1904).

Sayfa No: 11, Belge No: 44

Meteris İbrahim Ağa Mahallesi ahalisinden İbrahim bin Hasan'ın vârisleri arasında taksim olunan terekesidir. 5 Ramazan 1321 (25 Kasım 1903).

Sayfa No: 10, Belge No: 45

Meteris İbrahim Ağa Mahallesi ahalisinden İbrahim bin Hasan'ın vefatı üzerine, çocuklarına, anneleri Ayşe hatunun vasî tayin edildiğine dair belgedir. 5 Ramazan 1321 (25 Kasım 1903).

Sayfa No:10, Belge No: 46

Fenese Mahallesi ahalisinden Kuyumcuyan Hacı Nikol Ağa veled-i Hacı Kirkor'un küçük oğlu Hacı Agob Efendi'nin elinde bulunan malların oğluna ait olduğunu teyit eden belgedir. 7 Zilkade 1321 (14 Şubat 1904).

Sayfa No: 9, Belge No: 47

Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden Bağdatlı oğlu Bedros veled-i Avadis'in on yıl önce Kilise Mahallesi'nden Melikyan Agob Efendi veled-i Ağya'dan bir ev satın aldığını ve kendisine bu evin teslim edilmesi gerektiğine dair belgedir. 29 Zilkade 1321 (16 Şubat 1904).

Sayfa No: 8, Belge No: 48

Köstere Nahiyesi'nin Karakter Karyesi'nden Döne'nin babası Hacı Hüseyin Ağa kızını bir buçuk sene önce Ahmed bin Hasan Ağa'yla evlendirdiği ancak nikahın bozulması üzerine Yusuf Ağa'yla evlendirmesiyle ilgili meselelere dair belgedir. 29 Zilkade 1321 (16 Şubat 1904).

Sayfa No: 7, Belge No: 49

Su mahallesi ahalisinden ... binti Hacı Ohannes'in icare-i müeccelelerinin alınması hususunda Tamunban Manuk Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair belgedir. 7 Zilkade 1321 (25 Ocak 1904).

Sayfa No: 6, Belge No: 50

Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden Keltyan Hacı ...'nın ölümü üzerine küçük oğlu Misak'ın miras konusunda, kardeşlerinin kendisine açacağı davalarda Kademyan Karabet Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair belgedir. 15 Zilkade 1321 (2 Şubat 1904).

Sayfa No: 5, Belge No: 51

Kösteri Nahiyesi Bekçi Karyesi'nden Barsam oğlu Gazer'in ölümünden sonra vasî tayin edilen kardeşi Karabet'in mallarını gizlemesi üzerine, eşi Maryama'nın Elmasyan Bedros Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair belgedir. 18 Zilhicce 1321 (6 Mart 1904).

Sayfa No: 4, Belge No: 52

Fenese Yukarı Mahallesi'nden Hacı Torosyan Hacı Karabet Efendi'nin eşi arasında mal paylaşımı esnasında çıkabilecek her türlü davada Mülayimyan Kirkor Efendi'nin tayin edildiğine dair belgedir. 21 Zilhicce 1321 (9 Mart 1904).

Sayfa No: 3, Belge No: 53

Tombak Karyesi ahalisinden Mevlüd bin Veli ibn Muhsin'in ölümü üzerine eşi Fatma'nın, miras hususunda Nevşehirli Yakup Ağa'yı vekil tayin eylediğine dair belgedir. 27 Zilhicce 1321 (15 Mart 1904).

Sayfa No: 2, Belge No: 54

Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Kozanlı Ali bin Yusuf'un vefatı üzerine eşi Hatice hanımın Mehmed Davut Efendi'yi vekil tayin eylediğine dair belgedir. 25 Zilhicce 1321 (13 Mart 1904).

İKİNCİ BÖLÜM

1. BİRİNCİ KISMA AİT BELGELERİN TRANSKRİPSİYONU

Sayfa No : 120, Belge No : 1

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından nefsi-Develü Güney Mahalesi'nde sakin iken bundan yirmi gün mukaddem vefat eden Mehmed bin Ahmed'in veraseti, zevce-i menkûhe-i metrûkesi Şerife binti-i Hüseyin ile sulbî kebir oğulları İsmail ve Hüseyin ve gaib ani'l-beled Ahmed ve sulbiye kebir kızı Şerife ve sulbî sağır oğlu Osman ve sulbiye sağire kızı Âişe'ye münhasıra olup ve bertashih mesele-i mirasları, bi-hükmü'l-ferâiz seksen sehimden olup sihâm-i mezbûreden on sehimî zevce-i mezbûre Şerife'ye ve on dört sehimden cem'an kırk iki sehimî benûn-i mezbûrun İsmail ve Hüseyin ve Ahmed'e ve yine yedişer sehimden on dört sehimî bintiân-ı mezbûre Şerife ve Âişe'ye ve yine on dört sehimî sağır-i mezbûr Osman'a isabeti tahakkukundan sonra verese-i mezbûrundan sağiran-i mezbûrân ile gâib-i mezbûrun sehimleri vechiyle isabet eden, hisse-i şer'iyyelerini muhafazaya kıbel-i şer'den bâ-hüccet-i şer'iyye kayyım ve vasîyye-i mansûbeleri valideleri mezbûre Şerife binti Hüseyin'in taleb-i muarrefeti ve muarrefeti şer' ile lede'l-müzâyede mecdidiye on dokuz kuruş hesabıyla bey' ve tahrir ve taksim olunan tereke-i müteveffa-yı mezbûrun defter-i kassâmıdır ki, ber-vech-i âtî zikr ve beyân olunur. Tahriren fi'l- yevmi'l-hâmis min şehri şaban-ı-muazzam li-sene 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Müteveffâ-yı mezbûrun mahalle-i mezkûrda kâin bir bâb mülk menzili	kuruş 300
Yazı Bağı nam mevkiinde vâki' bir kıta bağı,	kuruş 10
Yatak, kat aded 2,	kuruş 200
Anbar-ı, sağır, aded 1,	kuruş 55
Nühasiye batman, aded 2,	kuruş 150
Çuval, aded 4,	kuruş 50
Harar, aded 2,	kuruş 30

Köhne çul kilim, aded 3,	kuruş 40
Merkeb, aded 2,	kuruş 200
Koyun maa-toklu, aded 5,	kuruş 1000
Derim evi, aded 1,	kuruş 50
Yekün-i menkulat,	kuruş 1940
Yekün-i gayri menkulat,	kuruş 400
Cem'an yekünü'l-muhallefat,	kuruş 2340
Minha'l-ihracat,	
Resm-i kısmet-i âdi Para 48,	kuruş 48
Kaydiyyesi, Para 20,	kuruş 3
Varaka bahası, Para 2	kuruş 20
Cem'an yekünü'l ihracat Para 20,	kuruş 54
Sahhü'l-baki li't-taksim beyne'l-verese: Para 2285,	kuruş 20
Hisse-i zevce-i mezbûre Şerife,	kuruş 2285 Para 27
Hisse-i ibnü'l-mezbûr kebir İsmail,	kuruş 400 Para 20
Hisse-i ibnü'l- kebir Hasan,	kuruş 400
Hisse-i ibnü'l-mezbûr kebir Ahmed,	kuruş 400
Hisse-i bintü'l mezbûre kebire Şerife,	kuruş 200
Hisse-i İbnü'l-mezbûr sağır Osman,	kuruş 400
Hisse-i bintü'l- mezbûre sağire Âişe,	uruş 200

Vârisun-i mezbûrundan ibnân-ı kebirân İsmail ve Hüseyin'in hisse-i irsiye-şer'iyeleri olan ber-muceb-i bâlâ dörder yüz kuruşluk cem'an sekiz yüz kuruşluk emvâl ve eşyadan aynen ahz ve kabz eyledikleri ve yine bintü'l mezbûre-i kebire Şerife Hatunun hisse-i irsiyye-i şer'iyesi olan ber-muceb-i bâlâ ikiyüz kuruşluk emvâl ve eşyadan aynen ahz ve kabz edib ve yine ibnü'l-mezbûr gaib Ahmed ile sağır-i mezbûr Osman'ın hisse-i irsiyye-i şer'iyeleri olan ber-muceb-i bâlâ dörder yüz kuruşluk sekiz yüz ve yine bintü'l mezbûre sağira Âişe'nin hisse-i irsiyye-i şer'iyesi olan ber-muceb-i bâlâ ikiyüz kuruşluk ve yine vasîye-i mezbûre Şerife Hatun'un hisse-i irsiyye-i şer'iyesi olan ber-muceb iki yüz seksen beş kuruş yirmi yedi para ki cem'an ikiyüz seksen beş kuruş yirmi yedi parayı gâib-i mezbûr Ahmed ile sağiran-ı mezbûr Osman ve Âişe'nin taraflarından bi'l-vesaye ve kendi tarafından bi'l-asale li-ecli'l-istirbah aynen ahz ve kabz edib huzur-ı şerde tayian ve katiyen ikrar ve itiraf eylediği işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No : 119 , Belge No : 2

Kayseriyye Sancağı'na muzaf Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından nefsi Develü Güney Mahallesiinde sakin iken bundan yirmi gün mukaddem vefat eden Mehmed bin Ahmed'in sulb-i kebir oğlu gaib Abdullah Ahmed ile ve sulb-i sağır oğlu Osman ve sulbiye-i sağır kızı Âişe'nin babaları müteveffa-yı mezbûrdan mevrus ve müntakil olan bi'l-cümle emval ve eşyalarını ahz ve kabz ve hıfza ve tesviye-i umurlarına kibe'l-i şer'den bir vasî nasb ve tayin olunmak ehem ve elzem olduğu ecilden vesayet ile marufe ve istikametle mevsufe ve her vechle umur-ı vesayet uhdesinden gelmeğe kadire idiğü zeyl-i vesikada muharrerül-esâmî müslimin tarifleriyle mütehakkıka olan işbu baiset'ül-vesika valideleri Şerife bint-i Hüseyin nam hatun hâkim-i mevki sadr-ı kitab efendi hazretleri dahi gâib-i mezbûrun zuhuruna ve sağırun-ı mezbûrunun vakt-i rüşd ve sedadlarına değın vasî nasb ve tayin buyurdukda ol-dahi vesayet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i لازمelerini kemâ-yenbağı edaya taahhüd ve iltizam etmeğın ma-vakaa bi't-taleb ketb-i imlâ olundu. Fi yevmi'l-hamis min şehri Şabâni'l-muazzam li-sene işrîn ve selase mie ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mustafa Efendi bin Halid Ağa

Şahab Efendi ibn İshak Efendi

Mehmed Ali Ağa bin Derviş

Halil Ağa bin Kasım

Muhzır Hasan bin Hasan

Ve gayruhum mine'l-hâzırûn

Sayfa No : 119 , Belge No : 3

Develi Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Fenese-i İslam Mahallesi ahalisinden Çobanoğlu Ömer bin İsmail kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsus odada makûd, meclis-i şer'-i şerif-i enverde anasıl Niğde Sancağı'na tabi Yahyalı Nahiyesi'nin Kenise Mahallesi ahalisinden olub el-yevm kasaba-i mezkûrede misafireten mukim Halil Ağa bin Abdurrahman Ağa muvâcehesinde malım olub, işbu tarih-i i'lamdan iki buçuk sene mukaddem mahalle-i mezkûre ahailerinden Dedemanoğlu Mustafa Efendi İbn Hacı Ahmed Ağa'dan iştirâ eylediğım mor tonda, beş yaşında, kuyruğunun bir ucu kesik, yüz otuz kuruş kıymetli

bir re's erkek merkebimi işbu tarih-i i'lamdan yedi mah mukaddem zayi edib el-yevm merkûm Halil Ağa yedinde bulmağla, merkebimi bana teslime, merkûm Halil Ağa'ya tenbih olunmak matlubumdur deyü mahkeme havlisinde ihzâr edilen mârrü'z-zikr merkebe iş'aret ederek dava ettikde, ol-dahi cevâbında mezkûr merkebimi işbu tarih-i i'lamdan dört gün mukaddem Kayseriyyeli Canbaz Mükremin Ağa nam kimesneden yüz dört kuruş semen-i medfua ve makbuza iştira etmemle ol-vech ile şıraen malımdır deyü müddeî mezbûrun bervech-i meşruh müddeasını inkar etmekle, müddeî merkûm Ömer Ağa'dan ber-minval-i muharrer müddeasına mutabık beyyine taleb olundukda her biri usul-i mevzuasına tatbiken evvela bâ-varaka-i mestûre mahalle-i mezkûre imamı Abdullah Efendi İbn Hacı Yusuf ve muhtar-ı evvel Ali bin Hüseyin'den şıraen ve badehu kezalik mahalle-i mezkûre ahalisinden Dedemanzâde Mehmed Efendi İbn Mehmed Efendi ve Yusuf bin Hamza'dan bi'l-muvacehe alenen tezkiyeleri icra kılınan, kezalik mahalle-i mezkûre ahalisinden Gökoğlan'ın oğlu Ömer bin Osman ve Yusuf bin Abdusselam nam kimesnelerin mezkûr merkebe iş'aret ederek şهادetleriyle bil-muvacehe ber-vech-i şer'i sebat etmeğın mucebince mârrü'z-zikr merkebi müddeî mezbûr Ömer'e teslime mezbûr Halil'e tenbih olunduğu tescil ve bi'l-iltimas huzur-ı âliden ilâm olundu. fi'l- yevmi'l erba'a aşere min şehri Şabani'l-muazzam li-sene işrîn ve selase mie ve elf.

Sayfa No : 118, Belge No : 4

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından nefsi- Develü Kuyumculu Mahallesi'nde sakine ve zatı mahalle-i mezkûre ahalisinden Hacı Hafız Oğlu Hacı Ali Ağa İbn Hacı Mehmed Efendi ile Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Ali Efendi İbn Hacı Mustafa Efendi tarifleriyle muarrefe olan işbu baisetü'l-vesika yine İbnetü Hacı Mehmed nam hatun kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsus odada makûd meclis-i şer'-i şerif-i enverde takrir-i kelâm ve tabir-i an'il-meram edib gaib an'il-meclis Develü Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Tıraş oğlu Ahmed Efendi İbn Mustafa'nın zevce-i medhulün bihâsı olub zevcim mezbûr Ahmed Efendi tarih-i hüccetden iki mah mukaddem beni bilâ-nafaka ve la-memfaki's-şer'î terk ve diyar-ı âhara gidib gaib olduğu ecilden ben nafaka ve kisve ve mesarif-i saireye eşedd-i ihtiyaç ile muhtaç olmamla zevcim gâib-i mezbûr efendi üzerine kıbe'l-i şer'den kadr-i kifaye meblağ-ı mefruz ve takdir olunmak matlubumdur dedikde yevmi ikişer kuruş kadr-i kifâye idiğü

ve keyfiyet vech-i meşruh üzre olduğu mezbûran Hacı Ali Ağa ve Ali Efendi'nin alâ tariki'ş-şehade ihbarlarıyla mütehakkik olmağın kıbe'l-şerden mezbûre Penbe Hatun'a nafaka ve sairesi için zevci gâib-i mezbûr Ahmed Efendi üzerine yevmi iki yüz kuruş nafaka ve sair mesarif-i zarurîyesi için farz ve takdir buyurub meblağ-ı furuz-ı mezkûru nafakasına harc ve sarfa ve ledel-iktiza-i istidâneye ... Ahmed Efendi üzerine rücu mezbûre Penbe Hatun'a izin verilmeğın ma-hüve'l-vâki bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Harrerehu, fi'l-yevmi'hâmis ve'l-işrîn min şehri Şabani'l-muazzam li-sene işrîn ve selase mie ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Develü Hacı Ali Ağa ibn Hacı Hafız Mehmed Efendi

Hacı Kösezâde Ali Efendi ibn Hacı Mustafa Ağa

Muhzır Hasan bin Hasan

Sayfa No : 117, Belge No : 5

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Saraç Mustafa'nın oğlu Mustafa Çavuş bin Mustafa kazayı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd meclis-i şer'-i şerif-i enverde ve yine kasaba-i mezkûrun Kenise mahallesi ahalisinden ve teba-i Devlet-i Aliyye'nin Ermeni Milleti'nden Melikyan Agob Efendi veled-i (...) mahzarında takrir-i kelâm ve tabir-i ani'l-meram edib bundan akdem vefat eden Sendirmeke Karyesi ahalisinden Ali bin Ömer Ağa'nın sulbiyetân-i sağiretan kızları Döne ve Zühre'nin bâ-hüccet-i şeriyeye vasî-i mansubları karye-i mezkûre ahalisinden li-ebeveyn amucaları oğlu Ömer bin Seyit Ağa'nın aleyhimde ikame eylediği nukud-ı mevcude ve eşya ve mezruat ve senedat ve hayvanat-ı vesair ile badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddeî ve müdda-ıleyh sıfatlı bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i şeriyeye ve nizamiye ve hukuk-ı sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levâiyih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime, ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lazımenin îtâsına sulh ve ibrâya velhasıl husus-ı mezkûrun son dereceye kadar mütevakkıf olduğu umurun küllisini îfâya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan işbu hazır-i mezbûr Agob Efendi'yi vekalet-i âmme-i mutlaka-i sahiha-i

Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte, gıbbe't tasdike'l-hakir mâ-hüve'l-vâki bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Tahriren fi'l-yevmi'l-hâdi min şehri Ramazanü'l-mübarek li-sene işrîn ve selase mie ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Solakzâde Yusuf Efendi

Hafız Ağazâde Ahmed Efendi

Muhzır Mehmed ve Salih Efendi

Sayfa No : 117, Belge No : 6

Husus-i âti'l-beyânın mahallinde ketb ve tahrir için canib-i şer'i şeriften mezunen bi'l-hükm irsal olunan mahkeme-i şer'iyye kâtibi Abdurrahman Efendi ibn Hafız Feyzullah Efendi Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Ahmed Efendi ibn İshak Efendi'nin hanesine varıb, mahalle-i mezkûre ahalisinden mukavelat muharriri Hafız Hüseyin Efendi Abdullah ve muhzır Mehmed bin Hasan hazır olduğu halde akd-i meclis-i şer'i âli ettikte hane-i mezkûrede sakine zati haziran-i mezbûran tarifleriyle muarrefe Hatice Hatun ibnet'ül-mezbûr babası Ahmed Efendi mahzarında takrir-i kelâm ve tabir-i ani'l-meram edib zevci dahilim olub kasaba-i mezkûre mahallâtından Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Ali Efendi ibn Osman Ağa beynimizde hüsn-i muaşere olmamakla gerek beynimizin tefriki ve gerek lazım gelen nafakamın takdiriyle ahz ve badema leh ve aleyhimde vuku' bulacak kâffe-i deavide-i müddei-i ve müddeâ-aleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i şer'iyye ve nizamiye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levâiyih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre sulh ve ibraya velhasıl husus-i mezkûrun son dereceye kadar mütevakıf olduğu umurun küllisini îfâya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan işbu hazır-ı mezbûr Ahmed Efendi vekalet-i âmme-i sahiha-i şer'iyye ile ve nasb ve tayin eyledim dedikte gıbbe't-tasdiki'l-muteber kâtib-i mümaileyh dahi mean vekil-i nâib-menâb meclis-i şer'a gelib âla vukûhî inha takrir etmeğin ma-hüve'l-vâki'bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmîs min şehri Ramazan'ül-mübarek li-sene işrîn ve selase mie ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Mahalle-i mezbûre ahalisinden Hafız Hüseyin Efendi ibn Abdullah
 Mahkeme-i şer'iyeye kâtibi Salih Efendi ibn Abdullah
 Muhzır Mehmed bin Hasan

Sayfa No : 116, Belge No : 7

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahaljatından Cami-i Cedid Mahallesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden İbrahim bin Mehmed'in veraseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Şerife binti Hacı İbrahim ile sulbiye-i kebîre kızları Fatma ve Hafize ve li-ebeveyn amucası gâib-i ani'l-beled Hasan bin Ahmed'e münhasıra olub ber-tashih mesele-i miraslarını bi-hükmi'l-ferâiz yirmi dört sehim olub, sihâm-ı mezbûreden üç sehmi gâib-i mezbûr zevce-i mezbûreye ve sekiz sehimden onaltı sehmi dahi mezbûre-i Hasan'a isabeti tahakkukundan sonra verese-i mezbûrundan gâib-i mezbûrûn sehmi vechile isabet eden hisse-i irsiyye-i şer'iyyesini muhafazaya kibel-şer'den bâ-hüccet-i şer'iyeye kayyim-i mansubu Ahmed Efendi ibn Hacı Ali Efendi'nin taleb-i muarrefeti ve muarrefet-i şer' ile lede'l-müzayede ve mecidiye on dokuz kuruş hesabıyla bey' ve tahrir ve takvim-i beha ve bâde ihracü'l-mesârif-i lâzime sahhü'l-baki beyne'l-verese bi'l-farizati'ş-şer'iyeye tevzî ve taksim olunan tereke-i müteveffa-yı mezbûrun defteri kassâmıdır ki, ber-vech-i âtî zikr ve beyân olunur. Tahriren fi'l-yevmi't-tâsî ve'l-işrîn min şehri Şabani'l-muazzam li-sene işrîn ve selase mie ve elf

Mahalle-i mezkûrede vâkî menzil bab,	kuruş 3000
Çakıl arasında bağ kıta,	kuruş 100
Keza bağ kıta 1,	kuruş 100
Yazı bağından bağ 1,	kuruş 100
Keza bağ kıta 1,	kuruş 100
Özoda'da bahçe kıta 1,	kuruş 500
Cingöz değirmeninde değirmen 1,	kuruş 1000
Ester re's 1,	kuruş 300
Yatak kat 2,	kuruş 200
Nühasiye batman 5,	kuruş 250
Kilim 1,	kuruş 75
Çuval 2,	kuruş 10

Nühasiye mangal 1,	kuruş75
Soba aded 1,	kuruş 20
Minder aded 3,	kuruş 30
Elbise kat 1, maa-saat,	kuruş 150
Hırdavat maa-anbar,	kuruş 150
Yekûn-i menkûlat,	kuruş 1230
Yekûn-i gayri menkûlat,	kuruş 4900
Cem'an yekûnü'l-muhallefat,	kuruş 6130
Minha'l-ihracat,	
Resm-i kısmet-i adi ,	kuruş 30 Para 30
Kaydiyye:	kuruş 9
Pul varaka bahası,	kuruş 4 Para 10
Cem'an yekûnü'l-ihracat:	kuruş 64
Sahhü'l-baki beyne'l-verese:	kuruş 6086
Hisse-i zevce-i mezbûre Şerife,	kuruş 760, Para 30
Hisse-i bintü'l-mezbûre kebire Fatma,	kuruş 2028, Para 33
Hisse-i bintü'l-mezbûre-i kebire Nazife,	kuruş 2028, Para 33
Hisse-i ammü'l-mezbûr gaib Hasan,	kuruş 1267, Para 24

Verese-i mezbûrundan zevce-i Şerife Hatun'un hisse-i irsiyye-i şer'iyyesi olan ber-muceb-i bâlâ yedi yüz altmış kuruş, otuz paralık emvâl ve eşyayı aynen ve yine bintiân-i kebiretan Fatma ve Nazife'nin hisse-i irsiyye-i şeri'iyyeleri olan ber-mucebi bâlâ iki bin yirmi sekiz kuruş otuz üç para ki cem'an dört bin elli yedi kuruş yirmi altı paralık emvâl ve eşyalarını aynen ahz ve kabz eyledikleri ve yine ammü'l-mezbûr gaib Hasan'ın hisse-i irsiyye-i Şer'iyyesi olan ber-muceb-i bâlâ bin iki yüz altmış yedi kuruş yirmi dört paralık emval ve eşyasını gâib-i mezbûrun tarafından zuhuruna değin dayızadesi Ahmed Efendi ibn Ali Efendi'nin bi'l-vesâye li-ecli'l-istirbah aynen ahz ve kabz edib, huzur-ı şer'de tâyian ve katiyen ikrar eylediği işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No : 115 , Belge No: 8

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Cedid Mahallesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden İbrahim bin Mehmed'in li-ebeveyn amucası gâib-i mezbûr Hasan'ın yeğeni müteveffa-yı mezbûr İbrahim'den mevrus ve müntakil olan bi'l-cümle emval ve eşyasını ahz ve kabz ve hıfza ve tesviye-i umuruna kıbe'l-i şer'den bir kayyim nasb ve tayin olunmak ehem ve elzem olduğu ecilden kayyimiyyetle maruf ve istikametle mevsuf ve her vech ile umur-ı kayyimiyyet uhdesinden gelmeğe kadir idiği zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmî nâm kimesneler tarifleriyle mütehakkık olan işbu bâisü'l-vesika gâib-i mezbûrun dayızadesi Ahmed Efendi'yi hâkim-i mevki sadr-ı kitap efendi hazretleri gâib-i mezbûrun zuhuruna değin kayyim nasb ve tayin buyurdukda ol-dahi kayyimiyyet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lazimesini kema-yenbaği edaya taahhüd ve iltizam etmeğin ma-vaka bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Harrerahû fi'l-yevmi't-tâsî ve'l-işrîn min şehri Şabani'l-muazzam li-sene işrîn ve selase mie ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hacı Süleyman Ağazâde Süleyman Vehbi Efendi

Sarı Hafızoğlu Mustafa Çavuş

Gazioğlu Mehmed Ali

Muhzır Mehmed ve gayruhum mine'l-hazırın

Sayfa No : 115, Belge No : 9

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Meteris Abdülbaki Mahallesinde sakine iken bundan akdem müteveffiye olan Fatma binti Hacı Ahmed'in veraseti, zevci merkûm Mustafa bin Abdullah ile li-ebeveyn er karındaşları gaiban Süleyman ve Mustafa ve li-ebeveyn kız karındaşları Hatice ve Şerife'ye münhasıra olub ber-tashih mesele-i mirasları bi-hükmü'l-feraiiz otuz altı sehimden olub sihâm-ı mezbûreden on sekiz sehmi zevci gâib-i mezbûr Mustafa'ya ve altışar sehimden cem'an on iki sehmi gaiban-i mezbûranın Süleyman ve Mustafa'ya ve üçer sehimden altı sehmi dâhi mezbûranı Hatice ve Şerife'ye tahakkukundan sonra verese-i mezbûrundan gâib-i mezbûranın sehimleri vechiyle isabet eden hisse-i irsiyye-i

şer'iyelerini muhafazaya kıbel-i şer'den bâ-hüccet-i Şer'iyye kayyim-i mansubeleri gaiban-ı mezbûranın li-ebeveyn kız karındaşları Hatice Hatun'un taleb-i muarrefeti ve muarrefet-i şer ile lede'l-müzayede mecidiye on dokuz kuruş hesabıyla bey' ve tahrir ve takvim-i beha ve bade ihracü'l-mesarifü'l-lazıme sahhü'l-baki beyne'l-verese bi'l-farizati'şer'iyye tevzi ve taksim olunan tereke-i müteveffiye-i mezbûrenin defter-i kassâmıdır ki, ber-vech-i ati zıkr ve beyan olunur. Tahriren fi'l-yevmi't-tasi ve'l-işrîn min şehri Şabani'l-muazzam li-sene işrîn ve selase mie ve elf

Mahalle-i mezbûrede kâin menzil bab, 1 nısf,	kuruş 500
Manakta bağ kıta 1 nısf ,	kuruş 25
Nühasiye tekü 8,	kuruş 38
Top ipekli aded 1,	kuruş 20
Cedid salta aded 1,	kuruş 50
Müstamel kutnu aded 1,	kuruş 20
Köhne salta aded 2,	kuruş 3
Havlu aded 1,	kuruş 10
Yerli yazması 1,	kuruş 5
Beyaz yazma aded 3,	kuruş 3
Cedit şalvar aded 2,	kuruş 20
Müstamel aba aded 1,	kuruş 10
Peştamal aded 1,	kuruş 8
Mahmudiye küpe çift 1,	kuruş 190
Gazi yarısı aded 15 ,	kuruş 160
Gazi altın aded 9,	kuruş 180
Çifte sandıklı aded 1,	kuruş 50
Yorgan cedit aded 1,	kuruş 75
Yatak kat 1 ,	kuruş 50
Kıl çul aded 1,	kuruş 15
Nakkaşlı kilim aded 1,	kuruş 60
Köhne seccade 1 ,	kuruş 10
Sandık aded 1,	kuruş 10
Aşurma bakır aded 1,	kuruş 10
Bağdadi kile 15,	kuruş 20

Tencere aded 1,	kuruş 10
Dakik batman 10,	kuruş 15
Hırdavat menzil,	kuruş 50
Yekün-i menkûlat,	kuruş 1109
Yekün-i gayr-i menkûlat,	
Cem'an yekünü'l- muhallefat:	kuruş 1634
Minha'l-ihracat ,	
Resm-i kısmet-i adi:	kuruş 27 Para 30
Kaydiye:	kuruş 2 Para 30
Cem'an yekünü'l-ihracat:	kuruş 31 Para 30
Sahhü'l-baki beyne'l-verese li't-taksim:	kuruş 1602,Para 10
Hisse-i zevc Mustafa,	kuruş 801 Para 5
Hisse-i ahü'l-mezbûr Süleyma,	kuruş 267 Para 5
Hisse-i ahü'l-mezbûr Mustafa,	kuruş 267
Hisse-i uhtü'l-mezbûre Hatice,	133 Para 20
Hisse-i uhtü'l-mezbûre Şerife ,	kuruş 133 Para 20

Vârisun-i mezbûrundan uhtü'l-mezbûre Şerife Hatun'un irsiyye-i şer'iyyesi olan ber-muceb yüz otuz üç kuruş yirmi paralık emval ve eşyadan aynen ve yine gaibun-i mezbûrundan Süleyman ve Mustafa'nın hisse-i irsiyye-i Şer'iyyeleri olan ber-muceb-i bâlâ bin üç yüz otuz beş kuruş, on para ile uhtü'l-mezbûre Hatice'nin dahi hisse-i şer'iyyesi olan ber-muceb-i bâlâ yüz otuz üç kuruş yirmi para ki cem'an bin dört yüz altmış sekiz kuruş taraflarından bi'l-kayyimiyye li-ecli'l-istirbâh aynen ahz ve kabz edib huzur-ı şer'de tayian ve katiyen ikrar ve itiraf eylediği işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No : 114 , Belge No: 10

Develü kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Meteris Abdülbaki Mahallesi'nde sakine iken bundan akdem müteveffiye olan Fatma ibneti Hacı Ahmed'in li-ebeveyn er karındaşları gaiban Mustafa ve Süleyman ile zevci diğer Mustafa'nın zevcesi ve mezbûran Süleyman ve Mustafa'nın kız karındaşları müteveffiye-i mezbûre Fatma'dan mevrus ve müntakil olan bi'l-cümle emval ve eşyalarını ahz ve kabz ve hıfza ve tesviye-i umurlarına kibel-i şer'den bir kayyim nasb

ve tayin olunmak ehem ve elzem olduğu ecilden kayyimiyyetle muarrefe ve istikametle mevsufe ve her vech ile umur-ı kayyimiyyet uhdesinden gelmeğe kadire idiği, zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmî kaşamlar tarifleriyle müttefika olan işbu baisetü'l-vesika gaiban-ı mezbûran Süleyman ve Mustafa'nın li ebeveyn kız karındaşları ve zevci mezbûr diğêr Mustafa'nın da baldızı Hatice ibneti Hacı Ahmed hatun hâkim-i mevki sadr-ı kitab efendi hazretleri dahi gaibun-ı mezbûranın vakt-i zuhurlarına değın kayyim nasb ve tayin buyurdukda ol-dahi kayyimiyyet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lazımlerini kemâ-yenbaği edaya taahhüd ve iltizam etmeğın ma-hüve'l-vâki bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Harrerahû fi'l-yevmi't-tâsi ve'l-işrîn min şehri Şabani'l-muazzam li-sene işrîn ve selase mie ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Cengüzzâde Hacı Ahmed Ağa

Salih Efendi

Hacı Yusuf ve Yusuf'un oğlu Ömer

Muhzır Mehmed ve gayruhum mine'l-hazırın

Sayfa No : 114 ,Belge No : 11

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Kasaboğlu Mahallesi'nde sakin iken bundan akdem fevt olan teba-i Devlet-i Aliyye'nin Ermeni Milleti'nden Manas veled-i Pelkos'un veraseti, zevce-i metrûkesi Dirohma binti Bedros ile sulbi kebir oğulları Pelkos ve Aset Agob ve sulbiye-i kepire kızları Hatun ve Tekuhiye ve sulbiye sağıre kızları Ohsanna ve Maryama'ya münhasıra olub ber-tashih mesele-i mirasları bi'-hükmü'l-feraiiz seksen sehimden olub sihâm-ı mezbûreden on sehmi zevce-i mezbûreye ve on dört sehimden cem'an kırk iki sehmi benûn-i mezbûruna ve yedişer sehimden cem'an yirmi sekiz sehmi benat-i mezbûratın sehimleri vechiyle isabet eden hisse-i irsiyye-i Şer'iyyelerini muhafazaya kıbel-şer'den bâ-hüccet-i şer'iyye-i vasîye-i mansubeleri valideleri mezbûre Dirohma'nın taleb-i muarrefeti ve muarrefeti şer' ile lede'l müzayede mecdiye on dokuz kuruş hesabıyla bey' ve tahrir ve takvim beha ve bade ihracü'l-mesarifü'l-lazıme sahhü'l-baki beyne'l-verese bi'l-farizati'ş-Şer'iyye tevzi ve taksim olunan tereke-i müteveffa-yı mezbûrun defter-i

kassâmıdır ki, ber vechi âtî zikr ve beyân olunur. Tahriren, fi'l-yevmi'l-hamis ve'lişrîn min şehri Şabani'l-muazzam li-sene işrîn ve selase mie ve elf.

Müteveffa-yı mezbûrun mahalle-i mezkûrda vâki menzil bab-1,	kuruş 2500
Kezâlik mahalle-i mezkûrda vâki menzil	bâb-1
Argıncık nâm mahalde vâki bağ kıta 1,	kuruş 5000
Elbizde vâki bağ kıta 1,	kuruş 100
Dimasta bahçe kıta 1,	kuruş 200
Yazı bağda bağ kıta 1,	kuruş 100
Yoğurd bazarında dükkân bab-1,	kuruş 3000
Yekün-i gayri menkulat,	kuruş 11400
Develü livası Atlı Oğlu Hasan'la müşterek koyun re's- 8,	kuruş 1200
Hanede mevcut inek re's 1,	kuruş 50
Sedir aded 6,	kuruş 70
Yastık aded 20,	kuruş 40
Yan minderi aded 3,	kuruş 20
Müstamel halı 1,	kuruş 50
Halı yastık aded 1,	kuruş 20
Seccade aded 1,	kuruş 20
Soy çul aded 2,	kuruş 100
Yatak kat aded 4,	kuruş 400
Tandır yorganı aded 2,	kuruş 50
Soba aded 2,	kuruş 40
Şal yorgan aded ,	kuruş 50
Kıl çul aded 1,	kuruş 30
Kanepe aded ,	kuruş 28
Sandalye aded 3,	kuruş 28
Sedir aded 2,	kuruş 30
Ayna aded 1,	kuruş 30
Kovan aded 10,	kuruş 100
Kama aded 1,	kuruş 30
Nühasiye batman 5,	kuruş 420
Anbar-ı sağır aded 3,	kuruş 150

Sandık-ı sağır aded 3,	kuruş 30
Panayır batman 5,	kuruş 50
Pastırma batman 1,	kuruş 50
Yekün menkûlat	kuruş 3500
Hırdavat menzil-i,	kuruş 175
Köhne kilim aded 1,	kuruş 50
Yağ batman 1,	kuruş 50
Cem'an yekünü'l muhallefat,	kuruş 14900
Minha'l-ihracat:	
Resm-i kısmet-i adi:	kuruş 87 Para20
Kaydiye:	kuruş 22 Para 20
Pul varaka bahası:	kuruş 8 Para 20
Cem'an yekünü'l-ihracat:	kuruş 118 Para 20
Sahhü'l-baki li't-taksim beyne'l-verese:	kuruş 14781 Para 20
Hisse-i zevce-i mezbûre Dirahmiye,	kuruş 1847 Para 30
Hisse-i ibnü'l-mezbûr kebir Pelkos,	kuruş 2586 Para 30
Hisse-i bintü'l-mezbûre kebir Hatun,	kuruş 1297 Para 15
Hisse-i bintü'l-mezbûre-ı kebir Tekuhi,	kuruş 1297 Para 15
Hisse-i bintü'l-mezbûre sağira Ohsana,	kuruş 1293 Para 15
Hisse-i bintü'l-mezbûre sağire Maryama,	kuruş 1293 Para 15

Vârisun-i mezbûrundan ibnan-i kebîrân Pelkos ve Asdin ve Agob'un hisse-i irsiyye-i şer'iyeleri olan, ber mucib-i bâlâ iki bin beş yüz seksen altı kuruş, otuz paradan yedi bin yedi yüz altmış kuruş, on paralık emvâl ve eşyadan aynen ahz ve kabz eyledikleri ve yine bintân-i kebir Hatun ve Tekuhiye'nin hisse-i irsiyye-i şer'iyeleri olan ber-muceb-i bâlâ bin iki yüz doksan üç kuruş on beşer paradan cem'an iki bin beş yüz seksen altı kuruş, otuz paralık emval ve eşyadan aynen ahz ve kabz eyledikleri ve yine bintân-i sağiretan Ohsana ve Maryama'nın hisse-i irsiyye-i Şer'iyeleri olan ber-muceb-i bâlâ bin iki yüz doksan üç kuruş, on beş para, iki bin beş yüz seksen altı kuruş otuz para ve yine zevce-i mezbûre Dirohma hisse-i irsiyye-i şer'iyesi olan ber-muceb-i bâlâ bin sekiz yüz kırk yedi kuruş, otuz para ki cem'an dört bin dört yüz otuz kuruş yirmi paralık emval ve eşyayı mezbûre Dirohma'ya kendi tarafından bi'l-asale ve sağiretan-i mezbûretan tarafından bi'l-vesaye li-ecli'l-istirbah aynen ahz ve kabz edib huzur-i şer'de tayian ve katiyen ikrar ve itiraf eylediği işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No : 112, Belge No : 12

Develü kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Kasaboğlu Mahallesi'nde sakin iken bundan akdem fevt olan teba-i Devlet-i Aliyye'nin Ermeni milleti'nden Manas veled-i Pelkos'un sulbiye sağıre kızları Ohsana ve Maryama'nın babaları müteveffa-yı mezbûrdan mevrus ve müntakil olan bi'l-cümle emval ve eşyalarını ahz ve kabz ve hıfza ve tesviye-i umurlarına kıbe'l-i şer'den bir vasî nasb ve tayin olunmak ehem ve elzem olduğu ecilden vesayetle marufe ve dirayetle mevsufe ve her vech ile umur-i vesayet uhdesinden gelmeğe kadire idiği zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmî kesanlar tarifleriyle mütehakkıka olan işbu baisetü'l-vesika sağıretan-i mezbûretanın valideleri Dirahmiye binti Bedros kıbe'l-i şer'den sağıran-i mezbûran dahi vakt-i rüşd ve sedadlarına değin vasî nasb ve tayin olundukta ol-dahi vesayet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lazımlerini kemâ-yenbaği edaya taahhüd ve iltizam etmeğin ma-vaka' bi't-taleb ketb olundu. Harerahû fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min şehri Şabani'l-muazzam li-sene işrîn ve selase mie ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Keldedyan Davut Efendi

Melikyan Agob Efendi

Keldedyan Hacı Kirkos Efendi

Muhzır Mehmed ve gayruhum

Sayfa No : 112, Belge No : 13

An-asıl Niğde Sancağı'na tabi nefsi Yahyalı Nahiyesi'nin Gazi Beğ Mahallesi ahalisinden olub, el-yevm Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Cedid Mahallesi'nde sakine ve zikr-i âtî kimesneler tarifleriyle muarrefe Fatma Hatun ibneti Yahya Ağa kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd meclis-i şer'-i şerifde el-yevm Dersaadet'te Beşiktaş civarında altıncı alayın dördüncü taburu, üçüncü bölüğünde mülazım-ı sâni gâib-i ani'l-beled Niğdeli Mustafa Efendi ibn Mehmed, benim zevci dahilim olub sekiz sene mukaddem beni ve zevcim müma-ileyhin firaşından hasıla ve bundan mütevellide işbu hazır bi'l-meclis sekiz yaşında nâm sağıreyi bi-lâ nafaka ve lâ-münfak-i şer'i terk edib ben ve kızım sağıre-i hazıra-i mezbûrenin nafaka ve kisveye eşedd-i ihtiyaç ile

muhtaç olmamızla benim ve sağire-i hazıra-i mezbûrenin nafaka ve kisvemiz için zevcim ve babası gâib-i müma-ileyh üzerine kıbe'l-i şer'den kadr-i maruf meblağ-ı farz ve takdir olunmak bi'l-asale ve bi'l-hidane matlubumdur dedikde, Evrek Meteris İbrahim Ağa Mahallesi ahalisinden müteberandan Mavi-zâde Hasan Efendi ibn İbrahim Ağa ve mârrü'z-zikr Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Hacı Kösezâde Hacı Mustafa Efendi ibn Mustafa'nın zevce-i mezbûreye yevmi ikişer kuruş ve sağire-i mezbûreye yevmi bir buçuk kuruş kadar masruf idiğünü ala-tariki'ş-şehâde ihbar etmeleriyle bade't-tahlife'ş-şer'i kıbe'l-i şer'den zevce-i mezbûre ile sağire-i hazıra-i mezbûrenin nafaka ve kisve bahaları için babası gâib-i mezbûrun üzerine işbu tarih-i vesikadan itibar ol-mikdar meblağ farz ve takdir olunub meblağ-ı mefruz-i mezkûru kendi ve sağire-i hazıra-i mezbûrenin nafakalarını harc ve sarfa ve lede'l-iktiza istidaneye ve inde-z-zafer zevci gâib-i mezbûr müma-ileyh üzerine rucû'a, mezbûre Fatma Hatun'a izin verilmeğib ma-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlîs aşer min şehri Ramazanü'l-mübarek li-sene işrîn ve selase mie ve elf

Şuhûdü'l-hâl

Evrek Kasabası mahallâtından Meteris İbrahim Ağa Mahallesi'nden Hasan Efendi ibn İbrahim Ağa

Cami-i Cedid Mahallesi'nden Hacı Kösezâde Hacı Mustafa Efendi ibn Mustafa

Muhzır Mehmed bin Hasan

Sayfa No : 111, Belge No: 14

Develü Kazası'nın merkez-i hükümet-i olan Evrek Kasabası mahallâtından Develü Güney Mahallesi'nde sakin iken işbu tarih-i ilamından bir buçuk ay mukaddem vefat eden Mehmed bin Ali'nin veraseti, zevce-i menkûhe-i metrûkesi Sabire binti Derviş ile sulbiye-i kepire kızı Havva ve sulbi sağir oğulları Mehmed ve Seyit ve sulbiye sağire kızı Fatma'ya münhasıra olduğu zahir ve mütehakkık olduktan sonra sağirun-i mezbûrunun bâ-hüccet-i Şer'iyyeye vasî-i mansubları li-ebeveyn ammileri, sahib-i arzuhal Salih bin el-mezbûr verese-i mezbûrundan derun-i arzuhalde ism-i mezkûr muarrefetü'z-zat zevce-i mezbûre Sabire muvacehesinde müteveffa-yı mezbûr Mehmed'in ile'l-vefat malı olub, el-yevm mezbûre Sabire'nin yedinde mevcut olan sekiz yüz elli kuruş kıymetli iki re's erkek merkeb ve dört yüz elli kuruş kıymetli iki

re's kara sığır ineği ve iki bin dört yüz kuruş kıymetli seksen beş re's koyunu fuzuli bi gayri hakk zabt edib sağırın-i mezbûrunun hisse-i irsiyyelerini bi'l-vesaya dava ettiğinde ol-dahi cevabında emval-i mezkûrenin el-yevm yedinde mevcut olduğunu tayiaten ikrar edib ancak zevcim müteveffa-yı mezbûrun zimmetinde emlak ve eşyayı mebian, iki re's bargir ve bir re's merkebi bin beş yüz elli kuruşu bana, kezalik hayat ve sıhhatinde kabulüme mukarin bey' ve teslim etmekle, ol-vech ile mal-i müşteram olub mârrü'z-zikr seksen beş re's koyunu kezalik hayatında ve sıhhatinde benim malım olmayıb zevcem Sabire'nindir. Benim asla alaka ve müdahilim yoktur, diye nefy-i mülk etmekle ol-vech ile malımdır diye vasî-i mezbûrun inkarına mukarin eylediği defini her biri usul-i mevzuasına tatbiken evvelen ba-varaka-i mestûre mahkeme-i mezbûre imamı Zavaroglu Bayezid Efendi ve muhtar-ı evvel Hacı Hafızoglu Hacı Ali'de sırren ve badehu mahkeme-i mezbûre ahalisinden Hüseyin bin Ali ve İsmail bin Mehmed'den bi'l-muvacehe alenen tezkiyeleri icra kılınan kezalik mahalle-i mezkûre ahalisinden zat-i mezbûreyi arifan Mustafa Efendi İbn Halit Ağa ve Şahab Efendi ibn İshak Efendi'den müttefekatü'l-lafz ve'l-mânâ ber- nehc-i şer'-i şهادetleriyle isbat etmeğın mucebince vasî-i mezbûrun, mezbûre Sabire'ye ber-vech-i şer'i münazaradan men olunduğu tescil ve huzur-ı alilerine ilâm olundu. Harerahû fi'l-yevmi's-sâmin min şehri Ramazanü'l-mübarek li-sene işrîn ve selase mie ve elf.

Sayfa No : 110, Belge No :15

Ankara Vilayeti Celilesi dahilinde Kayseriyye Sancağı'na muzaf Develü Kazası kurasından Sendiremeke Karyesi ahalisinden iken bundan akdem vefat eden, Kör Ömer oğlu Ali Ağa veresesinden sulbiye sağire kızları Döne ve Şahide'nin bâ-hüccet-i Şer'iyye vasî-i mansubları karye-i mezbûre ahalisinden amucazâdeleri Ömer bin Seyit nâm kimesne kaza-yı mezkûrun bidayet mahkemesinde makûd meclis-i şer'i şerif-i enverde yine karye-i mezkûre sakinlerinden işbu bâisu'l-vesika Hamdi Efendi ibn Ahmed Efendi ile kaza-yı mezkûrun merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden ve teba-i Devlet-i Aliyye'nin Ermeni Milleti'nden ve dava vekillerinden Daduryan Ohannes Efendi veled-i Karabet mahzarında ikrar-ı tâm ve takrir-i kelâm edib yine kasaba-i mezkûre mahallâtından Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Sarac Mustafa oğlu Mustafa Çavuş ile bi'l-vesaya

miyanemizde tekevvün eden mezbûretanın pederleri mezkûru'l-isim müteveffa Ali ağa'dan metruk nukûd ve hayvanat ve'l-hasıl emval-i menkûle ve gayri menkûle ve mezruat ve mahsulat ve saireden hisse-i irsiyyelerine isabet eden haklarını merkûm Sarac Mustafa ve sair kesianlerden talep ve dava, leh ve aleyhimizde vuku bulmuş ve bulacak kâffe-i devâide müddeî ve müddeâ-aleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizden ve iadeten ve tashihen cemi' mahkeme-i Şer'iyye ve nizamiyenin her bir derecesinde yani şer-i şerif-i hukuk, ticaret ve ceza mahkemelerinde muhakeme ve muhasamaya, ikame-i şühud ve işthade ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levâiyihî tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve protesto ve seküestro keşide ve vaz-i hacz ve fekkine ve ecvibe-i lazımenin itasına hülâsa-i kelam husus-i mezkûrun son dereceye kadar mütevakkıf olduğu umurun küllisini her bir münferiden ve müctemian ifaya ve hasbe'l-icab âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere bi'l-vesaya tarafımdan işbu hâzıran-ı mezbûran Hamdi Ohannes Efendileri vekâlet-i âmme-i şer' ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikde onlar dahi vekâlet-i mezkûreyi ber-vech-i muharrer kabul ve hizmet-i lazımlerini kemâ-yenbağî edaya taahhüd ve iltizam etmeğın ma-hüve'l-vâki bi't-taleb ketb olundu. Hurrîre, fî semâniye min şehri Şevvali'ş-şerif li-sene işrîn ve selase mie ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Everek Cami-i Cedid Mahallesi'nden Hacı Arapzâde Abdullah Efendi ibnü'l-Hac Ali Ağa
Mahkeme-i Şer'iyye ketebesî Salih Efendi ibn Ömer Ağa
Muhzır Mehmed Ağa ibn Hasan Ağa ve gayrihum

Sayfa No : 110, Belge No : 16

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Ahmed Efendi İbn İshak Efendi kaza-yı mezkûr mahkemesinde meclis-i şer'de kasaba-i mezkûre mahallâtından Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Ali Efendi ibn Osman mahzarında takrir- i kelam edib kibe'l-i şer'den ita olunan işbu bir kıta hüccet-i Şer'iyye mantuku üzere ben, kebire kızım gaibe ani'l-meclis-i Hatice'nin mezbûr Ali Efendi ile olan bi'l-cümle davasına nafaka takdir ve buna müteferri umurun küllisine vekalet-i amme vekil olmamla kızım gaibe-i mezbûre, mezbûr Ali Efendi'nin zevce-i menkûhe-i medhulün bihâsı olub mezbûr Ali

Efendi'nin halen sakin olduğu menzil zevce-i menkûhe-i saniyesinin malı olduğu ve mezbûr Ali Efendi ile zevce-i saniye-i mezbûresi menzil-i mezkûrda sakin oldukları cihetle menzil-i mezkûr mesken-i şer'i olmadığından mezbûr Ali Efendi'nin sakin olduğu menzil-i mezkûre gidib nefsi-i mezbûr Ali Efendi mesken-i şer'i ittihaz edinceye kadar kızım gaibe-i mezbûrenin nafaka ve kisve ve levazım-ı zaruriye-i sairesi bihâsı için zevci mezbûr Ali Efendi üzerine kıbe'l-i şer'den kadr-i maruf meblağ farz ve takdir olunmak bi'l-vekale matlubumdur diye mazmunu takrir-i meşruhuna mutabık hüccet-i mezkûreyi ibraz ettikte gıbbe't-tasdiki's-şer'i mezbûr Ahmed Efendi'nin takrir-i meşruheyi vâkia mutabık ve zikr-i âtî meblağ, kadr-i maruf olduğu mârû'z-zikr Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Hacı Mustafa Efendi ibn Mustafa ve Meteris İbrahim Ağa Mahallesi ahalisinden Hasan Efendi ibn İbrahim Ağa'nın sikat-i sahihatü'l-kelimat kimesnelerin alâ tarike's-şehade ihbarlarıyla lede's-şer'il-enver zahir ve mütehakkık olmağın kıbe'l-i şer'den zevce-i mezbûre Hatice Hatun'un nafaka ve kisve ve saire levazım-ı zaruriye bahası için zevce-i mezbûr Ali Efendi üzerine külli yevm ikişer kuruş nafaka farz ve takdir olunub meblağ-ı mefruz-ı mezkûru nafaka ve kisve ve saire levâzım-ı zaruriyyesine harc ve sarfa, lede'l-hac istidaneye ve inde'z-zafer zevci mezbûr Ali Efendi üzerine rücûa zevce-i gaibe-i mezbûre Hatice Hatun'a izafetle babası vekil-i mezbûr Ahmed Efendi'ye izin verilmeğın ma-hüve'l-vâkî bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi's-sâbî min şehri Şevvali'l-mükerrem li-sene işrîn ve selase mie ve elf.

Sayfa No : 109, Belge No : 17

Develi Kazası'nın Everek Kasabası Cami-i Kebir Mahallesi'nde sakine iken bundan dört mâh mukaddem vefat eden Hatice ibneti Enbiya'nın veraseti zevci Mehmed bin Hasan ile babası mezbûr Enbiya ve validesi Şerife İbnetü Hacı Abdullah ve sadr-i sağır oğlu Mustafa'ya ve sadriye-i sağire kızı Fatma'ya münhasıra badehu kable'l-kısme sağır-i mezbûr Mustafa dahi vefat edib verâseti babası mezbûr Mehmed ile validesi mezbûre Şerife'ye münhasıra ve tashih-i mesele-i mirasları bi-hükmü'l-ferâiz yüz sekiz sehımden olub sihâm-ı mezkûreden elli iki sehmi mezbûr Mehmed'e ve on sekiz sehmi mezbûr Enbiya'ya ve yirmi üç sehmi mezbûre Şerife'ye ve on beş sehmi sağire-i mezbûre Fatma'ya isabeti tahakkukundan sonra verese-i mezbûrundan Enbiya ve

Şerife'nin bi'l-asale ve mezbûr Mehmed'in bi'l-asale zikr ve beyan olunur. Hurrire fi'l-yevmi's-sânî min şehri Şevvali'l-mükerrem li-sene işrîn ve selase mie ve elf.

Sandıklı altından küpe çift 1,	kuruş 150
Gazi altını aded 1, 5, sandıklı 1,	kuruş 375
Yatak kat 1,	kuruş 125
Nakışlı kilim 1,	kuruş 190
Seccade halı aded 1,	kuruş 76
Satrançlı seccade 1,	kuruş 125
Salta aded 1,	kuruş 38
Çuha entari aded 2,	kuruş 55
İpekli mayi entari 1,	kuruş 40
Çuha şalvar aded 1,	kuruş 20
Car aded 1,	kuruş 35
Kundura çift 1,	kuruş 30
Önlük aded 1,	kuruş 4
Enbiya üzerinde defa önlük,	kuruş 15
Gümüş terlik 1,	kuruş 20
Saray yemenisi 2,	kuruş 10
Sandık aded 1,	kuruş 10
Mehr-i müecceli,	kuruş 500
Defa yatak kat 1,	kuruş 75
Kilim maa seccade 1,	kuruş 75
Evaniyi nühasiye batman 1,	kuruş 75
Cem'an yekünü'l-tereke,	kuruş 1933
Minha'l-ihracat	
Resm-i kısmet,	kuruş 47, Para 15
Kaydiye:	kuruş 3
Pul parası,	kuruş 1
Cem'ül-ihracat,	kuruş 52, Para 15
Sahhü'l-baki li't-taksim beyne'l-verese,	kuruş 1880
Hisse-i Mehmed,	kuruş 90, Para 507
Hisse-i Enbiya,	kuruş Para 13

Hisse-i Şerife,
 Hisse-i Fatma
 Kûsür Para 2

kuruş 400, Para 14

kuruş 261, Para 4

Bâlâda defter-i kassâmda gösterildiği vech ile ber-tashih-i mezkûr müteveffiyenin anası mezbûre Şerife ile babası mezbûr Enbiya'nın sehimleri yedlerine ve zevcü'l-mezbûr Mehmed'in sehmiyle Sadri sağır oğlu Mustafa ve sadriye kızı Fatma'nın sehemlerini dahi vasîleri ve babaları zevcü'l-mezbûr yedinde memuru muarrefetiyle teslim olunduğunu mubeyyin işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No : 109, Belge No : 17

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası Cami-i Kebir Mahallesi'nde sakine iken dört mah mukaddem vefat eden Hatice ibneti Enbiya'nın sadri sağır oğlu Mustafa'ya ve sadriye sağıre kızı Fatma'nın tesviye-i umurlarına kıbel-i şer'den bir vasî nasb ve tayini ehem ve elzem olunmağın emanetle maruf ve istikametle mevsuf ve her vech ile vesayet uhdesinden gelmeğe kadir idiği zeyl-i kitabda esasları muharrer müslimin ihbarlarıyla lede'ş-şer'il-enver zahir ve mütehakkık olan işbu baisü'l-mevsuf babaları Mehmed bin Hüseyin Sadri sağır oğlu Mustafa ve sadriye sağıre kızı Fatma'nın hal-i rüşd ve sedadlarına değin kıbel-i şer'den nasb ve tayin olundukta ol dahi ber-minvâl-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lazımesini kemâ-yenbağı edaya teahhüd ve iltizam etmeğın ma-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Fi'l-yevmi'laşer min şehri Şevvalü'l-mükerrem li-sene işrın ve selase mie ve elf.

Sayfa No : 108, Belge No : 18

An-asıl Develü Kazası'nın nefsi Develü Kuyumcululu Mahallesi ahalisinden olup kaza-yı mezkûrun merkez-i hükümeti bulunan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Kebir Mahallesi'nde sakın iken işbu bin yirmi senesi şehri Şabani'l-muazzamın yirminci günü vefat eden rüşdiye muallim-i evveli Salih Efendi ibn Mehmed'in verâseti, zevce-i menkûhe-i metrûkesi Halime Hatun binti Hacı Mehmed Efendi ile sulbê kebir

oğulları Mehmed ve Talat ve Arif ve Hamdi Efendilerle ve sulbiye sağire kızları Arife ve Zühre ve Naciye'ye münhasıra ve tashih-i mesele-i mirasları bi-hükmü'-ferâiz seksen sekiz sehinden olub, sihâm-ı mezbûrundan ve on bir sehmi zevce-i mezbûreye ve on dört sehinden cem'an elli altı sehmi benûn-i kebirun-i mezbûruna ve yedişer sehinden cem'an yirmi bir sehmi benât-i sağırat-i mezbûrata isabeti tahakkukundan sonra benûn-i kebirun-i mezbûrun ile benât-i sağırat-i mezbûratın valideleri vasıyyeleri zevceti'l-mezbûrenin bi'l-asâle ve bi'l-vesaye taleb ve muarrefet-i şer'ile bey' ve tahrir ve bade'l-ihracü'l-mesarifü'l-lâzime sahhü'l-baki ber-tashih-i mezkûr tevzi ve taksim olunan müteveffat-ı mûmâ-ileyh Salih Efendi'nin defteri kassâmıdır ki, ber-vech-i zikr ve beyan olunur. Hurirre, fi'l-yevmi'l-'aşer min şehri Şevvalü'l-mükerrem li-sene ve selâse mie ve elf.

Develü Kazası'nın Kuyumcululu Mahallesi'nde vâki bir bâb hane,	kuruş 2500
Kale altında nısıf bağ yeri,	kuruş 3000
Defa kırk üç mesale bir kıta bostan yeri,	kuruş 1000
Kale altında bir (...) değirmen sehmi,	kuruş700
Fenese değirmeninde yüz yirmi beş dirhem sehmi,	kuruş 300
Gazi Karyesi'nde otuz sırik bağ,	kuruş 150
Suna nâm mahalde nısf hisse çayırılık,	kuruş 150
Develü'de bir kıta cehirlik,	kuruş 50
Dingilde bostan yeri harik 60,	kuruş 1000
Cem'an yekûnü'l-menkûlat	kuruş 9600
Soy kilim aded 2,	kuruş 100
Halı seccade-1,	kuruş 50
Yatak kat-2,	kuruş 200
Evaniyi nühâsiye batman 2,	kuruş150
İnek maa dana re's 1,	kuruş 350
Merkeb re's 1,	kuruş 200
Köhne saat 1,	kuruş 38
Köhne elbise kat,	kuruş 75
Çuval çift 1,	kuruş15
Bedri yastık aded 1, 0,	kuruş 20
Kereste bedeli,	kuruş 1000

Şair mut 2,	kuruş30
Zehair-i mütenevvia bedeli,	kuruş 250
Nukûd mevcûd,	kuruş 600
Develü Hacı Mahmud Oğlu Hacı zimmetinde lira-yı Osmanî-10,	kuruş 600
Mavi-zâde Ahmed Efendi zimmetinde lira-yı Osmanî,	kuruş 510
Develülü Abdülkadir Efendi zimmetinde seym-i Mahmudiye 5,	kuruş 95
Kütüp-i mütenevvia bedeli,	kuruş 100
Teşrîni sâni maaşı,	kuruş 375
Hırdavat-ı buyut,	kuruş 250
Zevcetü'l-mezbûre Halime Hatun,	kuruş 1774
Hisse-i ibnü'l-merkûm Mehmed,	kuruş 2257, Para 32
Hisse-i ibnü'l-merkûm Talat,	kuruş 2257, Para 32
Hisse-i ibnü'l-merkûm Arif,	kuruş 2257, Para 32
Hisse-i ibnü'l-merkûm Hamdi,	kuruş 2257, Para 32
Hisse-i ibnetü'l-mezbûre Arife,	kuruş 1128, Para 36
Hisse-i ibnetü'l-mezbûre Zühre,	kuruş 1128, Para 36
Diğer bintü'l-mezbûre,	kuruş 1128, Para 32
Para küsur:	kuruş 1, Para 20

Bâlâda defter-i Kassâmda gösterildiği vech ile ber-tashih-i mezkûr verese-i kibarın sehimleri yedlerine ve zevce-i mezbûre Halime Hatun'un sehmiyle, sağırat-i mezbûratin sehimleri dahi vasîyyeleri ve anaları zevcetü'l-mezbûre yedine memuru muarrefetiyle teslim olundugunu mübeyyin işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No : 107, Belge No : 19

An-asıl Develü Kazası'nın Kuyumcululu Karyesi ahalisinden olub, kaza-yı mezkûrun merkezi bulunan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Kebir Mahallesi'nde sakin iken, iş bu bin üç yüz yirmi senesi şehri Şabani'l-muazzam yirmi birinci günü vefat eden, rüşdiye muallim-i evveli Salih Efendi'nin sulbiye sağıre kızları Arife ve Zühre ve Naciye'nin tesviye-i umurlarına kibel-i şer'den bir vasî tayin olunmak ehem ve elzem olmağın emanetle marufe ve istikametle mevsufe ve her vech ile vesayet uhdesinden gelmeğe kadir idigü, zeyl-i kitapta esâmîleri muharrer müslimin ihbarlarıyla lede'ş-

şer'il-enver zahir ve mütehakkık olan, iş bu baisetü'l-vesika Halime Hatun ibneti Hacı Mehmed Efendi sağiretân-i mezbûretanın hal-i rüşd ve sedadına değin, kıbel-i şer'den vasî nasb ve tayin olundukta, ol-dahi ber-minval-i muharrer vesayet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lazimesini kemâ-yenbağı edaya teahhüd ve iltizâm etmegin ma-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi'l-'aşer min şehri Şev alü'l-mükerrem li-sene işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No : 107, Belge No : 20

Husûs-i âti'l-beyanın mahallinde ketb ve tahrir için, cânib-i şer'i şariften mezunen bi'l-hüküm irsal olunan mahkeme-i Şer'iyye kâtibi Abdurrahman Efendi ibn Hafız Feyzullah Efendi, Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Zoroğlu İbrahim bin Mehmed'in hanesine varıb akd-i meclis-i âli ettikte, mahalle-i mezbûrda sakin iken bundan akdem vefat eden salifü'z-zikr Zoroğlu İbrahim bin Mehmed'in ber-vech-i âti vârisi olduklarını iddia eden, kasaba-i mezkûre mahallâtından Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Ahmed Efendi ibn Hacı Ali Efendi ve Osman Efendi ibn Mehmed Efendi nam kimesneler tarifleriyle muarrefe zevce-i mehkûhe-i metrukesi şerife ibneti Hacı İbrahim sulbiye kebire kızları kezâlik merkûman tarifleriyle muarrefeler Fatma ve Nazife hâzıra oldukları halde, meclis-i ma'kûd-ı mezkûrda kasaba-i mezkûre mahallâtından Meteris İbrahim Ağa Mahallesi ahalisinden Mustafa Ağa ibn Mükremin müvacehesinde dava üzerine ve takrir-i kelim edib, ben müteveffa-yı mezbûr İbrahim'in zevce-i menkûhe-i metrukesi olup hâziretan-ı mezbûretan Fatma ve Nazife, müteveffa-yı mezbûr İbrahim'in firaşından hasıllar ve benden mütevellideler sulbî sahih kızları olmakla müteveffa-yı mezbûr İbrahim'in veraseti benimle hâziretan-i mezbûretana münhasıra ve tashih-i mesele-i mirasımız bi-hükmü'l-ferâiz on altı sehinden olup, sihâm-ı mezbûreden iki sehmi bana ve yedişer sehinden cem'an on dört sehmi, kitab-ı hâziretan-i mezbûretana isabet edib, zevcim müteveffa-yı mezbûrun bizden başka vârisi ve terekesine müstehakk-ı âharı olmadığına ve murisimiz müteveffa-yı mezbûr İbrahim'in mezbûr İbrahim'in Mustafa Ağa zimmetinde hayat ve sıhhatinde, vefatından beş mah mukaddem malından ve yedinden iktiraz ve kabz ve umurine sarfla istihlak eylediği alacak hakkı olan otuz iki kuruş medyûn mezbûr Mustafa Ağa'dan kable'l-ahz ve'l-istifa ber-vech-i muharrer vefat eylediğine binâen meblağ-ı mezkûr otuz iki kuruş mesele-i mirasımız vech ile bize eda ve teslim, mezbûr Mustafa Ağa'ya tenbih olunmak

matlubumuzdur diye her biri mean dava ettiklerinde, ol-dahi cevabında müteveffa-yı mezbûr İbrahim'e el-yevm zimmetinde cihet-i mezkûreden ol-miktar kuruş deyni olduğunu tav'en ikrar ve itiraf edip, maeda ber minval-i muharrer verâset müddealarını etmekle müddeiyyat-ı mezbûretan ber-minval-i meşruh müddealarına mutabık beyyine talep olundukta, muarrefânı mezbûrân Ahmed Efendi ve Osman Efendi li-ecli'ş-şehâde meclis-i ma'kûd-i mezkûrda hâzıran olup, istişhad eyledikte fi'l-hakika müddeiyyat-ı mezbûrattan, mezbûre şerife müteveffa-yı mezbûrun zevce-i menkûhesi ve mezbûretan Fatma ve Nazife müteveffa-yı mezbûr İbrahim'in firaşından hasıllar ve zevce-i mezbûre Şerife'den mütevellideler sulbî sahih kızları olup, müteveffa-yı mezbûr İbrahim'in verâseti müddeiyyat-ı mezbûrat Şerife ve Fatma ve Nazife'ye münhasıra olup, bunlardan başka vârisi ve terekesine müstehakk-ı âharı olduğu bizim malumumuz değildir. Biz bu hususa bu vech üzere şahidiz ve şehâdet dahi ederiz diye her biri müttetikü'l-lafz ve'l-mânâ bi'l-muvacehe ber-nehc-i şer'i eday-ı şehâdet-i Şer'iyye etmeleriyle, şahidân-i mezbûrândan her biri usul-i mevzuasına tatbiken, evvelen bâ-varaka-i mestûre mahalle-i mezbûre muhtar-ı evvel Hacı Osman Ağa İbn Halil ve muhtar-ı sâni Halil İbrahim Ağa ibn İsmail'den sırren ve badehu mahalle-i mezbûre ahalisinden Hacı Cafer Efendi-zâde Hafız Yusuf Efendi ve Ahmed Efendi ibneti Fatma ve İshak Efendi'den bi'l-muvacehe alenen lede't-tezkiye adl ve makbulu'ş-şehâde oldukları iş'ar ve ihbar olunmağın mucebince müddeiyyat-ı mezbûratın başka başka verasetlerine bade'l-hüküm deyn-i meblağ mezkûr otuz iki kuruş müddeiyyat-ı mezbûrete mesele-i mirasları vech ile eda ve teslim, mezbûr Mustafa Ağa'ya bade't-tenbih müddeiyyat-ı mezbûrat Şerife ve Fatma ve Nazife meclis-i ma'kûd-i mezkûrda takrir-i kelim ve tabir-i ani'l-meram edip murisimiz müteveffa-yı mezbûr İbrahim'in Derseadet'te Sultan Ahmed Cami-i Şerifi ve Ayasofya Cami-i Şerifi su yolculuk hizmetiyle müstahdem iken şehriye ve seneviye müterakim güzeşte maaşlarıyla zimemi nasda bulunan matlubat-i sairesinin ahz ve kabzına ve makbuzatını bizlere irsal ve isale ve leh ve aleyhimizde vuku' bulacak kâffe-i deâvide müddeî ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhade ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lazimenin itasına ve talep-i icraya ve'l-hasıl husûsat-ı mezkûrenin son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi

tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımızdan Derseadet'de Parmakkapı'da mukim 'an-asıl masbukü'z-zikr Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden hafaf esnafından Kabuh Ali oğlu Ömer Efendi ibn Hacı Ali Mehmed Ağa'yı kabulüne mevkûfe vekâlet-i 'âmmе-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledik dediklerinde vâki' hali mevlana-yı mûmâ-ileyh Abdurrahman Efendi ibn Feyzullah Efendi mahallinde ketb ve tahrir ve maan mebus ümena-i şer' ile meclis-i şer'e gelip 'ala vukuihî inha ve takrir etmeğın ma-vakaa bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Fi'l-yevmi'r-râbi' min şehri Şevvalü'l-mükerrerm li-sene 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No : 107, Belge No : 21

Ankara vilayet-i celilesi dahilinde kâin Kayseriye Sancağı'na muzaf Develü Kazası'nın merkezi bulunan Everek Kasabası mahallâtından Ayakostan Mahallesi mütemekkinlerinden ve tebea-i Devlet-i Aliyye'nin Rum Milleti'nden Dalot Efendi'nin veled-i Konstanti kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidâyete mahsus odada ma'kûd Meclis-i şer'i şerif-i enverde yedinde olub, irâe eylediği tezkire-i Osmaniyyesi görüldükten sonra bi't-tev'i ve'r-rıza takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edib, mahmiye-i İstanbul'da Şehzade Cami-i Şerif kurbunda Fevziye Mahallesi'nde Bukavul Dede Sokagı'nda kâin bir taraftan Hacı Hasan Ağa veresesi menzili ve tarafeyn Muhtar Paşa hazretlerinin arsası ve taraf-ı râbi' tarik-i 'âm ile mahdud beş yüz kuruş ile murakkam bir bâb bakkal dükkânının harameyn-i muhtaremeyn vakfından mecmu' yüz yirmi sehim itibar olunan gediğinin tabutu dört kıta sened mucibince, mustakilen taht-ı tasarrufundan olmakla benim ber-vech-i muharrer mutasarrıf olduğu, kezalik mezkûrun mecmu'unu mahallinde zuhur edecek talibine bedel misüllü ve ferag-ı muteber kat'i ile ferag ve tefviz ve teslim ve memuru huzurunda takrir ve itasına ve bedelini ahz ve kabz ve bi'l-cümle makbuzunu bana irsal ve isale ve husus-ı mezkûrdan dolayı bir gûna dava zuhur eder ise ve leh ve aleyhimde vuku' bulacak bi'l-cümle deâvide müddeî ve müddea-aleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve iadeten ve tahriren ve tashihen cemi' mehâkim-i şer'iyye ve nizamiyyede muhâkeme ve muhasâmaya ve işhâd ve istişhade ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyat ve levâyah-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve protesto ve seküestro keşide ve vaz-ı hacz ve fekkine ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azline ve ecvibe-i lazımenin itasına ve sulh ve ibraya ve'l-hasıl husus-ı mezkûrun son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olarak 'an-

asıl mezkûr Ayakostan Mahallesi ahalisinden ve tebea-i devlet-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden ve bakkal esnafından olup, el-hâletü hâzihî İstanbul'da Şehzade civarında karakolhane ittisalinde, bakkal dükkânında mukim li-ebeveyn er karındaşım Dalot Oğlu Bedrosaki lede'l-merkûm Konstanti'ni kabulüne mevkufe, vekâlet-i 'âmmeye-i mutlaka-i sahiha-i şer'iyye ile tarafımdan vekil nasb ve tayin eyledim dedikte mavakaa bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi'l-'işrîn min şehri Şevvalü'l-mükerrerem li-sene 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Şuhûdü'l-hal

Mahkeme-i Şer'iyye Kâtibi Abdurrahman Efendi ibn Hafız Feyzullah Efendi

Mahkeme-i Bidâyet Mübâşiri Osman Ağa İbn Mustafa Ağa

Odacı Derviş Ağa ibn Mehmed Ağa

Muhzır Mehmed Ağa İbn Hasan

Ve gayruhum mine'l-hâzırın

Sayfa No : 106, Belge No : 22

Der-i Devlet-mekîne maruz-i dai-i keminelidir ki.

Nezâret-i Evkâf-ı Hümâyun'a mülhak evkâfından Kayseriye Sancağı'na tabi' Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından nefsi Develü Cami-i Kebir Mahallesi'nde defin-i hak-i ıtırnâk olan Seyyit Şerif kaddesu sırrehu- hazretleri vakfının vazife-i muayyene ile zâviyedarlık ve rubu'-ı hisse-i tevlit cihetlerine bâ berat-ı âlişân mutasarrıf iken bundan altı sene mukaddem vefât eden Dalmaz oğlu Mehmed bin Mehmed'in oğlu ve ekber evladı olduğunu ber-vech-i âtî iddia eden sahib-i arzuhal Ali kaza-yı mezkûr mahkemesinde meclis-i şer'de kaza-yı mezkûr mal müdürü ve beytü'l-mal emini derun-ı arzuhalde ism-i mezkûr Rifat'lü Fuad Efendi ibn Nafız Efendi muvacehesinde evkâf muhasebe vekili Mehmed Rifat Efendi ibn Emin Ağa hazır olduğu halde, mârrü'z-zikr Cami-i Kebir Mahallesi'nde kâin Seyyit Şerif zaviyesinin vazife-i muayyene ile zaviyedarlık ve rubu hisse tevlit cihetlerine bâ-berât-i âlişân mütevellî ve mutasarrıf olan Dalmaz oğlu Mehmed bin Mehmed'in işbu tarih ilamından altı sene mukaddem vuku-ı vefatıyla ciheteyn mezkûreteyn mahlûl ve hizmet-i lâzîmelerini muattala kalıb, mezbûr Mehmed'in ekber evladı ve oğlu olup, hizmet-i mezkûreye ehl ve müstehak olmamla ve vakf-ı mezkûrun elde mevcud ve sicillat-ı mahkemede mukayyed, vakfiye-i mamulun bahası olmayıb, ancak evkaf-ı kadimeden

olduğu ve el-yevm mevcûd ve mamur ve derununda ayende ve revendeye it'am-ı taam olunmakta idi ki, cihetle sabikü'z-zikr zaviyedarlık ve rubu'hisse tevliht cihetlerinin babam müteveffa-yı mezbûr mahallinden bana tevcihine, müdür mûmâ-ileyh mumaneat ve müdahale etmekte olduğundan ber-vech- i meşrûh müdahale etmemek üzere müdür-i mûmâ-ileyh tefhim ve masbukü's-sibak zaviyedarlık ve rubu' hisse tevliht cihetleri ber minval-i muharrer bana tevcih olunmak ve yedime bir kıta bâ-berât-ı âlisân sadaka ve ihsan buyurulmak matlubumdur diye müdür-i mûmâ-ileyhin külliyyen inkârına ve vekil-i hazır mûmâ-ileyhin tasdikine mukarin dava ettikte, müddeî mezbûrdan ber-minvâl-i meşruh müteveffa-yı mezbûrun ekber evlâdı ve oğlu ve zaviye-i mezkûrenin evkâf-ı kadimeden olduğu e'l-yevm mevcûd ve mamur ve derununda ayende ve revendeye it'am-ı taam olunmakta idi ki, müddeasına mutâbık beyyine taleb olundukta haber mahalle-i mezkûre ahalisinden ve ahrâr ve rical-i müsliminden Hasan Kâhya oğlu İsmail Ağa ve İmam oğlu Yusuf Bin Mustafa Efendi li-ecli'ş-şehâde meclîş-i şer'e hâzıran olup istişhâd olunduklarında fi'l-hakika zâviye-i mezkûrenin mutasarrafi beyyine olan Dalmaz oğlu Mehmed bin Mehmed'in vefâtıyla yeri hâli ve hizmet-i lazimesi muattal ve zaviye-i mezkûre evkâf-ı kadimeden olarak el-yevm mevcûd ve mamur ve derununda âyende ve revendeye it'am-ı taam olunmakta ve mezbûr Ali müteveffa-yı mezbûr Mehmed'in ekber evladı ve oğlu ve hizmet-i mezkûreye ehliyet ve istihkakı olub, müteveffa-yı mezbûrun mezbûr Ali'den başka ekber evladı olduğu bizim malumumuz değildir. Biz bu hususa bu vech üzere şâhidiz ve şehâdet dahi ederiz diye her biri müttefikü'l-lafz ve'l-mana bi'l-muvacehe ber-nehc-i şer'i eda-yı şehâdet-i Şer'iyye etmeleriyle her biri usûl-i mevzuasına tatbiken, evvelen bâ-varaka-i mestûre mahalle-i mezkûre imamı İbrahim Efendi ibn Mehmed Ali ve muhtar-ı evvel diğerk İsmail Ağa ibn Ali Efendi'den sırren ve badehu kezâlik mahalle-i mezkûre ahalisinden Salih Osman ve İsmail Efendi ibn Hacı Ali Efendi'den bi'l-muvacehe alenen lede't-tezkiye adl ve makbulu'ş-şehâde ettikleri iş'ar ve ihbar olunmağın, bu surette vakf-ı mezkûrun tevliyet-i cihetin elde mevcud ve sicillat-ı mahkemede mukayyed vakfiye-i mamul bahası olmayıb, ancak evkâf-ı kadimeden olduğuna binâen bâ-irade-i seniyye hazret-i hilafet penahi müessis olan evkâf nizamnamesinin yirmi altıncı bendi mucebince sabikü'z-zikr rubu' hisse tevliyet cihetinden kifayet ve hazine-i celile namına zabt etmek üzere, müdür-i mûmâ-ileyh Fuad Efendi'ye teslimine, müddei-i mezbûr Ali'ye tenbih ve ol vech ile muarazadan men olunduğunu, kendine bade't-tefhim zaviyedarlık cihetinin kezalik elde mevcud ve sicillat-ı mahkemede mukayyed

vakfiye mamul bahası olamayıb, ancak evkâf kadimeden olduğuna mebni tevcihi cihat nizamnamesinin birinci maddesi mucebince masbuku'z-zikr zaviyedarlık cihetine müdahale etmemek üzere, müdür-i mûmâ-ileyh bade't-tefhim ve ol-vech ile muarazadan bade'l-men ber-vech-i meşruh zaviyedarlık cihetinin babası müteveffa-yı mezbûr Mehmed mahlûlünden oğlu ve ekberi evladı müddei-i mezbûr Ali'ye tevcihiyle yedine bir kıta bâ-berât-i âlişan sadaka ve ihsan buyurulmak iktiza eylediği Develü Kazası mahkeme-i Şer'iyyesinden hak-i pay-i serir-i âlâya arz ve ilâm olundu. El- emru li-hazreti men lehü'l-emr. Hurre, fi'l-yevmi'l-hâdî 'aşer min şehri Şevvalü'l-mükerrerem li-sene 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No : 105, Belge No : 23

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Evrek Kasabası mahallâtından Ayakostan Mahallesi'nde sakin tebea-i Devlet-i Aliyye'nin Rum milletinden Yolnis Efendi veled-i Nikola kaza-yı mezkûr bidayet mahkemesinde ma'kûd meclis-i şer'i şerifte yedinde olan tezkire-i Osmanıyyesini irae eyledikten sonra takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edib, Derseadet'te Daire-i meşihat-i İslamiyye Meclis-i Eytâm azasından İstanbul pâyelülerinden olup, Şehzadebaşı'nda İbrahim Paşa Caddesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden Hoca İsmet Efendi zimmetinde kısmet askeriye mahkemesinden istihsal eylediğim bir kıta ile mahkum bih alacak hakkım olan üç bin yüz elli altı kuruşu tereke-i müteveffa-yı mûmâ-ileyhten ahz ve kabzına ve bi'l-cümle makbuzunu bana irsal ve isaline ve badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddeî ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirarzen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyyede muhakeme ve muhasamaya işhad ve istişhade ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve vaz-ı hacz ve fekkine ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lazimenin itasına ve sulh ve ibraya ve âharı dahi tevkil ve azle ve'l-hasıl husus-i mezkûrun son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya 'an-asıl mârrü'z-zikr Ayakostan Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden olup, el-yevm li-ecli't-ticare İstanbul'da Şehzadebaşı'nda iki yüz yirmi yedi numaralı dükkânda mukim bakkal esnafından Yuvanaki veled-i Vasîl'i kabulüne mevkufe vekil ve nâib-i

menâb nasb ve tayin eyledim dedikte, ma-vakaa bi't-taleb ketb olundu. Fi'lyevmi's-sânî ve'l-'işrîn min şehri Şevvalü'l-mükerrem li-sene 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Şuhûdü'l-hal

Mahkeme-i Şer'iyye kâtibi Abdurrıza Efendi ibn Hafız Feyzullah Efendi

Salih Efendi ibn Ömer Ağa

Mehmed Efendi ibn Ömer Efendi

Muhzır Mehmed bin Hasan

Sayfa No : 104, Belge No : 24

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Kasapoğlu Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden, Terzi oğlu Sahak veled-i Bogos nam kimesne kaza-yı mezkûrun bidayet mahkemesinde ma'kûd meclis-i şer'i şerifte tezkire-i Osmaniyyesini irae eyledikten sonra yine Kilise Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden işbu baise'l-vesika Melikyan Agob Efendi veledi Ağya mahzarında takrir-i kelim ve tabir-i ani'l-merâm edib mahalle-i mezkûre ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Köşebaşoğlu Hacı Hacer'in mahalle-i mezbûre ahalisinden ve tebea-i müşârünileyhanın millet-i merkûmesinden Aynacıoğlu Asvador zimmetindeki alacağından dolayı müzayedeye vermediği mahalle-i mezkûrede kâin bir çabahane aleyhimde ikame eylediğim istihkak davasıyla bâde-ma leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddeî ve müddeaaaleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhade ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lazimenin itasına ve'l-hasıl husus-ı mezkûrun son dereceye kadar mutevakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan işbu husus-ı mezkûr Agob Efendi'yi vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i şer'iyye vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte, ol-dahi ber-vech-i meşruh vekâlet-i mezkûreyi kabul etmenin ma-vakaa bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmîs ve'l-'işrîn min şehri Şevvalü'l-mükerrem li-sene 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No : 104 , Belge No : 25

Develü Kazası'nın Everek Kasabası mahallâtından Everek Kilise Mahallesi sakinelerinden ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden Eçikoğlu müteveffa Ohannes'in sulbiye-i kebire kızı zâtı Melikyan Agob Efendi veled-i Ağya ve Haçator Efendi veled-i Toros Efendi tarifleriyle muarrefe (...) Hatun kaza-yı mezkûr bidayet mahkemesinde ma'kûd meclis-i Şer'i Şerifte yine mahalle-i mezbûrede sakin tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Eçikoğlu Agob Ağa veled-i Margiros mahzarında bulunan tezkire-i Osmaniyyesini irae eyledikten sonra bi't-tev ve'r-rıza takrir-i kelim ve tabir-i ani'l-meram edib, mârrü'z-zikr Everek Kilise Mahallesi'nde Köleoğlu Sokağı'nda vâki' bir taraftan Kırpıkoğlu Agob ve bir taraftan Ahotoğlu Agob ve bir tafaftan Kalaycıoğlu Asvador haneleri ve taraf-ı râbi' tarik-i 'âm ile mahdud müştemilât-i malumeyi havi bir bâb hanenin ve yine mahalle-i mezkûrenin sokağ-ı mezkûrumuzda tarafeyn Karabetoğlu Agob hane ve bahçesi ve bir taraftan âmâ Serkiz hanesi ve bir taraf-ı râbi' tarik-i 'am ile mahdud müştemilât-i malumeyi havi bir bâb hanenin ve kasaba-i mezkûre mahallâtından Fenese Mahallesi'nde kâin bir taraftan Kolahlıoğlu ve bir taraftan Hacı Ermiya ve bir taraftan Sinanoğlu Ağya haneleri ve taraf-ı râbi' tarik-i 'am ile mahdud müştemilât-i malumiyeye havi bir babhaneden ve kasaba-i mezkûre mahallâtından Everek Ermeni çarşısında kâin bir Gönübüyüköğlu Hacı Avadis ve bir tarafı Tarhanacıoğlu Sirtolu dükkânları, bir tarafı Kuzuoğlu bahçesi ve taraf-ı râbi' tarik-i 'am ile mahdud bir bâb dükkândan ve çarşı-yı mezkûrda kâin bir tarafı Eçikoğlu Agob ve bir tarafı Sarrafoğlu Hacı Bedros dükkânları ve bir tarafı Kuzuoğlu bahçesi ve tarik-i 'âm ile mahdud bir bâb dükkândan çarşı-yı mezkûrda kâin bir tarafı Eçikoğlu Agob ve bir tarafı Tombazoğlu dükkânları ve bir tarafı İskenderoğlu Asvador hanesi ve taraf-ı râbi' tarik-i 'am ile mahdud bir bâb dükkândan ve kasaba-i mezkûrenin Kasabhane çarşısında kâin tarafını İskenderoğlu Asvador hanesi ve bir tarafı İskenderoğlu Karabet dükkânı ve taraf-ı râbi' tarik-i 'âm ile mahdud bir bâb dükkândan ve Yahyalı Nahiyesi'nin Agcasar Karyesi'nde vâki' Habbaz Değirmeni demekle muarrefe nısf değirmenden ve kasaba-i mezkûrenin Everek Ermeni çarşısında kâin bir tarafı Hacı Arapzâde Ali Efendi ve bir tarafı mülazım İsmail Efendi dükkânları ve bir tarafı Halil Ağa hanesi ve taraf-ı râbi'tarık-i 'am ile mahdud bir bâb dükkândan ve kasaba-i mezbûre hududu dahilinde Yazı Bağı'nda bir tarafı Kozanlı ve bir tarafı Ali Vakuroğlu Hüseyin ve bir tarafı Sadıkoğlu Mustafa Efendi bağları ve taraf-ı râbi su

harkı ile mahdud bir kıta bağdan ve Elbiz nam mahalde vâki' bir tarafı Kuzucuoğlu gelini Dudu ve bir tarafı Musrufoğlu Vartin bağları ve tarafeyn tarik-i 'am ile mahdud bir kıta bağdan ve Beylah nam mahalde vâki' bir tarafı Mustafa Ağa ve bir tarafı Hacı Hüseyin ve bir tarafı Hürmet ve taraf-ı râbi tarik-i 'am ile mahdud bir kıta bağdan ve kasaba-i mezkûrenin Kilise Mahallesi'nde Baruthane Caddesi'nde kâin bir tarafı Eçikoğlu Agob Ağa ve bir tarafı Hacıdede Efendi bahçeleri ve bir tarafı Sinanoğlu hanesi ve taraf-ı râbi tarik-i 'am ile mahdud bir kıta bahçeden ve Çukur nam mahalde vâki' bir tarafı Eçikoğlu diğer Ohannes ve bir tarafı Boyacı Kızı Dudu bağları ve bir tarafı su harkı ve taraf-ı râbi' tarik-i 'am ile mahdud bir kıta bağdan ve Şeyhbağı nam mahalde vâki' bir tarafı mütevellî Kirkor ve bir tarafı Bakkal Serkiz ve bir tarafı Kuzuoğlu bağları ve taraf-ı rabi su harkı ile mahdud bir kıta bahçeden ve mârrü'z-zikr Fenese Mahallesi'nde vâki' malume'l-hudud bir kıta bahçeden ve Öksüt Karyesi'nde vâki' bir tarafı Eyiceli Osman Kâhya ve bir tarafı Değirmencioğlu ve bir tarafı Kel Vartinoğlu bağları ve bir tarafı çay ile mahdud bir kıta bağdan ve Kayseriye Bedestan Çarsısı'nda iki bâb dükkândan yirmi dört sehinden yedi sehîm hisse-i şayiamı mârrü'z-zikr Everek Kilise Mahallesi'nde sakin tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden li-ebeveyn karındaşım gaib ani'l-meclis Ohannes Efendi'ye işbu tarih vesikadan üç ay mukaddem malume'l-mikdar semen-i medfu ve makbuz mukabilinde bey edib, karındaşım mezbûr dahi iştırâ kabul etmekle emlak-ı muharrere-i mezkûreyi memuru huzurunda karındaşım mezbûr Ohannes'e ferağ-ı muteber-i kati ile ferağ-ı tefviz ve takrir itasına ve mârrü'z-zikr Beylah nam mahalde vâki' ve tarafeyn Eçikoğlu Agob ve bir tarafı Tütüncü Manas tarlaları ile mahdud, tahminen üç dönüm miktarı bir kıta tarladan ve Yazı Bağı'nda İlipınaraltı nam mahalde vâki malumü'l-hudud bir kıta tarladan ve Nevşehir Kazası'na tabi Kolbak Karyesi'nde kâin iken malumü'l-hudud üç kıta tarladan nısıf hisse-i şayiamı, karındaşım mezbûre memuru huzurunda bedel-i misli ile kezalik ferağ-ı muteber-i kati ve ferağ ve tefviz ve takrir itasına hâzır-i mezbûr Agob Ağa'yı vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte ma-vakaa bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Fi'l-yevmi's-salis 'aşer min şehri Şevvalü'l-mükerrem li-sene 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No : 103, Belge No : 26

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Kilise Mahallesi'nde sakin tebea-i Devlet-i Aliyye'nin Ermeni milletinden Köşebası Hacı Hacer veled-i Kirkor kaza-yı mezkûr bidayet mahkemesinde ma'kûd meclis-i şer'i şerifte yedinde olan tezkire-i Osmaniyyesini irâe eyledikten sonra kasaba-i mezkûrun Su Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhânın millet-i merkûmesinden işbu bâisü'l-vesika Elmasyan Bedros Efendi veled-i Avâkim mahzarında tâkrir-i kelim ve ta'bîr-i ani'l-merâm edib, Kasapoğlu Mahallesi ahalisinden Terzioğlu İsak veled-i Bogos'un mezkûr Kilise Mahallesi'nde vâki' bâb-ı menzilden dolayı aleyhimde kaza-yı mezkûrun bidayet mahkemesi hukuk dairesinde ikame eylediği istihkak davasıyla badema leh ve aleyhimde zuhur edecek kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeâ aleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstedyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lazimenin itasına, sulh ve ibraya ve'l-hasıl husus-ı mezkûrun son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan işbu hâzır-ı mezbûr Bedros Efendi veled-i Avâkim nam kimesneyi vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte, ol-dahi vekâlet-i mezkûreyi ber-vech-i meşrûh kabul etmeğin ma-vakaa bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis min şehri Zilkadeti'ş-şerife li-sene 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No : 103, Belge No : 27

Husûsi ati'l-beyanın mahallinde ketb ve tahrir için mezunen irsal olunan Baş Kâtib Mevlana Ahmed Efendi ibn Abdullah, Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Cedid Mahallesi'nde kâin Saatçi Mehmed Ağa kerimesi Fatma Hatun'un hanesine varıb zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmî müslimin mahzarında akd-i şer'i nebevî eylediğinde zati Müslimun-ı mezbûrun tarifleriyle muarrefe, mezbûre Fatma Hatun meclis-i ma'kûd-i mezkûrda yeğeni Zilelioğlu Ömer Efendi kerimesi zati kezalik Müslimun-ı mezbûrun tarifleriyle muarrefe Elmas Hatun

hâzıra olduğu halde takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edip müstakilen mülküm olub, işbu derununda sakine olduğum bir tarafı Yusuf Hocaoğlu ve Hacı Köseoğlu Mustafa Efendi ve bir tarafı İmam Bekir Efendi hanesi ve bir tarafı mezbûr Hacı Köseoğlu Mustafa Efendi hanesi ve taraf-ı râbii tarik-i 'âm ile mahdud fevkani bir ve tahtani üç ki, cem'an dört bâb oda ve bir bâb örtme ve bir miktar havli ve müştemilât-i saire-i malumeyi havi bir bâb hanenin, mezbûrân Hacı Köseoğlu Mustafa Efendi ve Bekir Efendi hanelerine muttasıl mahallerinden ikişer ayak miktarı duvarını onu hâzıra-i mezbûre dahi ittihab ve teslim eyledi. Ve hane-i mahdud-ı mezkûrun mütebaki mahallerini dahi beş yüz kuruş semen-i medfu ve makbuzum mukabilinde hâzıra-i mezbûre Elmas Hatun'a bi cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kafetü'l-hukuk ve'l-murafık tarafından icab ve kabule havi şürût-ı müfside ve muvazaadan ârî bey'i bât-i sahih-i şer-i ile bey' ve temlik ve teslim eylediğimde hâzıra-i mezbûre dahi ber-vech-i muharrer iştira ve temellük ve teslim ve kabz ve kabul etti. Fîmâ ba'd menzil-i mahdud-ı mezkûrda benim asla ve kat'â alaka ve medhalim kalmayıb, müşteriye-i hâzıra-i mezbûre Elmas Hatun'un mülk-i müşterasıdır. Ve hane-i mahdud-ı mezkûr-u memuru huzurunda ferağ ve itasını takrire, kaza-yı mezkûr tahrirat kâtibi Mehmed Feyzi Efendi'yi kabulüne mevkufe vekil eyledim dedikte, gıbbe't-tasdiki'ş-şer'i vâki' hali, Mevlana mûmâ-ileyh Ahmed Efendi mean mebus ümena-i şer' ile meclis-i şer'e gelib 'ala vukûhî inha ve takrir etmeğin hüvel-vâki' bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-'işrîn min şehri Ramazanü'l-mübarek li-sene 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No : 102, Belge No : 28

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Killise Mahallesi'nde sakin iken, bundan yirmi gün mukaddem vefat eden tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden Ohanyan Ohan veled-i Kirkor'un verâseti, zevce-i metrukesi Diroyi ibneti Karabet ile sulbî kebir oğlu Feridon ve sulbî sağır oğulları Kirkor ve Dikran ve Aram ve sulbiye-i kebir kızı Gülfizare münhasıra ve tashih-i mesele-i mirasları yetmiş iki sehimden olup, siham-ı mezkûreden dokuz sehmi Diroye ve yedi sehmi Gülfizar ve on dört sehmi Harbiton'a ve on dörder sehimden cem'an kırk iki sehmi benûn sağırûn-i mezbûrun Kirkor ve Dikran ve Aram'a isabeti tahakkundan sonra binti kebir-i mezbûre Gülfizar'ın ve ibn-i kebir merkûm Harbiton'un ve zevce-i mezbûre Diroyi'nin ve bi'l-asale ve li ebeveyn ammileri Ohanyan Hacı Agob Ağa'nın

bi'l-vesaye taleb ve muarrefetleri ve muarrefet-i şer' ile lede't-tahrir ve bade ihracı'l-mesarifü'l-lazime sahhü'l-baki beyne'l-veresete'l-merkûme ber-tashih-i mezkûr tevzi ve taksim olunan müteveffa-yı mezbûr Ohan'ın terekese defteridir ki, ber-vech-i âtî zikr ve beyân olunur. Hurrîre, fi'l-yevmi's-sânî ve'l-'işrîn min şehri Şevvalü'l-mükerrem liseneti 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Çarşı civarında yoğurt pazarında malüme'l-hudud ve'l-müştemilat bir

bâb hane,	kuruş 4000
Yoğurt pazarında vâki' malüme'l-hudud nısf dükkân,	kuruş 3000
Kilise arkasında malume'l-hudud altı hark bir kıta bahçe,	kuruş 4000
Dere mevkiinde iki hark bir kıta bahçe,	kuruş 4000
Baruthane mevkiinde dokuz bostan yeri,	kuruş 1000
Argıncıkta bir kıta bağ,	kuruş 500
Çukurbağ nam mahalde vâki' bir kıta bağ,	kuruş 400
Hane-i mezkûr ittisalinde bir bâb fırın,	kuruş 300
Yekûn gayri'l-menkûlat,	kuruş 16300
Dükkânda mevcut emtia-i ticariye	kuruş 1500
Elli batman cehrî,	kuruş 300
Altmış mut zehair-i mütenevvia,	kuruş 1300
Evani nühasiye üç batman,	kuruş 150
İki kat yatak,	kuruş 300
İki aded kilim,	kuruş 200
İki aded müstamel çul,	kuruş 600
İki aded müstamel seccade,	kuruş 150
Oda takımı,	kuruş 100
Yan minderi,	kuruş 100
Kebir ayna,	kuruş 30
Soba,	kuruş 40
Kahve takımı,	kuruş 5000
Zimem-i nasda bâ-sened alacağı,	kuruş 150
Hırdavat menzili,	kuruş 100
Cem'an yekûnü't-tereke,	kuruş 690, Para 35
Minha'l-ihracat:	

Resm-i kısmeti:	kuruş 3, Para 30
Kaydiyye:	kuruş 38, Para 20
Pul Varaka bahası:	kuruş 12, Para 20
Cem'an yekûnü'l-ihracat:	kuruş 59, Para 30
Sahhü'l-baki li't-taksim beyne'l-verese:	kuruş 25530
Hisse-i zevce-i mezbûre Diroyi,	kuruş 3191, Para 10
Diroyi Hisse-i bintü'l-mezbûre Gülfizare,	kuruş 2486, Para 3
Hisse-i ibnü'l-merkûm Harbiton,	kuruş 4964, Para 6
Hisse-i ibnü'l-merkûm Kirkor,	kuruş 4964, Para 6
Hisse-i ibnü'l-merkûm Dikran,	kuruş 4964, Para 6
Hisse-i ibnü'l-merkûm Aram,	kuruş 4964, Para 6
	Kesr-i para, 3

Verese-i merkûmundan mezbûre Diroyi ve Harbiton ve Gülfizare'nin ber-vech-i bâlâ hisse-i irsiyyeleri kendilerine ve sağırun-i mezbûrunun hisse-i irsiyyeleri li ebeveyn ammileri ve vasîleri mezbûr Hacı Agob Ağa'nın yedine teslim olunduğu işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No : 102, Belge No : 29

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Kilise Mahallesi'nde sakin iken bundan yirmi gün mukaddem vefat eden tebea-i Devlet-i Aliyye'nin Ermeni milletinden Ohanyan Ohan veled-i Kirkor'un sulbî sağır oğulları Kirkor ve Dikran ve İram'ın babaları müteveffa-yı mezbûrdan mevrus ve müntakil olan bi'l-cümle emval ve eşyalarını ahz ve kabz ve hıfza ve tesviye-i umurlarına kıbel-i şer'den bir vasî nasb ve tayin olunmak ehem ve elzem olduğu ecilden vesâyet ile maruf ve dirayetle mevsuf ve her vech ile umur-ı vesâyet uhdesinden gelmeğe kadir idigü, zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmî kesanlerin tarifleriyle mütehakkık olan işbu baise'l-vesika sağırun-i mezbûrunun li-ebeveyn ammileri Ohanyan Hacı Agob Ağa'yı hakim-i mevki sadr-ı kitab Efendi hazretleri dahi sağırun-i mezbûrunun vakt-i rüşd ve sedadlarına değin Vasî nasb ve tayin eyledikte ol-dahi vesayet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lazimelerini kemâ-yenbağı edaya teahhüd ve iltizam etmeğın ma-vaka bi't-

taleb ketb olundu. Tahriren, fi'l-yevmi's-sani ve'l-'işrîn min şehri Ŗevvalü'l-mükerrem li-sene 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No : 101, Belge No : 30

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Cedid Mahallesi'nde sakine iken, bundan üç mah mukaddem müteveffiye olan Civelekoğlu Mehmed'in zevce-i menkûhe-i metrûkesi Amine ibnetü'l-Hacı Osman'ın verâseti, zevci mezbûr Mehmed ile sadrî kebir oğlu ani'l-beled Hasan bin Yusuf ve sadrî sağır oğlu Mustafa ve sadriye sağıre kızları Hayriye ve Nuriye ve babası gaib ani'l-beled Hacı Osman'a münhasıra ve tashih-i mesele-i mirasları bi-hükmü'l-ferâiz yetmiş iki sehinden olup, siham-i mezkûreden on sekiz sehmi zevc-i mezbûr Mehmed'e ve on, iki sehmi dahi gâib-i mezbûr Hacı Osman'a ve on dört sehinden cem'an yirmi sekiz sehmi ibnân-i mezbûrân Hasan ve Mustafa'ya ve yedişer sehinden cem'an on dört sehmi dahi benan-i mezbûretan Hayriye ve Nuriye'ye isabeti tahakkukundan sonra, verese-i mezbûrundan mezbûr Mehmed'in bi'l-asale ve bi'l-vesaye talep ve muarrefeti muarrefet-i şer' ile tahrir ve bade ihracü'l-mesarife'l-lazime sahhü'l-baki beyne'l-veresete'l-merkûme ber-tashih-i mezkûr tevzi ve taksim olunan müteveffiye-i mezbûrenin terekesi defteridir ki, ber-vech-i âtî zikr ve beyân olunur. Hurrire, fi'l-yevmi's-sânî min şehri Zilkadeti'ŝ-şerife li-sene 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Mehr-i müeccel bedeli çakıl arsasında bag harik aded 20,	kuruş 151
Bir kat yatak,	kuruş 50
Evani nühasiye batman 1,	kuruş 70
Kilim köhne aded 1,	kuruş 40
Seccade köhne aded 1,	kuruş 15
Elbise köhne kat 1,	kuruş 90
Keza elbise kat 1,	kuruş 20
Ölçek aded 1,	kuruş 15
Müstamel sandık 1,	kuruş 5
Hurşidiye top1,	kuruş 25
Yazma aded 3,	kuruş 6
Küpe çift 1,	kuruş 130

Alaca aded 1,	kuruş 19
Gazi altını aded 1, 7,	kuruş 275
Boy... aded 2,	kuruş 35
Yekûnü'l-menkûlat,	kuruş 800
Yekûn gayri'l-menkûlat,	kuruş 151
Cem'an yekûnü't-tereke:	kuruş 918
Minha'l-ihracat:	
Resm-i kısmet-i âdi:	kuruş 20
Kaydiyyesi:	kuruş 1, Para 20
Varaka bahası:	kuruş1, Para10
Cem'an yekûnü'l-ihracat:	kuruş 23
Sahhü'l-baki li't-taksim beyne'l-verese:	kuruş 918
Hisse-i zevci mezbûr Mehmed,	kuruş 232
Hisse-i gâib-i mezbûr Hacı Osman,	kuruş 154
Hisse-i ibnü'l-mezbûr gaib Hasan,	kuruş 180
Hisse-i ibnü'l-mezbûr sağir Mustafa,	kuruş 180
Hisse-i bintü'l-mezbûre sağire Hayriye,	kuruş 90
Hisse-i bintü'l-mezbûre sağire Nuriye,	kuruş 90

Verese-i mezbûrundan zevci mezbûr Mehmed'in hissesi ve benân-i mezbûretan ile sağirun-i mezbûrunun hisseleri, vasîleri mezbûr Mehmed'e teslim olunduğu işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No : 101, Belge No : 31

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Cedid Mahallesi'nde sakine iken bundan üç mah mukaddem müteveffiye olan Amine ibnetü'l-Hacı Osman'ın sadrî sağir oğlu Mustafa ve sadriye sağire kızları Hayriye ve Nuriye'nin anaları müteveffiye-i mezbûreden mevrus ve müntakil olan bi'l-cümle emvâl ve eşyalarını ahz ve kabz ve hıfza ve tesviye-i umurlarına kıbel-i şer'den bir vasî nasb ve tayin olunmak ehem ve elzem olduğu ecilden vesâyet ile marufe ve istikametle mevsufe ve her vech ile umur-ı vesâyet uhdesinden gelmeğe kadire idiği, zeyli-vesikada muharrerü'l-esâmî kesianların tarifleriyle mütehakkık olan işbu baise'l-vesika

sağirun-i mezbûrunun babaları Mehmed bin Muhsin nam kimesneyi hâkim-i mevki sadr-ı kitap efendi hazretleri dahi sağirun-i mezbûrunun vakt-i rüşd ve sedadlarına değin vasî nasb ve tayin buyurdukta, ol dahi vesâyet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lazimelerini kemâ-yenbağı edâya teahhüd ve iltizam etmeğin ma-vakaa bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sânî min şehri Zilkadeti'ş-şerife li-sene 'iştirîn ve selâse mie ve elf.

Şuhûdü'l-hal

Abdülazizzâde Muhsin Ağa ibn Mehmed

Kendi Mehmed Efendi ibn Ömer Efendi

Muhzır Mehmed Ağa ibn Hasan

Sayfa No : 100, Belge No : 32

Marûz-i dâileridir ki;

Marûz-i âti'l-beyânın mahallinde fasl ve hasmı için bu dâileri bi'z-zat Develü Kazası'nın Everek Kasabası mahallâtından Meteris İbrahim Ağa Mahallesi'nde Havizâde Hasan Efendi'nin hanesine varıb akd-i şer'-i nebevi eylediğimde kaza-yı mezkûr tahrirat kâtibi Mehmed Feyzi Efendi ibn Emin Ağa meclis-i ma'kûd mezkûrada işbu tarih ilamından dört mah mukaddem vefat eden mahalle-i mezkûre ahalisinden Hüseyin oğlu Hacı Seyyid'in sulbiye-i kebire kızı zikr-i âti emlâke vaz'ı yedi beyyine-i adl ile şer'an sabit ve mütehakkık olan ve zati mahalle-i mezkûre ahalisinden Yavan-zâde Mehmed Salim Efendi ve Köçek Osman-zâde İsmail Efendi tarifleriyle muarrefe Fatma Hatun muvacehesinde müteveffa-yı mezbûr Hacı Seyyid zimmetinde hayat ve sıhhatinde vefatından sekiz mah mukaddem, malımdan ve yedimden iktiraz ve kabz ve umuruna sarfla istihlak eylediği beş yüz kuruş alacak hakkı kable'l-ahz ve'l-istifa ber-vech-i muharrer vefat eylediğine ve müteveffa-yı mezbûr Hacı Seyyid'in ile'l vefat müstekillen malı olan, mahalle-i mezkûrede kâin bir tarafı Gazioğlu Mehmed Ali hanesi ve bir tarafı Sıbyan mektebi ve bir tarafı Kartoncu Süleyman oğlu Mustafa ve Musaoğlu Ethem Efendi haneleri ve taraf-ı râbii tarik-i 'âm ile mahdud üç oda ve bir miktar havlu ve müştemilât-i saire-i malumeyi havi bir bâb hane ve değirmen harki civarında bir tarafı Madazılı İmamoğlu Hacı Mustafa ve bir tarafı Kerim Ağazâde Mehmed Efendi ve bir tarafı Zabtiye Ali Çavuş ve Çarşı Ağası zevcesi Hatice'nin bostan yerleri ve taraf-ı râbii tarik-i 'âm ile mahdud altı misüllü bir kıta bostan yeri, İncik yeri nam mahalde

vâki', bir tarafı Cafer Efendizâde Hafız Efendi ve bir tarafı İbiloğlu Hüseyin ve bir tarafı Arabalıoğlu Mehmed bağları ve taraf-ı râbi Karakalpatoğlu Hüseyin bağı ile mahdûd ve altmış iki harik bir kıta bağ ile bir re's inek ve derununda yak mahallü üç kat yatak ve bir aded çul ve üç aded kilim ve bir aded hamur leğeni ve bir çift aşırma ve iki batman evan-i nühasiyeyi mezbûre Fatma Hatun el-yevm vaz'ı yed edildiğine bina'en meblağ-ı merkûm beşyüz kuruş tereke-i vafiye-i müteveffa-yı mezbûrdan bana eda ve ifaya mezbûre Fatma Hatuna tenbih olunmak matlubumdur, diye dava ettikte, mezbûre Fatma Hatun dahi cevabında emlak-ı muharrere-i mezkûreye el-yevm vaz-ı yedini eşya-ı muharrere-i mezkûre el-yevm yedinde mevcut olduğunu ve mûmâ-ileyh Mehmed Feyzi Efendi'ye babası muteveffa-yı mezbûrun el-yevm zimmetinde ol-miktar kuruş deyni olduğunu tayiaten ve katiyyen ikrar ve itiraf edip ancak babam müteveffa-yı mezbûr Hacı Seyyid hayat ve sıhhatinde bin üç yüz on dört Zilkadeti's-şerifesinin on üçüncü günü emlak ve eşya-ı muharrer-i mezkûreyi üç bin kuruş semen mukabilinde bana bey' ve mahallinde teslim ve ben dahi işıra ve tesellüm ve kabz ve kabul eylediğimden on gün sonra semen-i meblağ-ı mezkûr üç bin kuruş zimmetinde iken bana hibe-i sahiha-i Şer'iyye ile hibe edip ben dahi ittihad ve kabul etmemle emlak ve eşya-yı muharrer-i mezkûre ol-vech ile benim mal-ı müşteramdır diye mazmuni takrir-i meşruhuna mutabık pullu bir kıta sened ibrazıyla inkarına mukarin-i tasaddi eylediği def 'ini herbiri usul-i mevzuasına tatbikan evvelen bâ-varaka-i mestûre mahalle-i mezkûre muhtar-ı evveli Hacı Musa oğlu Veli Kahya ve muhtar-ı sânisî York oğlu Halil İbrahim Ağa ibn Ali'den sırren ve badehu mûmâ-ileyh Hasan Efendi ve Hacı Kösezade Ferit Efendi'den bi'l-muvacehe alenen lede't-tezkiye adl ve makbulu's-şehade idikleri iş'ar ve ihbar olunan muarrefân-i mûmâ-ileyhima Mehmed Salim Efendi ve İsmail Efendi 'nin müttefikü'l-lafz ve'l-mana şehadetleriyle bi'l-muvacehe ber-nehc-i şer'i isbat etmeğin mucebince bade'l-hüküm mûmâ-ileyh Mehmed Feyzi Efendi emlak ve eşya-yı muharrere-i mezkûreden istifa-yı deyn müddeasıyla mezbûre Fatma Hatuna bî-vech-i şer'i muarazadan men olunduğu tescil ve ilâm olundu. Hurrîre, gurret-i Zilkadeti's-şerife li-sene 'işrîn ve selâse mie' ve elf.

Sayfa No : 99, Belge No : 33

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Meteris Abdalbaki Mahallesi ahalilerinden Kapusuzoğulları Mehmed Efendi ve İsmail Ağa İbnan el-Hacı Seyyid nam kimesneler kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd meclis-i şer'i şerifde yine kasaba-i mezkûre mahallâtından Fenese Yukarı mahallesi ahalisinden tebea-i Devlet-i Aliyye'nin Ermeni milletinden işbu baisetü'l-vesika Dedoryan Ohannes Efendi veled-i Karabet mahzarında her biri yedlerinde bulunan tezkire-i Osmaniyelerini irae eyledikten sonra ikrar-ı tam ve takrir-i kelim ve tabir-i ani'l-meram edip yine mahalle-i mezkûre ahalisinden li-ebeveyn er karındaşımız Mustafa Efendi ile muyanemizde mukaddema tekün edib hisse-i irsiyye davamız ile badema leh ve aleyhimizde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddeâ ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirafen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azline ve ecvibe-i lazimenin itasına, sulh ve ibraya ve'l-hasıl husus mezkûrun son dereceye kadar mutevakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımızdan işbu hazır-ı mezbûr Ohannes Efendi vekalet-i 'âmme-i sahiha-i şer ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledik dediklerinde ol dahi ber-vech-i meşruh vekalet-i mezkûreyi kabul etmeğin ma-vaka bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sadis min şehri Zilkadeti'ş-şerife li-sene 'işrîn ve selâse mie ' ve elf.

Şuhûdü'l-hal

Mahkeme-i Şer'iyye kâtibi Abdurrahman Efendi

Mübaşir Mustafa Efendi

Mübaşir Osman Ağa

Odacı Dursun

Muhzır Mehmed

Sayfa No : 99, Belge No: 34

Develü Kazası'nın Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Kebir Mahallesinde sakine iken bundan iki mah mukaddem vefat eden Şerife ibneti'l-Hacı Ömer 'in veraseti, zevci Sarac Mustafa ile zevce-i evveli müteveffa Ali'nin firaşından hasıllar sadriye sağire kızları Şerife ve Döne ve zevci sânis-i Mustafa'nın firaşından hasıla ve hasıl sadriye sağire kızı Ayşe ve sadrî sağir oğlu Ali Rıza'ya münhasıra ve tashih-i mesele-i mirasları bi-hükmü'l feraiz yirmi sehinden olup sihâm-ı mezkûreden beş sehmi zevci mezbûr Mustafa'ya ve üç sehinden cem'an altı sehmi mezbûretan Şerife ve Döne'ye ve üç sehmi mezbûre Ayşe'ye ve altı sehmi mezbûr Ali Rıza'ya isabeti tahakkukundan sonra verese-i mezbûrundan mezbûr Mustafa bi'l-asale ve bi'l-vesaya ve mezbûretân Şerife ve Döne'nin bâ-hücceti Şer'iyeye vasîleri ve ibn ammileri Ömer bin Seyyid'in bi'l-vesâyâ talep ve muarrefetleri ve muarrefet-i şer' ile bey' ve tahrir olunup ve bade ihracü'l-mesarife'llazime sahhü'l-baki beyne'l-verese ber-tashih-i mezkûr tevzi ve taksim olunan müteveffat-ı mezbûre Şerife'nin terekesi defteridir ki, ber-vech-i ati zikr ve beyan olunur. Tahriren, fi'l-yevmi'l-hâdis 'aşer min şehr-i Zilkadeti'ş-şerife li-sene 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Gümüş tabalık mezbûr Ömer üzerinde aded 1,	kuruş 40
Yeşilli kutnis entari, mezbûr Mustafa üzerinde aded 1,	kuruş 45
Atlas soya, mezbûr Ömer üzerinde aded 1,	kuruş 250
Cuha şalvar, mezbûr Mustafa yedinde aded 1,	kuruş 25
Müdayene saya, keza Mustafa yedinde aded 1,	kuruş 55
Cuha entari, keza mezbûr Mustafa yedinde aded 1,	kuruş 60
Salta, keza mezbûr Mustafa yedinde aded 1,	kuruş 32
(...), keza Mustafa yedinde aded 1,	kuruş 8
Somak peşgiri, keza mezbûr Mustafa yedinde	kuruş 5
Zevci mezbûr Mustafa zimmetinde mehri müeccel	kuruş 351
Müteveffiyenin zevci evveli Ali'den hakkı mehri müeccel bedeli	
karyede hane, mezbûr Ömer yedinde	kuruş 100
Âbâni sarık aded 1, Mustafa yedinde	kuruş 8 Para 20
Duka aded 1, mezbûr Ömer yedinde	kuruş 7
(...) aded 1, keza mezbûr Ömer yedinde	kuruş 12
Hamam havlusu aded 1, mezbûr Mustafa yedinde	kuruş 14

Baş havlusu aded 1, mezbûr Mustafa yedinde	kuruş 7
Çıra aded 1, keza mezbûr Mustafa yedinde	kuruş 5
Şal kusak aded 1, mezbûr Ömer üzerinde	kuruş 21
Kumaş parçaları, mezbûr Mustafa yedinde	kuruş 98
Yatak aded 1, mezbûr Mustafa yedinde	kuruş 150
Âdi seccade aded 1, keza Mustafa yedinde	kuruş 22
Evani nühasiye batman 1, mezbûr Ömer yedinde	kuruş 50
Koyun re's aded 6, keza mezbûr Ömer yedinde	kuruş 120
Ali Çavuş yedinde büyük camuz maa bedük, mezbûr Mustafa yedinde sened	kuruş280
Camuz cilbendi aded 1, keza senedli mezbûr Mustafa yedinde	kuruş 38
Mezbûr Mustafa zimmetinde keza namuna âhara bâ-sened ibraz ettiği	kuruş 300
Sandık aded 1, mezbûr Ömer yedinde	kuruş 11
Zevci evvelden mütevellidler sağiretan mezbûretan Döne ve Şerife zimmetlerinde kilim bedeli alacağı	kuruş 48
Gazi altını aded 21,	kuruş 430
Mahmutiye altını aded 2,	kuruş 120
Sandıklı altını aded (...)	kuruş 50
Cem'an yekûnü't-tereke:	kuruş 2472, Para 20
Minha'l-ihracat:	
Resm-i kismet-i adi:	kuruş 63
Kaydiyesi:	kuruş 3, Para 30
Pul bedeli:	kuruş 2, Para 10
Cem'an yekûnü'l-ihracat:	kuruş 68
Sahhü'l-baki li't-taksim beyne'l-verese:	kuruş 2403, Para 20
Hisse-i zevci'l-mezbûr Mustafa	kuruş 600, Para 30
Hisse-i ibnü'l-mezbûr Ali Rıza	kuruş 720, Para 36
Hisse-i bintü'l-mezbûre Döne	kuruş 360, Para 18
Hisse-i bintü'l-mezbûre Ayşe	kuruş 360, Para 18
Sername-i defterde muharrer verese-i merkûmundan mezbûr Mustafa ile ibnü'l-mezbûr Ali Rıza'nın ve sağire-i mezbûre Ayşe'nin hisse-i irsiyyeleri olan cem'an bin altı yüz seksen iki kuruş dört paralı, hasbe'l-vesâye babaları mezbûr Sarac Mustafa'ya teslim	

olundugu gibi, Döne ve Şerife'nin hisseleri olan cem'an yedi yüz yirmi kuruş otuz altı parayı, vasîleri ve ibn ammileri mezbûr Ömer'e teslim edildiği işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No : 98, Belge No : 35

An-asıl Trabzon vilayeti dahilinde Ordu Kazası'nın Aybastı Nahiyesi merkez-i mahallâtından Çakırlı Mahallesi'nden olup, halen Develü Kazası kaymakamı Hacı Halilzâde izzetlü Ali Osman Bey sabikü'z-zikr Develü Kazası mahkemlesinde meclis-i şer'i şerifte yedinde olan tezkire-i Osmaniyyesini irae ettikten sonra takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edip, Sivas vilayetine tabi Niksar Kazası hududu dahilinde Yağan nam mahalde vâki li ebeveyn biraderlerim Tayyar ve Rüşdü Efendiler ile seviyen ve müştereken bâ-sened-i hakani mutasarrıf olduğumuz malume'l-hudud arasından üç sehim itibariyle bir sehim hisse-i şayiası mahallinde zuhur edecek talibine memuru huzurunda bedel-i misli ve ferağ-ı muteber kıta ile ferağ ve tefviz ve teslim ve takrir itasına ve yedine ahz ve kabz ve bi'l-cümle makbuzunu emr ve havale edeceğim kimesneye red ve teslime, mârrü'z-zikr Niksar Kazası eşrafından nüfus memuru Zeki Efendizâde Mahir Efendi'yi kabulüne mevkufe vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte ma-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Fi'l-yevmi's-sani 'aşer min şehri Zilkade li-sene 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No : 97, Belge No : 36

Husûsi âti'l-beyanın mahallinde ketb ve tahrir için Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Meteris Abdülbaki Mahallesi'nde kâin, kaza-yı mezkûr emlâk kâtibi Osman Efendi ibn Mehmed'in hanesine varıp akd-i meclis-i şer'i nebevi eylediğimde mûmâ-ileyh Osman Efendi'nin validesi, zatları mahalle-i mezbûre Ohannes'den Mısırlızâde Ali Celaleddin Efendi ve Cafer Efendizâde Hafız Yusuf Fevzi tarifleriyle muarrefe Hatice Hatun ibneti Yusuf li-ebeveyn kız karındaşı Hafize Hatun ibnetü'l-mezbûr Mehmed hâzıra olduğu halde, yedlerinde bulunan tezkire-i Osmaniyyelerini irae ettiklerinden sonra, kasaba-i mezkûre mahallâtından Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Mehmed Efendi ibn Osman Ağa mahzarında takrir-

i kelam ve tabir-i ani'l-meram edip, kasaba-i mezkûre mahallâtından Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Hacı Arab-zade nâm Mehmed Ağa benim zevci dahilim olup beni mesken-i şer'ide iskân etmediği gibi infâk ve iksa dahi eylemediğinden beni mesken-i şer'i de iskân etmesini talep ve davaya ve nafaka takdir ettirmeğe ve muhaleaya ve'l-hâsil husûs mezkûrun mutevakkıf olduğu umurun külisini eda ve ifaya mûmâ-ileyh Mehmed Efendiyi vekil ve nâib-i menâb nasb ve tayin eyledim. Ve kızım hâzıra-ı mezbûre dahi mezbûr Mehmed Ağa'nın sulbi kebir oğlu İbrahim'in zevce-i menkûhe-i medhul bahâsı olup mezbûr İbrahim kızım hazıra-ı mezbûrayı mesken-i Şer'ide iskan etmediği gibi infak ve iskan dahi eylemediğinden kızım hâzıra-ı mezbûreyi mezbûr İbrahim'in mesken-i Şer'ide iskan etmesini talep ve davaya ve nafaka takdir ettirmeğe ve muhaleaya ve'l-hasıl husûsî mezkûrun mûteveffa olduğu umûrun küllisini eda ve ifaya mûma-ileyh Mehmed Efendiyi vekil ve nâib-i menâb nasb ve tayin eyledim dedikte kızı hâzıra-i mezbûre Hafize dahi tasdik ve hazır mûmâ-ileyh Mehmed Efendi kabul etmeğin ma-hüve'l-va'kı' bi't-taleb ketb-ve imla olundu. Fi'l-yevmi's-sadis 'aşer min şehr-i zi'l-kadeti's-şerife li-sene 'ışryn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No : 97, Belge No : 37

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâından Cami-i Kebir mahallesi'nde sakine iken bundan altı gün mukaddem mûteveffiye olan Şerife ibneti Hacı Ömer'in sadriye sağıre kızı Ayşe ile sadrî sağır oğlu Ali Rıza'nın valideleri mûteveffiye mezbûre Şerife'den mevrus ve muntakil bi'l-cümle emvâl ve eşyalarını ahz ve kabza ve hıfza ve tesviye-i umurlarına kıbel-i şer'den bir vasî nasb ve tayin olunmak ehem ve elzem olduğu ecilden vesayet ile maruf ve istikamet ile mevsuf ve her vech ile umur vesâyet uhdesinden gelmeğe kadir ıdğı, zeyl-i vesikada muharrü'l-esâmî nâm kimesnelerin tarifleriyle mütehakkık olan işbu baise'l-vesika sağırat-ı mezbûrânın babaları Mustafa bin Mustafa nam kimesneyi sağıretân-i mezbûratânın vakt-i rüşd ve sedadlarına değin vasî nasb buyurdukte ol dahi vesâyet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lazimelerini kemâ-yenbağı edaya teahhüd ve iltizam etmeğin ma-hüve'l-vâkı' bi't-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren, fi'l-yevmi'l-hâdi 'aşer min şehr-i Şabani'l-muazzam li-sene 'ışrîn ve selâse mie ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Sarac Seyyid Usta bin Yusuf

Hasan Ağazade Ali Ağâ

Mahkeme-i Şer'iyye kâtibi Salih Efendi

Muhzır Mehmed Ağâ

Sayfa No : 96, Belge No : 38

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Kebir mahallesi'nde sakine zati zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmî müslimin tarifleriyle muarrefeler Fatma Hatun ibneti Hasan Efendi sadrî sağır oğlu Abdurrahman Tevfik hazır olduğu halde kaza-yı mezkûr mahallesinde meclis-i şer-î şerif-i Enverde takrir-i kelim edip mahalle-i mezkûre ahalisinden olup el-yevm Derseadet'te Eyüb Sultan civarında merkezinde polis mukayyidi olan (...) oğlu Ali Efendi işbu sağır hâzır-i mezbûr altı yasında Abdurrahman Tevfik mûmâ-ileyh Ali Efendi'nin firâsından hasıl bundan mütevelid sulbî sahih oğlu olmakla mûmâ-ileyh Ali Efendi beni ve oğlu sağır hâzır-i mezbûrun asla bila nafaka ve bilâ-münfak şer'i terk edip sağır-i hâzır-i mezbûrun asla malı olmayıp ben ve sağır-i hâzır-i mezbûr nafaka-i kisveye ve saire levazım-ı zaruriyyeye eşedd-i ihtiyaç ile muhtaç olmamızla benim oğlum sağır hâzır-i mezbûr mezbûrun nafaka ve kisve ve sâire levâzım-ı zaruriyyesi için kibel-i şer'den kadr-ı maruf meblağ-ı farz ve takdir olmağın bi'l-asale ve bi'l-müdane matlubumdur dedikte mezbûre Fatma Hatun'un takririmiz dahi takrir-i meşruhu vâkia' mutabık ve zikr-i ati meblağ kadr-i maruf olduğu kezalik zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmî sebekat-ı sahihatü'l-kelimat nam kimesnelerin ala'tariki'ş-şehade ihbarlarıyla müttefik olmağın, babası gaib mûmâileyh Ali Efendi üzerine kibel-i şer'den hâzıra mezbûre Fatma'nın nafaka ve kisve ve saire levazım-ı zaruriyye bahası için muta sekiz kuruş ve oğlu sağır hazır-i mezbûrun nafaka ve kisve ve saire levazım-ı zaruriyye bahası için altmış para farz ve takrir olunup, meblağ-ı mefruz-i mezkûrun bi'l-isale ve bi'l-hıdâne harc ve sarfa ve lede'l-hâce ıstidaneye 'inde't-taleb zevci gâib-i mûmâ-ileyh Ali Efendi üzerine rücu'a gıbbe't tasdiki'ş şer'i hâzıra-i mezbûre Fatma hatuna kibel-i şer'den izin

verilmeğın ma-hüve'l vâki bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi's-sani 'aşer min şehri zi'l-kadeti 'ş-şerife li-sene 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Şuhûdü'l-hâl

Hadi Zâde Hasan Efendi ibn İbrahim Ağa

Mübaşir Osman Ağa bin Mustafa Ağa

Muhzır Mehmed Ağa bin Hasan

Odacı Durmus bin Mehmed Ağa

Sayfa No : 95, Belge No : 39

Develû Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Kebir Mahallesinde sakine ve zati kasaba-i mezkûre mahallâtından Meteris İbrahim Ağa Mahallesi ahalisinden Hasan ibn İbrahim Ağa ve Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Osman Ağa ibn Mustafa tarifleriyle muarrefe Fatma ibneti Hasan Efendi nam Hatun kazayı mezkûr mahallesinde meclis-i şer-i şerif-i Enverde yedinde bulunan sened-i Osmaniyyesini irae eyledikten sonra takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edip mârrü'z-zikir Cami-i Kebir mahallesi ahalisinden olup el-yevm Derseadet'te Eyüp Sultan merkezinde polis mukayyidi olan (...) oğlu Ali Efendi ibn Abdurrahman benim zevci dahilim olup zevcim mûmâ-ileyh Ali Efendi mahzar-ı şûhudda mehr-i muaccellem olmak üzere tesmiye etmiş olduğu maru'z-zikir Cami-i Kebir mahallesinde vâki' malume'l-hudud menzil-i müstemlatından sofa tabir olunur bir bâb odayı taleb ve davaya ve talak ale'l-mal suretiyle tatlikini kabule ve benimle sulbî sağır oğlu için bâhüccet- i Şer'iyye takdir olunan malume'l-mikdar nafakamızı taleb ve davaya ve ahz ve kabza ve makbuzunu bana irsal ve isale ve badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve hacz ve hakem nasb ve azline ve vaz'ı hacz ve fekkine ve ecvibe-i lazimenin itasına ve'l-hasıl hususat-ı mezkûrenin son dereceye

kadar mutavâkif olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan ‘an-asıl Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden olup, el-yevm Derseadet’te Fatih Sultan civarında Sarachane basında hafafhanede hafaf esnafından li- ebeveyn er karındaşım Bayram Ali Efendi nam kimesneyi kabulüne mevkufe vekâlet-i sahiha-i Şer’iyye ile bi’l-asale ve bi’l-hidane vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte ma-vaka bi’t-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren, fi’s sani ‘aşer min şehr-i Zilkadeti’ş-şerife li-sene ‘iştirîn ve selâse mie ve elf.

Şuhûdü’l-hal

Hâdizâde Hasan Efendi ibn İbrahim Ağa

Ve Osman Ağa bin Mustafa Ağa

Muhzır Mehmed Hasan Ağa

Odacı Durmus bin Mehmed Ağa

Sayfa No : 94, Belge No : 40

Develü Kazası’nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i ‘Aliyye’nin Ermeni milletinden ve tüccarandan Keltyan Hacı Dikran veled-i Hacı Kigork nam kimesne, kaza-yı mezkûr mahkemesinde meclis-i şer’i şerif Enverde yedinde bulunan tezkire-i Osmaniiyesini irae ettikten sonra takrir-i kelam ve tabir-i ani’l-meram edip yedimde olup, ibraz eylediğim on altı Nisan bin üç yüz on yedi tarihli ve elli beş numaralı bir kıta tapu il muhaber-i mucebince Çekmece Kazası’na tabi Mukarri Karyesi’nde Suyerlik nam mahalde vâki bir taraftan Aygül Hanım arsası ve bir taraftan Celal Bey zevcesi arsası ve tarafeyn tarik-i ‘am ile mahdud bezm-i alem Valide Sultan vakfı musakkafatından, yüz elli üç zira bir kıta arsanın nısıf sayı’ine mutasarrıf olduğum, mezkûr arsadan nısıf şayiamı, mahallinde talibine memuru huzurunda semen-i misli ile bey’ ve nez’a ve takrir itasına ve semenini ahz ve kabz ve makbuzunu bana irsal ve isale ve husus-i mezkûr ile badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi’ mehâkim-i şer’iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihalafe ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i

hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azline ve ecvibe-i lazimenin itasına ve'l-hasıl husus-i mezkûrun son dereceye kadar mutevakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan 'an-asıl mârrü'z-zikr Everek Kasabası'nın mahalle-i mezkûre ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden ve tüccarandan, elyevm Derseadet'te Köprülüoğlu Hanı'nda mukim Keltyan Hacı Vartin Efendi veled-i Hacı Agob Ağa nam kimesneyi kabulüne mevkufe, mekâtib-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte, ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren, fi'l-yevmi'l-hâdi min şehri Zilhicceti's-şerife li-sene 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Şuhûdü'l-hal

Mahalle-i Şer'iyye kâtibi Abdurrahman Efendi ibn Hafız Efendi

Mübaşir Osman Ağa bin Mustafa

Muhzır Mehmed bin Hasan

Odacı Durmus bin Mehmed Ağa

Sayfa No :94, Belge No :41

An-asıl Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden olup, İzmir vilayeti celilesi dahilinde merkez-i kaza olan Söke Kasabası'nın li-ecli't-ticare sakin iken işbu tarih-i vesikadan dört ay mukaddem vefat eden tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden Uğurluoğlu Malkon veled-i Maladon'un ber-vech-i ati vârisleri olduklarını iddia eden, mârrü'z-zikr Fenese Yukarı Mahallesi'nde sakineler zatları, mahalle-i mezkûre ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Esdek Efendi veled-i Hacı Agob ve Nazar Efendi veled-i diğer Hacı Agob tarifleriyle muarrefeler, müteveffa-yı mezbûrun zevce-i metrukesi Menam bit Hacı Nisan müteveffa-yı mezbûrun li ebeveyn kız karındaşı Melike bintü'l-mezbûr Maldon hâzıra olduğu halde mârrü'z-zikr Develü Kazası mahkemesinde Meclis-i şer'i şerif-i enverde salifü'z-zikr Everek Kasabası mahallâtından Kilise Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden kebir oğlu Hacı Haçator Efendi veled-i Toros müvacehesinde, masbukü'z-zikr Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden, Taşkapılıoğlu Ohannes yeğeni Vartin veled-i Manuk mahzarında ben,

müteveffa-yı mezbûr Malkon'un babası olup, mezbûr Malkon'dan mukaddem vefat eden, mezbûr Maldon'un firaşından hasıla, müteveffa-yı mezbûr Malkon'un validesi olup, mezbûr Malkon'dan mukaddem vefat eden Maryam'dan mütevellide olup, ol vech ile müteveffa-yı mezbûr Malkon'un li ebeveyn karındaşı olmak, müteveffa-yı mezbûrun verâseti benimle, hâzıra-i mezbûre Melike'ye münhasıra ve tashih-i mesele-i mirasımız bi-hükmi'l-feraiz dört sehinden olup, sihâm-ı mezbûreden bir sehmi bana ve üç sehmi hâzıra-i mezbûre Melike'ye isabet edip, müteveffa-yı mezbûrun bizden başka vârisi ve terekesine müstehakk-ı âharı olmadığına ve müteveffa-yı mezbûr Malkon'un hayat ve sıhhatinde vefatından sekiz sene mukaddem malından ve yedinden mezbûr Hacı Haçator Efendi'ye ikraz ve teslim olduğu, iktiraz ve tesellüm ve umurine sarfla istihlak eylediği seksen kuruş alacak hakkını kable'l-ahz ve'l-istifa ber-vech-i muharrer vefat ettiğine binaen meblağ-ı mezkûr seksen kuruşu ber-tashih-i mezkûr beynimizde taksim etmek üzere bize eda ve teslime, mezbûr Hacı Haçator Efendi'ye tenbih olunmak matlubumuzdur diye, hâzıra-i mezbûre ile mean dava ettiklerinde mezbûr Hacı Haçator Efendi dahi cevabında müteveffa-yı mezbûr Malkon'a el-yevm zimmetinde ol miktar kuruş deyni olduğunu tav'an bade'l-ikrar müddei-ıyyetan-i mezbûretanın ber-vech-i meşruh verâset müddealarını inkar etmekle müddei-ıyyetan-i mezbûretandan ber-vech-i muharrer verâset müddealarına mutabık beyyine talep olunduklarında, müteveffa-yı mezbûrun Esdek Efendi ve Nazar Efendi li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzıran olup, istişhad olunduklarında fi'l-hakika mezbûre Menam binti Hacı Nesat müteveffa-yı mezbûr Malkon'un zevce-i metrukesi ve hâzıra-i mezbûre Melike müteveffa-yı mezbûr Malkon'un babası olup mezbûr Malkon'dan mukaddem vefat eden mezbûr Maldon'un firaşından hasıla müteveffa-yı mezbûr Malkon'un validesi olup Malkon'dan mukaddem vefat eden Maryam'dan mütevellide olmakla ol vech ile müteveffa-yı mezbûr Malkon'un li ebeveyn kız karındaşı olup, müteveffa-yı mezbûr Malkon'un müddei-ıyyatı mezbûretan Menam ve Melike'den başka vasî ve terekesine müstehakk-ı âharı olduğu bizim malumumuz değildir. Biz bu hususa bu vecih üzere şâhidiz ve şehâdet dahi ederiz diye her biri müttefikü'l-lafz ve'l-mana bi'l-muvacehe ber-nehc-i şer'i eda-yı şehâdet-i Şer'iyye etmeleriyle şahidân-ı mezbûrândan her biri usul-i mevzuasına tatbiken, evvelen muhtar-ı evvel Barinasoğlu Agob veled-i Hacer ve muhtar-ı sânisî Mihail Kalfaoğlu Mihail veled diğer Hacer'den sırren ve badehu Markoz veled-i Vartin ve Hacı Osman Efendi ibn Mustafa Efendi'den bi'l-muvacehe alenen lede't-tezkiye ayinlerince adl ve makbulü's-şehâde oldukları iş'ar ve ihbar olunmak müddei-ıyat-ı

mezbûretan Menam ve Melike'den başka verasetlerin bade'l-hüküm mesele-i mirasları vech ile meblağ-ı merkûm müddeiyyat-ı mezbûretana eda ve teslime, mezbûr Hacı Haçator Efendi'ye tenbih olunduktan sonra, müddeiyyat-ı mezbûretan Menam ve Melike'den her biri meclis-i mezkûrda yedlerinde bulunan tezkire-i Osmaniyelerini irae eylediklerinden sonra takrir-i kelim ve tabir-i ani'l-meram edip murisimiz müteveffa-yı mezbûr Malkon'un nükûd ve eşya-yı mübeyyası esman-ı olup, masbukü'z-zikr Söke Kazası Eytam Sandığı'nda mahfuz olan nükûdesini ve saire emvâlini vazî'l-yed olanlardan ve zimem nasdan alacaklarını medyunlarından talep ve dava ile ahz ve kabz ve bi'l-cümle mabuzunu bize irsal ve isale ve sulh ve ibraya ve hususat-ı mezkûre ile badema leh ve aleyhimizde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafe ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azline ve protesto keşidesine ve vaz'ı hacz ve fekkine ve ecvibe-i lazimenin itasına ve'l-hasil hususat-ı mezkûrenin son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan işbu mezbûr Vartin veled-i Manuk'u vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledik dediklerinde gıbbe't-tasdiki'ş-şer'i ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren, fi'l-yevmi'l-hamis min şehri Zilhiccet-i ş-şerife li-sene 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No : 92, Belge No : 42

Develü Kazası'nın Köstere Nahiyesi kurasından Bonko Karyesi sakinelerinden ve zati İslam Ağazâde Hacı Mehmed Ağa ibn İsmail ve Hasan Ağa ibn Ahmed Ağa tarifleriyle muarrefe Elif ibneti Sarı Himmet nam hatun kaza-yı mezkûr mahkemesinde meclis-i şer'i şerif Enverde yedinde bulunan tezkire-i Osmaniyelerini irae ettikten sonra, takrir-i kelim ve tabir-i ani'l-meram edip, aleyhimizde vukubulan nikah davasından dolayı müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafe ve tebliğ ve

tebellüğe ve kendi imzasıyla müstedyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azline ve'l-hasıl husus-i mezkûrenin son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azline mezun olmak üzere tarafımdan işbu mezbûr Elmasyan Bedros Efendi veled-i Avâkim nam kimesneyi vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte gıbbe't-tasdike'ş-şer'i ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren, fi'lyevmi'l- hamis min şehri Zilhiccet-iş-şerife li-sene 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 91, Belge No: 43

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden olup, zikr-i ati Hatice Hatun ibneti Yusuf'un bâ-hüccet-i Şer'iyye vekâlet-i 'amme ile vekil ve sahib-i arzuhal Mehmed Efendi ibn Osman Ağa kaza-yı mezkûr mahkemesinde meclis-i şer'de mezbûre Hatice Hatun'un zevci dahili Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Hacı Arabzâde Mehmed Ağa ibn Ali muvacehesinde mezbûr Mehmed Ağa gaibe ani'l-meclis müvekkilem mezbûre Hatice Hatun'un zevci dahili olup, mezbûr Mehmed Ağa'nın sakin olduğu menzili iki oda ve bir abdesthaneden ibaret olup zevce-i saniyesi ve oğlu zati'z-zevce olan İbrahim ile her üçü mean sakin olmakta oldukları cihetle mesken-i şer'i olmadıklarından müvekkilem mezbûre Hatice Hatun'u mesken-i Şer'iyyede iskan etmekten imtina eylediğinden müvekkilem mezbûre el-yevm zevci ahardan olan oğlu Osman Efendi'den hanesinde sakin olduğu gibi müvekkilem mezbûre el-yevm zevci ahardan olan oğlu Osman Efendi'nin hanesinde sakine olduğu gibi müvekkilem mezbûre Hatice Hatun'un mehr-i müecceli olan iki yüz kuruş halen müvekkilem mezbûreye eda ve teslim etmediğinden mehr-i müeccel meblağ-ı mezkûru eda ve ifa ve diğer mesken-i şer'i ittihaz edinceye kadar müvekkilem mezbûre Hatice Hatun'un nafaka ve kisve ve saire levazım-ı zaruriye bahası için zevci mezbûr Mehmed Ağa üzerine kadr-i maruf nafaka farz ve takdir olunmak bi'l-ve kale matlubumdur diye dava ettikte, ol dahi cevabında mezbûre Hatice Hatun'un zevce-i menkûhe-i medhul bihâsı olduğunu ve halen mehr-i muaccelini teslim etmediğini tav'an ikrar edip, ancak sakin olduğum menzil-i mezkûr on iki abdesthaneden ibaret olduğu cihetle mesken-i şer'i olduğundan nefsini bana teslim ve

itaat ve inkiyad etmediğinden naşize olmakla nafakasını vermem diye irad eylediği kelamı ber-vech-i meşruh ikrar ve itirafı mucebince mehr-i müeccelini vermedin. Zevcesi mezbûre şer'an naşize olmamakla, evvel emirde mehr-i müecceli eda edinceye değin zevcesi mezbûre Hatice Hatun'un nafaka ve kisvesi ve saire levazım-ı zaruriyesi, zevci mezbûr üzerine lâzım geldiği kendüye bade't-tefhim mezbûre Hatice Hatun'un nafaka ve kisve ve saire levazım-ı zaruriye bahası için zikr-i ati meblağ kadr-i maruf idiği, mârrü'z-zikr Evrek Kasabası mahallâtından Meteris İbrahim Ağa Mahallesi ahalisinden Sarızâde Hasan Efendi ibn İbrahim Ağa ve Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Hacı Hasanzâde Ahmed Efendi ibnü'l-Hac Ali Efendi nam kimesnelerin alâ tariki'ş-şehâde ihbarlarıyla tahakkuk eden yevmi yüz para kıbel-i şer'den farz ve takdir olunup, meblağ mefruz-i mezkûru nafaka ve kisve ve saire levazım-ı zaruriyesi için harç ve sarfa ve lede'l-iktiza istidaneye ve zevci hâzır-ı mezbûr Mehmed Ağa üzerine rucû'a, mezbûre Hatice Hatun'a izafetle vekil-i mûmâ-ileyh Mehmed Efendi'ye izin verilmeğin gibbet't-tasdike'l mukayyed ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdi ve'l-'işrîn min şehri zi'l-kadedi'ş-şerife li-sene işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 90, Belge No: 44

Develü kazasına tabi Köstere Nahiyesi kurasından Kelkin Karyesi sakinelerinden zati Osman Ağa bin Mustafa ve Ömer Efendi bin Hasan Efendi tarifeleriyle muarrefe Cemile Hatun ibneti Ömer Ağa kaza-yı mezkûr mahkemesinde Meclis-i şer'i şerif-i enverde yedinde bulunan tezkire-i Osmaniyesini irae ettirdikten sonra kasaba-i mezkûre mahallâtından Su Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i Aliyye'nin Ermeni milletinden isbu baise'l-vesika Elmasyan Bedros Efendi veled-i Avâkim mahzarında takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edip karye-i mezkûre ahalisinden Şükrü ibn Ahmed Ağa ve Develü Güney mahallesi ahalisinden Mehmed bin Deli Mustafa'nın aleyhlerinde ikâme etmiş olduğum karye-i mezkûrede vâki' arazi ve harman yeri davalarım da badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müdde-a-aleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istîshada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyat levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve evvibe-i lazimenin itasına sulh ve ibraya ve'l-hasıl

husûsat-ı mezkûrenin son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umûrun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan işbu hazır-i mezbûr Bedros Efendi'yi vekalet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte gıbbe't-tasdik-'el-mukayyed ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren, fi'l-yevmi'l hamis 'aşer min şehr-i zi'l-hiceti'ş-şerife 'ışryñ ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 90, Belge No: 45

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Kebir mahallesi ahalisinden olup zikr-i ati Hafize Hatun ibneti Mehmed'in bâ-hüccet-i şer'iyye vekalet-i 'amme ile vekil sahib-i arzuhal Mehmed Efendi ibn Osman Ağa kazayı mezkûr mahkemesinde meclis-i şer'de mezbûre Hafize Hatun'un zevci dahili Cami Cedid mahallesi ahalisinden Hacı Ömer Zade İbrahim bin Mehmed muvacehesinde mezbûr İbrahim, müvekkilem mezbûre Hafize Hatun'un zevci dahili olup mezbûr İbrahim babası zatü'z-zevceteyn olan Mehmed'in iki odalı menziline sakın olup kendi menzili olmadığı cihetle müvekkilem mezbûre Hafize Hatun'u mesken-i şer'ide iskan etmediği gibi mehr-i muaceli olan dört yüz kuruşu dahi halen eda ve teslim etmediğinden müvekkilem mezbûre Hafize Hatun el-yevm karındaşı Osman Efendi'nin hanesinde sakine olmakla müvekkilem mezbûre Hafize Hatun'un iskan için mesken-i şer'a ittihaz ve mehr-i muaceli mezkûreyi eda ve ifa edinceye değin müvekkilem mezbûre Hafize Hatun'un nafaka ve kisve ve saire levazım-ı zaruriyye bahası için zevci mezbûr İbrahim üzerine kadr-i marûfe meblâğ-ı farz ve takdir olunmak bil-vekale matlubumdur diye dava ettikte mezbûr İbrahim dahi cevabından mezbûre Hafize Hatun'un zevce-i menkûhe-i medhûl bihâsı olduğunu ve el-yevm babası mezbûr Mehmed'in menzil-i mezkûrunda sakın olduğunu ve zevcesi mezbûrenin halen mehr-i muacelinin teslim etmediğini tavan ikrâr edip ancak, babam mezbûr Mehmed Ağa'nın menziline gelip nefsinin bana teslim etmediğinden naşize olmakla nafakasını vermem diye irae eylediği kelâmı 'ala mucib-i ikrâhü şer'an müvecceh ve mültefit olmadığı kendüye bade't-tefhim zevcesi mezbûre Hafize Hatun'un nafaka ve kisve ve saire levazım-ı zaruriyye bahası için zikr-i ati meblâğ-ı kadr-i maruf idiği, marrüz'z-zikr Everek Kasabası mahallâtından Meteris İbrahim Ağa Mahallesi ahalisinden Mavizade

Hasan Efendi ibn İbrahim Ağa ve Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Hacı Hasanzade Ahmed Efendi ibn Hacı ‘Ali Efendi nam kimesnelerin ‘alâ tariki’ş-şehâde ihbarlarıyla tahakkuk eden yevmi yüz para nafaka kıbel-i şer’dan farz ve mukayyed olunup, meblağ-ı mefruz mezkûr nafaka ve kisve ve saire levazım-ı zaruriyyesi için harc ve sarfa ve lede’l-iktiza istidaneye ve zevci hâzır-ı mezbûr İbrahim üzerine rücu, mezbûre Hafize Hatun’a izafetle vekili mûmâ-leyh Mehmed Efendiye izin verilmeğın gıbbe’t-tasdike’l-mukayyed bi’t taleb ketb ve imla olundu. Fi’l-yevmi’l-hâdi ve ve’l-‘işrîn min şehri Zilkadeti’ş-şerife li-sene ‘işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 89, Belge No: 46

Develü Kazası’nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Develü Güney Mahallesi ahalisinden iken bundan akdem bilâ veled vefat eden Kevan oğlu Yusuf’un li ebeveyn er karındaşı Ali ile li ebeveyn kız karındaşı zati Develü Kuyumculu Mahallesi ahalisinden Süleyman Efendi ibn Mustafa Vahab bin Diğer Mustafa nam kimesneler tarifleriyle muarrefe Elife ibneti’l-mezbûr Yusuf nam Hatun kaza-yı mezkûr mahkemesinde Meclis-i şer’i şerif-i enverde kasaba-i mezkûre mahallâtından Su Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i ‘Aliyye’nin Ermeni milletinden işbu baise’l-vesika Bedros Efendi veled-i Avâkim mahzarında yedlerinde bulunan tezkire-i Osmaniyelerini irae ettikten sonra herbiri takrir-i kelam ve tabir-i ani’l-meram edip müteveffa-yı merkûm Yusuf’un terekesine vâzıu’l-yed bulunan üvey kerimesi Emine’den terekeden hisse-i irsiyyemizi taleb ve davayı ahz ve kabza ve makbuzatını bize teslime sulh ve ibraya ve badema leh ve aleyhlerimizde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen vetemyizen ve aideten ve tashihen cemi’ mehâkim-i Şer’iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lazimenin itasına ve’l-hasıl husûsat-ı mezkûrenin son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımızdan işbu hazır-i mezbûr Bedros Efendiyi vekalet-i ‘âmmе-i sahiha-i Şer’iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledik dediklerinde gıbbe’t-tasdik‘el mukayyed ma-vaka bi’t-taleb ketb ve imla

olundu. Tahriren, fi'l-yevmi's-sadis 'aşer min şehri Zilhiceti'ş-şerife li-sene 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 89, Belge No: 47

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Kebir Mahallesinde sakine iken işbu sene-i hicriyyeye müsadif bin üç yüz on sekiz sene-i rumiyesinin şehri Kânun-i evvel'in yirmi yedinci günü vefat eden şâhane topçu kol ağalarından mütekaid Hasan Efendi ibn Hacı Ömer'in verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Şerife Hatun ibneti İbrahim ile sulbî kebir oğulları Ömer Efendi ve Nuri Efendi ve sulbiye-i kebir kızı Fatma'ya münhasıra ve tashih-i mesele'i mirasları bi-hükmü'l- feraiz kırk sehinden olup sihâm-ı mezkûre beş sehmi zevce-i mezbûreye ve on dörder sehinden cem'an yirmi sekiz sehmi ibnan-i mûmâ-ileyhima Ömer Efendi ve Nuri Efendi'ye ve yedi sehmi dahi binti-i kebir mezbûreye isabeti tahakkukundan sonra verese-i mezbûrundan mûmâ-ileyh Ömer Efendi kaza-yı mezkûr mahkemesinde meclis-i şer'de Kilise Mahallesi ahalisinden tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden Melikyan Agob müvacehesinde babam ve murisim Hasan Efendi'nin hayat ve sıhhatinde vefatından beş mah mukaddem malından ve yedinden mezbûr Agob Efendi'ye ikraz ve teslime, ol dahi iktiraz ve tesellüm ve umuruna sarfla istihlak eylediği seksen kuruş alacak hakkı olup, meblağ mezkûru kable'l-ahz ve'l-istifa ber-vech-i muharrer vefat eylediğine ve babam mûmâ-ileyh Hasan Efendi'nin ben, müteveffa-yı mûmâ-ileyh Hasan Efendi'nin firaşından hasıl ve mezbûre Şerife Hatun'dan mütevellid sulbî sahih oğlu olmamla bana ve zevce-i menkûhe-i metrukesi gaibe ani'l-meclis validem mezbûre Şerife Hatun ile babam mûmâ-ileyh Hasan Efendi'nin firaşından hasıllar ve validem gaibe-i mezbûre Şerife'den mütevellidler, kezalik gaibe ani'l-meclis li ebeveyn karındaşım Nuri Efendi ve li ebeveyn kız karındaşım Fatma'ya münhasıra ve tashih-i mesele-i mirasımız kırk sehinden olup, sihâm-ı mezkûreden beş sehmi validem mezbûreye ve on dört sehmi, karındaşım mûmâ-ileyh Nuri Efendi'ye ve yedi sehmi dahi kız karındaşım Fatma Hatun'a ve on dört sehmi dahi bana isabeti tahakkuk olup, müteveffa-yı mûmâ-ileyhin benimle, gaibun-i mezbûrun Şerife ve Nuri ve Fatma'dan başka vârisi ve terekesine müstehakk-ı âharı olmadığına binaen deyn-i meblağ-ı mezkûrdan benim ber-tashih-i mezkûr hisse-i

irsiyyeme isabet eden terekesi sekiz kuruşu bana eda ve teslime, mezbûr Agob Efendi'ye tenbih olmak matlubumdur diye dava ettikte, ol dahi cevabında müteveffa mûmâ-ileyh Hasan Efendi'ye zimmetinde elyevm ol miktar deyni olduğunu tav'an bade'l-ikrar müddei-i mûmâ-ileyh Ömer Efendi'nin ber-vech-i meşruh verâset-i mirasını inkar etmekle müddei-i mûmâ-ileyh Efendi'den bervech- i muharrer verâset-i mevrusesine mutabık beyyine talep olundukta, kasaba-i mezkûr mahallesinden Meteris Abdülbaki ahalilerinden zevce-i mezbûre ile binti kebirei mezbûrenin zatilerini arifan Osman Ağa ibn Mustafa ve Mehmed Efendi ibnü'lmezbûr Osman Ağa nam kimesneler, li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzıran olup istişhad olunduklarında mezbûre Şerife Hatun müteveffa mûmâ-ileyh Hasan Efendi'nin zevce-i metrukesi ve müddei-i mezbûr Ömer Efendi ve gaibun-i mezbûrundan Nuri Efendi ve Fatma müteveffa-yı mûmâ-ileyh Hasan Efendi'nin firaşından hasıllardır. Ve zevcesi gaibe-i mezbûre Şerife'den mütevellid sulbî sahih evladı olup müteveffa-yı mûmâileyhler Hasan Efendi'nin mezbûre Şerife ve Nuri ve Ömer Efendiler ve Fatma'dan başka vârisi ve terekesine müstahakk-ı âharı oldukları malumumuz değildir. Biz bu hususa bu vecih üzere şahidiz ve şehâdet dahi ederiz diye her biri müttetikü'l-lafz ve'l mana eda-yı şehadet-i Şer'iyye etmeleriyle şahidan-i mezbûrân usul-i mevzuasına tatbiken, evvelen bâ-varaka-i mestûre mahalle-i mezkûreden, Mustafa Efendi ibn Mehmed ve muhtar-ı evvel Ali Ağa ibn Seyyid Mehmed Ağa'dan sırren ve badehu kasaba-i mezkûr mahallâtından Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Ahmed Efendi ibn Hacı Ali Efendi ve Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Mehmed Efendi ibn Ömer Ağa'dan bi'l-muvacehe alenen lede't-tezkiye adl ve makbulü's-şehâde idikleri, ihbar ve iş'ar olunmağın mucebince verâsetlerine bade'l-hüküm meblağ-ı mezkûr seksen kuruşdan ber-tashih-i mezkûr yirmi sekiz kuruş mûmâ-ileyh Ömer Efendi'ye eda ve teslime, merkûm Agob Efendi'ye tenbih olduğu tescil ve ilâm olundu. El-emr limen lehü'lemr fi'l-yevmi't-tasi 'aşer min şehri Zilhiccetü's-şerife li-sene 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 87, Belge No: 48

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Kilise Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden Verdiyan Manuk ve li ebeveyn er karındaşı Vartin veled-i Karabet'ten her biri kaza-yı mezkûr

mahkemesinde meclis-i şer’de yedlerinde bulunan tezkire-i Osmaniyelerini irae ettiklerinden sonra takrir-i kelim ve tabir-i ani’l-meram edip Derseadet’te Okçularbaşı’nda Emin Beğ Mahallesi’nde vâki bir tarafı Raşid Efendi dükkânı ve tarafeyn İzzet Beğ konağı ve dükkânı ve taraf-ı râbi tarik-i ‘am ile mahdud ve on yedi numara ile murakkam cennet mekan Sultan Mahmut Han-ı sani hazretleri vakf gedikatından el-yevm ba-sened-i hakani mutasarıf olduğumuz otuz akçe icare-i müeccelelü bir bâb eskici hafaf dükkânında olan yüz yirmi akçe itibariyle kırk beş akçe benim ve on dört akçe mezbûr Vartin’nin ki, cem’an altmış akçe hisse-i şayiamızı mahallinde talibi huzurunda âharı bey’ ve memuru huzurunda ferağ ve takrir itasına ve semenini ahz ve kabza ve makbuzunu bize irsal ve isale ve sulh ve ibraya ve badema leh ve aleyhimizde vuku bulacak deavide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve aideten ve tashihen cemi’ mehâkim Şer’iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lazimenin itasına ve’l-hasıl husûsat-ı mezkûrenin son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere millet-i merkûmesinden büyük yeni hanede mukim Eçikyan Ohannes Efendi’den halini kabulüne mevkufe vekalet-i ‘âmme-i sahiha-i Şer’iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledik dediklerinde ma-vaka bi’t-taleb ketb ve imla olundu. Fi’l-yevmi’lhamis ve’l-‘işrîn min şehri Zilhiccet-i ş-şerife li-sene ‘işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 87, Belge No: 49

Husûsî ati’l-beyanın mahallinde ketb ve tahrir için mezunen bi’l-hüküm irsal olunan mahkeme-i şer’iyye kâtibi Mevlana Abdurrahman Efendi ibn Hafız Feyzullah Efendi Develü Kazası’nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Kilise Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i ‘Aliyye’nin Ermeni milletinden Eçikyan Hanes veled-i Karabet’in hanesine varıp akd-i meclis-i şer’i eylediğinde mahkeme-i mezkûrede sakin iken bundan iki sene mukaddem vefat eden tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden mezbûr Eçikyan Hanes veled-i Karabet’in ber-vech-i ati vârisi olduğunu iddia eden mahalle-i mezkûrede sakine, tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i

nisvanından zati mahalle-i mezkûre ahalisinden ve tebea-i müşârûn-ileyhanın millet-i merkûmesinden Verdiyan Manuk ve Vartin Efendiler veled-i diğêr Karabet tarifleriyle muarrefe Kefik nam hatun meclis-i makûd mezkûrda mahalle-i mezbûre ahalisinden ve tebeai müşârûn-ileyhanın millet-i merkûmesinden Köleyan Mihran Efendi veled-i Hacı Avidis muvacehesine ben ve el-yevm li-ecli't-ticare Derseadet'te büyük iki hanede mukim Ohannes müteveffa-yı mezbûr Hanes'in firaşından hasıllar ve zevce-i mezkûresi işbu hâzıra-i bi'l-meclis Vartin'i, binti Karabet veled-i Adam'dan mütevellidler sulbî sahih evladı ve hazıra müteveffa-yı mezbûre benimle li ebeveyn karındaşım gaib ani'l-meclis mezbûr Ohannes ve zevce-i metrukesi validemiz hâzıra-i mezbûre ve Vartini'ye münhasıra ve tashih-i mesele-i mirasımız bi-hükmü'l-feraz yirmi dört sehinden olup sihâm-ı mezbûreden üç sehmi validemiz hazıra-i mezbûre Vartin'e ve on dört sehmi karındaşım gâib-i mezbûr Ohannes'e ve yedi sehmi bana isabeti tahakkuk edip babam ve murisimiz müteveffa-yı mezbûr Hanes ben ve karındaşım gaibi mezbûr Ohannes ve validemiz hâzıra-i mezbûre Vartini'den başka vârisi ve terekesine müstehak âharı olmadığına ve babam ve murisim müteveffa-yı mezbûr Hanes'in, mezbûr Köleyan Mihran Efendi zimmetinde hayat ve sıhhatinde vefatından beş mah mukaddem malından ve yedinden iktiraz ve kabz ve umuruna sarfla istihlak eylediği, alacak hakkı olan kırk sekiz kuruşu mezbûr Mihran Efendi'den kable'l-ahz ve'l-istifa vefat eylediğine binaen meblağ-ı mezkûr kırk sekiz kuruştan ber-tashih-i mezkûr hisse-i irsiyyeme isabet eden on dört kuruşu bana eda ve teslim, mezbûr Mihran Efendi'ye tenbih olunmak matlubumdur diye dava ettikte, ol dahi cevabında mezbûr Hanes'e el-yevm zimmetinde cihet mezkûreden ol miktar kuruş deyn olduğunu tav'an bade'l-ikrar müddei-inin borcunu ber-minval-i muharrer maeda veraset müddeasını inkar etmekle müddei-yye-i mezbûrundan ber-vech-i meşruh verâset müddeasına mutabık beyyine taleb eylediğinde muarrefân-i mezbûrân Manuk ve Vartin Efendiler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a maruf mezkûrda Haziran olup istişhad eylediğinde fi'l-hakika müddei-yye-i mezbûre Kefid ve gâib-i mezbûr Ohannes müteveffa-yı mezbûr Eçikyan veled-i Karabet'in firaşından hasıllar zevce-i metrukesi zatını bildiğimiz hâzıra-i mezbûre vVartin'i bintii Karabet veled-i Adam'dan mütevellidler sulbî sahih evladı olmalarıyla müteveffa-yı mezbûr veraseti müddei-yye-i mezbûre Kefid ile gâib-i mezbûr Ohannes zevce-i mezkûr hâzıra-i mezbûre verasetine münhasıra olup bundan başka vârisi ve terekesine müstehak kızları olmadığı bizim malumumuz değildir. Mezbûr hususa bu vecih üzere şahidiz ve şehâdet dahi ederiz diye her biri müttefikü'l-lafz ve'l mana bi'l-

muvacehe ber-nehc-i şer'i eda-i şehadet-i Şer'iyye etmeleriyle şahidan-i mezbûrândan her biri ahval-i mevzuasına tatbiken, evvelen bâ-varaka-i mestûre mahalle-i mezkûr ve muhtar-ı evvel-i Sefer veledi Toros ve muhtar-ı sânisî sulbî oğlu Kirkor ve Sergiz'den sırren ve badehu mahalle-i mezkûre ahalisinden Hacı Haçator Efendi veledi Toros ve Melikyan Agob Efendi veledi Ağya'dan bi'l-muvacehe alenen lede't-tezkiye ayinlerince adl ve makbulu'ş-şehâde oldukları iş'ar ve ihbar olunmak mucebince verasetlerine bade'l-hakem deyn-i meblağ-ı mezkûrda mezbûre Kefid ber-tashih-i mezkûr hisse-i irsiyyesine isabet eden on dört kuruşunu müddei-iyye-i mezbûreye eda ve teslim, mezbûr Mihran Efendi'ye bade't-tenbih mezbûre Kefid meclis-i makûd mezkûrda takrir-i kelim ve tabir-i ani'lmeram edip bin on yedi bâ-hüccet-i Şer'iyye vekil etmiş olduğum kasaba-i mezkûre mahalâtından Fenese Yukarı Mahallesiahalisinden olup el-yevm Derseadet'te Köprülü Hanında mukim Keletyan Efendi veledi Hacı Agob Ağa'yı halen azl etmemle babam ve murisim müteveffa-yı mezbûr Hanes Derseadet'te Bayezid'de Emin Bey Mahallesi'nde Okçular Caddesi'nde on yedi numara ile murakkam, bir taraftan Zend Efendi mekanı ve iki taraftan Zend Beğ konağı ve dükkânı ve taraf-ı rabi tarik-i 'am ile mahdud bir bâb eskici hafaf dükkânının şehriye otuz akçe icare-i müecceleyle nisbeten mutasarrıf iken ber vech-i muharrer vefatıyla nısıf hisse-i mezkûre benimle li ebeveyn karındaşım gâib-i mezbûr Ohannes'e intikal etmekle ben nısıf hisse-i mezkûreden iki sehim itibariyle hissemeye isabet eden bir sehmi talibine bey' ve ferağ ve takdire ve intikale ve semeni ile müstecirlerinden teraküm eden bedel-i icareyi ahz ve kabza ve makbuzunu bana irsal ve isale ve hisse-i mezkûrun nülkiyet ve müterakim-i icarı hakkında vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve aideten ve tashihen cemi' mehâkim Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lazimenin itasına ve taleb-i icraya ve'l-hasıl husus-i mezkûrun son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan li ebeveyn karındaşım gâib-i mezbûr Ohannes Efendi'yi kabulüne mevkufer, vekalet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte vâki hali mevlana-yı mûmâ-ileyh Abdurrahman Efendi mahallinde ketb ve tahrir ve mean mebus-i ümena-i şer' ile meclis-i şer'e gelib Ali vukuihî inha ve takrir etmeğin ma-vaka bi't-taleb ketb ve

imla olundu. Fi'l-yevmi'l-hamis ve'l-'işrîn min Őhri Zilhicceti'Ő-Şerife li-sene 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 85, Belge No: 50

Develü Kazası kurasından Ayvaz Hacı Karyesi ahalisinden olup Asâkir-i Őahane on dördüncü alayının dördüncü taburunun birinci bölüğünün ikinci takım efradından iken bundan akdem vefat eden Mehmed bin Himmet'in ber vech-i ati vârisi olduğunu iddia eden zevce-i menkûhe-i mezkûresi zati karye-i mezkûre ahalisinden Hacı Mustafa Ali ve Yusuf bin Bekir nam kimesneler tarifleriyle muarrefe Hatice ibneti Mustafa nam hatun kaza-yı mezkûr mahkemesinde Meclis-i Şer'i Şerif-i enverde kaza-yı mezkûr mal müdürü ve beytü'l-mal emini rif'atlı Fuad Efendi ibn Nafiz Efendi muvacehesinde üzerine dava ve takrir-i kelim edip, yedimde olup elli sekiz numara bir kıta kuyût mantukunca zevcim müteveffa-yı mezbûr Mehmed bin Himmet Develü mal sandığında güzeşte maaş olan ez-gayr-i teslim mütebaki doksan beş kuruş, müdür-i mûmâ-ileyh mal sandığından verilmek üzere benimle vasîleri bulunduğum müteveffa-yı mezbûrun firaşından hasıl ve bundan mütevellid, mütevellide sulbî sağır oğlu Şaban ile ve sulbiye sağıre kızı Ayşe'ye münhasıra olup ve tashih-i mesele-i mirasları bi-hükmi'l-feraiz yirmi dört sehimden olup, siham mezkûreden üç sehmi bana ve on dört sehmi sağır-i mezbûr Şaban'a ve yedi sehmi kızı sağıre-i mezbûre Ayşe'ye isabeti tahakkuk edip bizden gayri vârisi ve terekesine müstehakk-ı âharı olmamakla meblağ-ı mezkûru bi'l-asale ve bi'l-vesaya bana eda ve teslime, müdür mûmâ-ileyh Fuad Efendi'ye kıbel-i Şer'den tenbih buyurulması matlubumdur dedikte, ol dahi cevabında fil-hakika müteveffa-yı merkûm Mehmed bin Himmet Develü mal sandığında güzeşte maaş olan doksan beş kuruşu alacak hakkı olduğu tav'an ikrar ve itiraf edip, lakin maeda ber-vech-i muharrer veraset müddeasını inkar etmekle müddei-iyye-i mezbûre Hatice Hatun'dan ber-vech-i muharrer veraset müddeasına mutabık beyyine taleb olundukta karye-i mezkûreden Hacı Mustafa bin Ali ve Osman bin Himmet nam kimesneler li-ecli'Ő-Şehâde meclis-i Şer'a hâzıran olup işhad oldukta mezbûre Hatice ibneti Mustafa müteveffa-yı mezbûr Mehmed'in zevcesi ve sağır-i mezbûr Şaban oğlu ve sağıre-i mezbûre Ayşe ve sulbiye sağıre kızı olup müteveffa-yı mezbûrun veraseti zevcesi mezbûre Hatice ve sulbî sağır oğlu Şaban'a ve sulbiye sağıre kızı Ayşe'ye münhasıra ve

bunlardan başka vârisi ve terekesine müstehak kızları olduğu bizim malumumuz değildir. Biz bu hususa bu vecih üzere şahidiz ve şehâdet dahi ederiz diye her biri müttetikü'l-lafz ve'l-mana idi ki, şehâdet-i Şer'iyye etmeleriyle şahidan-i mezbûrundan her biri usûl-i mevzuasına tatbiken, evvelen bâ-varaka-i mestûre karye-i mezkûre imamı Musa Efendi ibn Hasan ve muhtar-ı evvel Mehmed bin Ömer vemuhtar-ı sani Ali bin Orahim'den sırren ve badehu Kara Mustafa ahalisinden Hasan bin Hüseyin Efendi ibn Bekir'den bi'l-muvacehe alenen lede't-tezkiye adl ve makbulu'ş-şehâde oldukları iş'ar ve izbar olunmağın mucebince vârislerin bade'l-hüküm meblağ-ı merkûm bi'l-asale ve bi'l-vesaye vasî-i mezbûre Hatice'ye red ve teslim mûmâ-ileyh Fuad Efendi'ye tenbih olundugu tescil ve ilâm olundu. Hurrîre, fî-gurre-i Muharremü'l-haram li-sene'l-hadi ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 34, Belge No: 51

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Meteris İbrahim Ağa Mahallesi ahalisinden İsa hafidi Mehmed Ali bin Süleyman kazayı mezkûr bidâyet mahkemesinde Meclis-i şer'i şerif-i enverde yedinde olan tezkire-i Osmaniyesini irae ettikten sonra takrir-i kelim ve tabir-i ani'l-meram edip Derseadet'te Kum Kapu beşinci mahkemesinde vâki' bir tarafı Ferid Bey zevcesi bağçesi ve bir tarafı Raşid bey menzili ve bir tarafı müteveffa Ümmügülsüm veresesi menzili ve taraf-ı rabi Halburcu Sokağı ile mahdûd onbeş numara ile murakkam fevkani ve tahtani iki bâb odayı müştamil mutasarrıf olduğum odalarımı, mahallinde talibi huzurunda bey' ve memuru huzurunda takrir ferağ itasına ve semeni ahz ve kabza ve makbuzunu bana irsal ve isale ve husus-i mezkûr ile ba'de-ma leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lazimenin itasına ve'l-hasıl husus-i mezkûrun son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umûrun mahalle-i mezkûre ahalisinden olup el'haletü hazihi Derseadet'te Eyüp Sultan Hazretleri'nin Suyolcuları bölük başısı Mehmed Efendi ibn Hacı Ahmed Ağa'yı kabulüne mevkufe vekalet-i 'âmme-i sahiha-ı şer' ile vekil ve nâib-i menab ve tayin eyledim dedikte ma

vaka' bi't-taleb ketb-ve imla olundu. Hurrirre fi-'izzeti Muharrem'l-haram li-sene'l hadi ve'l 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 83, Belge No: 52

Develü Kazası kurasından Mekke Karyesi ahalisinden olup işbu tarih ilamından altı sene mukaddem vefat eden Ömer oğlu Ali kâhyanın sulbiye sağire kızları Döne ve Zöhre'nin bâ-hüccet-i Şer'iyye halen vasîleri ve ibn ammileri sahib-i arzuhal, Ömer bin Seyyid ibnü'l-mezbûr Ömer'in bâ-hücceti-i Şer'iyye vekilleri Hamid Efendi ibn Ahmed ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden ve dava vekillerinden Kapıcı Ohannes Efendi'den her biri kaza-yı mezkûr mahkemesinde meclis-i şer'ide kaza-yı mezkûrun merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami'i Kebir Mahallesi ahalisinden derun-i arzuhalde ismi mezkûr Sarac Mustafa bin Mustafa'nın kezalık bâ-hüccet-i şer'ie vekili tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden ve dava vekillerinden Melikyan Agob Efendi muvacehesinde mezbûr Ali Kahya'nın bervechi muharrer vefatıyla sulbiye sağire kızları mezbûretân Döne ve Zöhre'nin de bâ-hüccet-i Şer'iyye vasîleri valideleri ve müteveffa-yı mezbûrun zevce-i menkûhe-i metrukesi Şerife ibnü'l-Hacı Ömer nefsinin işbu tarih ilamından beş buçuk sene mukaddem tezviç ve tenkih ve ol-dahi tezviç ve tenkih ve duhûl ettikten sonra mezbûre Şerife dahi işbu tarih ilamından otuz gün mukaddem vefat edip müteveffat mezbûre Şerife'nin bi'l-vesaya yedinde olup sağiretan-i mezbûretanın malları olan yirmi kuruş kıymetli bir aded nakışlı büyük heybe ve iki yüz elli kuruş kıymetlü bir re's küçük deve ve yüz otuz üç kuruş kıymetli bir re's öküzü mezbûre Şerife Hatun hayat ve sıhhatinde re'y-i hakimsiz bila-mesuği'ş-şer'i âhara satarak semenini ahz ve kabz ve umurine sarfla istihlak ve sağiretan-i mezbûretanın karye-i mezkûre ahalisinden Kıçı Kırık oğlu Bekir zimmetinde alacak hakları olan yüz kırk kuruşu Nasuh oğlu Hasan zimmetinde alacak hakları olan yüz yedi kuruşu kezalık hayat ve sıhhatinde tahsil ve kabz umûrine sarfla istihlak ve hatta zevce-i metrukesi mezbûr Sarac Mustafa dahi zevcesi müteveffat-ı mezbûretanın emvâl-i mezkûreyi zevcesi müteveffat-ı mezbûre Şerife'nin ber minval-i muharrer satarak semenlerini ve ber-vech-i muharrer alacaklarını tahsil ve kabz ve bervech-i muharrer istihlak ettiğini ikrar etmekle ve sağiretan-i mezbûretanın malları olup mezbûre Şerife'nin bi'l-vesâyâ yedinde bulunan üç yüz kuruş kıymetli

derununda yük memlû iki kat yatak ve üç yüz kuruş kıymetli üç aded yan halısı ve kırk kuruş kıymetli iki aded sâk kilim ve elli kuruş kıymetli iki aded tüfenk ve kırk kuruş kıymetli iki aded çul ve seksen kuruş kıymetli dört batman yapağı beş yüz kuruş kıymetli on batman sade yağ ve üç yüz kuruş kıymetli on beş batman yağlı peynir ve yetmiş altı kuruş kıymetli bir re's nısf deve ve yüz on dört kuruş kıymetli bir re's öküz ve yetmiş altı kuruş kıymetli bir re's tosun ve üç yüz kuruş kıymetli bir re's erkek camuz ve iki yüz kuruş kıymetli bir re's ineğin rub'u, kezalik re'y-i hakimsiz hayat ve sıhhatinde âhara satıp semenlerini ahz ve kabz ve ve umuruna sarfla istihlak etmekle kıymetleri olan cem'an yekûn üç bin sekiz yüz yirmi üç kuruşu el-yevm vazi'ul-yed olduğu zevcesi vasîye-i müteveffat-ı mezbûrenin terekesinden sağiretan-i mezbûretan için vasîleri mezbûr Ömer'e izafetle bize sıhhaten eda ve teslim ve kezalik sağiretan-i mezbûretanın tohumları ile arazilerin zer olunup üç yüz on iki sene-i rumiyyesinde hasıl olan üç yüz doksan teneke çavdar ve iki yüz kırk iki teneke se'ir ve üç yüz on üç senesi mahsulü olan yirmi mut çavdar ve üç yüz on dört senesi mahsulü, on yedi mut çavdar ve üç yüz on beş senesi mahsulü olan on beş mut çavdar ve üç yüz on altı senesi mahsulü olan altmış beş mut çavdar ve üç yüz on yedi senesi mahsulünden on mut şâir zehâir - imütenevviayı mezbûr Sarac Mustafa Fuzuli ve bi-gayri hakk ahz ve kabz ve âhara satarak istihlak eylediğinden, kıymeti olan üç bin iki yüz yetmiş iki kuruşu ve sağiretan-i mezbûretanın yüz on iki aded Osmanlı lirası nukûd-i mevcudelerini ve zevcesi vasîye-i mezbûrenin hıyn-i vefatında sağiretan-i mezbûretanın dokuz aded Osmanlı liralarnı yedi aded sehim-i mecidiyelerini ve sağiretan-i mezbûretanın malları olan bir re's buhur develerini dört senelik bedel-i icaresi olup ahz ve kabz eylediği bin dokuz yüz kuruş ve sağiretan-i mezbûretanın, koyunların mahsulü olup üç mah mukaddem âhara satarak ahz ve kabz ve istihlak eylediği ayranın kıymeti olan iki yüz kuruş ve sağiretan-i mezbûretanın zimem-i nasda alacakları olup mezbûr Sarac Mustafa'nın ahz ve kabz eylediği otuz aded Osmanlı lirasını ve üç yüz on üç sene-i rumiyyesinden on sekiz sene-i rumiyyesine değin sağiretan-i mezbûretanın agnam ve camuzlarının zevaid ve mahsulü olup mezbûr Mustafa'nın ahz ve kabz ve âhara satarak istihlak eylediği beher sene on beşer batman, beş senede cem'an yetmiş beş batman sade yağın kıymeti olan üç bin yedi yüz elli kuruş ve sağiretan-i mezbûretanın malları olup mezbûr Sarac Mustafa'nın âhara satarak semenini ahz ve kabz ve istihlak eylediği beş senede cem'an yekûn yetmiş beş aded kuzunun kıymeti olan bin beş yüz kuruş ve sağiretan-i mezbûretanın agnamından yükleri olup, mezbûr Sarac Mustafa'nın bey' ve semenini

ahz ve kabz ve istihlak eylediği beher sene on beşer batmandan beş senelik cem'an yetmiş beş batman yekûn kıymeti olan bin otuz kuruş ve sağiretan-i mezbûretanın malları olup mezbûr Sarac Mustafa'nın âhara satarak ahz ve istihlak eylediği elli bir re's kuzunun kıymeti olan bin kuruş ve mezbûr Sarac Mustafa'nın Kara Hiş'ar'dan iştirâ ettiği bir re's disi mukabilinde sağiretan-i mezbûretanın akçelerinden semen namına verdiği üç yüz kuruş ve sağiretan-i mezbûretanın Seyfi Ali zimmetinde alacakları olup mezbûr Sarac Mustafa'nın tahsil ettiği yüz kuruşve sağiretan-i mezbûretanın malları olan develerin bedel-i icareleri olup mezbûr Sarac Mustafa'nın ahz ve istihlak eylediği üç bin beş yüz kuruş ve sağiretan-i mezbûretanın malları olup el-yevm mezbûr Sarac Mustafa'nın yedinde mevcut olan iki yüz elli kuruş kıymetli beş aded kilimi ve üç yüz kuruş kıymetli on beş aded çuvalı ve sağiretan-i mezbûretanın malı olup yedinde bulunduğunu ikrar eylediği seksen dokuz koyundan yetmiş sekizini vasî-i mezbûre Ömer'e teslim edip mütebaki teslim etmediği on bir re's koyun ile diğer yirmi beş re's koyunun kıymeti olan bin seksen kuruşu cem'an otuz dört bin yüz seksen yedi kuruş sağiretan-i mezbûretan için vasîleri mezbûr Ömer'e izafetle bize kendi malımdan tamanen eda ve teslime, mezbûr Sarac Mustafa'ya tenbih olunmak matlubumdur diye vekil mezbûr Agob Efendi'nin inkarına mukarin her biri bi'l-vekale dava ve ber minval-i muharrer müddealarının ikame-i beyyineden izhar-ı acz ile mezbûr Sarac Mustafa'nın semenini talep ve mezbûr Sarac Mustafa dahi meclis-i şer'a hâzır olup bi't-teklif yemine tasaddi etmeğin vasî-i mezbûr Ömer dahi kezalik meclis-i şer'a hâzır olup nef'an li'l-yetim dava-yı mezkûreden kırk mut çavdar ve otuz aded Osmanlı lirası üzerine sulh talep ve mezbûr Sarac Mustafa dahi sulh-i mezkûru kuyûd ederek bilhassa sulh olduklarında mezbûr Sarac Mustafa bedel-i sulh-i mezkûr sağiretan-i mezbûretan için vasî-i mezbûr Ömer'e teslime ol dahi tesellüm ve kabz ettikte ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fî gurre-i Muharremü'l-haram lisenete' l-hadi ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No : 81, Belge No : 53

Husûsi ati'l-beyanın mahallinde ketb ve tahrir için mezunen bi'l-hüküm irsal olunan ketebeden Mehmed Efendi ibn Ömer Efendi Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Fenese Aşağı Mahallesi'nde vâki İslamağazâde Hacı

Mehmed Ağa kerimesi Fatma Hatun'un menziline varıp derun zabıtta muharrerü'l-esâmî müslimin huzurlarında akd-i meclis-i şer'i nebevi ettiğinde işbu tarih vesikadan dört ay mukaddem vefat eden mahalle-i mezkûre ahalisinden Suyolcu Hacı Hasan kalfa ibn Hasan'ın ber-vech-i ati vârisi olduklarını iddia eden zatları Ayvaz Hacı Karyesi'nde Halil Çavuş ibn İbiş ve Musa Efendi ibn Molla Hasan tarifleriyle muarrefe mezbûre Fatma Hatun kaza-yı mezkûr kurasından Ayvaz Hacı Karyesi sakinelerinden Âişe Hatun ibnetü'l-mezbûr Hasan hâzıra olduğu halde meclis-i makûd mezkûrda mahalle-i mezkûre ahalisinden Dedemanzâde Mehmed Efendi müvacehesinde ben müteveffa-yı mezbûr Hacı Hasan'ın zevce-i menkûhe-i metrukesi olup hâzıra-i mezbûre Ayşe Hatun zevcim müteveffa-yı mezbûr Hacı Hasan'dan mukaddem vefat eden babası mezbûr Hasan'ın firaşından hasıla zevce-i âharası olup kendinden mukaddem vefat eden Zeliha'dan mütevellide olmakla, zevcim müteveffa-yı mezbûr Hacı Hasan'ın li ebeveyn kız karındaşı olup zevcem müteveffa-yı mezbûrun veraseti benimle li ebeveyn kız karındaşı hâzıra-i mezbûreye münhasıra ve tashih-i mesele-i mirasımız bi-hükmi'l-feraiiz dört sehinden olup siham mezkûreden bir sehmi bana ve üç sehmi hâzıra-i mezbûre Ayşe'ye isabeti tahakkuk eylediğine ve müteveffa-yı mezbûr Hacı Hasan'ın bizden baika vârisi ve terekesine müstehak âharı olmadığına ve zevcim müteveffa-yı mezbûr Hacı Hasan'ın mûmâ-ileyh Mehmed Efendi zimmetinde hayat ve sıhhatinde vefatından iki ay mukaddem iktiraz ve kabz ve umuruna sarfla istihlak eylediği seksen kuruş alacak hakkını kable'l-ahz ve'l-istifa ber-vech-i muharrer vefat eylediğine binaen meblağ-ı mezkûr seksen kuruşu ber-tashih-i mezkûr temyizde taksim etmek üzere bize eda ve teslime, mûmâ-ileyh Mehmed Efendi'ye tenbih olunmak matlubumuzdur diye her biri mean dava ettiklerinde ol dahi cevabında müteveffa-yı mezbûr Hacı Hasan'a el-yevm zimmetinde ol miktar kuruş deyn olduğunu tav'an bade'l-ikrar müddeiyyat-ı mezbûretanın ber-vech-i mesrûh veraset müddealarını inkar etmekle müddei-yyan-ı mezbûretanın ber-vech-i meşruh veraset müddealarına mutabık beyyine talep eylediğinde karye-i mezkûre ahalisinden mezbûrelerin zatlarını Arifan Osman Kâhya oğlu Ali ve Mehmed bin Bekir nam kimesneler li ecli'ş-şehâde meclis-i makûd mezkûrda hâzıran olup istişhad ettiğinde fi'l-hakika mezbûre Fatma Hatun müteveffa-yı mezbûr Hacı Hasan'ın zevce-i menkûhe-i metrukesi ve hâzıra-i mezbûre Ayşe müteveffa-yı mezbûr Hacı Hasan'ın babası Hasan'ın firaşından hasıla kız karındaşı olmakla müteveffa-yı mezbûr Hacı Hasan'ın veraseti zevce-i metrukesi mezbûre Fatma ile li ebeveyn kız karındaşı mezbûre Âişe'ye münhasıra olup bundan başka vârisi ve

terekesine müstehakk-ı âharı olduğu bizim malumumuz değildir. Biz bu hususa bu vecih üzerine şahidiz ve şehâdet dahi ederiz diye her biri müttetekü'l-lafz ve'l-mana bi'l-muvacehe ber-nehc-i şer'i edai şehâdet eylediklerinde şâhidan-i mezbûrân usûl-i mevzuasına tatbiken, evvelen bâvaraka- i mestûre karye-i mezkûre imamı İbrahim Efendi Feyzullah ibn Feyzullah ve muhtar-ı evvel Mehmed Kâhya ibn Ömer'den sırren ve badehu muarrefân-i mezbûrân Halil Çavuş ve Musa Efendi'den bi'l-muvacehe alenen lede't-tezkiye adl ve makbulu'ş-şehâde idikleri iş'ar ve ihbar olunmağın mucebince müddei-iyya-tı mezbûretanın baksa vârislerinin bade'l-hüküm meblağ-ı mezkûru müddei-iyyetan-i mezbûretana hisse-i irsiyyelerin vechiyle eda ve teslim, mûmâ-ileyh Mehmed Efendi'ye tenbih eylediğinde müddei-iyyan-ı mezbûretan meclis-i makûd-i mezkûrda yedlerinde bulunan tezkire-i Osmaniyelerini irae eylediklerinden sonra takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edip murisimiz müteveffa-yı mezbûr Hacı Hasan defter-i hakani nezaret-i celilesi bâ-şikayet, muavin-i Petro Efendi zimmetinde cihet-i karzdan bin üç yüz on sekiz sene-i rumiyyesinde eylül yirmi yedi tarihiyle bir kıta pullu sened mantukunca kırk beş aded Kara Osmanlı alacağını ahz ve kabz ve mûmâ-ileyh Petro Efendi zimmetinde murisimiz müteveffa-yı mezbûrun maaşlarından mütebaki alacakları muhasebesini bi'rri'ye ahz ve kabz ve sair medyunlarından murisimiz müteveffa-yı mezbûrun zuhur edecek alacağını ahz ve kabza ve bi'l-cümle makbuzunu bize irsal ve isale ve murisimiz müteveffa-yı mezbûrun duyununu burada bulunan medyunlarına ifa edeceğimizden vasîyet ve gayr-i müseccel vakfını mümeyyiz olmamızla lede'l-iktiza taleb ve dava, müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve'l-hasıl husus-ı mezkûrun son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere 'an-asıl mârrü'z-zikr Everek Kasabası mahallâtından Meteris

Abdülbaki Mahallesi ahalisinden olup el-yevm Derseadet'te Parmakkapı'da hafaf esnafı kâhyası Hacı Hasan Ağa ibn Abdullah'ı kabulüne mevkufe vekâlet-i 'âmme-i mutlaka-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledik dediklerinde vâki hali mevlana-yı mûmâ-ileyh Mehmed Efendi mahallinde ketb ve tahrir ve mean meb'us

ümena-i şer' ile meclis-i şer'a gelip 'ala vuku'ihî inha ve takrir etmeğîn ma-hüve'lvâki bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevm't-tasi min şehri Muharremü'l-haram li-sene'lhadi ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No : 80, Belge No : 54

Develü Kazası kurasından Medine-Mekke Karyesi ahalisinden Hacı Osman bin Ali kazayı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd meclis-i şer'i şerif Enverde yedinde olan tezkire-i Osmaniyesini irae ettikten sonra kasaba-i mezkûr mahallâtından Everek Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden işbu baisü'l-vesika Alemdarzâde Ali Ağa bin Ömer mahzarında takrir-i kelim ve tabir-i ani'l-meram edip kasaba-i mezkûrenin Meteris İbrahim Ağa Mahallesi'nde sakin li ebeveyn er karındaşım Mehmed'in oğlu Hasan bila veled vefat edip, ben hasran vârisi olmakla müteveffa-yı mezbûrun mahkeme-i mezkûrda kâin mülkü olan bir bâb hane ile kasaba-i mezkûre civarında Bayırbağ nam mahalde vâki bir kıta bostan yeri vesair emvalini vaz-'i yed edenler ile müdahale edenlerden taleb ve davaya ve badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lazimenin itasına ve taleb-i icraya, sulh ve ibraya ve'l-hasıl husus-i mezkûrun son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan işbu hâzıra-i mezbûre Ali Ağa'yı vekâlet-i âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte gıbbe'ttasdiki'l- muteber ma-hüve'l-vâki bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdi aşer min şehri Muharremü'l-haram li-sene'l-hadi ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 79, Belge No : 55

Develü Kazası'na tabi Köstere Nahiyesinde nefsi-i Tomarza karyesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni Milletinden Dadur oğlu Bogos veled-i Dadurgib

oğlu Kirkor veled-i Hacı Ohannes hazır olduğu halde kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd Meclis-i şer'i şerif-i enverde yedlerinde olup irae ettikleri tezkire-i Osmaniyeleri görüldükten sonra her biri bi't-tev ve'r-rıza takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edip Derseadet'te iki bahçe civarında Molla Şerefeddin Mahallesi Lütfi Paşa Caddesinde Karabalı Mehmed Bey Vakfi'ndan şehri altmış akçe icare-i müecceleli ve taraf erbaasından bir tarafı Petro ve sairenin bakkal dükkânı ve bir tarafı Petro ve sairenin bostanı ve bir tarafı bostan-ı mezkûre mahsus tarik-i hâs ve taraf-ı rabi tarik-i 'am ile mahdud bir bâb Semercidükkânının mülkü ile cennet mekan Sultan Mehmed Han sani vakf gedikatından şehri on beş akçe icare-i müecceleli dükkân-ı mezkûr gedik dört hisse itibarı ile üç hissesine ben ve bir hissesine hazır-i mezbûr Kirkor mutasarrıf el-mukarruleh (...) ve gerek mezkûrun mecmunu mahallinde zuhur edecek talibine bedel-i misüllü ve ferağ-ı mukayyed kıta ile tevfiz ve teslim ve memuru huzurunda takrir itasına ve bedelini ahz ve kabz ve müstecirleri ve zimmetlerinde bedel-i icardan müterakim alacağımızı tahsil ile kezalik ahz ve kabza ve bi'l-cümle makbuzatını bize irsal ve isale ve lede'l-hac gerek bedel-i icaresinden dolayı ve gerekse mülk ve mezkûr haklarında zuhur edecek kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre hacz ve hakem nasb ve azle ve vaz'ı hacz ve ecvibe-i lazimenin itasına ve sulh ve ibraya ve taleb-i icraya ve'l-hasıl hususat-ı mezkûrenin son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umûrun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımızdan 'an-asıl kaza-yı mezkûrun merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Kasapoğlu Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden olup el-yevm Derseadet'te mukim Parmakkapı'da sakin sarraf izafından Tamuzyan Manuk Efendi veled-i Asador'u kabulüne mevkufe vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledik dediklerinde ma-vaka' bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-gurre-i Muharremü'l-haram li-sene'l hadi ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No : 78, Belge No : 56

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Fenese Mahallesi sakine ve zatı mahalle-i mezkûre ahalisinden İsmail bin Zülfikar ve Hayati oğlu Ömer Efendi ibn Ahmed tarifleriyle muarrefe olan Şerife ibneti Hüseyin nam hatun kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus mahkemede Meclis-i şer'i şerif-i enverde mahalle-i mezkûre ahalisinden işbu baise'l-vesika ve zevci Yusuf bin Ahmed Ağa mahzarında takrir-i kelim ve tabir-i ani'l-meram edip kaza-yı mezkûre tabi Köstere Nahiyesi kurasından Karakter Karyesi ahalisinden iken bundan akdem vefat eden babam ve murisim müteveffa-yı merkûm Hûseyin'in terekesine vaz'ı yed bulunan karye-i mezkûre ahalisinden li ebeveyn amcam Molla Murtaza bin Hacı Ahmed'den hisse-i irsiyye-i şayiamı taleb ve dava, ahz ve kabza ve makbuzunu bana eda ve teslime ve sulh ve ibraya, husus-i mezkûr ile ve badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mahkeme-i Şer'iyye ve nizamiye ve hukuk ve sairede ve muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem hasb ve azle ve ecvibe-i lazimenin itasına ve'l-hasıl husus-i mezkûrun son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan işbu hazır-i mezbûr zevcem Manuk Ağa'yı vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i şer' ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte ma-hüve'l-vâki bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi's-sabi' ve'l-işrîn min Şehr-i Muharremü'l-haram li-sene'l-hadi ve'l-işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 78, Belge No: 57

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Fenese Yukarı Mahallesi ahallisinden ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni Milletinden Köravak oğlu Bagos veled-i Pelkos nam kimesne kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsûs odada makûd Meclis-i şer'i şerif-i enverde Kayseri'ye Sancağı kurasından Hisarcık Karyesi ahalisinden Ramazanoğlu Mehmed Halil amcasına, merkûm Mehmed'in yedinde olup işbu meclis-i şerde muayene olunan

müstakillen malım olan boz renkli altı yaşında bir re's erkek merkebi bir sene mukaddem kazaen zayi etmemle el-haletü hazihi mezkûr merkebi merkûm Ramazanoğlu Mehmed Ağa yedinde bulmamla bilâ-istihkâk halen taleb ederim diye bade'd-dava, ol-dahi cevabında merkeb-i mezkûru yedinde olduğu tabiyan ve katiyen ikrar ve itiraf edip ben işbu merkeb-i mezkûru işbu tarihten altı mah mukaddem Kayseriyeli Köpek öldüren oğlu Mehmed Ağa'dan onbir buçuk mecdiye şehr-i medfû ve makbuz mukabilinde iştirâ eyledim şer'en yedinde malum olmakla behakk vaz'ı-yed ederim diye inkar etmekle mutde'i merkûm Bogos Ağa'dan ber-vech-i muharrer müddeasına mutabık beyyine taleb olundukta her biri usul-i mevzuasına tatbiken evvelen bâ-varaka-i mestûre mahalle-i mezkûre imamı Mustafa ibn Veli ve muhtar-ı evveli Gürcü oğlu İbrahim'den sırren ve badehu mahalle-i mezkûre ahalisinden Dedeman oğlu Hüseyin Çavuş bin Muhammed ve Meteris Abdül-baki Mahallesi ahalisinden Hasan Hoca oğlu Mehmed bin Hasan'dan bi'l-muvacehe alenen lede'ttezkiye adl ve makbulu'ş-şehâde idikleri iş'ar ve ihbar olunan mârrü'z-zikr Fenese İslam Mahallesi ahalisinden Kızıl oğlu İbrahim bin Mustafa İsmail Hoca oğlu Ömer nam kimenesleri müttefikü'l-lafz ve'l-mana bi'l-muvacehe ber-nehc-i şer'i şehadetleriyle isabet etmeğin mucibince mezkûr merkebi müddei-i mezbûr Bogos'a eda ve teslime, müddei-i aleyh mezbûr Mehmed Ağa'ya tenbih olundugu tescil ve i'lam olundu. Fi'lyevmi'l- hadi ve'l-işrîn min şehri Muharremül-haram li-sene'l-hadi ve'l-işrîn selâse mie ve elf.

Sayfa No: 77, Belge No: 58

Develü Kazası'na tabi Köstere Nahiyesinin merkezi olan Tomarza Kasabasında vâki' Ali Ramazanoğlu el-Hacı Hüseyin Ağa cami'i şerifi evkafından bâ-hüccet-i Şer'iyye munis müderrislerinden Hacı Hafız Derviş Mehmed Efendi ibn el-Hacı Ali Ağa kaza-yı mezkûr mahallesinde meclis-i şer'de evkaf meclis vekili Mehmed Efendi hazır olduğu halde takrir-i kelim ve tabir-i ani'l-meram edip bâ-hüccet-i Şer'iyye mütevellisi olduğum evkaf-ı mezkûreden mârrü'z-zikr Tomarza Kasabası'nda vâki' galesi cami'i şerif mezkûre aid bir tarafı Kolağası oğlu Barsihin ekmeççi fırını bir tarafı Hacı Bagos oğlu Tekfur hanesi ve tarafeyn tarik-i 'am ile mahdud müştamilât-i malumeye havi bir bâb hanenin Kayseriye Caddesi tarafından galesi vâkiftan tediye olunmak üzere

mûmâileyh yirmi dört Osmanlı lirası iktiraz ederek vakf-ı mezkûr için sekiz bâb dükkân insa edeceğimden ve hal-i hazırında vâkif han-ı mezkûrdan istifade olunamayıp bu cihet vâkif hakkında enfa olur dedikte hal-i mezkûr muharrere üzere olduğunu Everek Kasabası mahallâtından Cami’i Cedit Mahallesi ahalisinden Ekmekçi hafidi Hasan Hüseyin Efendi ibn Ali ve Cami’i Kebir Mahallesi ahalisinden müteveffa mûmâ-ileyh Derviş Hafız Hasan Efendi’ye kibel-i şer’den izin verilmeğin ma-hüve’l-vâki’ bi’t-taleb ketb ve imla olundu. Fi’l-yevmi’s-selasin min şehri Muharremu’l-haram lisenete’l- hadi ve’l-‘işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 77, Belge No: 59

Develü Kazası’nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Tekuse Mahallesi’nde sakin iken bundan akdem fevt olan tebea-i Devlet-i ‘Aliyye’nin Ermeni milletinden boyacı Garip oğlu Hacı Barseh veled-i Vartin veled-i Adam’ın ber-vech-i ati vârisi olduklarını iddia eden zati kasaba-i mezkûre mahallâtından Kilise Mahallesi ahalisinden ve tebea-i muşarû’n-ileyhanın millet-i merkûmesinden Hacı Ağya veled-i Hacı Barseh ve Dakoz veled-i Haçator Efendi kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûda Meclis-i şer’i şerif-i enverde mârrü’z-zikr mahalle-i mezkûre ahalisinden Yasefyan Ohannes Efendi veled-i Hacı Nîşan Ağa muvacehesinde babam ve murisim müteveffa-yı mezbûr Hacı Barsıg veled-i Vartin ber-vech-i muharrer vefat edip veraseti bizimle gaibetân ‘ani’l-meclis validemiz Altun binti Ağya ile ve liebeveyn kızkarındaşı (...) ve sulbî kebir oğlu Agob’a münhasıra ve tashih-i mesele-i mirasımız bihükümü’l-feraiiz otuz iki sehinden olup, siham mezbûreden on dört sehmi mezbûr Agob’a ve yedişer sehinden on dört sehmi dahi mezbûretan Sultana ve Asiye ve mezbûre Agofiya ve dört sehmi dahi zevce-i mezbûre Altun’a ki, cem’an otuz iki sehinden ber-vech-i meşruh veraseti benimle hâzır-ı mezbûr Agob ve gaibe-i mezbûre Agofiya’ya münhasıra olup bizden gayri vârisi ve terekesine müstehakk-ı âharı olmadığına ve babam ve murisim müteveffa-yı mezbûr Ohannes Efendi zimmetinde hayat ve sıhhatinde vefatından ve altı mah mukaddem malından ve yedinden iktiraz ve kabz ve umurine sarfla istihlak eylediği alacak hakkı olan kırk kuruştan medyuni mezbûr Ohannes Efendi’den kable’l ahz ve’l-istifa ber-vech-i muharrer vefat eylediğine binaen meblağ-ı mezkûr kırk kuruştan hissemize isabet eden otuz kuruşunu mesele-i

mirasımız vechiyle bi kadri'l-hises tevzi ve taksim etmek üzere halen bize eda ve teslim mezbûr Ohannes Efendi'ye tenbih olunmak matlubumuzdur diye ma'an dava ettiklerinde, mezbûr Ohannes Efendi dahi cevabında müteveffa-yı merkûm Hacı Barseh Ağa'ya el-yevm zimmetinde cihet-i mezkûreden ol miktar kuruş deyn-i olduğunu tav'an ikrar ve itiraf edip ma'âdâ müddei-yyan-i mezbûrenin ber-minval-i muharrer veraset müddeamızı inkar etmekle müddei-yyani mezbûrândan ber-minval-i meşruh veraset müddealarına mutabık beyyine talep olundukta her biri mahalle-i mezbûre ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden zati mezbûreyi muarrefân-i mezbûrân Hacı Ağya Dakoz nam kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzıran olup istişhad olunduklarında, filhakika müddei-yye-i mezbûre Sultana ve müddei-i mezbûr Agob ve gaibe-i mezbûre Agofiya ve babaları ism-i Hacı Barseh ve dedesi ve ism-i vartin ve anaları ism-i altun binti Ağya olup mezbûre Sultana ve mezbûre Agob müteveffa-yı mezbûr Hacı Barseh'in firaşından hasıl ve gaibe-i mezbûre Altun'dan mütevellideler ve sulbiye-i kebire kızı ve sulbî sahih evladı olmalarıyla müteveffa-yı mezbûrun veraseti, mezbûre Sultan ile mezbûr Agob ve gaibe-i mezbûre Agofiya ve gaibe-i mezbûre Altun'a münhasıra olup bunlardan başka vârisi ve terekesine müstehakk-ı âharı olduğu bizim malumumuz değildir. Biz bu hususa bu vecih üzere şahidiz ve şehâdet dahi ederiz diye her biri müttefikü'l-lafz ve'l-mana eda-i sehâdet-i Şer'iyye etmeleriyle şahidan-i mezbûrândan her biri ahval- i mevzuasına tatbiken, evvelen bâ-varaka-i mestûre mahalle-i mezkûre muhtar-ı evvel Toros ve muhtar-ı sânisî Sefer veledi oğlu Kirkor ve Serkiz nam kimesneler sırren ve badehu yine mahalle-i mezkûre ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Agob Efendi veled-i Ağya nam kimesnelerden bi'l-muvacehe alenen kendi ayinlerince adl ve makbulu's-şehâde oldukları iş'ar ve ihbar olunmak mucebince müddei-yye-i mezbûre Sultana ve müddei-i mezbûr Agob ve gaibe-i mezbûre Agofiya'nın başka başka vârislerinin bade'l-hüküm meblağ-ı mezkûr otuz kuruş mesele-i mirasları vechiyle beyinlerinde tevzi ve taksim etmek üzere müddei-yye-i mezbûre Sultana ve müddei-i mezbûr Agob meclis-i şer'i şerif mezkûrda her biri takrir-i kelim ve tabir-i ani'l-meram edip murisimiz müteveffa-yı mezbûr Hacı Barseh Ağa'nın Derseadet'te nezaret hameyn-i muhtaremyne mülhak evkafdan reisü'l-küttab-ı Esbak merkûm Hacı Mustafa Efendi vâkif musakkafatından Galata'ya tabi Besiktaş'ta yüz altmış akçe icare-i müecceleli köy içinde Orta Bahçe Caddesi'nde kırk numara ile murakkam bir bâb hane ve bahçenin mısıf hissesi nafaka hissesi olan seksen akçe itibariyle yirmi ikişer buçuk

akçeden cem'an her ikimizin hissesine isabet eden elli üç akçe olup ber-vech-i muharrer babamız müteveffa-yı mezbûr Hacı Barseh'in vefatıyla bize mevrus olmakla hane ve bahçe-i mezkûrede olan üç hissede iki hissemizi mahallinde sahibine bey' ve ferağa ve kasr-ı yede ve intikale ve semeni ile müstecirlerinden teraküm eden bedel-i icareyi ahz ve kabz edip bize irsal ve isale ve badema leh ve aleyhimizde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve protesto ve seküstro keşide ve vaz'i hacz ve fekkine ve ecvibe-i lazimenin itasına ve sulh ve ibraya ve'lhasıl hususat-ı mezkûrenin son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan 'an-asıl masbukü'z-zikr kasaba-i mezkûre mahallâtından Tekuse Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşarünileyhanın millet-i merkûmesinden ve Derseadet'te balık pazarında Maksudiye hanı oda başısı li ebeveyn ammileri gaib ani'l-beled Serkiz veled-i Vartin nam kimesneyi kabulüne mevkufe vekâlet-i âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledik dediklerinde gıbbe't-tasdiki's-şer'il-muteber ma-hüve'l-vâki bi't-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren, fi'l-yevmi'r-rabi ve'l-ışrîn min şehri Ramazanü'l-mübarek li-sene 'ışrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 75, Belge No :60

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Meteris İbrahim Ağa Mahallesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden kaza-yı mezkûr mahkeme-i bidayet başkâtibi Zekeriya Efendi ibn Abdullah sulbî sağır oğlu Yahya ve sulbiye sağıre kızı Mevhibe'nin bâ-hüccet-i Şer'iyye kasaba-i mansubeleri zati kasaba-i mezkûre mahallâtından Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisiden Osman Ağa ibn Mustafa ve Mehmed Efendi ibn Osman Ağa tarifleriyle muarrefe müteveffa-yı mezbûrun zevce-i menkûhe-i metrukesi sağıretan-i mezbûretanın valideleri Nesli Hatun ibneti Yahya kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada meclis-i şer'i şerif Enverde kasaba-i mezkûre mahallâtından Su Mahallesi ahalisinden

ve tebea-i Devlet-i ‘Aliyye’ nin Ermeni milletinden işbu baisü’l-vesika Elmasyan Bedros Efendi veled-i Avâkim mahzarında bi’l-asale ve bi’l-vesaye takrir-i kelam ve tabiri ani’l-meram edip bundan akdem vefat eden salifü’z-zikr zevcim müteveffa-yı mezbûr Zekeriya Efendi’nin el-haletühü hazihi terekesine vâzı-ı yed bulunanlardan benim ve vasîleri bulunduğum sağiretan-i mezbûretanın hisse-i irsiyyeleri taleb ve dava ahz ve kabz ve makbuzunu bana bi’l-asale ve bi’l-vesaye teslim husûs mezkûr ile badema leh ve aleyhlerimizde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi’ mehâkim-i Şer’iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve vaz’u hacz ve fekkine ve ecvibe-i lazimenin itasına ve’l-hasil hususat-ı mezkûrenin son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan işbu hâzır-ı mezbûr Bedros Efendi’yi vekâlet-i ‘âmme-i sahiha-i Şer’iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte gibbe’t-tasdik ma-hüve’l-vâki bi’t-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren, fi’lyevmi’l- hamis min şehri Saferü’l-hayr li-sene’l-hadi ve’l-‘işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 74, Belge No : 61

Develü Kazası’nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Tekuse Mahallesi’nde sakin iken bundan akdem vefat eden tebea-i Devlet-i ‘Aliyye’ nin Ermeni milletinden Boyacı Garipoğlu Hacı Barseh veled-i Vartin Adam’ın ber-vech-i ati vârisi olduğunu iddia eden zati kasaba-i mezkûre mahallâtından Kilise Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Harbiton veled-i Karabet ve Su Mahallesi ahalisinden Elmasyan Bedros Efendi tarifleriyle muarrefe olan Agofiya nam hatun kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada meclis-i şer’i şerif Enverde Kilise Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Haçator Efendi veled-i Toros muvacehesinde babam ve murisim müteveffa-yı mezbûr Hacı Barseh ber-vech-i muharrer vefat edip vârisi benimle gaibat ani’l-meclis validemiz Altun binti Ağya ile li ebeveyn kız karındaşım Sultana ve li ebeveyn er karındaşım Agob’a münhasıra ve tashih-i mesele-i mirasımız bi-

hükmü'lferaz otuz iki sehim olup sihâm-ı mezkûreden on dört sehmi mezbûr Agob'a ve yedi sehmi gaibe-i mezbûre Sultana'ya ve yedi sehmi dahi bana isabet etmekle müteveffa-yı mezbûrun benimle gaibun-i mezbûrun Agob ve Sultana ve Altuna'dan gayri vârisi ve terekesine müstehakk-ı âharı olmadığına ve babam ve murisim müteveffa-yı mezbûr Hacı Barseh'in mezbûr Haçator Efendi zimmetinde hayat ve sıhhatinde vefatından altı mah mukaddem malından ve yedinden iktiraz ve kabz ve umuruna sarfla istihlak eylediği alacak hakkı olan altmış dört kuruş medyun mezbûr Haçator Efendi'den kable'l-ahz ve'l-istifa ber-vech-i muharrer vefat eylediğine binaen meblağ-ı mezkûr altmış dört kuruştan hisseme isabet eden on dört kuruşu halen bana eda ve teslime, mezbûr Haçator Efendi'ye tenbih olunmak matlubumuzdur diye dava ettikte ve mezbûr Haçator Efendi dahi cevabında müteveffa-yı mezbûr Hacı Barseh Ağa'ya el-yevm zimmetinde cihet mezkûreden ol miktar kuruş deyn-i olduğu tav'an ikrar ve itiraf edip maeda müddei-iyeye-i mezbûrenin ber-mantuk-i muharrer veraset müddeasını inkar etmek, müddei-iyeye-i mezbûreden ber-minval-i meşruh veraset müddesına mutabık beyyine taleb olundukta, Kilise Mahallesi ahalisinden zati mezbûreye arifan mezbûr Harbiton Efendi ve Su Mahallesi ahalisinden mezbûr Bedros Efendi li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzıran olup istişhad olundukta filhakika müddei-iyeye-i mezbûre Agofiya ve gaibun-i mezbûrundan mezbûre Sultana müteveffa-yı mezbûr Hacı Barseh'in kızı ve mezbûr Agob sulbî oğlu mezbûre Altuna zevcesi ve babaları ismi Hacı Barseh dedeleri ismi Vartin ve anaları ismi Altuna bintii Ağya olup müddei-iyeye-i mezbûre Agofiya ve Sultana ve mezbûr Agob müteveffa-yı mezbûr Hacı Barseh firaşından hasıl ve mezbûre Altuna'dan mütevellide ve sulbî sahih evladı olmalarıyla müteveffa-yı mezbûr veraset-i mezbûre Agofiya ile gaibun-i mezbûrdan Sultana ve mezbûre Altuna'ya münhasıra olup, bunlardan başka vârisi ve terekesine müstehak âharı olduğu bizim malumumuz değildir. Biz bu hususa bu vecih üzere şahidiz ve şehâdet dahi ederiz diye her biri müttetikü'l lafz ve'l-mana eda-yı şehâdet-i Şer'iyeye ettiklerinde, şâhidan-i mezbûrândan her biri usûl-i mevzualarına tatbiken, evvelen bâ-varaka-i mestûre Kilise Mahallesi muhtar-ı evvel Sefer veled-i Toros ve muhtar-ı sani Kirkor veled-i Serkiz ve Su Mahallesi muhtar-ı evvel Agob veled-i Arakil ve muhtar-ı sânisî Kirkor veled-i Ohannes nam kimesnelerden sırren ve badehu Tekuse Mahalesi ahalisinden Ohannes Efendi veled-i Hacı Nisan ve Kilise Mahallesi ahalisinden Hacı Ağya oğlu Agob'dan bi'l-muvacehe alenen ayinlerince adl ve makbulu's-şehade oldukları iş'ar ve ihbar olunmağın mucibince başka başka vârislerin

bade'l-hüküm meblağ-ı mezkûr altmış dört kuruştan mezbûre Agofiya hissesi olan on dört kuruşu müddei-iyye-i mezbûreye halen eda ve teslim, mezbûr Haçator Efendi'ye bade't-tenbih mezbûre Agofiya meclis-i makûd mezkûrda yedinde bulunan tezkire-i Osmaniyesini irae ettikten sonra takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edip, murisim müteveffa-yı mezbûr Hacı Barseh Ağa'nın Derseadet'te nezaret-i harameyn-i muhteremeyne mülhak-ı evkafından reisü'l-küttab-ı esbak Hoca Mustafa Vakfı musakkafatından Galata'ya tabi Besiktas'ta yüz altmış icare-i müeccelü köy içinde Orta Bahçe Caddesi'nde kırk numara ile murakkam bir bâb hane ve bahçenin mısıf hissesi olan seksen akçe itibariyle hisseme isabet eden yirmi altı akçe ber-vech-i muharrer babam ve murisim müteveffa-yı mezbûr Hacı Barseh'in vefatıyla bana mevrus olmakla hane ve bahçe-i mezkûrede olan seksen akçe itibariyle ber-vech-i muharrer üç hissede bir hissemi mahallinde talibine bey' ve kasr-ı yed ve ferage ve intikale ve semeni ile müstecirlerinden teraküm eden bedel-i icarelerini ümena ahz ve kabz edip bana irsa ve isale ve husûsi deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve vaz'u hacz ve fekkine ve ecvibe-i lazimenin itasına, sulh ve ibraya ve'l-hasıl husûs mezkûrun son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan 'an-asıl masbuku'z-zikr kasaba-i mezkûre mahallâtından Tekuse Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşarünileyhanın millet-i merkûmesinden Derseadet'te balık pazarında Maksudiye hanı oda başısı li ebeveyn amucam gaib ani'l-beled Serkiz veled-i Vartin nam kimesneyi kabulüne mevkufe vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte ma-hüve'l-vâki bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi'l-hamis min Saferü'l-hayr li-sene'l-hadi ve'l-işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 73, Belge No: 62

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Su Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden Sergizyan

Hacı Agob veled-i Karabet kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd Meclis-i şer'i şerif-i enverde yedinde olan tezkire-i Osmaniyesini irae ettikten sonra mahalle-i mezkûre ahalisinden ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin ve teba-i müşarün-i ileyhânın milleti mezbûresinden olan Melikyan Agob Efendi millet-i merkûmesinden sulbî kebir oğlu Kirkor Ağa Kilise Mahallesi ahalisinden veled-i Ağya mahzarında takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edip Kayseriye'de Basmacıoğlu Sinekerim Ağa zimmetinde alacağım üç bin kuruşu taleb ve davaya ve ahz ve kabza ve mukabilinde de (...) eylediği nısıf hisse hanesini rızasıyla (...) talibine bey' ve ferağa huzurunda takrir itasına ve semeni ahz ve makbuzatını bana irsal ve isale ve semenini deyn-i mezkûre kifayet etmediği surette mütebakisini ve başkaca taleb ve davaya ve badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve ibkasını cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle protesto ve seküstro keşide ve vaz'u hacz ve fekkine ve ecvibe-i lazimenin itasına ve'l-hasıl husûsat-ı mezkûrenin son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan hâzıran-i mezbûrân Kirkor ve Agob Efendileri kabullerine mukarin ve gaib ani'l-beled masbuku'z-zikr millet-i mezkûre ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden oğlum Karabet ve dava vekillerinden Kalfaoğlu Vartin ve Surb oğlu Stefan Agob ve Zulelyan ve diğer Agob Efendileri kabullerine mevkufe vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile her biri münferiden vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte gıbbe'ttasdiki ma-hüve'l-vâki bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi't-tasi 'aser min şehri Saferü'l-hayr li-sene'l-hadi ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 72, Belge No: 63

An-asıl Nevşehir Kazası kurasından Develü Zile Karyesi'nden olup, el-yevm Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Kebir Mahallesi'nde sakine zati karye-i mezkûre ahalisinden Kara Ahmet oğlu Seyyid Ağa ve

Şeker Hasan oğlu Ahmed Efendi tarifleriyle muarrefe olan Hatice İbnetü Hacı Ali nam hatunun mârrü'z-zikr Develü Kazası'nın hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd ve meclis-i şer'i şerif Enverde yedinde bulunan tezkire-i Osmaniyesini irae ettikten sonra takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edip hüccet yedimde bulunan iki kıta sened-i hakani mantukunca Derseadet'te Kasım Paşa Mustafa reis nam sahibü'l-hayratın masbuku'z-zikr Kasım Paşa Cami-i Kebir'inde imam-ı sani olanlar şart ve tayin eylediği vakfından olup şehri altmış akçe icare-i mücceleni Sel Kuyusu Caddesi'nde bir tarafı duhancı İsmail Ağa'nın dükkânı ve bir tarafı Sabri Efendi'nin menzil ve dükkânı ve tarafeyn tarik-i 'am ile mahdud kırk iki numaralı bila hüve erbab hafaf dükkânının on iki hisse itibariyle iki hissesini Nalbantlar Caddesi'nde vâki olan tarafta sabiku'z-zikr şehriye otuz akçe icareli hafaf dükkânı havasının on iki sehim itibariyle bir sehmi mahallinde bey' ve ferağa ve memuru huzurunda takrir itasına, müstecirlerinden müterakim bedel-i icarelerini ahz ve kabz ve makbuzatını bana irsal ve isale ve lede'l-iktiza davaya ve sulh ve ibraya ve taleb-i icraya ve husûs mezkûr ile badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve ibkasını cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve'l-hasıl husûsat-ı mezkûrenin son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan 'an-asıl Zile Karyesi ahalisinden bâb-ı seraskeriyede evrak ser çavuş Halit Efendi ibn Ali nam kimesneyi kabulüne mevkufe vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile her biri münferiden vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte ma-hüve'l-vâki bi't-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren, fi'l-yevmi's-sani ve'l-'işrîn min şehri Saferü'l-hayr li-sene'l-hadi ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 71, Belge No: 64

Husûsi ati'l-beyanın mahallinde ketb ve tahrir için canib şer'i şerifde mezunen bi'lhüküm irsal olunan mahkeme-i şer'iyye kâtibi Abdurrahman Efendi ibn Hafız Feyzullah Efendi Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası

mahallâtından Meteris İbrahim Ağa Mahallesi ahalisinden Kara Mehmed Ağa'nın hanesine varıp akd ve meclis-i şer'i şerif-i nebevi eylediğinde mahalle-i mezkûrede sakine iken bundan bir buçuk mah mukaddem vefat eden Ayşe ibneti Osman nam hatun'un ber-vech-i ati vârisi olduklarını iddia eden kız karındaşları mahalle-i mezkûre ahalilerinden Çolakzâde Yusuf Efendi ibnü'l-Hac Mehmed ve Mustafa Efendi ibn Emir Osman nam kimesneler tarifleriyle muarrefetan olan Zöhre ve Emine Hatun ile li ebeveyn er karındaş İsmail Efendi ibnü'l-mezbûr Osman hâzır olduğu halde meclis-i makûd mezkûrda mahalle-i mezkûre ahalisinden Sarı Hafız oğlu Mustafa Çavuş ibn Mükremin müvacehesinde üzerine dava ve takrir-i kelim edip, biz müteveffa efendi mezbûr Osman'ın firaşından hasılalar ve zevce-i menkûhe-i metrukesi Rahime ibneti İsmail'den mütevellid ve mütevellideler olmamızla müteveffat-ı mezbûre Ayşe'nin li ebeveyn karındaşları olup müteveffat-ı mezbûrenin verâseti mezbûreye münhasıra ve tashih-i mesele-i mirasımız bi-hükmü'l-feraz dört sehinden olup, sihâm-ı mezkûreden birer sehinden cem'an iki sehmi dahi hâzır-ı mezbûr İsmail Efendi'ye isabeti tahakkuk edip bizden başka vârisi ve terekasına müstehak âharı olmadığına ve hemşiremiz ve mevrusemiz müteveffa-tı mezbûrenin mezbûr Mustafa Çavuş zimmetinde hayat ve sihatinde vefatından bir buçuk mah mukaddem malından ve yedinden iktiraz ve kabz ve umuruna sarfla istihlak eylediği alacak hakları olan kırk kuruşu medyun mezbûr Mustafa Çavuş'tan kable'l-ahz ve'l-istifa ber-vech-i muharrer vefat eylediğine binaen meblağ-ı mezkûr kırk guruğu halen bize eda ve teslime, mezbûr Mustafa Çavuş'a tenbih olunmak matlubumdur diye dava ettikte, ol dahi cevabında müteveffat-ı mezbûre Ayşe'ye el-yevm zimmetinde cihet mezkûreden ol miktar kuruş deyn-i olduğunu tav'an ikrar ve itiraf edip maeda Zöhre ve Emine ve İsmail Efendi'nin ber-minval-i muharrer verâset müddealarını inkar etmekle meddeiyyun-i mezbûrunun ber-minval-i meşruh veraset müddealarına mutabık beyyine talep eylediğinde muarrefân-i mezbûrân Yusuf Efendi ve Mustafa Efendi li-ecli'ş-şehâde meclis-i makûd-i mezkûre hâzır olup istişhad eylediğinde filhakika müteveffa-yı mezbûrenin babası ismi Osman ve dedesi ismi Mustafa ve anası ismi Rahime binti İsmail olup müddei-ıyyûn-i mezbûrundan Zöhre ve Emine ve İsmail Efendi'ye müteveffat-ı mezbûrenin li ebeveyn karındaşları olmalarıyla müteveffat-ı mezbûrenin veraset mezbûrun Zöhre ve Emine ve İsmail Efendi'ye münhasıra olup bundan başka vârisi ve terekasına müstehak âharı olmadığı bizim malumumuz değildir. Biz bu hususa bu vecih üzere şahidiz ve şehâdet dahi ederiz diye her biri müttefikü'l-lafz ve'l-mana bi'lmuvacehe ber-nehc-i şer'i eda ve şehâdet

etmeleriyle şâhidan-i mezbûrândan her biri usûl-i mevzuasına tatbiken, evvelen bâ-varaka-i mestûre mahalle-i mezkûre imamı Hacı Ömer Efendi ibn İbrahim ve muhtar-ı evvel Veli Kâhya ibn Hacı Musa ve muhtar-ı sânisî Yörükoğlu Halil İbrahim bin Ali'ye sırren ve badehu mahalle-i mezkûre ahalisinden Hafız Mehmed Efendi ibn Hasan ve Halil İbrahim Çavuş'tan bi'l-muvacehe alenen lede't-tezkiye adl ve makbulu's-şehâde oldukları iş'ar ve ihbar olunmağın mucebince başka başka vârislerine bade'l-hüküm deyn-i meblag-ı mezkûru müddei-ıyyûn-i mezbûruna halen eda ve teslime, mezbûr Mustafa Çavuş'a bade't-tenbih müddei-ıyyûn-i mezbûrun Zöhre ve Emine ve İsmail Efendi mahalle-i mezkûre ahalilerinden mezbûre Emine Hatun'un sadrî kebir oğlu Ali Efendi ibn Kara Mehmed ve mezbûre Zöhre'nin kezalik sadrî kebir oğlu Halil İbrahim Efendi'den her biri meclis-i makûd mezkûrda yedlerinde bulunan tezkire-i Osmaniyelerini irae eyledikten sonra takrir-i kelim ve tabir-i ani'l-meram edip müteveffa-yı mezbûr Zekeriya Efendi'nin zevci saniyesi Nesli Hatun ibneti Yahya aleyhimizde ettiği davadan dolayı müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle mezun olmak üzere tarafımızdan kasaba-i mezkûre mahallâtının Kilise Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden dava vekillerinden Melikyan Agob Efendi veled-i Ağya'yı vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledik dedikte gibbe't-tasdiki'l-muteber vâki hali Mevlana-yı mûmâ-ileyh Abdurrahman Efendi mahallinde ketb ve tahrir ve mean mebus ümena-i şer' ile meclis-i şer'a gelip 'ala vukua inha ve takrir etmeğın ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren, fi'l-yevmi's-sani ve'l-'işrîn min şehri Saferü'l-hayr li-sene'l-hadi ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 70, Belge No: 65

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Develü Güney Mahallesi ahalisinden Abdurrahmanzade Bekir Efendi kaza-yı mezkûrun bidayet mahkemesinde meclis-i şer'i şerif Enverde yedinde olan tezkire-i Osmaniyesini irae

ettikten sonra takrir-i kelam ve ta'bir-i ani'l-meram edip mahalle-i mezkûre ahalisinden Kadızade Sadık Ağa ile müyanemizde tekun eden menzil ve bağ davasından dolayı Kayseriye müddei-iyyi umumisi muavinliği vasıtasıyla bâ-posta mahkeme-i temyiz ceza dairesi veznesinde irsal eyleyip el-yevm vezne-i mezkûrda mahfuz malım olan beş adet lira-yı Osmani'nin ahz ve kabzına ve makbuzunu oraca umur-i saireme sarfına ve husus-i mezkûr vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime, ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lazimenin itasına ve'l-hasıl hususat-ı mezkûrenin son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve 'azle mezun olmak üzere tarafımdan an-asıl Everek Kasabası mahallâtından Kasapoğlu Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden el-haletü hazihi Derseadet'te Parmak Kapıda mukim, sarraf esnafından Tamuzyan Manuk Efendi veled-i Hacı Asvador nam kimesneyi kabulüne mevkufe vekalet-i sahiha-i şer'iye ile vekil ve nâib-i menâb nasb ve tayin eyledim dedikte ma-vaka bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Tahriren, fi'l-yevmil-hamis ve'l-ışrîn min şehri Safer'ül-hayr li-sene'l-hadi ve'l- 'ışrîn selâse mie ve elf.

Sayfa No: 70, Belge No: 66

Develü Kazası'na tabi Köstere Nahiyesi Çömlekçi Karyesi ahalisinden Koca Ömer oğlu Osman Kâhya kaza-yı mezkûr mahkemesinde meclis-i şer'da takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edip işbu tarih-i vesikadan iki sene mukaddem vefat eden li eb karındaşım Yusuf'un sulbî sağır oğlu Abdullah Beşe olup vasî-i muhtar sağır-i mezbûrun min kıbeli'l-eb cediti babam mezbûr Koca Ömer seksen yaşında olup hariç-i menzilde umûr-i husûsi tesviyeye gayr-i muktedir olup sağır-i mezbûr Adullah ber-vech-i meşruh ammi olmakla tesviye-i umurine kıbel-i şer'e vasî nasb ve tayin olunmak matlubumdur dedikte hal-i su-i hal muharrer üzere olduğu karye-i mezkûre ahalisinden Ahmed bin Osman ve Seyyit Efendi ibnü'l-Hac Ahmed nam sıkat-ı sahihatü'l kelimât kimesnelerin 'alâ tarike's-ehâde ihbarıyla tahakkuk etmeğin mucibinde Osman kâhya sağır-i mezbûr

Abdullah'ın tesviye-i umûrine kibel-i şer'dan vasî nasb ve tayin olunmak ma-hüvel'l vâki' bi't-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren, fi'l-yevmi'r-rabi' min şehri rebiül-evvel li-sene'l-hadi ve'l-ışrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 69, Belge No: 67

Develü Kazası kurasından Çömlekçi Karyesi ahalisinden Koca Ömer oğlu Osman kahya kaza-yi mezkûr mahkemesinde meclis-i şer'i şerif Enverde yedinde olan tezkire-i Osmaniyesini irae ettikten sonra kasaba-i mezkûre mahallâtından Kilise Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden Melikyan Agob Efendi veled-i Ağya mahzarında tahrir-i kelam ve tabiri ani'l-meram edip karye-i mezkûre ahalilerinden Kendirci oğlu Ali ile kız karındaşı Emine ve Kendirci oğulları İsmail ve Hasan aleyhlerinde ikame etmiş olduğum karye-i mezkûre ahalisinden iken bundan iki sene akdem vefat eden li eb karındaşım müteveffa Yusuf'un sulbî sağır oğlu Abdulmelik tarafından vesayatım cihetle arazi davasından dolayı leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müdde'i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve vaz'ı-hacz ve fekkine ve ecvibe-i lazimenin itasına ve'l-hasıl hususat-ı mezkûrenin son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umûrun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan işbu hâzır-ı mezbûr Agob Efendi'yi vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte gibbe't-tasdik ma-vaka bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' min şehri rebiül-evvel li senete ihda ve 'ışrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 69, Belge No: 68

Develü Kazası'na tabi Köstere Nahiyesi kurasından Böge Karyesinde sakine zati Sason Karyesi ahalisinden Mehmed Ağa ve Everekte Meteris İbrahim Ağa Mahallesi ahalesinden Ali Efendi ibn Kara Mehmed nam kimesne tarifleriyle muarrefe Hatice

binti Hasan nam hatuna makam-ı mezkûrda hükümet konağının mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd Meclis-i şer'i şerif-i enverde karye-i mezkûre ahalisinden işbu baise'l vesika Mehmed Çavuş bin Mustafa Efendi takrir-i kelim ve tabiri ani'l-meram edip karye-i mezkûre ahalisinden Veli göz oğlu Abdullah Ağa'nın sulbî sağır oğlu Osman'ın velisi ve babası mezbûr Abdullah Ağa'nın aleyhimde ikame eylediği nikah davasından dolayı ve badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve hakem nasb ve azle ve'l-hasıl husus-i mezkûrun son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umûrun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve 'azle mezun olmak üzere işbu hazır-i mezbûr Mehmed Çavuş vekalet-i 'âmme-i sahiha-i şer'iyye ile vekil ve naib menab nasb ve tayin eyledim dedikte gibbe't-tasdik ma-hüvel-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmil hadi ve'l-'işrîn min şehri rebiül-evvel li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 69, Belge No: 69

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Kilise Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden Yasefyan Ohannes Efendi veled-i Hacı Nisan ve seriki Kesis oğlu Hacı Haçator oğlu Hacı Haçator Efendi veled-i Toros kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd Meclis-i şer'i şerif-i enverde her biri yedlerinde bulunan tezkire-i Osmaniyelerini irae ettikten sonra takrir-i kelim ve tabir-i ani'l-meram edip, biz ticarete münasefeten müşterek olmamızla tebea-i mezkûr mahallâtından Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden ve hafaf esnafından olup el-yevm Derseadet'te Parmak Kapıda mukim gaib oğlu Mehmed bin Mustafa zimmetinde ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve protesto ve seküestro ve keşidesine vaz'-ı hacz ve fekkine ve ecvibe-i lazimenin itasına ve'l-hasıl hususat-ı mezkûrenin son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımızdan 'an-asıl tebea-i mezkûr

mahallâtından Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i Aliyye'nin millet-i merkûmesinden Derseadet'te Parmak Kapıda mukim Sarraf esnafından Manuk Tomuzyan Efendi veled-i Asador nam kimesneyi kabulüne mevkufe vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledik dediklerinde mahüvelvâki bi't-taleb ketb olundu. Tahriren, fi'l-yevmis-sani Rebiülevvel li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 68, Belge No: 70

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Kasapoğlu Mahallesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden Hamparsom veled-i Ohannes'in veraseti, zevce-i metrukesi Margirit binti Agob ile sulbî kebir oğulları Karabet ve Satrak ve sulbî sağır oğlu Ohannes ve sulbiye-i kebir kızı Fadin'e münhasıra ve tashih-i mesele-i mirasları bi-hükmü'l-feraiiz sekiz sehinden olup, sihâm-ı mezkûreden bir sehmi zevce-i mezbûreye ve iki yüz sehinden cem'an altı sehimi mezbûrun Karabet ve Satrak ve bir sehmi kebir mezbûre kadına isabeti tahakkukundan sonra verese-i mezbûrundan zevce-i mezbûre Margirit'e bi'l-asale ve bi'l-vesaye sağır-i mezbûr Ohannes'in bâ-hüccet-i Şer'iyye vasîyye-i mansubesi validesi mezbûre Margirit'in taleb ve muarrefet-i şer' ile bey' ve tahrir olunup ve bade ihracü'l-mesarife'l-lazime, sahhü'l baki beyne'l-verese ber-tashih-i mezkûr tevzi ve taksim olunan müteveffa-yı mezbûr Hamparsom'un terekesi ve defteridir ki, ber-vech-i ati zikr ve beyan olunur. Tahriren, fi'l-yevmi'l-hamis 'aşer min şehri Saferü'l-hayr li-sene'l-hadi ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Mahalle-i mezkûrede manzil bâb-1,	kuruş 4000
Derede bahçe müstegalle 2,	kuruş 300
Yatak kat 1,	kuruş 120
Nühasiye batman 2,	kuruş 120
Köhne çul aded 2,	kuruş 100
Çul aded 2,	kuruş 10
Hırdavat-ı menzil,	kuruş 10
Cem'an yekûnü'l-muhallefat:	kuruş 4660

Minha'l-ihracat:

Resm-i kismet-i adi:	kuruş 10 Para 10
Kaydiyye:	kuruş 6
Varaka bahası:	kuruş 3
Cem'an yekûnü'l-ihracat:	kuruş 10 Para 19
Sahhü'l-baki li't-taksim beyne'l-verese:	kuruş 4660
Hisse-i zevce-i mezbûre,	kuruş 582 Para 20
Hisse-i ibnü'l-mezbûr Karabet	kuruş 1165
Hisse-i ibnü'l-mezbûr Setrak,	kuruş 1165
Hisse-i ibnetü'l-mezbûre Kadın,	kuruş 582 Para 20
Hisse-i ibnü'l-mezbûr sağir Ohannes,	kuruş 1165

Sername-i defterde muharrer, verese-i mezbûrundan mezbûre Margirit ile sağir-i mezbûr Ohannes'in hisse-i irsiyyeleri olan cem'an bin yedi yüz kırk yedi kuruş yirmi parayı hasbe'l-vesaye, validesi mezbûre Margirit'e teslim olunduğu gibi, diğer mezbûrundan Karabet ve Setrak ve Kadın'ın hisse-i irsiyye-i Şer'iyyeleri olan cem'an iki bin dokuz on iki kuruş yirmi parayı ahz ve kabz eyledikleri işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No: 67, Belge No: 71

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Kasapoğlu Mahallesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden Hamparsom veled-i Ohannes'in sulbî sağir oğlu Ohannes'in babası müteveffa-yı mezbûrdan mevrus ve müntakıl olan bi'l-cümle emval ve eşyasını ahz be kabz ve hıfza ve tesviye-i umuruna kibel-i şer'den bir vasî nasb ve tayin olunmak ehem ve elzem olduğu ecilden vesayet ile muarrefe ve dirayetle mavsufe ve her vech ile umur-i vesayet uhdesinden gelmeğe kâdire idiği, zeyli vesikada muharrerü'l-esâmî kesianların tarifleriyle mütehakkık olan işbu baisetü'l vesika sağir-i mezbûrun anası Margirit binti Agob nam kimesneyi hâkim-i mevki sadr-ı kitab efendi hazretleri dahi sağir-i mezbûrun vakt-i rüşd ve sedadına değin, vasî nasb ve tayin buyurdukta, ol dahi vesayet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lazimesini kemâyenbaği edaya teahhüd ve iltizam etmeğin ma-vaka bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'lhamis 'aşer Saferü'l-hayr li-sene'l-hadi ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Şuhûdü'l-hal

Mahalle-i mezbûr muhtar-ı evvel Gökbaş oğlu Yanık Karabet veled-i Abraham

Tekuse Mahallesi'nden Hacı Serkiz veled-i Dalot

Ve gayruhummine'l-hazırın

Sayfa No: 67, Belge No: 72

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Meteris İbrahim Ağa mahallesi'nde sakin iken işbu tarih ilamından bir buçuk sene mukaddem vefat eden Hasan bin Mehmed bin Ali'nin vârisi kaza-yı mezkûr kurasından Sendiremeke Karyesi ahalisinden Hacı Osman nam, diğeri Hacı Baş bin el-mezkûr Ali'nin bâ-hüccet-i Şer'iyye vekalet-i amme ile Alemdarzade Ali Ağa bin Ömer, kaza-yı mezkûr mahkemesinde meclis-i şer'de mezkûr Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden derun arzuhalde ismi mezkûr Aşık Hasan bin diğeri Ali muvacehesinde müvekkilem mezbûr Hacı Osman, müteveffa-yı mezbûr Hasan'ın müvekkilem mezbûr Hacı Osman'dan başka vârisi ve terekesine müstehakk-ı âharı olmadığına ve müteveffa-yı mezbûr Hasan'ın, mezbûr Aşık Hasan'a li'ecli'l hıfza emanetine tevdi edip, el-yevm mezbûr Hasan yedinde mevcut olan derununda yük mahallü üçyüz kuruş, üç kat yatak ve on beş parça yüz elli kuruş, iki batman evani nühasiye ve altmış kuruş, bir adet kilim-i müvekkili mezbûr Hacı Osman'a teslimden imtina eylediğine ve hatta işbu tarih ilamından onbeş gün muladdem eşyay-ı muharrere-i mezkûre-i hanesinde mevcut iken müteveffa-yı mezbûr Hasan'ın baldini su alıp götürdü diye ikrar ettiğine binaen eşya-ı muharrere-i mezkûreyi müvekkilem mezbûre izafetle bana teslimine, mezbûr Aşık Hasan'a tenbih olunmak matlubumdur diye bi'l-vekâle dava ettikte olduğu, cevabında müddei-i vekili mezbûrun ber-vech-i muharrer vefat ve veraset ve emanet müddealarını inkar etmekte, müddei-i vekili merkûmdan vefat ve veraset ve ikrar müddeasına mutabık, beyyine talep olundukta kasaba-i mezkûre mahallâtından Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Derviş Yakup bin Mustafa li'ecli's-şehade meclis-i şer'a hâzır olup istişhad olundukta, mezbûr Hasan işbu tarih ilamından bir buçuk sene mukaddem vefat edip veraseti müteveffa-yı mezbûr Hasan'ın babası mezbûr Mehmed'in, mezbûr Hacı Osman li-ebeveyn er karındaşı olmakla müteveffasının mezbûr Hacı Osman'dan başka vârisi ve terekesine müstehakk-ı âharı olduğu bizim malumumuz değildir. Biz bu hususa bu vech üzere şahidiz ve şehadet dahi ederiz diye müttetikü'l-lafz ve'l-mana

eday-ı şehadet-i Şer'iyeye etmeleriyle ve vefat müddeasına mutabık müddei-i vekil-i ve merkûmdan beyyine talep olundukta kasaba-i mezkûre mahallâtından Cami'i-Kebir Mahallesi ahalisinden Hacı Ali Efendi ibn Hacı Salih ve Ahmed Efendi li'ecliş'-şehade meclis-i şer'a hâzır olup istişhad olunduklarında, mezbûr Hasan işbu tarih ilamından bir buçuk sene mukaddem vefat etti. Hin-i vefatında ve cenazesinde bulundum. Biz bu hususa bu vecih üzere şahidiz diye eda-yı şehadeti Şer'iyeye etmeleriyle ve müddei-i vekili, merkûm ber-vech-i muharrer ikrar müddeasını meclis-i şer'ide işhad olunan mezkûr Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Hafız Mehmed Efendi ibn Derviş Yakup ve Cami'-i Kebir Mahallesi ahalisinden Yusuf Efendi oğlu Hakkı nam kimesnelerle, müttefike'l-lafz ve'l-mana bi'l müvacehe ber-nehc-i şer'i şehadet etmeleriyle, şuhûd-i merkûmundan Hacı Ali Efendi ibn Hacı Salih Beğdilli oğlu Ahmed Efendi ibn Mehmed Efendi ve Yusuf Efendi hafidi Hakkı bin Musa mensub oldukları maru'z -zıkr Cami'-i Kebir Mahallesi muhtar-ı evveli Osman Efendi ibn Mehmed Efendi ve muhtar-ı sâni Halil İbrahim bin İsmail'den ve Derviş Yakup bin Mustafa ve Hafız Mehmed Efendi ibn Yakup ve Ali bin Mustafa mensub oldukları Meteris Abdülbaki Mahallesi imamı Mustafa Efendi ibn Mehmed Efendi ve muhtarı evveli Osman bin Yusuf'dan bâ-varaka-i mestûre sırren ve badehu Osman Ağa bin Mustafa ve Kara Mustafa oğlu Ali bin Mustafa'dan bi'l-muvacehe alenen lede't-tezkiye adl ve makbulu'ş-şehade idikleri iş'ar ve ihbar olunmağın mucabince vefatı tahakkuk etmekle vârisine bade'l-hükm eşyay-ı muharrere-i mezkûrenin kayyimi olan cem'an beş yüz on kuruşun müvekkili mezbûr Hacı Osman izafetle vekil mezbûr Ali Ağa'ya tamanen eda ve teslime, mezbûr Aşık Hasan'a tenbih olunduğu tescil ve ilâm olundu. Hurrirre, fi'l-yevmi'l-hamis aşer min şehri Saferü'l-hayr, lisenete'l hadi ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 66, Belge No: 73

Develü Kazası kurasından Köstere Karyesi sakinleri zati Everek Kasabası mahallâtından Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Salih Efendi ibn Ömer ve Mehmed Ağa ibn Hasan nam kimesneler tarifleriyle muarrefe Hanım bintii Ali kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd Meclis-i Şer'i Şerif-i tebea-i mezkûr mahallâtından Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i Aliyye'nin Ermeni Milletinden ve dava vekillerinden Karabet Efendi veled-i

Ohannes mahzarında takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edip, salifü'z-zikr karye-i mezkûr ahalisinden zevci mutlak Hacı Mehmed oğlu Seyyid Ağa'dan mehr-i müccel ve mehr-i muaccel ve nüküd ve saire davasına ve taleb-i icraya ahz ve kabz ve makbuzunu bana teslime ve badema leh ve aleyhimizde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle vaz'ı hacz ve fekkine, sulh ve ibraya ve'l-hasıl husus-i mezkûrun son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umûrun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımızdan işbu hazır-i mezbûr Karabet Efendiyi vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i şer'iyeye ile vekil ve nab-i menâb nasb ve tayin eyledim dedikte gibbe't-tasdiki'l-muteber ma-hüvel-vâki' bi't-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren, fi'l-yevmil hamis 'aşer min şehri rebü'l-evveli'l-hadi 'aşer ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 66, Belge No: 74

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Fenese İslam Mahallesi ahalisinden süvari tahsildarı Ömer Efendi ibn Ahmed Ağa kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd şer'i şerif-i Enverde kaza-yı mezkûr mahallâtından Kilise Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i Aliyye'nin Ermeni milletinden işbu baise'l-vesika Melikyan Agob Efendi veledi Ağya mahzarında takir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edip Köstere Nahiyesi firaşından Böge Karyesi ahalisinden Dirohyan oğlu Ömer kâhya ve rüfeka-yı sairesi aleyhlerinde iddia eylediği tazminat davasıyla badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve ticaret ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve protesto ve seküstro keşide ve vuz'ı-hacz ve fekkine ve ecvibe-i lazimenin itasına ve taleb-i icraya

ve'l-hasıl hususat-ı mezkûrenin son dereceye kadar muvakkıf olduğu umûrun küllisini ifaya ve âharını dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan işbu hazır-i mezbûr Yakup Efendi'yi vekalet-i âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte gibbe't-tasdik'el mukayyed ma-vaka' bi't-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren, fi'l-yevmi'l-hamis ve'l-işrîn min şehr-i rebiül-evvel li-sene'l-hadi ve'l-işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 65, Belge No: 75

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Şükrü Efendi ibnü'l-Hac Kara Hasan kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd meclis-i şer'i şerif-i enverde kasaba-i mezkûre mahallâtından Kilise Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devleti Aliyye'nin Ermeni Milletinden işbu bâ'ise'l-vesika Melikyan Agob Efendi veled-i Ağya mahzarında takrir-i kelam ve tabir-i ani'l meram edip kaza-yı mezkûre tabi Köstere Nahiyesi kurasından ve Şahmelik Karyesi ahalisinden tekaüd Ali Ağa'nın aleyhimde ifade eylediği üç yüz seksen kuruş olacak davasıyla badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve ticaret ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve protesto ve seküstro keşide ve vuz-ı-hacz ve fekkine ve ecvibe-i lazimenin itasına ve sulh ve ibraya ve'l-hasıl husus-i mezkûrun son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan işbu hazır-i mezbûr Agob Efendi'yi vekalet-i âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte ve gibbe't-tasdik'el mukayyed ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren fi'l-yevmil'l-hamis ve'l-işrîn min şehr-i Rebiülevvel li-sene'l-hadi ve 'l-işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 65, Belge No: 76

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Fenese Aşağı Mahallesi ahalisinden ve tebe'a-i Devlet-i Aliyye'nin Ermeni milletinden Markoz oğlu kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd Meclis-i şer'i şerif-i enverde Fenese Mahallesi ahalisinden ve tebe'a-i müşârün ileyhanın millet-i merkûmesinden kademyan Karabet Efendi veled-i Ohannes mahzarında ikrar-ı tam ve takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edip tebe'a-i mezkûre mahallâtından Su Mahallesi ahalisinden ve tebe'a-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Elmasyan bin Bedros Efendi veled-i Avâkim ve Kasapoğlu Mahallesi ahalisinden Hacı Irak ve Yenice Karyesi ve payendesi ve tebe'a-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Gezeroğlu Karabet aleyhinde ikame eyledikleri üç yüz on sekiz senesi asarından Hasinli ve Menengi karyeleri hududu dahilinde bulunan arazi ve mezruat-ı öşriyyesi davasından dolayı şahs-ı salis sıfatıyla aleyhinde vuku bulacak davaya ve badema leh ve aleyhinde vuku bulacak kâffe-i deavide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatıyla bidayeten ve itirafen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve protesto ve seküstro keşide ve vuzı' hacz ve fekkine ve ecvibe-i lazimenin itasına, sulh ve ibraya ve'l-hasıl husûsat-ı mezkûrenin son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan işbu hâzır-ı mezbûr Karabet Efendi'yi vekalet-i âmme-i sahiha-i Şer'iyyeden vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte ve gıbbe't-tasdik'el mukayyed ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Hurrîre, fi'l-yevmi'l-hamis ve'l- 'işrîn min şehri Rebiülevvel li-sene'l-hadi ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 64, Belge No: 77

An-asıl Kayseriye Sancağı dahilinde İncesu Nahiyesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i Aliyye'nin Rum milleti nisvanından zati nahiyeye-i mezkûrun ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Kostî veled-i Yorgi ve Ayakostan Mahallesi

ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Andon Efendi ve Hacı Olya tarifleriyle muarrefe olan Taderna binti Mina nam hatun takrir-i mezkûr hükümet konağında mahkeme-i bideyete mahsus odada makûd meclis-i şer'i şerif Enverde kasaba-i mezkûr mahallâtından Su Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın Ermeni milletinden Elmasyan Bedros Efendi mahzarında takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edip kasaba-i mezkûr mahallâtından Ayakostan Mahallesi ahalisinden iken bundan bir sene mukaddem vefat eden Karaköstenoglu Mina'nın bila veled vuku-i vefatıyla veraseti, zevce-i metrukesi Despina binti Bedros ile li ebeveyn er karındaşı bundan iki sene mukaddem vefat eden zevcim müteveffa-i mezbûr Bedros'tan Kostana münhasıra olup veraseti benimle vasîleri bulunduğum mezbûr sağırın-i mezbûrun (...) ve Kostana ve Bedros'a münhasıra olmakla tereke-i mezkûreye el-yevm vaziatü'l-yed bulunan Aykostan Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesi nisvanından Vesine binti Bedros ile kız karındaşı Anastas ve saire ve aleyhlerinde bi'l-asale ve sağırın taraflarından bi'l-vesaye ikame eylediğim miras davasıyla badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve protesto ve seküstro keşide ve vaz'-i hacz ve fekkine ve ecvibe-i lazimenin itasına ve taleb-i icraya ve'l-hasil husûsat-ı mezkûrenin son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan işbu hâzır-ı mezbûr Bedros Efendi'yi vekalet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyyeden vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte ve gıbbe't-tasdiki'ş-şer'i ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren, fi'l-yevmi'l-hamis ve'l-işrîn min şehri Rebiülevvel lisenete'l-hadi ve'l-işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 64, Belge No: 78

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Cedid Mahallesi'nde sakin iken işbu tarih-i vesikadan dört sene mukaddem vefat eden mürid Mehmed Efendi Mehmed bin Osman'ın verâseti, zevce-i menkûhe-i metrukesi

Hatice Hatun ibneti Hüseyin ile sulbî sağır oğlu Hasan Hüseyin ve sulbiye sağıre kızı Hanife'ye münhasıra, badehu kable'l-kısme ibn-i sağır, mezbûr Hasan Hüseyin dahi vefat edip verâseti, validesi mezbûre Hatice ile li ebeveyn kız karındaşı hafide-i mezbûre Hanife ve li-ebeveyn ammisi Mehmed Ali ibnü'l-mezbûr ve yine mürid Mehmed'e münhasıra ve tashih-i mesele-i mirasları bi-hükmü'l-mukasemeti'ş-Şer'iyye yetmiş iki sehimden olup, sihâm-ı mezkûreden yirmi üç sehimi mezbûre Hatice'ye ve kırk iki sehimi sağıre-i mezbûre Hanife'nin ve yedi sehimi ammi mezbûr Mehmed Ali'ye isabeti tahakkukundan sonra verese-i merkûmundan sağıre-i mezbûre Hanife'nin bâ-hüccet-i Şer'iyye vasîyi muarrefetü'z-zat mezbûre Hatice Hatun'un bi'l-asale ve bi'l-vesaya ve mezbûr Mehmed Ali'nin bi'l-asale taleb ve muarrefetleri ve muarrefeti'ş-şer' ile tahrir ve bade ihrac mesarifü'l-lazime sahhü'l-baki ber-tashih- mezkûr tevzi ve taksim olunan müteveffa-yı evvel sani mezbûrun terekesi defteridir ki, ber-vech-i ati zikir ve beyan olunur. Tahriren, fî gurre-i Muharremü'l-haram li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Mahalle-i mezbûrede kâin malumü'l-hudud ve'l-müştemilat	kuruş 2000
Yunak mevkiinde bahçenin nısıf şayi-i maşala aded 4,	kuruş 500

Esasen mezkûr bahçe sekiz maşala olup mezbûre Hatice huzur-i şer'de mezbûr Mehmed Ali muvacehesinde mehri mukabilinde hayat ve sıhhatinde zevci mezbûrdan nısıf şer'ide iştirâ ve teslim ettiğini inkarıyla mukarin taleb ve dava edip ceride-i zabta muharrerü'l-esâmî sırren ve bi'l-muvacehe alenen tezkiyeleri icra kılınan şahidin ile isbat etmeğin bade'l-hüküm tenzil edildiği

Kilise arkasında maşala şile aded 1, 3,	kuruş 1500
Yazı bağında bağ kıta 1,	kuruş 200
Çakıl arasında bağ kıta 1,	kuruş 100
İrem mevkiinde arsa,	kuruş 300

Esasen arsa-i mezkûre üzerinde örtme tabir olunan bir bâb hane olup, hane-i mezkûr ile arsa-i mezkûre ve hane-i mezkûre üç mirza mimarı hak umurunu zevce-i mezbûre hayat ve sıhhatinde zevci mezbûrdan mehir mukabilinde iştirâ ve teslim ettiğini huzur-i şer'de mezbûr Mehmed Ali muvacehesinde inkarıyla mukarin-i taleb ve dava ve müddeasını ceride-i zabta muharrerü'l-esâmî şahidin-i mu'dilîn ile isbat etmeğin bade'l-hüküm tenzil olundu.

Yatak kat aded 2,	kuruş 150
Evani nühasiye batman 10,	kuruş 500
Köhne çuval aded 2,	kuruş 30
Sindelhöyük Karyesi'nde müşterek nısf camız ve buzağı,	kuruş 250
Def'a nısf camız ve buzağı,	kuruş 100
Öksüd Karyesi'nde inek re's 1,	kuruş 150
Hansinde bir re's düge,	kuruş 100
Hırdavat-ı menzil,	kuruş 50
Cem'an yekûnü'l-muhallifat:	kuruş 5940
Minha'l-ihracat:	
Resmî kısımet-i adi:	kuruş 22 Para 20
Kaydiyyesi:	kuruş 9
Varaka bahası:	kuruş 3
Deyn-i müsbet zevcetü'l-mezbûre:	kuruş 250
Cem'an-yekûnü'l-ihracat:	kuruş 459 Para 20
Sahhü'l-baki li't-taksim beyne'l-vereseti'l-merkûme:	kuruş 5480 Para 20
Hisse-i zevce-i mezbûre Hatice,	kuruş 1750
Hisse-i bintü'l-mezbûre sağire Hanife,	kuruş 3198 Para29
Hisse-i ammü'l-mezbûr Mehmed Ali,	kuruş 532

Verese-i mezbûrundan ammü'l-mezbûre Mehmed Ali'nin hisse-i irsiye-i Şer'iyyesi olan ber-vech-i bilâ beş yüz otuz iki kuruş olan ve eşyadan aynen ahz ve kabz edip ve zevcei mezbûre Hatice'nin hisse-i irsiye-i Şer'iyyesi olan bin yedi yüz elli kuruşla hâzıra-i mezbûre Hanife'nin hisse-i irsiye-i Şer'iyyesi olan üç bin yüz doksan sekiz kuruş yirmi para ki, cem'an dört bin dokuz yüz kırk sekiz kuruş yirmi paralık emvâl ve eşyalarını mezbûre Hatice Hatun'a kendi tarafından bi'l-asale ve sağire-i mezbûre tarafından bi'l-vesaye aynen ahz ve kabz eylediği işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No: 62, Belge No: 79

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Cedid Mahallesi'nde sakin iken işbu tarih-i vesikadan dört sene mukaddem vefat eden mürid Mehmed'in hafidi Mehmed bin Osman'ın sulbiye sağire kızı Safiye'nin babası

müteveffa-yı merkûmdan mevrus ve müntakil olan bi'l-cümle umuru ve eşyasını ahz ve kabza ve hıfza ve tesviye-i umuruna kıbel-i şer' den bir vasî nasb ve tayin olunmak ehem ve elzem olduğu ecilden vesayet ile muarrefe ve istikametle mevsufe ve her vech ile umur-i vesayet uhdesinden gelmeğe kâdire idiği, zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmî tarifleriyle mütehakkıka olan işbu baisetü'l-vesika sağire-i mezbûrenin validesi Hatice Hatun ibneti Hüseyin nam kimesneyi hâkim-i mevki sadr-ı kitab efendi hazretleri dahi sağire-i mezbûrenin vakt-i rüşd ve sedadına değin vasî nasb ve tayin buyurdukta, ol dahi vesayet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lâzimesini kemâ-yenbaği edaya teahhüd ve iltizam etmeğin ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren, fî gurreti Muharremü'l-haram li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Şuhûdü'l-hal

Hacı Hasan Ağa

Hacı Ahmed Ağa

Banka Kâtibi Rıza Efendi

Tahrirat Kâtibi Muhafız Efendi

Sayfa No: 62, Belge No: 80

Develü Kazası'nın Güney Mahallesi sakini iken bundan iki sene mukaddem vefat eden Abdulkerim bin Ahmed Ağa'nın terekesinin tahriri hususunda mahkeme-i Şer'iyye kâtibi Abdurrahman Efendi mezunen bi'l-hüküm irsal olunup müteveffa-yı mezbûrun hanesine akd-i meclis-i şer' olundukta hane-i mezbûrede sakine müteveffa-yı mezbûrun verâseti, sulbî sağir kızını Emine'nin bâ-hüccet-i Şer'iyye vesayet-i mansubesi validesi Hatice binti Seyyid Ali ile li ebeveyn kız karındaşı Asiye bintü'l-mezbûr Ahmed'e münhasıra ve tashih-i mesele-i mirasları bi-hükmü'l-feraiiz sekiz sehinden olup, sihâm-ı mezkûreden bir sehimi mezbûre Hatice'ye, dört sehimi dahi binti Hatice mezbûre Ese'ye ve üç sehmi dahi uhtü'l-mezbûre Asiye'ye isabeti tahakkukundan sonra verese-i mezbûrundan müddei-iyye-i mezbûre Asiye Hatun'un taleb-i muarrefeti ve muarrefet-i şer' ile tahrir ve bade'l-ihracatü'l-masarifatü'l-lâzime, sahhü'l-baki beyne'l-verese bi'lfarizati's- Şer'iyye tevzi ve taksim olunan müteveffa-yı mezbûrun terekesi defteridir ki, ber-vech-i ati zikr ve beyan olunur.

Müteveffa-yı mezbûrun mahalle-i mezkûrede kâin yedi göz maa havli, müstemil bir bâb	
Menzil,	kuruş 800
Gülmah nam mahalde vâki bağ sırik 50,	kuruş 380
Bulmaç nam mahalde vâki bağ sırik 15,	kuruş 120
Evani nühasiye batman,	kuruş 240
Maa kebir leğen 3,	kuruş 12
Yatak kat aded 3,	kuruş 120
Kıl kilim 2,	kuruş 25
Çuval 2,	kuruş 10
Hırdavat-ı menzil,	kuruş 15
Yekûn menkûlat,	kuruş 410
Gayri menkûlat,	kuruş 1300
Cem'an yekûnü'l-muhallefat:	kuruş 1830
Minhal ihracat:	
Hisse-i uhtü mezbûre Asiye,	kuruş 668

Mezbûre Asiye'nin hissesine isabet eden ber-tashih-i mezkûr altı yüz altmış sekiz kuruş mukabelesinde bâlâdâ mezkûr yedi göz menzil maa havli derununda bulunan şark tarafından bir tarafı mezbûre Hatice ile sağire-i mezbûre Asiye'nin menzilleri ve bir taraf Hafız Mehmed Efendi menzili ve tarafeyn tarik-i 'am ile mahdud bir ahur maa samanlık ve (...) bir oda cümle kapısını kapatmak üzere yüz yirmi kuruş kıymetinde bir kebir leğen dahi ve bir bölük hisse-i irsiyye-i Şer'iyyesinden ibra-yı âm ve istifa-yı hak olup ve zevcete mezbûre Hatice Hatun'un dahi ber-vech-i bâlâ hisse-i irsiyye-i Şer'iyyesi olan iki yüz yirmi iki kuruşla mezbûr Asiye'nin hisse-i irsiyye-i Şer'iyyesi olan ber-muceb-i bâlâ sekiz yüz seksen sekiz kuruşu dahi validesi vasîye-i mezbûr Hatice'ye yine teslim olunduğu işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No: 61, Belge No: 81

Develü Kazası'nın Güney Mahallesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden Abdulkerim bin Ahmed'in sulbiye sağire kızı Asiye'nin babası müteveffa-yı mezbûrundan mevrus ve müntakil olan bi'l-cümle emvâl ve eşyasını ahz ve kabza ve hıfza ve tesviye-i umuruna kıbel-i şer'den bir vasî nasb ve tayin olunmak ehem ve

elzem olduğu ecilden vesayet ile muarrefe ve istikametle mevsufe ve her vech ile umur-
i vesayet uhdesinden gelmeğe kâdire idiği, zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmî müslimin
tarifleriyle mütehakkık olan işbu baisetü'l-vesika sağire-i mezbûrenin validesi Hatice ve
binti Seyyid Ali nam hatuna hâkim-i mevki sadr-ı kitab efendi hazretleri sağire-i
mezbûrenin vakt-i rüşd ve sedadlarına değin vasî nasb ve tayin buyuruldukta, ol dahi
vesayet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lazimesini kemâ-yenbaği edaya teahhüd ve
iltizam etmeğin ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren, fi'l-yevmi'l-hamis
ve'l- 'işrîn min şehri Rebiülevvel li-sene'l-hadi ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Şuhûdü'l-hal

Develü de (...) Hafız Yusuf

Ali oğlu Şerif Ahmed Ağa

Muhtar-ı evvel Mehmed Ali Ağa

Muhzır Mehmed bin Hasan ve gayruhum

Sayfa No:61, Belge No: 82

Develü Kazası mahkeme-i Şer'iyesinde gerçi biri baş kâtib diğeri zabıt kâtibi olmak
üzere iki kâtib istihdam edilmekte ise de, bu zabıt kâtibinin dahi istihdamı derece-i
vücutta olduğu cihetle sabık Köstere Nâibi Ömer Efendizâde Mehmed Efendi
dairelerinin masbuku'l-hidme olup iktidar-ı ve derece-i kifayede olduğundan kitabet-i
mezkûreye tayin tarihinden itibaren ise mübaşeret ettirilmiş olmakla, tasdik-i
memuriyeti zımında meclis-i idareye lede'l-havale idaresi hususuna müsaade
buyurulmak babında müzakere Fi 3 Haziran Sene 319 Mahkeme-i Şer'iyeye kitabetine
mûmâ-ileyh Mehmed Efendi'nin tayini münasib olduğuunda ol vech ile istihdamı
zımında işbu müzekerenin mahkemeye tevdi lüzumu karar-gir olmuştur. Fî 14 Haziran
sene 319

Sayfa No: 60, Belge No: 83

Develü Kazası'nın merkezi hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami'i Kebir
Mahallesi ahalisinden Hacı Hasan hafidi ibn Hacı Bekir kaza-i mezbûrun hükümet
konağında, mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd Meclis-i şer'i şerif-i enverde

karye-i mezbûre mahallâtından Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden ve tebe'a-i Devleti Aliyye'nin Ermeni Milletinden Kulyan Karabet Efendi veled-i Ohannes mahzarında tekavün eden mahalle-i mezkûrede vâki' bir kıta arsa davasıyla badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirafen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdir ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lazimenin itasına ve taleb-i icraya, sulh ve ibraya ve'l-hasıl hususat-ı mezkûrun son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan işbu hazır-i mezbûr Karabet Efendi'yi vekalet-i âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib ve nasb ve tayin eyledim dedikte gıbbe't-tasdikil- muteber ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren fi'l-yevmil'l hamis min şehr-i Rebiülevvel li-sene'l-hadi ve 'l-işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 60, Belge No: 84

Develü Kazası kurasından Şahmelik Karyesi sakinelerinden ahalisinden Burhan bin Mustafa ve Abdusselam bin Abdullah nam kimesneler tarifleriyle muarrefe ile Şahmelik Karyesi ahalisinden mezbûrenin zevci Hacı Ali bin Bayram Kahya kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd meclis-i şer-i şerif-i enverde zevce-i mezkûre mahallâtından Su Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i Aliyye'nin Ermeni Milletinden işbu baisetü'l-vesika Elmasyan Bedros Efendi mahzarında takrir-i kelam ve ta'bir-i ani'l-meram edip ikame olunan Şahmelik hududu dahilinde arazi ve çayırılık davasıyla badema leh ve aleyhimizde vuku bulacak kâffe-i deâviden müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazen ve temyizen ve istinafen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lazimenin itasına ve taleb-i icraya ve'l-hasıl husus-i mezkûrun son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak

üzere tarafımızdan işbu hazır-i mezbûr Bedros Efendi'yi vekalet-i âimme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledik dediklerinde gıbbe't-tasdik el mukayyed ma-hüve'l-vâki bi't-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren, fi'l-yevmi'l-hâdi aşer min şehr-i Rebiülevvel lisenete'l- hadi ve'l- 'işrîn selâse mie ve elf.

Sayfa No: 59, Belge No: 85

Develü Kazası kurasından Soysal karyesi ahalisinden sahib-i arzuhalde ismi mezkûr 'an-asıl Haçın Kazası'na tabi Sasa Karyesi ahalisinden Bektaş oğlu Bekir bin Mustafa muvacehesinde merkûm Bekir Ağa'nın yedinde olup meclis-i şer'ide muayene olunan, sol kulağının ucu kesik ve sağ kulagının önünden arkasına çalık sol küreğine yakın mahalli bir parça yünsüz, uzun kuyruklu kısa boynuzlu konur renkli sekiz yaşında karyemiz ahalisinden Kozakoğlu Hasan'dan on iki aded resim mecidiye mukabilinde, tarihinden dört sene mukaddem iştira edip, yedinde müştera malım olan bir re's öküzü, bundan üç sene mukaddem kazaen zayi edip öküz-i mezkûr el-yevm merkûm Bekir Ağa'nın yedinde bulmamla bi'l-istihkak taleb ederim diye dava ettikte ol dahi cevabında öküz-i mezkûre el-yevm vâki' olduğu ikrar ve lakin mezkûr öküzü tarih-i ilamından üç sene mukaddem Haçın Kazası kurasından Bağık Karyesi ahalisinden Kadı oğlu Bektaş Ağa'dan üç yüz altmış kuruş semen -i medfu ve makbuzu iştira ve kabz ve kabul edip ol-vechile şiraen malımdır diye müddei-i merkûm Hasan Ağa'nın ber-vech-i muharrer müddeasını bade'l-inkar, müdde'i merkûm Hasan Ağa'nın ber minval-i muharrer müddeasına mutabık beyyine talep oldukta mârrü'z-zikr karye-i ahalisinden Topaloğlu Bekir bin Abdullah ve Zerya oğlu Mehmed bin Osman nam kimesneler liecliş'- şehâde meclis-i şer'a hâzıran olup, istişhad olundukta fi'l-hakika müddei-i merkûm Hasan Ağa'nın iddia eylediği ve zimem-i muayene eylediğimiz sol kulağının ucu kesik, sağ kulağının önünden ensesine sol küreğine yakın mahalli yünsüz, uzun kuyruklu ve kısa boynuzlu konur renkli sekiz yaşında bir re's öküzü müstedi merkûm Hasan Ağa işbu tarihten ve dört sene mukaddem karyemiz ahalisinden Kozak oğlu Hasan Ağa'dan on iki aded resm-i mecidiyeye iştira edip yedinde şiraen malıdır. Biz bu hususa bu vecih üzere şahidiz ve şehâdet dahi ederiz diye bi'l-vechile ber-nech-i şer'i müttefikü'l-lafz ve'l-mana eda-yı şehâdet-i şer'iyye ettiklerinde şehâdet-i merkûman adl ve makbulu'ş-şehâde olduklarını karye-i mezkûr Abdullah Efendi ibn Mustafa ve muhtar-ı evvel Mustafa bin İsmail'den sırren ve badehu karye-i mezkûr mahallâtından

Ayakostan Mahallesi ahalisinden Sarac Seyyid bin Yusuf ve Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Fırıncı İsmail bin Yusuf'tan alenen lede't-tezkiye adl ve makbulu'ş-şehade oldukları ihbar ve iş'ar olunmağın mucibince ökü z mezkûrdan keffi yedle müddei-i merkûm Hasan Ağa'ya teslime, müddeaaaleyh merkûm Bekir Ağa'ya tenbih olunduğu tescil ve ilâm olunur. Tahriren, fi'l-yevmis-sadis min şehr-i Rebiülahir li-sene'l-hadi ve 'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 58, Belge No: 86

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Develü Kuyumculu Mahallesi'nde sakin iken, işbu tarih ilamından on sene mukaddem vefat eden Süleyman Ağazâde İshak Efendi'ye verâseti, sulbî kebir oğlu Şahab Efendi ve sulbiye sağıre kızları Hatice ve Fatma ve Asiye'ye münhasıra ve tashih-i mesele-i mirasları bi-hükmü'l-feraiz beş sehinden olup, sihâm-ı mezkûreden iki sehimi ibnü'lmezbûr efendiye ve birer sehinden cem'an üç sehmi benân-ı mezbûretan Hatice ve Asiye ve Fatma'ya isabeti tahakkukundan sonra, verese-i mezbûrundan, mezbûre Hatice ve Asiye'nin vekâlet-i 'ammeleriyle bâ-hüccet-i Şer'iyye vekil sahib-i arzuhal dava vekillerinden Kademyan Karabet Efendi veled-i Ohannes kaza-i mezkûr mahkemesinde meclis-i şer'de verese-i mezbûrundan ve mahalle-i mezkûre ahalisinden derun-i arzuhalde ismi mezkûr zikr-i ati emlakta vaz'ı yedi tahakkuk eden mezbûr Şahab Efendi'nin kezalik vekâlet-i 'amme ile bâ-hüccet-i Şer'iyye vekil-i dava vekillerinden Melikyan Agob Efendi veled-i Ağya müvacehesinde mezbûr İshak Efendi'nin vuku-i vefatıyla ati'l-vefat müstegilet vekili olup, el-yevm mezbûr Şahab Efendi'ye vâzıu'l-yedi olduğu mahalle-i mezkûrede vâki bir taraftan Halit Ağazâde Mustafa Efendi ibn Mehmed ve bir taraftan Halil bin Bekir ve bir taraftan Sakızlı oğlu Hasan Çavuş haneleri ve taraf-i rabi-i tarik-i 'am ile mahdud dört oda ve müstemilât-i saireyi havi bir bâb hane ve mahalle-i mezbûrede vâki bir taraftan Bodur oğlu İlye ve bir taraftan Çiçek oğlu Ali ve bir taraftan Dominik oğlu Yusuf haneleri ve bir taraf-ı râbi tarik-i 'am ile mahdud bir kıta arsa ile harab olan üzerindeki enkazını âhara satıp makbuzu olan iki bin beş yüz kuruş ve kasaba-i mezkûre mahallâtından Ayakostan Mahallesi kabristanı hazirinde, sipahi değirmeni demekle maruf derununda bir taş deveran eder bir bâb değirmenin dörder sehinden bir sehimi olup müteveffa-yı mezbûr İshak Efendi hayatında cünuni mutbik ile mecnun iken mezbûr Şahab Efendi'nin yirmi aded Osmanlı

lirası semen-i medfu ve makbuzu mukabilinde âhara bey' ve teslim etmekle makbuzu olan meblağ-ı mezkûr yirmi aded Osmanlı lirasından ve Argıncık nam mahalde vâki kezalik müteveffa-yı mezbûrun hayat ve hal-i cinnetinde mezbûr Şahab Efendi'nin âhara bey etmiş olduğu bir kıta bağın semeni olup ahz ve kabz eylediği bin yüz kuruştan ve Yazıbağı nam ve yirmi kavm değirmeni demekle maruf derununda bir taş deveran eden bir bâb değirmenin dört sehim itibariyle bir sehimden müteveffa-yı mezbûrun malı olup, el-yevm mezbûr Şahab Efendi'nin yedinde mevcut olan derununda yün memlu bin iki yüz kuruş kıymetli on aded yorganı ve on aded yastık ve on aded yatak ve yüz yirmi kuruş kıymetli üç aded yünden mamül çuval ve yüz yirmi kuruş kıymetli dört aded havlu kilim ve üç yüz kuruş kıymetli ve dört aded nakışlı kilim ve altı kuruş kıymetli hane derununda bulunan adi yün memlu küçük on aded minder ve yedi yüz kuruş kıymetli misafir odası hırdavat ve sekiz yüz kuruş hanesi derunundaki hırdavat-ı menzili ve üç yüz kuruş kıymetli iki re's inek ve mezbûr İshak Efendi'nin vefatından sonra müstakillen malı olup, mezbûr Şahab Efendi'nin âhara bey've istihlak eylediği mütenevviyanın kıymeti olan ve dört bin kuruş ve el-yevm mezbûr Şahab Efendi'nin kezalik vaz'ı yedi olduğu, Yazıbağı bağcı Meteris nam mahalde vâki bir taraftan İriboy oğlu Mehmed Ali ve bir taraftan Aykuzulu Mükremin bağları ve bir taraftan su harki ve taraf-i rabi tarik-i 'am ile mahdud iki yüz sırik bağ ve altmış sırik Kanlı yer nam mahalde vâki bağ ve kırk sırik firak yeri nam mahalde vâki bir kıta bağdan ber-tashih-i mezkûr müvekkilelerinden mezbûretan Hatice ve Asiye'nin bir sehimden cem'an iki sehimi hisse-i irsiyyelerinin müvekkilelerim mezbûretan red ve teslime, mezbûr Şahab Efendi'ye izafetle vekil merkûm Agob Efendi'ye tenbih olunmak matlubumdur diye bi'l-vekale dava ettikte, ol dahi cevabında emlak-ı muharrere-i mezkûrenin hisse-i mukarrere-i malumelerine el-yevm müvekkili mezbûr Şahab Efendi'nin vaz'ıl-yedini ve eşya-i muharrere-i mezkûrenin malumeleri mezbûr Şahab Efendi'nin yedinde bulunduğunu tav'an ikrar edip, ancak müvekkili mezbûr Şahab Efendi'nin babası mezbûr İshak Efendi'nin vefatından bir ay sonra kız karındaşları mezbûretan ile bi'l-cümle terekeyi beyinlerinde bi'r-rıza taksim edip ve herkes hisselerini ahz ve kabz edip hatta müddei-iyetan-i mezbûretan murisimiz İshak Efendi'nin terekesini beyne'l-verese taksim edip, her birilerimiz hisselerimizi ahz ve kabz ve teslim eyledikte biraderimiz Şahab Efendi zimmetinde terekeye müteallik hiçbir bir güna dava ve münazaa hakkımız kalmayıp zimmetini irae eyledik diye ikrar dahi eylediler diye ve bu defa tasaddi eylediğinde vekil-i mezbûr Agob Efendi dahi cevabında fi'l-hakika

mârrü'z-zikr kum değirmeninden maeda, emlaktan müvekkileleri mezbûretanın bi'r-rıza lede't-taksim hisselerini ahz ve teslim eyledikleri ve mârrü'z-zikr yedi kat yataktan hisselerini aldıklarına ve sulh ve ibralarını tav'an ikrar edip, ancak müvekkileleri mezbûretanın sulh ve ibrarları ber-vech-i muharrer emlâka münhasıra olup, mârrü'z-zikr kum değirmenini müteveffa-yı mezbûr İshak Efendi dahi mevtinde vakf ve tescil ettirdiğinden ve bu ise sahih olmadığından mezbûr Agob Efendi'nin maeda vak'ı meşruhunu inkar etmekle vekil merkûm Agob Efendi'den vak'ı müddeasına mutabık beyyine talep oldukça şahitleri meclis-i şer'a ihbar etmiş ise de müddei-ıyyetan mezbûretan Hatice ve Asiye'nin vekil merkûm Ferit Efendi bi'l-vükela li-ecli'l-muhakeme meclis-i şer'de bulunmaktan imtina eylediğine beni vekil merkûm Agob Efendi'nin talebleriyle tasaddi eylediği def-i meşruhunu ityan hususunda vekil merkûm Karabet Efendi'nin müvekkileleri mezbûretan Hatice ve Asiye'nin haklarını muhafazaya muktedir vekil tayin olunan kasaba-i mezkûr mahallâtında Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Seyyid Mehmed Efendi ibn Osman muvacehesinde merkûm Mehmedi'den tekrar lede's-sual olduğu, cevabında bade'l-inkar merkûm Agob Efendi vak'ı meşruhu evvelen ba-varaka-i mestûre mârrü'z-zikr Kuyumculu Mahallesi imamı Tomi oğlu Bayezid Efendi ve muhtar-ı evvel Hacı Hafız oğlu Hasan Ağa nam kimesnelerden sırren ve badehu masbuku'z-zikr Kuyumculu Mahallesi ahalilerinden Hacı Samet oğlu Ahmed oğlu Mustafa'dan bi'l-muvacehe alenen lede't-tezkiye adl ve makbulü'ş-şehade oldukları iş'ar ve ihbar olunan marü'l-beyan Kuyumculu Mahallesi ahalisinden mezbûretan Hatice ve Asiye'nin zatlarını arifan Halil Ağa bin Kasım ve Mustafa Efendi ibn Halit nam kimesneleri şehâdetleriyle bi'l-muvacehe ber-nehc-i ser'î isbat etmeğın mucebince müddei-ıyyetan-i mezbûretan Asiye ve Hatice dava-yı mezkûreleriyle mezbûr Şahab Efendi'ye ber-vech-i şer'i muarazadan men oldukları tescil ve ilâm olundu. Tahriren, fi'l-yevmi'r-rabi 'aşer min şehri rebi'ül-ahir li-sene'l-hadi ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 56, Belge No: 87

Sebeb tahrir-i kitab ve tastir-i fettab ol der ki, Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Güney Mahallesi'nde sakine zati kaza-yı mezkûr zabtiyelerinden Aydınli oğlu Mehmed bin Ali ve Kara Ali'nin hafidi Hüseyin Çavuş bin

Seyyid tarifleriyle muarrefe olan sahibetü'l-hayrat ve raġbeti'l-hasenat Taburcu oğlu Hacı Mehmed zevcesi Fatma ibneti Hasan, kaza-yı mezkûr hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd meclis-i Şer'i Şerif enverde zikr-i ati vakfına li-eyyli'-tescil mütevellî nasb ve tayin eylediği sadrî kebir oğlu Arif ibnü'l-mezbûr Mehmed mahzarında ikrar sahih-i Şer'i ve itiraf-ı sarîh-i mer'i edip, vakf-ı ati'l-beyanın suduruna değin yedinde müstekillen mutasaddika olduğum mahalle-i mezkûrede vâki bir tarafı Derviş ibn Hasan bağı ve bir tarafı Everekli Hacı Masuk oğlu Topal bağı ve bir tarafı Nalbant Mehmed usta bağı ve taraf-ı râbi tarik-i 'am ile mahdud otuz beş sırık bir kıta gürüm mülk bağımı vakf-ı sahih-i müeyyed haps-i sarîh-i muhalled ile vakf-ı vasîyi edip Şöyle Şart ve tayin eyledim ki, bağ-ı mahdud mezkûrun gallesinden senevi mahalle-i mezkûrede vâki'il-kebir cami-i Őerifinin semasına berat tabir olunur. İki yüz dirhem mum yağı yakacak ve bağ mahdud vakıf mezkûre yine hayatımda mütevellîye olup, biemrillah-i teala vefat eylediğimden sonra sadrî kebir oğlum Arif mütevellî evvela, bade vefatihî merkûmun evlad ve evlad-i batnen bade batnen mütevellî olalar. Bade inkirazü'kül mahalle-i mezkûre avarızına meŐrûta ola, vakf-ı mezbûrun tebdil ve tağyiri merreten bade ahrâ yedimde ola diye bağı mahdud mezkûru fariğen ani'Ő-ŐevâĖil hasbeten lillâh hizmet etmek üzere mütevellî mezbûr Arif'e teslim ol dahi sair evkaf mütevellîleri gibi teslim bürehne mine'z-zaman tasarruf eyledi dedikte ġibbe'ttasdiki's-Şer'i vâkife-i mezbûre, vakf-ı mezkûrundan rücu' kel-evvel mülkûme istirdad matlubumdur diye davaya tasaddî ve mütevellîye-i mezbûr Arif dahi red ve teslimden imtina birle kemâ hüve'l-mestur filkütübü'fıkhiyye müterafian ve her biri muktezasına fasl ve hasmı'l-haliyan olduklarında kıbel-i Şer'den 'ala hayr men yerâhu mine'l-eîmmetü'l-mühtedin vakf-ı mezkûrun evvelen, sıhatine ve saniyen lüzumuna hükm-i sahih-i Şer'i ve kazayâ-yi sarîh-i mer'i olunmağın min bade vakf-ı mezkûrun tebdil ve tağyirine mecal ve muhal oldu. Tahriren, fi'l-yevmi'l-'aşer min Şehri rebi'ül-evvel li-sene'l-hadi ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 56, Belge No: 88

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Kilise Mahallesi ahalisinden iken bundan akdem vefat eden tebea-i Devlet- i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden Terzi oğlu Harbiton veled- i Malkon nam kimesnenin ber-vech-i ati

vârisi olduklarını iddia eden zati tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden ve kasaba-i mezkûre mahallâtından Tekuse Mahallesi ahalisinden Mıgırdiç veled-i Bedros ve Kirkor veled-i Bogos tarifleriyle muarrefe zevce-i metrukesi Marta binti Vartok ve sulbî kebir oğulları Malkon ve Simon hâzıra oldukları halde kaza-i mezkûr bidayet mahkemesinde makûd ve meclis-i şer'î şerifde mahalle-i mezkûre ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Hacı Serkiz veled-i Ağya muvacehesinde ben müteveffa-yı mezbûr Harbiton zevce-i metrukesi olup, mezbûr Harbiton'un vefatıyla veraseti bana ve müteveffa-yı mezbûrun firaşından hasıllar ve benden mütevellideler Cami-i Kebir oğulları Malkon ve Sason ve Ebriye münhasıra ve badehu kable'l-kısme mezbûr Ebriye dahi vefat edip verâseti benimle er karındaşları Malkon ve Simon'a münhasıra ve tashih-i mesele-i mirasları bi-hükmü'n-nasihati'ş-şer'iye iki yüz seksen sekiz sehinden olup sihâm-ı mezkûreden elli sehimi Marta'ya ve yüz on dokuz sehinden cem'an iki yüz otuz sekiz sehimi oğulları hâzıran-i mezbûrâna isabet edip müteveffa-yı mezbûrun benimle oğullarım hâzıran-i mezbûrândan başka verâseti ve terekesine müstehak âharı olduğuna ve merkûm Hacı Serkiz'in murisim müteveffa-yı merkûm Harbiton'un hayat ve sıhhatinde malından ve bedeninden iktiraz ve kabz ve umuruna sarfla istihlak eylediği alacak hakkı olan iki yüz seksen sekiz kuruş kable'l-ahz ve'l-istifa vefat eylediğine binaen meblağ-ı merkûmu beynimizde ber-tashih-i mezkûr tevzi ve taksim etmek üzere bize eda ve teslime merkûm Hacı Serkiz'e tenbih olunması matlubumuzdur diye hâzıran-i mezbûrân ile mean dava ettiklerinde ol dahi cevabında müteveffa-yı merkûm Harbiton el-yevm zimmetinde cihet-i mezbûreden ol miktar deyni olduğunu taliyen ve katiyyen ikrar ve itiraf edip maeda müddeun-i mezbûrun berminval-i muharrer veraseti müddealarına mutabık beyyine talep oldukta muarrefân-i mezbûrân Mıgırdiç ve Kirkor li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'a hâzıran olup istişhad olunduklarında fi'l-hakika müddeun-i mezbûrundan mezbûre Marta müteveffa-yı mezbûr Harbiton veled-i Ağya veled-i Malkon'un zevcesi ve Malkon ve Samed'in sulbî kebir oğulları olup, müteveffa-yı merkûmun verâseti, ber-vech-i muharrer bunlara münhasıra ve bunlardan gayri vârisi ve terekesine müstehakk-ı âharı olduğu bizim malumumuz değildir. Biz bu hususa bu vecih üzere şahidiz ve sehâdet dahi ederiz diye her biri müttefikü'l-lafz ve'l-mana eda-yı şehâdet-i şer'iyye ettiklerinde şâhidan-i merkûmanın usûl-i mevzuasına katiyyen, evvelen ba-varaka-i mestûre Tekuse Mahallesi muhtar-ı evvel Andirik oğlu Haçator veled-i Hosya ve muhtar-ı sânis Hacı Serkiz veled-i Dalot'tan sırren ve badehu Arsak veled-i Ağya Cömüklü oğlu Hacı veled-i Agob

nam kimesnelerden bi'l-muvacehe alenen anılarınca lede't-tezkiye adl ve makbulu'ş-şehâde oldukları ihbar ve iş'ar olunmağın mucebince vârislerine bade'l-hüküm meblağ-ı mezkûr, mezbûrun Marta ve Malkon ve Simon'a ol vech ile eda ve teslime, merkûm Hacı Serkiz'e bade't-tenbih müddeun-i mezbûrundan hâzıran-i mezbûrân Malkon ve Samed'in meclis-i makûd ve mezkûrda yedlerinde bulunan tezkire-i Osmaniyelerini irae eylediklerinden sonra, takrir-i kelim ve tabir-i ani'l-meram edip, babamız ve murisimiz müteveffa-yı mezbûr Harbiton'un Derseadet'te Çemberlitaş gurbunda Molla Fenari Mahallesi'nde Tur-i Osman Caddesi'nde bir taraftan Şeyhülislam müsteşarı Aşık müteveffa İbrahim Efendi mahdumu Halil Efendi ve Kerimesi Hatice Hatun'un bakkal dükkânı ve bir taraftan Çemberlitaş hamam kapısı ve bir taraftan mezkûr hamam ve taraf-ı râbi tarik-i 'am ile mahdud cennet-mekan Sultan Mehmed ve sani gedikatından on iki numaralı bir bâb eskici dükkânında salifü'z-zikr Çemberlitaş kurbunda vâki bir taraftan salifü'z-zikr Şeyhülislam müsteşarı Aşık İbrahim Efendi mahdumu Halil Efendi ile kerimesi Hatice Hatun'un bakkal dükkânı ve bir taraftan bakkal esnafından ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Rum milletinden Yanko Efendi ile validesi Maryama'nın kahveci dükkânı ve odaları ve bir tarafatan kezalik Molla Fenari kezalik Ahmed Paşa'nın cami-i şer'i-fi ve taraf-ı rabi tarik-i 'am ile mahdud sekiz numara ile merkûm bir bâb eskici dükkânı ki, her iki dükkânda olan ber-muceb defter-i hakani hisse-i muayyene-i malumelerimizi mahallinde talibi zuhurunda âhara bey' ve ferağa ve tekarrub ve intikale semenleri ile müstecirlerinden müterakim bedel-i icarelerini ahz ve kabza ve makbuzatını bize irsal ve isale ve hisse-i mezkûrelerin mülkiyet ve teraküm eden icareleri hakkında vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lâzimenin itasına, sulh ve ibraya ve'l-hasıl hususat-i mezkûrun son dereceye kadar mutevakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımızdan'an-asıl Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden olup, Derseadet'te yeni handa keleşyan Hacı Barseh Efendi veled-i Agob nam kimesneyi kabulüne mevkufe vekil eylediğim merkûm Barseh arz ve kendisine ilâme ylediğimizden Derseadet'te hafaf esnafından ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden

‘an-asıl Everekli Terzioğlu Hacı Ohannes nam kimesneyi kabulüne mevkufe, vekalet-i âmme-i sahiha-i Şer’iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dediklerinde ma-vaka bi’t-taleb ketb ve imla olundu.

Tahriren, fi’l-yevmi’s-sadis ve’l-‘işrîn li-sene’l-hadi ve’l-‘işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 54, Belge No: 89

Husûsi ati’-beyanın mahallinde ketb ve tahrir için canib-i şer’i şerifden mezunen bi’l-hüküm irsal olunan mahkeme-i Şer’iyye kâtibi Salih Efendi ibn Ömer Ağa Develü Kazası’nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Hasan Hoca hafidi Süleyman Efendi ibn Osman Ağa hanesine varıp zeyl-i vesikadan muharrerü’l-esâmî müslimin mahzarlarında akd-i meclis-i şer’i eylediğinde hane-i mezkûrede sakine zati mezkûr ahalisinden merkûm Süleyman Efendi ibn Osman müteveffazade İsmail Efendi ibn el-Hac İbrahim Efendi tarifleriyle muarrefe olan Ayşe binti Hasan nam hatun Meclis-i şer’i şerif-i enverde takrir-i kelam ve tabir-i ani’l-meram edip, el-yevm Derseadet’te on dört kapısında mukim eskici esnafından Ali Ağa ibn Hasan benim zevci dahilim olup, bir sene mukaddem beni bila nafaka ve bila müttefik şer’i terk edip, nafaka ve kisve ve mesarif-i saireye eşedd-i ihtiyaçla muhtaç olmakla zevcim merkûm Ali Ağa üzerine kıbel-i şer’den kadr-i maruf meblağ-ı farz ve takrir olunmak matlubumdur dedikte, mahalle-i mezkûre imamı Mustafa Efendi ibn Mehmed Efendi ve muhar-ı evveli Ali Ağa ibn Seyyit Mehmed’in zevce-i mezbûreye yevmi altmış para kadar maruf idiğini, alâ tariki’ş-şehade ihbar etmeleriyle bade’tahlifi’ş- şer’i kıbel-i şer’den zevce-i mezbûreye nafaka ve kisve ve mesarif-i sairesi için zevci, mezbûr Ali Ağa üzerine işbu tarihinden itibaren ol-miktar meblağ farz ve takdir olunup, meblağ-ı mefruz-ı mezkûru kendi nafaka ve kisve ve mesarif-i sairesine harc ve sarfa ve lede’l-iktiza istidaneye zevci gaib mezbûr Ali Ağa üzerine rücuu, mezbûre Ayşe hatuna verilmeğin ma-vaka bi’t-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren, fi’l-yevmi’l-hamis ve’l-‘işrîn min şehri Rebiülahir li-sene’l-hadi ve’l-‘işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 53, Belge No: 90

Develü Kazası'na tabi Köstere Nahiyesi kurasından Kelkin Karyesi sakinlerinden zati karye-i mezkûre ahalisinden Ömer bin Hacı İbrahim Efendi Boztaş Karyesi ahalisinden Halil Efendi ibn Hacı İbrahim Ağa nam kimesneler tarifleriyle muarrefe olan Cemile ibneti Ömer Ağa nam Hatun kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd meclis-i şer'i şerif Enverde kasaba-i mezkûre mahallâtından Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden dava vekilleriden Kademyan Karabet Efendi veled-i Ohannes mahzarında takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edip salifü'z-zikr karye-i mezkûre ahalisinden Şükrü ve Abdullah ibnü'l-mezbûr Ahmed Ağa ile Develü Güney Mahallesi ahalisinden iken bundan akdem vefat eden kayınbiraderim Mustafa'nın sulbî kebir oğlu Mehmed Ağa nam kimesneler ile müyanemizde cereyan eden arazi ve mahsulat davamızla ve badema leh ve aleyhimizde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazen ve temyizen ve istinafen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve 'azle ve ecvibe-i lazimenin itasına ve taleb ve icraya ve sulh ve ibraya ve'l-hasıl husûsat-ı mezkûrenin son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan işbu hâzır-ı mezbûr Karabet Efendi'yi vekalet-i âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte gibbe't-tasdiki's-şer'i ma-hüve'l-vuku bi't-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren, fi'l-yevmi's-samin ve'l-'min şehri rebi'ülevvel lisenete'l- hadi ve'l-işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 53, Belge No: 91

Develü Kazası kurasından Sindelhöyük Karyesi sakinelerinden zati Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Mustafa Efendi ibn Ömer ve karye-i mezkûre ahalisinden Hacı Abdulkerim bin Mahmut nam kimesneler tarifleriyle muarrefe olan Âişe binti İbrahim nam hatun kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd Meclis-i şer'i şerif-i enverde karye-i mezkûre

ahalisinden iken bundan iki sene mukaddem bila veled vefat eden li ebeveyn er karındaşım Hacı Mehmed ibnü'l-mezbûr İbrahim'in terekesine vâzıu'l-yed bulunan karye-i mezkûre sakinelerinden gaibet-i ani'l-meclis vereseleri, zevce-i menkûhe-i metrukesi Arife binti Yusuf ile bintü'l-mezbûre Fatma'dan hisse-i irsiyye-i Şer'iyymi taleb ve davaya ve badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve 'azle ve vaz'ı hacz ve fekkine ve taleb ve icraya ve ahz ve kabza ve sulh ve ibraya ve'l-hasil husûsat-ı mezkûrenin son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan karye-i mezkûre ahalisinden Aşık oğlu Halil Efendi ibn Arif nam kimesneyi kabulüne mevkufe vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte mezbûr Halil Efendi dahi vürudla vekâlet-i mezkûreyi bade'l-makbuz mezuniyeti hasebiyle şeraiti muharrere-i mezkûre vechiyle kendisi dahi tarafından be-tekrar kasaba-i mezkûre mahallâtından Kilise Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni Milleti'nden ve dava vekillerinden işbu hâzır bi'l-cümle Melikyan Agob Efendi veled-i Ağya'ya vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte gibbe't-tasdiki'ş-şer'i ma-hüve'l-vukı bi't-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren, fi'l-yevmi'r-rabi ve'l-'min şehri Cemaziyelevvel li-sene'l-hadi ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 52, Belge No: 92

Husûsi ati'l-beyanın mahallinde ketb ve tahrir için canib şer'i şerifden mezunen bi'l-hükm irsal olunan mahkeme-i Şer'iyye kâtibi Abdurrahman Efendi Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Ayakösten Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Rum milletinden Hacı Tozma veked-i İvan Ağa'nın hanesine varıp akd-i meclis-i şer'i 'ali ettikte mezkûrede sakinan zatları mahalle-i mezkûre ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Yuvannis Efendi'den veled-i Nikol veled-i Vandil veled-i Bedros nam kimesneler

tarifleriyle muarrefetan Destina ve Angaşya bintian-i Bedros nam hatun meclis-i makûd mezkûrede takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edip, bundan dört sene mukaddem bila veled vefat eden zevcim Mennan'ın li ebeveyn er karındaşı Bedros'un zevcesi Kadirna'nın aleyhimizde ikame eylediği tereke davasıyla ve saireden dolayı badema leh ve aleyhimizde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve taleb-i ve vaz'ı hacz ve fekkine ve ecvibe-i lazimenin itasına, sulh ve ibraya ve'l-hasıl hukuk-i mezkûrun son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifaya ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan kazayı mezkûre mahallâtından Kilise Mahallesi ahalisinden ve dava vekillerinden Melikyan Agob Efendi veled-i Ağya'yı kabulüne mevkufe vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte gıbbe't-tasdiki'ş-şer'i vâki-mevlana-yı mûmâ-ileyh Adurrahman Efendi mücellide-i kütüb ve gayri ve mean mebus umena-i şer' ile meclis-i şer'a taleb ve takrir iken ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren, fi'l-yevmi'r-rabi ve'l- 'min şehri Cemaziyelevvel li-sene'l-hadi ve'l- 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 51, Belge No: 93

An-asıl Nevşehir Kasabası'na tabi Develü Zile Karyesi ahalisinden iken bir sene akdem vefat eden Emin Ağa ibn Halil'in verâseti sulbî kebir oğlu Mustafa ile sulbiye-i kebir kızı Ümmühani'ye münhasıra ve kable'l-kısme mezbûre Ümmühani vefat edip, verâseti, sadr-ı kebir oğlu Ohannes Kasım ile sadriye kebir kızları Şerife'ye münhasıra ve bade kable'l-kısme Mustafa dahi vefat edip verâseti, zevce-i menkûhe-i metrukesi Fatma binti Mustafa ile sulbî kebir oğlu Ali ve sulbiye-i kebir kızı Tuta'ya münhasıra ve badehu kable'l-kısme Kasım dahi vefat edip verâseti, sulbî kebir oğlu Emin ile sulbiye-i kebir kızı Elmas'a münhasıra ve badehu kable'l-kısme Şerife dahi vefat edip, veraseti, sadrî kebir oğlu Yusuf'a münhasıra ve badehu dahi vefat edip, verâseti ümmü'l-mezbûre Fatma ile li ebeveyn kız karındaşı Tuta'ya münhasıra olduktan sonra ber-tashih

mesele-i mirasımız bi-hükümü'l-münasebeti'ş-Şer'iyye yüz sekiz sehinden olup, sihâm-ı mezkûreden on dört sehimi zevce-i mezbûre Fatma'ya ve elli sekiz sehimi mezbûre Tuta'ya ve on iki sehimi mezbûr Yusuf'a ve on altı sehimi merkûm Emin'e ve sekiz sehimi dahi mezbûre Elmas'a isabeti tahakkukundan sonra verese-i mezbûrundan Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Kebir Mahallesi'nde sakine zati karye-i mezkûre ahalisinden Hacı Emin Ağa bin Mehmed ve Halil Ağa bin Yusuf nam kimesneler tarifleriyle muarrefe Hasan binti Kasım ibneti li ebeveyn er karındaşı Emin Ağa kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd meclis-i şer'i şerif Enverde kasaba-i mezkûre mahallâtından Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Hasan Hoca hafidi Mehmed bin Hasan muvacehesinde merkûm Mehmed Ağa murisimiz müteveffa-yı mezbûr Emin Ağa ibnü'l-Hac Halil Ağa'nın hayat ve sıhhatinde iken malından ve yedinden cihet-i deyni şer'den yüz sekiz kuruş alacak hakkı kable'l-ahz ve'l-istifa vefat edip verâsetini bizimle gaibe-i ani'l-meclis Yusuf Ağa ibn Hacı Hüseyin ve mezbûr Fatma'ya münhasıra, bizden gayri vârisi ve terekesine müstehakk-ı âharı olmamakla bize eda ve teslim medyun mümeyyiz merkûm Mehmed Ağa kibel-i şer'den tenbih olunmak matlubumuzdur diye dava ettikte, ol dahi cevabında müteveffa-yı merkûm Emin Ağa ibn Halil Ağa'ya ol miktar kuruş deyn-i olduğu tayian ve katiyyen ikrar ve itiraf edip, maeda ber-vech-i muharrer verâset müddealarını inkar ettikte müddeun-i mezbûrundan ber-vech-i muharrerveraset müddealarına mutabık beyyine talep olundukta, salifü'z zikr karye-i mezkûre ahalisinden Hacı Emin Ağa bin Mehmed ve Halil Ağa bin Yusuf nam kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzıran olup istişhad olunduklarında fi'l-hakika müddeun-i mezbûrundan mezbûre Elmas müteveffa-yı râbi Kasım Ağa'nın sulbiye-i kebir kızı ve merkûm Emin Ağa dahi sulbî kebir oğlu ve mezbûre Fatma müteveffa-yı salis Mustafa'nın zevcesi ve müteveffa Ali'nin validesi ve merkûm Yusuf dahi müteveffa-yı sani Şerife sadr-ı kebir oğlu ve mezbûre Tuta dahi müteveffa-yı Camış Ali'nin li-ebeveyn kız karındaşı olup bunlardan gayri vârisi ve terekesine müstehak âharı olmadığı malumumuz değildir. Biz bu hususa bu vecih üzere şahidiz ve şehâdet dahi ederiz diye her birileri müttetikü'l-lafz ve'l-mana eda ve şehâdet-i Şer'iyye ettiklerine şahidan-i merkûmenin adl ve makbulu'ş-şehâde olmadıklarını usûl-i mevzuasına tatbiken, evvelen ba-varaka-i mestûre karye-i mezkûre imamı Hacı Ömer Efendi ibn Ali Efendi ve muhtar-ı evvel Hacı Hüseyin Ağa bin Halil nam kimesnelere sırran ve badehu Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Salih Efendi ibn Ömer ve

Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Abdurrahman Efendi bin Hafız Feyzullah Efendi'den alenen tezkiye-i adl ve makbulu'ş-şehade oldukları iş'ar ve ihbar olunmağın mucebince başka başka verasetlerine bade'l-hüküm meblağ-ı mezkûr mezbûrundan Emin ve Elmas ve Fatma ve Tuta ve Yusuf nam kimesnelere ol vech ile eda ve teslime, medyun merkûm Mehmed Ağa'ya bade't-tenbih müddei-ıyyun-i mezbûrundan hâzıran-i mezbûrundan Emin Ağa ile li ebeveyn kız karındaşı Elmas yedlerinde olan tezkire-i Osmaniyelerini irae ettikten sonra takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edip murisimiz müteveffa-yı merkûm Emin Ağa ibnü'l-Hac Halil Ağa'yı Derseadet'te Tophane-i Amire civarında Karabaş Mustafa Ağa Mahallesi'nde Dereboy Sokağı'nda on sekiz numara ile murakkam hanede mutasarrıf olduğu hanenin nısfını Emin Ağa ile ve Elmas Hanım ve Yusuf Ağalarla üzerlerine ferağ ve intikale ve taleb-i zuhurunda âhara bey' ve ferağ ve semenlerini ahz ve kabza ve makbuzatını bizlere irsal ve isale ve badema leh ve aleyhimizde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lâzım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve taleb-i icraya ve vaz'ı hacz ve fekkine ve sulh ve ibraya ve'l-hasıl husûsat-ı mezkûrenin son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ifa ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan 'an-asıl Zile Karyesi ahalisinden olup Derseadet'te ve Tophane-i Amire civarında Bayezıd Mahallesi'nde iki yüz altmış iki numaralı dükkânda Hacı Yusuf Ağa ibn Mehmed Ağa'yı kabulüne mevkufe vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dediklerinde gıbbe't-tasdiki'ş-şer' ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Tahriren, fi'l-yevmi'r-rabi min şehri Cemaziyelevvel li-sene'l-hadi ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 50, Belge No: 94

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtında sakin, tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin sahib-i arzuhal gerekmez hafidi Harbiton veled-i Kabril kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd meclis-i şer'i

şerif Enverde mahalle-i mezkûrede sakine zati Fenese Aşağı Mahallesi'nde ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinde Sultan oğlu Vartin veled-i Kirkor ve Fenese Yukarı Mahallesi'nde ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Kademyan Karabet Efendi veled-i Ohannes nam kimesneler tarifleriyle muarrefe validesi Sanem binti Hacı Karabet muvacehesinde işbu tarih ilamından iki sene mukaddem validem mezbûre Sanem'in müstakillen malı ve mülkü olup, kasaba-i mezkûre hududu dahilinde Dere nam mahalde vâki bir taraftan Hacı Sultan ve bir taraftan Değirmenci oğlu Hacı Agob tarlası ve bir taraftan tarik-i 'am ile mahdud bir kıta bahçe ve Tamas nam mahalde vâki bir taraftan Cebel ile ve tarafeyn-i Gerekmez Hacı Tanil bahçesi ve taraf-ı râbi Kalaycı Arakil bahçesiyle mahdud bir kıta bahçe ve Köşka nam mahalde vâki bir taraftan Hacı Ömer Ağa'nın sattığı Kasım bin Mehmed bahçesi ve bir taraftan Açıkoğlu bahçesi ve tarafeyn tarik-i 'am ile mahdud bir kıta bahçe, mârrü'z-zikr Su Mahallesi'nde vâki bir taraftan Bağcıoğlu Karabet hanesi ve tarafeyn Değirmenci oğlu Hacı Agob arsası ve taraf-ı râbi tarik 'amme ile mahdud bir kıta arsa ile bahçeden her birilerinden beş hissede bir hisse-i şayiasını iki bin kuruş semen-i medfu ve makbuzu mukabelesinde bana bey' ve teslim edip, ben dahi birer minval-i muharrer iştira ve temellük edip, el-halet-ü hazihi emlak-ı muharrer-i mezkûre şiraen malım olup validem mezbûre bana teslimden imtina eder olduğundan sual mahallinde bana teslime, validem mezbûre Menam'a tenbih olunmak matlubumdur diye dava ettikte, ol dahi cevabında emlak-ı muharrere-i mezkûrede beş sehimden bir sehimi hisse-i şayiası olup vaziatü'l-yed ile tarih mezkûrde oğlu müddei-i Harbiton ol miktar kuruş mukabilinde bey' ve teslim eylediğine tabiyan ve katiyyen ikrar ve itiraf edip, ancak semeni olan meblağ-ı mezkûr iki bin kuruşu oğlu müddei-i mezbûr Harbiton kendisine itasına inkarından miada yalnız ikimiz bir hanede sakin iken, nafaka ve kisve bahasına harc ve sarf eyledim diye tasaddi eylediği def davası sual olunup, mezbûre dahi cevabında ben dahi işbu tarih ilamından bir mah mukaddem emlâk-ı muharrere-i mezkûrelerde olan beş hisse-i şayiamı kız karındaşım gaibe ani'l-meclis Dudu nam hatuna bey etmiş olduğumdan, teslimden imtina eyledim diye def'a tasaddi etmiş ise de müddei-i mezbûr dahi cevabında fi'l-hakika semen-i meblağ-ı mezkûr iki bin kuruşu validem mezbûreye el-haletih-ü hazihi teslim teslim etmeyip ikimiz bir hanede infak ve iksa etmiş olduğu, bu surette semen-i meblağ-ı mezkûr iki bin kuruşu validem mezbûre Menam'a ifa eylemiş ve hususi şayian-i mezkûrenin kendisine teslimini talep ederim diye irad eylediği kelama şer'an müteveccih ve mültefit olmadığı müddei-i mezkûre validesi

mezbûrenin muahharan bey'i mezkûreye caiz olmadığı müddeâ aleyhaya mezkûreye bade't-tefhim salifü'l-beyan ikrar ve itirafları mucebince hisse-i şayia-i mezkûresini müddei-i merkûm oğlu Harbiton mahallinde teslim, müddei-i aleyhâ-yi mezbûre Menam'a tenbih olduğunu tescil ve ilâm olundu. Tahriren, fi'l-yevmi's-samin 'aşer min şehri rebi'ülevvel li-sene'l-hadi ve'l- 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 49, Belge No: 95

Husûsi ati'l-beyanın mahallinde fasl ve hasmı için bu daileri bizzat Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Fenese Aşağı Mahallesi'nde vâki İslam Ağazâde el-Hac Mehmed Ağa'nın kerimesi Fatma Hatun'un hanesine varıp, akd meclis-i nebevi eylediğimde kasaba-i mezkûre mahallâtından Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Hacı Osman Ağa hafidi Mehmed ibn Ömer Efendi meclis-i makûd mezkûrda zati mârrü'z-zikr Fenese Aşağı Mahallesi ahalisinden Halil bin Kör Hüseyin, Postacı Ahmed Ağa ibn İsmail tarifleriyle muarrefe zikr-i ati haneye vazı'ati'lyedi tahakkuk eden mezbûre Fatma Hatun muvacehesinde mezbûre Fatma Hatun'un zevci dahili olup, işbu tarih ilamından dört mah mukaddem yani işbu bin üç yüz yirmi senesi Şabani'l muazzamın yirmi sekizinci günü vefat eden Sarı Mehmedli Karyesi'nden Çinizoğlu Hacı Hasan zimmetinde hayat ve sıhhatinde vefatından bir sene mukaddem malımdan ve yedimden iktiraz ve kabz ve umuruna sarfla istihlak eylediği beş yüz kuruş alacak hakkım olup, müteveffa-yı mezbûr Hacı Hasan'ın ilâ'l-vefat müstakillen mülkü olup, el-yevm mezbûre Fatma Hatun'un vaziatü'l-yed olduğu sabiku'z-zikr Fenese Aşağı Mahallesi'nde vâki bir tarafı Topal Ali oğlu İbrahim hanesi ve taraf-ı selasesi tarik-i 'am ile mahdud beş oda, bir odunluk ve iki kıta havli ki, harem ve selamlık dairelerini müştemil ve müştemilât-i saireyi havi iş bu derununda akdı meclis-i 'ali edilen haneden ve'l-yevm mezbûre Fatma Hatun'u nyesinde mevcut olup, müteveffa-yı mezbûr Hacı Hasan'ın malı olan yünden mamul iki aded nakışlı ak kilim ve dört aded keزالik, yünden mamul adi ak kilim ve üç aded yün ve kilden mensuç iskemle kilimi ve derununda yün memlu dört minder ve on dokuz aded ot yastığı ve yirmi aded ot minderi ve dokuz batman evani nühasiye ve nühastan mamul bir aded mangal ve bir aded bulgur sandığı ve iki aded sepet sandık ve iki aded kanep ve bir aded halı seccade ve bir aded nakışlı seccade ve derununda yün mahalli iki kat yatak ve bir aded cedit baltor ve bir aded soba ve ayna ve kahve takımı ve ceman altı yüz kuruş

kıymetlü eşya ve bin beş yüz kıymetlü hane ve mahdudu mezkûrdan ibaret tereke-i vafiyesinden alacağım olan meblağ-ı mezkûr beş yüz kuruşu bana eda ve teslim, mezbûr Fatma Hatun'a tenbih olunmak matlubumdur diye dava eylediğinde mezbûr Fatma Hatun dahi cevabında müddei-i mûmâ-ileyh Mehmed Efendi'ye, zevci müteveffa merkûm Hacı Hasan'ın el-yevm zimmetinde beş yüz kuruş borcu olduğunu tav'an ikrar edip ancak zevcim mezbûr Hacı Hasan hayat ve sıhhatinde vefatından dört sene mukaddem bin üç yüz on altı senesi Cemaziyelevvelin yirmi sekizinci günü, işbu derununda bulunduğumuz hanenin Topal Ali oğlu İbrahim hanesine karib olan tarafında vâki bir kış odası ve bir odunluk ve havlu ve ittihaz olunan bir miktar arsadan ibaret olan harem dairesi ve harem dairesinden sofa müstesna olunmak üzere mezkûr sofadan hakk-ı mururunu bana iki bin kuruş semen-i medfu makbuz mukabilinde tarafeynden icab-ı kabulü havi bey-i bat-ı sahih-i şer' ile bey' ve ben dahi işтира ve teslim etmeye hak mürur ile harem tarafı benim mülk-i müşteram olduğu ki, mezkûr haneden merkûm Topal Ali oğlu İbrahim hanesine mülâsık tarik-i 'am üzerinde vâki odası müstesna olmak üzere bir ahır ve samanlık ve eşya-yı muharrere-i mezkûreyi vefatından üç gün mukaddem iki bin kuruş semen-i medfu ve makbuz mukabilinde masbuku'z-zikr Fenese Aşağı Mahallesi ahalisinden Dedemanzâde Mehmed Efendi ve safka-i vahide ile bey' ve teslim olduğu, işтира ve teslim edip, tefrita-i meclis hasıl olduktan sonra mûmâ-ileyh Mehmed Efendi dahi iki bin iki yüz elli kuruş semen-i medfu ve makbuz mukabilinde mârrü'z-zikr ahır ve samanlık ile eşya-yı muharrere-i mezkûreyi bana bana safka-i vahide ile bey' ve teslim ben dahi işтира ve teslim etmeye, hane-i mahdud mezkûr oda ve sofa hariç olmadığı halde benim mülk-i müşteram ve eşya-yı muharrere-i mezkûre mal-ı müşteramdır diye tevarih mezkûre ile muvarrah mazmunları takrir-i meşruhuna mutabık pullu iki sened ibrazıyla inkarına mukarin def'a tesaddi etmekle defa-i mezbûre Fatma Hatun'un iki vechle ile def davasına mutabık beyyine talep olundukta cihet evvele, Fenese Mahallesi ahalisinden Dedemanzâde Mustafa Efendi ibnü'l-Hac Mehmed Ağa ve Abdullah Efendi ibnü'l-Hac Yusuf Ağa nam kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzıran olup istişhad olundukta fi'l-hakika müteveffa-yı merkûm Hacı Hasan Ağa işbu tarihten dört sene mukaddem hane-i mahdud-i mezkûre derununda bir kış on bir kıta havlu ittihaz olunan arsadan hakk-ı mezbûru baki olmak üzere iki bin kuruş semen-i medfu ve makbuz mukabilinde bizim huzurumuzda mezbûr Fatma Hatun'a bey-i bat-ı sahiha-i şer' ile bey' ve temlik olduğu işтира ve temellük ve kabz ve kabul edip, şer'an yedinde malımdır. Biz bu hususa bu vecihle şahidiz ve şehâdet dahi ederiz diye ve cihet

saniyeye dahi mahalle-i mezbûr ahalisinden mezbûr ahalisinden Halil Ağa ibn Hüseyin ve Postacı Ahmed Ağa ibn İsmail nam kimesneler kezalik li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'e hâzıran olup istişhad olundukta fi'l-hakika müddei-i aleyhadan mezbûre Fatma Hatun'un zevci müteveffa-yı mezbûr Hacı Hasan Ağa vefatından on üç gün mukaddem eşya-yı muharrere-i mezkûre ile mezkûr ahur ve samanlık mahalle-i mezbûr ahalisinden Dedemanzâde Mehmed Efendi'ye iki bin iki yüz kuruş semen-i medfu ve makbuz mukabilinde kezalik bizim huzurumuzda kendi hisse-i hüsn-i rızasıyla bey' ve temlik olduğu iştira ve temellük edip bade muhtar-ı evvel merkûm Mehmed Efendi safka-i vahide ile semen-i mezkûr yani iki bin iki yüz kuruş mukabilinde mezbûre Fatma Hatun'a bey' ve temlik olduğu iştira ve temellük edip, eşya-yı muharrere-i mezkûre ile mezkûr ahur ve samanlık ve muhtar-ı sani mezbûre Fatma Hatun'un mülk-i müşterası ve hakk-i sarfıdır. Biz bu hususa bu vecih üzere şahidiz ve şehâdet dahi ederiz diye her biri iki vecih üzere bi'l-muvacehe ber-tashih-i şer'i müttetikü'l-lafz olmakla eda-yı şehâdet-i şer'i ettiklerinde şâhidan-i mezbûrânın usûl-i mevzuasına tevfiiken, evvelen ba-varaka-i mestûre Fenese Aşağı Mahallesi imamı Agob oğlu Mustafa Efendi ve Ahmed Ağa ibn Mustafa Efendi ve muhtar-ı evvel Gürcü oğlu İbrahim ibn İsmail'den sırren ve badehu mahalle-i mezkûr ahalisinden Dedemanzâde Abdusselam Efendi ibn Mehmed Efendi ve Ahmed Ağa ibn Mehmed Kâhya'dan her biri bi'l-muvacehe alenen lede't-tezkiye adl ve makbul oldukları ihbar ve iş'ar olunmağın mucabince müddei-i mûmâ-ileyh Mehmed Efendi salüfü'z-zikr hane-i mahdud mezkûr derununda bir kış odası ve bir ahur ve bir samanlık bir kıta arsa ittihaz olunan havli ve eşya-yı muharrere-i mezkûre davasıyla müddei-i aleyhâ-yı mezbûre Fatma Hatun üzerine bî-vech-i şer'i murazadan men olduğu tescil ve ilâm olundu. Tahriren, fi'l-yevmi'r-rabi min şehri Cemaziyelevvel li-sene'l hadi ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 47, Belge No: 96

Husûsi ati'l-beyanın mahallinde fasl ve hasmı için daileri bizzat Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Fenese Aşağı Mahallesi'nde vâki İslam Ağazâde Hacı Mehmed Ağa'nın hanesine varıp, akd-i meclis-i nebevi eylediğinde mûmâ-ileyh Hacı Mehmed Ağa meclis-i makûd mezkûrda mahalle-i mezkûrede sakine zati mahalle-i mezbûr ahalisinden Postacı Ahmed Ağa ibn İsmail ve

Himmet oğlu Salih tarifleriyle muarrefe müteveffa Cımbızlı oğlu Hacı Hasan Ağa'nın zevce-i menkûhe-i metrukesi Fatma Hatun ibneti'l-mezbûr Hacı Mehmed Ağa muvahesinde benim işbu yedimde olan bin üç yüz yirmi senesi şabanül-mauzzam yirmi ikinci günü tarihiyle müteverrih bir kıta sened mucebince mezbûre Fatma Hatun'un zevci dahili olup işbu tarih ilamından dört mah mukaddem vefat eden müteveffa-yı mezbûr Hacı Hasan zimmetinde hayat ve sıhhatinde malımdan ve yedimden iktiraz ve kabza ve umuruna sarfla istihlak eylediği yirmi aded Osmanlı alacak hakkımı müteveffa-yı mezbûrun tereke ve nükudundan bana eda ve teslime, mezbûre Fatma Hatun'a tenbih olunmak matlubumdur diye mazmunu tahrir meşruhuna mutabık bir kıta sened ibrazıyla inkarına mukarin ettiği davasını her biri usûl-i mevzuasına tatbiken, evvelen bâ-varaka-i mestûre mahalle-i mezbûre muhtar-ı evvel Gürcü oğlu İbrahim Ağa ve mukabberatından Dedemanzâde Mustafa Efendi'den sırren ve badehu mahalle-i mezbûre ahalisinden Hasır oğlu Receb Usta ibn Hüseyin ve Karadil oğlu Ali bin Mehmed Kâhya'dan bi'l-muvacehe alenen lede't-tezkiye adl ve makbulu's-şehâde oldukları iş'ar ve ihbar olunan muarrefân-i mezbûrân Ahmed Ağa ve Salih nam kimesnelerin şehâdetleriyel bi'l-muvacehe ber-tashih-i şer'i isbat etmeğin mucebince müteveffa-yı mezbûrun yedinde bulunan nükud ve terekesinden mezkûr yirmi aded liranın misüllerini, mezbûr Hacı Mehmed Ağa'ya eda ve teslime, mezbûre Fatma Hatun'a tenbih olduğu tescil ve ilâm olundu. Tahriren, gurre-i Muharremü'l-haram li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 47, Belge No: 97

Husûsi ati'l-beyanın mahallinde fasl ve hasmı için bu daileri bizzat Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Fenese Mahallesi ahalisinden İslam Ağazâde Hacı Mehmed Ağa'nın hanesine varıp, akd-i meclis-i nebevi eyledikte zati mahalle-i mezbûre ahalisinden Mehmed Kâhya oğlu Ahmed Ağa ve Sarac oğlu Şaban tarifleriyle muarrefe olan Fatma bintü'l-Hacı Mehmed Ağa nam hatunun meclis-i şer'i şerif Enverde kaza-yı mezkûr kuralarından Ayvazhacı Karyesi sakinelerinden olup, zati muarrefân-i mezbûrân tarifleriyle muarrefe Ayşe binti Hasan nam hatun muvacehesinde yirmi iki Şaban üç yüz yirmi senesi vefat eden murisimiz ve zevci dahilim Suyolcu esnafından Hacı Hasan bi'l-cümle tereke ve nükud-i mevcude ve

sairesi hazırai'l-meclis zevcim müteveffa-yı mezbûr Hacı Hasan Ağa'nın li eb kız karındaşı Ayşe bintü'l-mezbûr Hasan nam hatuna isabeti muhakkak olmakla müteveffa-yı mûmâ-ileyh zimmetinde mukarrer ve makûd-i aleyh olan bin yüz elli bir kuruş mehr-i müeccel ve altı yüz kuruş altın bedelli ve yüz elli kuruş kıymetli bir kat yatak ve yetmiş beş kuruş kıymetli bir kilim ve yetmiş beş kuruş kıymetli bir batman evani nühasiye ve elli kuruş kıymetli bir seccade mehr-i müeccelelerimin Nisan yirmi sekiz, üç yüz elli tarihli yedimde olup, ibraz eylediğim bir kıta izinname mucebince zimmetinde bir çift küpe bedelli olan yüz otuz kuruş alacak haklarımı müteveffa-yı merkûmun tereke ve nükud-i mevcudesinde bana eda ve teslime, mezbûre Ayşe Hatun'a kibel-i Şer'iyyeye tenbih olunmak muradımdır diye bade'd-dava ve lede's-sual mezbûre Ayşe Hatun cevabunda müddei-iyeye-i mezbûre Fatma Hatun'un ber-vech-i muharrer müddeasını külliyyen inkar etmekle müddei-iyeye-i mezbûre Fatma Hatun'dan ber-vech-i muharrer müddealarına mutabık beyyine talep olundukta, ber-muceb-i izinname mehr-i müeccel yedlerinde olan iki bin yüz bir kuruş mahalle-i mezkûr ahalilerinden Postacı Ahmed Ağa ibn İsmail ve Kör Hüseyin oğlu Halil ve yüz otuz kuruş küpe yedili olup müteveffa-yı merkûm Hacı Hasan Ağa hal-i hayatında ve zimmetinde borcu olduğunu ikrarına, mahalle-i mezbûre mezbûr Postacı Ahmed Ağa ile oğlu Hacı İsmail nam kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzıran olup işhad olunduklarında merkûman Postacı Ahmed ibn İsmail ve Kör Hüseyin oğlu Halil ve Hacı İsmail bin Ahmed eda-yı şehâdet-i Şer'iyye ettiklerinde şahidun-i merkûmun usûl-i mevzuasına tevfikeyen, evvelen bâ-varaka-i mestûre mahalle-i mezbûr mûmâ-ileyh dede Hasan oğlu Mustafa Efendi ibnü'l-Hacı Mehmed Ağa ve muhtarı evveli gürcü oğlu İbrahim Ağa'dan sırren ve badehu mahalle-i mezkûr ahalilerinden Dedezâde Abdusselam Efendi ve Sarac oğlu Şaban Efendi 'den alenen bi'l-muvacehe lede't-tezkiye adl ve makbulu's-şehâde oldukları ihbar ve iş'ar olunmağın mucebince müddei-iyeye-i mezbûre Fatma Hatun'un iddia eylediği iki bin yüz bir kuruş mehr-i müeccel ve muaccesesi ve yüz otuz kuruş küpe bedeli ki, cem'an iki bin iki yüz bir kuruş müteveffa-yı merkûm zevci Hacı Hasan Ağa'nın malından olmak üzere zevcesi mezbûre Fatma Hatun'a eda ve teslime, mezbûre Ayşe Hatun'a tenbih olunduğu tescil ve ilâm olundu. Tahriren, fî izzeti Cemaziyelevvel li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 46, Belge No: 98

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Kasapoğlu Mahallesi'nde sakine iken, bundan altı buçuk mah kadar mukaddem vefat eden Uğulu oğlu Tütüncü Manas'ın verâseti zevce-i metrukesi Dirohi binti Bedros'la sulbî kebir oğulları ve Balagos Oseb ve Agob ve sulbiye-i kebir kızları Hatun ve Tekuhi ve sulbiye sağire kızları Ohana ve Larbanya'ya münhasıra olduğunu tahakkuk eyledikten sonra verese-i mezbûrundan sağiretanın bâ-hüccet-i Şer'iyye vasîleri ve zati Melikyan Agob Efendi veled-i Ağya ve Kuzucuoğlu Hacı Vartin veled-i Marusos tarifleriyle muarrefe zevce-i mezbûre Dirohi bi'l-asale ve bi'l-muvacehe ibn mezbûr kebir mezbûr Agob hâzıra oldukları halde, meclis-i şer'de zikr-i ati mülke vaz'ı yedi zikr-i hali şahidler ile tahakkuk eden ibn kebir mezbûr Balagos muvacehesinde zevcim ve murisim müteveffa-yı mezbûr Manas'ın hayat ve sıhhatinde işbu tarih ilamından iki sene mukaddem zevce-i mezbûrun Kilise Mahallesi sakinlerinden dönek oğlu Hacı Agob Ağa'dan nısıf şayiası iştira ve teslim eylediği zevce-i mezbûrenin yoğurt pazarı nam çarsıda vâki bir taraftan Kuzu oğlu dükkânları ve bir taraftan Gerekmez oğlu Hacı Agob ve saire dükkânların ve bir taraftan Haleb (...)dükkânı ve taraf-ı râbi tarik-i 'am ile mahdud Kuzu oğlu hanı demekle maruf bir bâb hanı şeriki Ohanyan Kirkor müteveffayı mezbûr Manas'ın hayatında yirmi sekiz bâb dükkân tebdil edip, el-yevm Fuzuli mudahele eder olmakla mârrü'z-zikr dükkânların nısıf şayiadan hâziretan mezbûretanın hâzır-ı mezbûr Agob ile benim hisse-i şayiamdan kifayet ve zevcim ve murisim müteveffa-yı merkûm Manas'ın iki bin beş yüz kuruş kıymetli kerestesi, vefatından sonra kezalik mezbûre Balages ahz ve kabz edip, âhara bey ile istihlak eylediği kerestenin kıymeti olan meblağ-ı mezbûrdan sağiretan-i mezbûretan ve hâzır-ı mezbûr olmakla benim hisselerimi dımanen eda ve teslime tenbih olunması matlubumdur diye hâzır-ı mezbûr Agob ile mean dava ettikte, ol dahi cevabında mukaddema han olup halen bervech i mezkûr tebdil eylediği dükkânlara el-yevm vaz' eylediği tav'an ikrar edip, ancak ol cümle hala olan mezkûr dükkânların nısıf şayiası işbu tarih-i ilamından iki buçuk sene mukaddem mezbûr Hacı Agob Ağa'dan kendi nefsi için iştira ve tesellüm etmekle bi-hakkın vaz'ıl-yed ederim. Mârrü'z-zikr keresteler babam ve murisim müteveffa-yı mezbûrun olup, kendi malım olmakla dahi müteveffa-yı mezbûr vefatından bir sene mukaddem ve oğlum Balagos'un ticareti kendisindedir. Kendi namına olan muamelat ve kârına benim alakam yoktur diye itiraf dahi etmişti. Bu vasî-i

mezbûr ile hazır-i mezbûr Agob'a mukarin tasaddi eylediği zimmeti, herbiri usûl-i mevzuasına tatbiken, evvelen, bâ-varaka-i mestûre mezkûr Kilise Mahallesi muhtar-ı evvel Karaoğalan muhtar-ı sânis-i-i sulbî oğlu Kirkor'dan sırren ve badehu muarrefân-i mezbûrân Kuzucuoğlu Vartin ve Melikyan Agob Efendiler'den bi'l-muvacehe alenen lede't-tezkiye adl ve makbulu'ş-şehade oldukları iş'ar ve ihbar olunan, mezbûr Kilise Mahallesi sakinlerinden Berber Üveys oğlu Ohannes Marduros ve Saliman oğlu Makrohi veled-i Kirkor nâm kimesnelerin şehadetleriyle mezbûre muarazadan men oldukları tescil ve ilâm olundu. Tahriren, fi'l-yevmi'l-'işrîn rebü'l-evvel li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

2. İKİNCİ KISIMA AİT BELGELERİN TRANSKRİPSİYONU

Sayfa No: 44, Belge No: 1

Ankara vilâyet-i celilesi dahilinde kâin, Kayseriyye Sancağı'na muzâf Develü Kazası'na tabi Köstere Nahiyesi kurasından Çöten Karyesi'nde sakin iken bundan akdem vefât eden Durmuş bin Hasan ibn İbrahim sulbiye sağıre kızları Ayşe ve Naime'nin tesviye-i umurları kibel-i şer' den bir vasî nasb ve lâzım ve mühim olmağın emanetle marufe ve istikametle mevsûfe ve her vech ile umur-i vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdire idiğü, karye-i mezkûre ahalisinden Hacı Şaban Efendi ibn İsmail ve İzzet Efendi ibn Hasan nâm kimesneler ihbarlarıyla inde'ş- Şer'i Enver zâhir ve mütehakkık olan sağıretan-i mezbûretanın valideleri işbu baisetü'l-vesika Emine binti İsmail nam hatunu sağıretân-i mezbûretan Ayşe ve Naime'nin vakt-i rüşd ve sedadlarına değın kibel-i şer'den vasî nasb ve tayin olundukta ol-dahi ber-vech-i muharrer vesayet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lazimelerini kemâ-yenbağı edaya teahhüd ve iltizam etmeğın ma-hüve'l-vâkı bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Tahriren, fi'l-yevmi'l-hâdi aşer min şehri Cemaziye'lahir li-sene'l-hadi ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 44, Belge No:2

Kayseriye Sancağ'ına muzaf Develü Kazası'nın Faraşa hududu dahilinde ki (...) nam mahalde vefat eden (...) aşiretinden Su namlı Mahallesi'nden Mehmed bin Abdülmelik veraseti zevce-i menkûhe-i metrukesi Zeynep binti Ahmed ve Emine binti Mehmed ve İsmihan binti Rauf ile sulbî sağır oğlu Ahmed ve sulbiye-i kebire kızları Ayşe ve Emine ve Şerife'ye münhasıra olduğı inde'ş-şer'il-Enver zahir ve mütehakkık olduğundan verese-i merkûmundan sağır-i merkûm Ahmed'in tesviye-i umuruna kibel-i şer'den vasî nasb ve tayin olunan, validesi mezbûre İsmihan ile verese-i kibarın taleb-i muarrefetleri ve muarrefet-i şer'ile tahrir ve tevzi beyne'l-verese bi'l-farîzeti's-Şer'iyye taksim olunan tereke-i müteveffa-yı merkûmun defter-i kassâmıdır ki, ber vech-i âtî zikr ve beyan olunur. Fi'l-yevmi'l-hâmis min şehri Cemaziye'l-ahir li-sene'l-hâdî ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf .

Koca beyaz deve 1,	kuruş 200
Gevr miye 1,	kuruş 400
Orta miye 1,	kuruş 300
Siyah miye 1,	kuruş 300
Lök deve1,	kuruş 300
Tencere 2,	kuruş 25
(...)	
Tepsi 1,	kuruş 4
Tencere 1,	kuruş 25
Heybe 1,	kuruş 25
Sini 1,	kuruş 10
Sahan 1,	kuruş 3
Defa tencere 1,	kuruş 7
Tencere 1,	kuruş 7
Tas 3,	kuruş 23
Stil 1,	kuruş 5
Su Tası 1,	kuruş 2
İbrik,	kuruş 5
Yün Çuval köhne 4,	kuruş 20
Kahve Takımı 1,	kuruş 8
Keçi re's 50,	kuruş 1000
Oğlak 25,	kuruş 250
Yorgan 2,	kuruş 10
Metrukhane tüfenk ve tabanca 2,	kuruş 40
Cem'an yekûn tereke:	kuruş 3436
Minha'l-ihracat:	
Resm-i kısmet-i adi:	kuruş 42, Para 5
Kaydiyye:	kuruş 86
Zevcesi İsmihan mehr-i müeccelesi ... Mehmed oğlu Halil şehâdetleriyle sabit ve bade't-tahlif-	kuruş 1000
Zevcesi Zeynep mehr-i müeccelesi Abbas hoca ahi Mustafa şehâdetleriyle sabit ve bade't-tahlif	kuruş 233
Techiz ve tekfîne sarf olmak üzere Hacı Musa bin Hacı vasî nasb ve	

tayin olunmuştur.	kuruş 500
Zevcesi Emine mehr-i müeccelesi Hacı Süleyman ve köle İsa şehâdetleriyle bade's-sübût Ve't-tahlif	kuruş 233
Cem'an yekûnü'l-ihracat,	kuruş 2099
Sahhü'l-baki li't-taksim beyne'l-verese bi'l-farizati'ş-Şer'iyye:	kuruş 1337
Hisse-i zevce 55 kuruş, para 28, akçe 1	
Hisse-i zevce 55 kuruş, para 28, akçe 1	
Hisse-i zevce 55 kuruş, para 28, akçe 1	
Hisse ibn 467 kuruş, para 28	

Tereke-i müteveffa-i merkûmdan ibni Hacı Ahmed'in ber-vech-i bâlâ, yalnız 467 kuruş 28 para hisse-i irsiyyesi olub İsmihan yedine, li-ecli'l-muhafaza aynen teslim olunduğu defter-i kassâm-zeyline kaza-i mezkûr nâibi sabıkı vekili Hacı İbrahim Efendi tarafından temşiye olunmuştur.

Sayfa No: 43, Belge No: 3

An-asıl Nevşehir Kazası'na tabi Develü Zile Karyesi sakinelerinden olup, bundan akdem vefat eden Ümmühan binti Emin Ağa ibn Halil Ağa'nın veraseti sadrî kebir oğlu Kasım Ağa ve sadriye kebir kızı Şerife ibnan İbrahim Ağa'ya münhasıra, badehu kable'l-kısme Kasım dahi vefat edip, veraseti sulbî kebir oğlu Emin ve sulbiye-i kebir kızı Elmas'a münhasıra, badehu kable'l-kısme Şerife dahi vefat edip, veraseti gaib-ı ani'l beled ve sadr-ı kebir oğlu Yusuf Efendi ibnü'l-Hac Hüseyin Efendi'ye münhasıra ve tashih-i mesele bi-hükmü'l münâsehati'ş-Şer'iyye dokuz sehinden olup, siham-i mezkûreden dört sehimi merkûm Emin'e ve iki sehimi mezbûre Elmas Hatun'a ve üç sehimi dahi gâib-i mezbûr Yusuf Efendi'ye isabeti tahakkukundan sonra, verese-i merkûmûndan kezalik Zile Karyesi ahalisinden olup el-haletü hazihi Kayseriye Sancağı'na muzaf Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Kebir Mahallesi'nde misafireten sakin ve zatları mezkûr Develü Zile Karyesi ahalisinden Hacı Emin Ağa ibn Mehmed ve Hacı Yakup Ağa tarifleriyle muarrefe olan mezbûrân Emin Ağa ve Elmas Hatun kaza-yı mezkûrun hükümet konağındaki mahkeme-i bidayet odasında makûd Meclis-i şer'i şerif-i enverde Zile

Karyesi ahalisinden Osman Ağa ibn Osman Ağa mahzarında her biri takrir-i kelim ve tabir-i ani'l meram edip, merkûm Osman Ağa murisimiz müteveffat-ı evvel mezbûre Ümmühan Hatun'un hayatında malından ve yedinden iktiraz ve kabz ve umuruna sarfla istihlak eylediği on sekiz kuruş zimmetinde alacak hakkı kable'l-ahz ve'l-istifa vefat etmekle meblağ-ı mezkûrdan ber-tashih-i mezkûr hissemize isabet eden iki ve on iki kuruşu bize eda ve teslime, merkûm Osman Ağa'ya kıbel-i şer'den tenbih olunmak matlubumuzdur diye dava ettiklerinde, ol dahi cevabında müteveffa-yı mezbûre Ümmühan Hatun zimmetinde ol-miktar kuruş deyni olduğunu ikrar edip, maeda bervech- i muharrer veraset müddealarını külliyyen inkar etmekle, müddei-iyyan-ı mezbûrândan ber-vech-i muharrer veraset müddealarına mutabık beyyine talep olundukta, karye-i mezkûre ahaliyelerinden Hacı Emin Ağa ibn Mehmed ve Hacı Yakup Ağa ibn Yusuf Ağa nam kimesneler li-ecli'ş-şehade meclis-i şer'a Haziran olup istişhad olunduklarında fil-hakika el-müddeiyân-i mezbûranın caddeleri olup bundan akdem vefat eden Ümmühan binti Emin Ağa ibn Halil'in veraseti sadrî oğlu Kasım ve sadriye kızı Şerife ve badehu mezbûr Kasım dahi vefat edip, veraseti sulbî oğlu Emin ve sulbiye kızı Elmas ve badehu Şerife Hatun dahi vefat etmekle veraseti sadrî oğlu Yusuf Efendi ibn Hacı Hasan Efendi'ye münhasıra olup, müteveffat olan Ümmühan'ın da bunlardan maeda veraseti ve terekesine müstehakk-ı âharı yoktur. Biz bu hususa bu vecih üzere şahidleriz ve şehadet dahi ederiz diye her biri bi'l-müvacehe ber-nehc-i şer'i müttefikü'l lafz ve'l-mana eday-ı şehadet-i Şer'iyye ettiklerine şahidân-ı mezbûrân olup, mevzuasına tevfikan evvelen bâ-varaka-i mestûre karye-i mezkûr imamı Hacı Ömer Efendi ibn Ali Efendi ibnü'l-Hac Ali Efendi ve muhtar-ı evvel Hacı Hüseyin Ağa ibn Halil Ağa'dan sırren ve badehu Everek Kasabası mahalâtından Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Salih Efendi ibn Ömer Ağa Cami-i Kebir Mahallesi'den Abdurrahman Efendi ibn Hafız Feyzullah Efendi'den alenen lede't-tezkiye adl ve makbulu'ş-şehade oldukları ihbar olunmağın mucibince verasetlerin bade'l-hüküm meblağ-ı mezkûrdan hisse-i irsiyyeleri olan on iki kuruş müddei-iyyât-i mezbûrân Emin Ağa ve Elmas Hatun'a eda ve teslime, merkûm Osman Ağa'ya tenbih olunduktan sonra, mezbûrân Emin Ağa ve Elmas Hatun meclis-i makûd-i mezkûrda ale'l-usul tezkire-i Osmaniyelerini bade'l-irae takrir-i kelim ve tabir-i ani'l-meram edip, cedde ve murisimiz müteveffat olan mezbûre Ümmühan Hatun'un hayatında uhdesinde mukayyed malı olup, bade vefatihâ ber-tashih-i mezkûr bize mevrus bulunan Derseadet'te Tophane-i Amire civarında Karabas Mustafa Ağa Mahallesi'nde Dereboy

Sokağı'nda on sekiz numara ile murakkam Siyamizade Mehmed Efendi Vakfı'ndan nısıf hanemizde memuru muarrefetiyle uhdemize Bölüm muamelesinin ifasından sonra, mezkûr nısıf haneyi talibi zuhurunda âhara bey' ve ferağa ve memuru huzurunda takrire ve semenini ahz ve kabza ve makbuzatından hisselerimizi bize irsal ve isale ve bu babda leh ve aleyhimizde vuku bulacak kâffe-i deavide müdde'i ve müdde'a-aleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lazimenin itasına ve taleb-i icra ve sulh ve ibraya ve'l-hasil hususat-ı mezkûrenin son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımızdan 'an-asıl Zile Karyesi ahalisinden olup el-yevm Derseadet'te Tophane-i Amire civarında Bayezid Mahallesi'nde iki yüz altmış iki numaralı dükkânda mukim Hacı Yusuf Efendi ibn Mehmed Ağa nam kimesneyi kabulüne mevkufe, vekâlet-i 'âmme-i sahih-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledik dediklerinde gıbbe't-tasdiki's-şer'i mavakaa' bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Tahiren, fi'l-yevmi'l-'işrîn min şehri Cemaziyelahir li-sene'l-hâdî ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 42, Belge No: 4

Develü Kazası kurasından Aygözme Karyesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden Mükremin bin Durmuş'un veraset-i zevce-i menkûhe-i metrukesi Asiye binti Mehmed diğer zevcesi Emine binti Osman nam hatunlar ile sulbî kebir oğlu Süleyman ve sulbî sağır oğlu Hüseyin ve sulbiye-i kebir kızları Dudu ve Ayşe sulbiye sağire kızı Meryem'e münhasıra olduğu lede's-şer'ül-enver tahakkukundan sonra, sağiran-i mezbûrân Hüseyin ve Meryem'in tesviye-i umurlarına kibel-i şer'den bâ-hüccet-i Şer'iyye mansub vasîleri valideleri zevcei'l-mezbûre Emine ile verese-i kibâr-i mezbûrunun talep ve muarrefeti ve muarrefet-i şer'ile ve tahrir ve bey' ve beyne'l-verese taksim olunan terekesi defteridir ki, ber-vech-i âtî beyan olunur. Fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-'işrîn min şehri Cemaziyelahir li-sene'l-hadi ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Müteveffa-yı mezbûrun karye-i mezkûrede vâki' menzili

İttisalinde harman yeri kıta 1,	
Gülmah nam mahallinde vâki' bağ kıta 1,	
Yatak kat aded 1,	kuruş 100
Çuval aded 2,	kuruş 10
Çul aded 2,	kuruş 30
Nühasiye batman-2,	kuruş 100
Çift edevatı,	kuruş 50
Öküz re's 4,	kuruş 800
İnek re's aded 1,	kuruş 100
Merkep re's aded 1,	kuruş 100
Yün kıyye 3,	kuruş 12
Çavdar mut 10,	kuruş 200
Bugday mut 8,	kuruş 300
Sair mut 10,	kuruş 200
Burçak mut 2,	kuruş 40
Hırdavat,	kuruş 50
Cem'an yekûnu'l muhallifat:	kuruş 2197
Minha'l-yekûnu'l-ihracat:	
Resm-i kısmeti adi:	kuruş 55
Kaydiyye	kuruş 4, Para 20
Varaka bahası	kuruş 2 Para 2
Cem'an yekûnu'l ihracat:	kuruş 62
Sahhü'l-baki li't-taksim beyne'l-verese:	kuruş 2135
Hisse-i zevcei'l-mezbûre Asiye,	kuruş 133 Para 18
Hisse-i zevcei'l-mezbûre Emine,	kuruş 133 Para 18
Hisse-i ibnü'l-mezbûr kebir Süleyman,	kuruş533, Para 34
Hisse-i'l-mezbûr sağır Hüseyin,	kuruş 533, Para 34
Hisse-i bintü'l-mezbûre kebire Dudu,	kuruş 266, Para 38
Hisse-i bintü'l-mezbûre kebire Âişe,	kuruş 266, Para 38
Hisse-i bintü'l-mezbûre Meryem sağire,	kuruş 266, Para 38

Verese-i kibar-i mezbûrûndan her birileri bâlâda murakkam hisse-i irsiyyelerini tamamen ahz ve kabz eyledikleri misüllü sağiran-i mezbûrânın hisseleri, evvelen sekiz

yüz kuruş otuz iki parayı dahi li-ecli'l-idane vasîleri mezbûre Asiye Hatun'a teslim olduğunu mübeyyin işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No: 41, Belge No: 5

Develü Kazası'nın Ayagözme Karyesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden Mükremin bin Durmuş'un sulbî sağır oğlu Hüseyin ile ve sulbiye sağire kızı Meryem'in babaları mütefevva-yı merkûmdan mevrus ve muntakil olan bi'l-cümle emval ve eşyalarını ahz ve kabz ve hıfza ve tesviye-i umurlarına kibel-i şer'den bir vâsî nasb ve tayin olunmağın ehem ve elzem olduğu ecilden emanet ile marufe ve istikametle mevsufe ve her vechile umur-i vesayet uhdesinden gelmeğe kâdire idiği, zeyl-i vesikadan muharrerü'l-esâmî müslimin tabir tabirleriyle mütehakkık olan, işbu baisetü'l vesika sağıran-i mezbûrânın valideleri Asiye ibneti Ahmed nam hatuna hâkim-i mevki sadr-ı kitap Efendi hazretleri dahi sağıran-i mezbûrânın vakt-i rüşd ve sedadlarına değin, vasî nasb ve tayin buyurdukta ol dahi vesayet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lazimelerini kemâ-yenbaği edaya teahhüd ve iltizam etmeğın ma-vakaa bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi'l hamis ve'l-işrîn min şehri Cemaziyelahir li-sene'l-hadi ve'l-işrîn ve selâse mie ve elf.

Şühüdü'l-hal

Karye-i mezkûre imamı Hafız Ali Efendi

Muhtar-ı evveli Salih Kahya

Abdurrahimzade Bekir Ağa

Ağca oğlu Hacı Ağa

Ömer Efendizade Ali Efendi

Muhzır Mehmed bin Hasan

Sayfa No: 40, Belge No: 6

Develü Kazası'nın nefsi Develü mahallâtından Yedek Mahallesi'nde sakin zatı Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Mehmed Efendi ibn Ömer Efendi ve Meteris Abdülbaki Mahallesi'nden Hasan Hoca hafidi Mehmed bin Hasan nam kimesneler tarifleriyle muarrefe olan Ümmügülsüm binti Ahmed Efendi nam hatun kaza-yı mezkûrda hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd-i Meclis-i Şer'i-Şerif Enverde Fenese Mahallesi ahalisinden tebea-i Devlet-i 'Aliyyenin Ermeni milletinden ve Everek dava vekillerinden işbu baisetü'l-vesika Kademyan Karabet veled-i Ohannes muvacehesinde takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edip kasaba-i mezkûre Meteris İbrahim Ağa Mahallesi ahalisinden Aydınlı oğlu el-Hac Ali Efendi ibn Mehmed Ağa zevcim olup bundan mukaddem beni tatlik etmekle yedinde makûd-i aleyh olan mehr-i müeccelemden yüz yetmiş beş kuruş ve mehr-i muaccelemden elli kuruş kıymetli bir aded kilim ve kırk kuruş kıymetli üç kısa ezan-i nühasiye ve elli kuruş kıymetli bir aded seccade ve yirmi kuruş kıymetli bir aded sofraya ve yüz kuruş kıymetli on re's koyun ve yüz elli kuruş kıymetli sandık derununda bulunan çeyizlik çevri ve havlu ve kese mûmâ-ileyh Hacı Ali Efendi yedinde kalmakla, mehr-i müeccel mezkûrem olan yüz yetmiş beş kuruşla eşya ve hayvanat-i mezkûrem mevcut ise, aynen ve müstehlak ise kıymet-i muharrerelerini talep ve dava, ahz ve kabza ve makbuzunu bana isal ve teslime, sulh ve ibraya ve badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deavide müddeî ve müdde'â-aleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazın ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lazimenin itasına ve'l-hasıl husus-i mezkûrun son dereceye kadar mütevakkıf olduğu umurun küllisini ve âharı tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan merkûm Karabet Efendi'yi vekalet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eylediklerinde ol-dahi vekalet-i mezkûreyi kabul eyledim dedikte ma-vakaa' bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 40, Belge No: 7

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Ahmed Efendi ibn İshak bin El-Hac Emin Ağa nâm kimesne kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd-i Meclis-i Şer'-i Şerif-i Enverde 'an-asıl kaza-yı mezkûrun mahalle-i mezkûre ahalisinden olup, Derseadet'te Koca Mustafa Paşa Mahallesi'nde sakin Düğümlü Baba Tekkesi post-nişini iken, bundan akdem vefat eden li-ebeveyn ammim şeyhü'l-Hacı Mustafa Efendi ibnü'l-Hac Emin Ağa bin Ali Ağa'nın zevce-i menkûhe-i metrukesi Atiye Hanım ibneti Abdullah nam hatun marifetiyle müteveffa-yı mezbûrun malından olup, satılan bir kıta bağ ile bir bab hane esmanında hisse-i irsiyyem olan iki yüz kuruş zimmetinde kalmakla meblağ-ı mezkûru, mezbûre Atiye hanımdan ve kezalik müteveffa-yı mûmâileyhin hayatında alamayıp evkaf nezaretinde veresesinde alacağı kırk bin yüz elli kuruş yirmi dört sehim itibariyle bir sehim hisse-i şayiamı dahi evkaf nezareti celilesinden talep ve dava, ahz ve kabza ve makbuzunu bana irsal ve isale, sulh ve ibraya ve badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deavide müddeî ve müdde' âaleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lazimenin itasına ve'l-hasıl husus-i mezkûrun son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun küllisini ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan 'an-asıl kaza-yı mezkûre mahallâtından ve mahalle-i mezkûre ahalisinden olup, el-haletü hazihi emektar merkezinde polis hizmetinde mustahdem li-ebeveyn er karındaşım el-Hac Emin Efendi ibn İshak Efendi kabulüne mevkupe vekalet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte gibbe't-tasdik'üs-şer'i ma-vakaâ bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Fi'l-yevmi'l-rabi' ve'l-'işrîn min şehri Cemaziyelahir li-sene'l-hadi ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 39, Belge No: 8

Develü Kazası'na tabi Köstere Nahiyesi kurasından Kabaklı Karyesi'nden defin-i hak-i ittirnak Kabaklı Şeyh Kaddesallahu sırrehu'l-aziz hazretlerinin zaviyesi vakfından vazife-i muayyene ile ber-vechi meşruh tevlit ve zaviyedarlığın nısıf hissesine bâ berât-i

âlişân mutasarrıf olan Derviş Ahmed bin Mehmed ibn Yusuf halifenin sulbî oğlu Mehmed ve Hasan ve Şeyh Ali ve kezalik muahharan vefat eden diğ er oğlu Yusuf'un sulbî oğulları Ali ve Ahmed ve tevlit mezkûrenin nısf değerine kezalik bâ berât-i âlişân mutasarrıf olup bundan akdem vefat eden Şeyhü'l-Hacı İbrahim'in sulbî oğulları Osman ve Halil İbrahim ve Şeyh Ahmed ve Ali ve Meteris ve diğ er oğlu olup, vefat eden Ahmed'in oğlu Hacı Ahmed namun kimesneler, kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayet odasında makûd-i meclis-i şer'i-şerif-i Enverde her biri takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edip baba ve ceddimiz müteveffeyân-ı mezbûrân Derviş Ahmed ve Şeyh İbrahim hayatlarında zikr bulunan Kabaklı Tekkesi zaviyedarlığına bâ berât-ı âlişân mutasarrıflar olup, bade vefaihâ cihet-i mezkûrenin uhdemizde tevcih hakkında, kameriyye bin üç yüz on sekiz tarihli ilam-ı şer'i ve on Haziran üç yüz on iki tarih ve yetmiş dokuz numaralı mazbata ile arz ve inha olduğu halde henüz tevcih olunmadığından der-i 'Aliyye'de cihet-i mezkûrenin kabzı için gömdürmüş olduğumuz adamımızdan vekalet-i resmîye aranmakta olmadığı için evkâf-ı hümayun devâiri memurları tarafımızdan red olunmakta olduğu bildirilmiş olduğundan bi'z-zarur vekaletname göndermeğe mecbur kalınmıştır. Bunun için ber-vech-i mâruz üzerimize tevcih arz ve inha olunan evrak (...) ve istihsal edeceği bâ berât-ı âlişânın tarafımıza irsal ve isaline ve bu hususun mutavakkıf olduğu umurun küllisine ve 'inde'l-Hac âharı tevkile mezun olmak üzere tarafımızdan 'an-asıl Kayseriye ahalisinden olup el-haletü hazihi Derseadet'te Fatih Sultan Mehmed civarında, esir pazarında Büyük Handa sakin Ahmed Efendi ibn Hafız Abdullah Efendi nam kimesneyi kabulüne mevkufe, vekalet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledik dediklerinde gıbbe't-tasdikü's-şer'i ma-vakaa bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-işrîn min şehr-i Cemaziyelahir li-sene'l-hâdî ve'l- 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No:38, Belge No: 9

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Fenese Yukarı Mahallesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden Kikork veled-i Hacı Vartin veraset-i zevce-i metrûkesi Makrohiye binti dede ve validesi Hatun binti Manas ile sulbî kebir oğulları Hacı Vartin ve Dikran ve sulbî sağır oğulları Agob ve Bedros ve sulbiye-i kebir kızı Serbuhi ve sulbiye sağıre

kızı Nevruze münhasıra olduğu lede'ş- Şer'i Enver tahakkukundan sonra sağırûn-i mezbûrûn Agob ve Bedros ve Nevruze'nin tesviye-i umurlarına kıbel-i şer'den bâ hüccet- i Şer'iyye mansub vasîleri valideleri zevce-i mezbûre Makrohiye verese-i kibâr- i mezbûrûnun talep ve muarrefet ve muarrefet-i şer'ile ve tahrir ve bey' ve beyne'l verese taksim olunan müteveffa-yı mezbûrûn terekesi defteridir ki, ber-vech-i âtî beyan olunur. Fi'l-yevmi'l-hâdi ve'l-'işrîn min şehri Cemaziyelahir li-sene'l-hâdî ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Müteveffa-yı mezbûrûn mahalle-i mezkûrede kâin menzili

Kezalik Zikir Deresi'nde vâki'	bağ kıta 1,
Yatak kat aded 2,	kuruş 150
Ayna aded 1,	kuruş 100
Merkeb aded 1,	kuruş 75
Evani nühasiye batman 3,	kuruş 150
Ot sedir aded 5,	kuruş 75
Ot yastık aded 1, 5,	kuruş 45
Çaput minder aded 3,	kuruş 10
Köhne soba aded 1,	kuruş 15
Anbar sağır ve kebiraded 2,	kuruş 250
Sedir halısı aded 1,	kuruş 100
Seccade aded 1,	kuruş 25
Köhne yatak aded 2,	kuruş 20
Lamba aded 1,	kuruş 5
Müsmil kara sabun 1,	kuruş 10
Ayna aded 1,	kuruş 10
Kahve takımı aded 1,	kuruş 10
Köhne elbise kat 1,	kuruş 50
Köhne saat aded 1,	kuruş 35
Hırdavat-ı şer'i,	kuruş 150
Yekûn mekûlât:	kuruş 1130
Cem'an yekûnû'l-muhallefat:	kuruş 1130
Minha'l ihracat:	
Resm-i kısmet-i âdi:	kuruş 28, Para10

Varaka bahası:	kuruş 2, Para10
Cem'an yekûnû'l-ihracat:	kuruş 31, Para 20
Sahhü'l-baki li't-taksim:	kuruş 1047
Hisse-i zevce-i mezbûre Makrohiye,	kuruş 130, Para 35
Hisse-i ibnü'l-mezbûre Hatun,	kuruş 174, Para 20
Hisse-i ibnü'l-mezbûr Hacı Vartin,	kuruş 148, Para 10
Hisse-i ibnü'l-mezbûr Dikran,	kuruş 148, Para 10
Hisse-i ibnü'l-mezbûr Bedros,	kuruş 148, Para 10
Hisse-i ibneti'l-mezbûr Serbuhi,	kuruş 74, Para 6
Hisse-i bintü'l-mezbûre sağire Nevruze,	kuruş 74, Para 6

Verese-i kibâr-i mezbûrûndan her birileri bâlâda murakkam hisse-i irsiyyelerini tamamen ahz ve kabz eyledikleri misüllü sağırûn-i mezbûrûnun hisseleri olan üç yüz yetmiş kuruş otuz iki parayı dahi li-ecli'l-idane vasîleri mezbûre Makrohiye Hatun'a teslim olunduğunu mübeyyin işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No: 37, Belge No: 10

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Fenese Yukarı Mahallesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni Milleti'nden Kikork veled-i Hacı Vartin'in sulbî sağır oğulları Bedros ve Agob ile sulbiye sağire kızı Nevruze'nin babaları müteveffa-yı merkûmdan mevrus ve muntakil olan bi'l-cümle emval ve eşyalarını ahz ve kabz ve hıfza ve tesviye-i umurlarına kıbel-i şer'den bir vasî nasb ve tayin olunmak ehem ve elzem olduğu ecilden vesâyet ile marufe ve dirayetle mevsufe ve her vechile umur-i vesayet uhdesinden gelmeğe kâdire idiği zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmî kesianların muarrefetleriyle mütehakkık olan işbu baisetü'l-vesîka, sağırûn-i mezbûrûnun valideleri Makrohiye binti Dede nam hatuna mevki-i sadr-ı kitap Efendi hazretleri dahi sağırân-i mezbûrânın vakt-i rüşd ve sedadlarına değin kemâ-yenbaği edaya teahhüd ve iltizam etmeğin ma-vakaa' bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdi ve'l-'işrîn min şehri Cemaziyelahir lisenete'l- hâdi ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 37, Belge No: 11

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Kilise Mahalesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden Eçikyan Ohannes Efendi veled-i Hannes nam kimesne kaza-yı mezkûrede hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada ma'kûd-i Meclis-i Şer'i-Şerif-i Enverde yine mahalle-i mezkûre ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden işbu baise'l-vesîka li-ebeveyn ammi Eçikyan Hacı Agob Ağa veled-i Markiros mahzarında takrir-i kelim ve tabir-i ani'l-meram edip, yedimde olup müstakillen mutasarrıf olduğum mezkûr Everek Kasabası'nda kâin hane ve bağ ve bahçe ve dükkân ve arazi ve hayvanat ve menkulât yani, bi'l-cümle emvalimi icar ve isticare ve talibi huzurunda âhara bey've ferağ ve esmanını ahz ve kabza ve memuru huzurunda takrire ve makbuzatını bana irsal ve isale ve husus-i mezkûrun mutavakkıf olduğu umurun küllisini ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan işbu hisse-i mezbûr Hacı Agob Ağa'yı vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte ol-dahi vekâlet-i mezkûreyi bire minval-i muharrer kabul ve hizmet-i lazimesini kemâ-yenbaği edaya teahhüd ve iltizam etmeğın ma-vakaa bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve 'işrîn min şehri recebü'l-azim li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 36, Belge No: 12

Husus-i âti'l-beyanın mahallinde ketb ve tahrir için canib-i şer'i-şeriften irsal olunan mahkeme-i Şer'iyye kâtibi Abdurrahman Efendi ibn Hafız Feyzullah Efendi Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Kilise Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden Eçikyan Ohannes Efendi veled-i Hanes Ağa'nın hanesine varıp meclis-i Şer'i-Âlî ettikte, merkûm Ohannes Efendi ile zatlari tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Hacı Manuk Efendi veled-i Karabet ve Hacı Agob Ağa veled-i Markiroz tarifleriyle muarrefe olan veraseti binti Karabet ve Ezni Kefik bintü'l-mezbûre Hannes nam hatunlar meclis-i makûd mezkûrda mahalle-i mezkûre ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden işbu baisetü'l-vesîka Melikyan Agob Efendi veled-i Ağya muvacehesinde her biri takrir-i kelim ve tabir-i ani'l-meram edip baba ve zevcimiz

olup, bundan mukaddem vefat eden Hannes Ağa veled-i Karabet veled-i Ohannes hayatında kaza-yı mezkûre kurasından Karacaviran Karyesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i ‘Aliyye’nin Rum milletinden Andon Kâhya zimmetinde bin kuruş ile sair zimem-i nasda alacağı olup, bade vefatihî bize mevrus bulunan kâffe-i matlubatını ashabından taleb ve dava ve ahz ve kabz ve makbuzatını bize isal ve teslime ve badema leh ve aleyhimizde vuku bulacak kâffe-i deâvide müdde’i ve müddea’aleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi’ mehâkim-i Şer’iyye ve nizamiyede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lazimenin itasına ve taleb ve icraya ve sulh ve ibraya ve’l-hasıl husus mezkûrun son dereceye kadar mutavakkıf olduğu umurun külisini ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan mezbûr Agob Efendi’ye vekâlet-i ‘âmme-i sahiha-i Şer’iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledik dediklerinde ol-dahi vekâlet-i mezbûreyi kabul ve hizmet-i lazimesini kema-yenbaği edaya teahhüd eylediği katip mûmâ-ileyh Abdurrahman Efendi mahallinde ketb ve tahrir ve mean mabsut ümenâ-i şer’ ile meclis-i şer’a gelip ‘ala vukûihî inha takrir etmeğin ma-hüve’l-vâkî bi’t-taleb ketb ve imla olundu. Fi’l-yevmi’s-sâbi’ ve ‘işrîn min şehr-i recebü’l-azim li-sene ihdâ ve ‘işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 36, Belge No: 13

Husus-i âti’l-beyanın mahallinde ketb ve tahrir için canib-i Şer’i-Şeriften irsal olunan mahkeme-i Şer’iyye kâtibi Abdurrahman Efendi ibn Hafız Feyzullah Efendi Develü Kazası’nın merkez-i hükümet-i olan Everek Kasabası mahallâtından Kilise Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i ‘Aliyye’nin Ermeni milletinden Vartin Efendi veled-i Ohannes Ağa’nın hanesine varıp akd-ı meclis-i Şer’i Âli ettikte ‘an-asıl Fenese Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmelerinden olup, el-yevm hane-i mezkûrede sakine zatı yine mahalle-i mezkûre ahalisinden ve tebea-i müşârünileyhanın millet-i merkûmesinden Vartin Efendi Pelkos veled-i Karabet tarifleriyle muarrefe olan Gülsima binti Hacı Kikork nam hatun meclis-i makûd-i mezkûrda takrir-i kalam ve tabiri ani’l-meram adip bundan akdem vefat eden babam ve

murisim Gülyan Hacı Kikork veled-i Karabet veled-i Adam'ın bi'l-cümle terekesine vazi'ul-yed bulunan li-ebeveyn er karındaşım gaib ani'l-meclis Hacı Dikran Efendi'den hisse-i irsiyye-i Şer'iiyemi taleb ve dava, ahz ve kabza ve makbuzatını bana isal ve teslime ve sulh ve ibraya ve badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müdde'i ve müddea'aleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi'mehâkim-i Şer'iiye ve nizamiyede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lazimenin itasına ve taleb-i icraya ve'l-hasıl husus-i mezkûrun mutavakkıf olduğu umurun küllisini ve âharı tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan kasaba-i mezkûre mahallâtından Su Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden ve dava vekillerinden Elmaysan Bedros Efendi veled-i Evâkim nam kimesneyi kabulüne mevkufe vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iiye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte katip mûmâ-ileyh Ardurrahman Efendi mahallinde ketb ve tahrir ve mean meb'us ümenâ-i şer'ile meclis-i şer'a gelip 'ala vukuihî inha ve takrir etmeğin ma-hüve'l-vâki bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi'r-rabi aşer min şehri Şabani'l-muazzam li-sene ihdâ ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 35, Belge No:14

Kayseriye Sancağı dahilinde Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Fenese Yukarı Mahallesi eyalisinden ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden iken bundan akdem Der-i 'Aliyye'de vefat eden Agob veled-i Toros veled-i Adam'ın sulbî sağır oğlu Vartin ve sağır kızı Mariya'nın tesviye-i umurlarına bir vasî nasb ve lazım olmağın emanet ile marufe ve istikametle mevsufe ve her vechile vesayet uhdesinden gelmeğe kâdire idiği zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmî kimesneler ihbarlarıyla inde'ş-şer' mütehakkık olan sağıran-i mezbûrânın valideleri işbu baisetü'l-kitap Bayzar binti Serkiz nam hatun sağıran-i mezbûrânın tesviye-i umurlarına kibel-i şer'den vasî nasb ve tayin olundukta ol-dahi vesayet-i mezbûreyi kabul ve hizmet-i lazimesini kemâ-yenbağî edaya teahhüd etmeğin ma-vakaa bi't-taleb ketb ve

imla olundu. Fi'l-yevmi's-sabi 'aşer min şehri Şabani'l-muazzam li-sene ihda ve 'iştirîn ve selâse mie ve elf.

Sühûdü'l-hâl:

Mahalle-i mezkûre muhtarı Barhabas oğlu Agob

Ve muhtar-ı sani Gradas oğlu Bogos

Ohannes ve Dadoryan

Ve gayruhum

Sayfa No: 34, Belge No: 15

Niğde Sancağı'na tabi Arapsun Kazası kurasından Mustafa Beğli Karyesi ahalisinden olup, el-haletü hazihi Kayseriye Sancağı'na tabi Develü Kazası'nın mekez-i hükümeti olan Everek Kasabası Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Abdurrahman Efendi ibn Hafız Fezullah Efendi'nin hanesine misafireten sakine zati karye-i mezkûre ahalisinden Ahmed Kâhya bin Hurşit ve Hacı Abdullah bin İbrahim tarifleriyle muarrefe olan Ayşe binti Osman ibn Mehmed nam Hatun mezkûr Develü Kazası hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd ve Meclis-i şer'i şerif-i enverde takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edip yine karye-i mezkûre ahalisinden zevci dahilim Recep bin Emin beni bila nafaka terk edip, infak ve iksa ve hukuk-i zevciyyete mûraât etmediğinden ber-nehc-i şer'i nafaka takdirine talep ve dava ve kezalik pederim Osman Ağa'dan mevrus malım olup, merkûm Recep yedinde emanet suretiyle terk eylediğim malume'l-hudud emlak-i arazi ile hayvanat ve eşya-yı beytiyye ve zehair-i mütenevviyası kendinden talep ve dava ve ahz ve kabza ve makbuzatını bana irsal ve isale ve badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddeî ve müddeâ' aleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle mezun olmak üzere tarafımdan nefsi Arapsun Kazası ahalisinden ve Rum milletinden dava vekili Melih oğlu Yasef Efendi kabulüne mevkufe vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i

Şer'iyeye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte ma-hüve'l-vâkî bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi's-sâbî 'aşer min şehri Şabani'l-muazzam li-sene ihda ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 34, Belge No: 16

An-asıl Kayseriye Sancağı'na muzaf Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Kilise Mahallesi ahalisinden olup, işbu tarihten üç sene mukaddem Derseadet'te Kadı Köyü'nde vefat eden Devlet-i 'Aliyye tebeasının Ermeni milletinden Doğramacıoğlu Agob veled-i Toros Adam'ın ber-vech-i âtî vârisi olduğunu iddia eden kasaba-i mezkûre mahallâtından Fenese Yukarı Mahallesi'nde sakine zati Everek Tekuse Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Karakan oğlu Agob veled-i Karabet ve Kilise Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Harbiton veled-i Serkiz tarifleriyle muarrefe olan müteveffa-yı merkûmun zevce-i ma'kûde-i metrûkesi Bayzar binti Serkiz nam Hatun kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd meclis-i şer'i-şerif-i Enverde salifü'z-zikr Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Ohannes Efendi veled-i Karabet muvacehesinde üzerine dava ve takrir-i kelim edip, merkûm Ohannes Efendi zevcim ve murisim müteveffa-yı merkûm Agob Ağa'nın hayatında malından ve yedinden iktiraz ve kabz ve umurine sarfla istihlak eylediği yirmi dört kuruş alacak hakkını kable'l-ahz ve'l-istifa vefat edip müteveffa-yı mezbûrun veraseti benimle müteveffa-yı merkûmun kurasından hasıl, benden mütevellid mütevellide bâ-hüccet-i Şer'iyeye vasîleri bulduğum sulbî sağır oğlu Vartin ve sulbiye sağire kızı Mariyamaya mevrus ve münhasıra olup, bizden gayri vârisi ve terekesine müstehakk-ı âharı olmamakla, meblağ-ı mezkûru bana eda ve teslime medyun merkûm Ohannes Efendi'ye kibel-i şer'den tenbih olunmak matlubumdur diye bi'l-asale ve bi'l-vesaye dava ettikte ol dahi cevabında müteveffa-yı merkûm Agob zimmetinde ol-miktar kuruş deyni olduğunu ikrar ve itiraz edip, maeda veraset iddiasını inkar etmekle, müddei-iyeye-i mezbûre Bayzar Hatun'dan davasına mutabık beyyine talep olundukta, kasaba-i mezkûre mahallâtından Kilise Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Harbiton veled-i Serkiz ve Tekuse Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i

merkûmesinden Karakaş oğlu Agob veled-i Karabet nam kimesneler li-ecli'ş-şehâde meclis-i şer'a hazırân olup istişhad olunduklarında, fi'l-hakika müteveffa-yı merkûm Agob veled-i Toros veled-i Adam'ın veraseti, zevcesi müddei-iyye-i mezbûre Bayzar binti Serkiz ile sulbî sağır oğlu Vartin ve sulbiye sağıre kızı Mariyama'ya münhasıra olup, bunlardan başka vârisi ve terekesine müstehakk-ı âharı olduğu bizim malumumuz değildir. Biz bu hususa bu vech üzere şahidiz ve şehâdet dahi ederiz diye bi'l-muvecehe ber-nehc-i şer'i her biri müttetikü'l-lafz ve'l-mana eda-yı şehadet-i Şer'iyye ettiklerine şahidân-i merkûmânın usûl-i mevzuasına tatbiken evvelen, bâ-varaka-i mestûre Kilise Mahallesi muhtar-ı evveli Karaoğlan oğlu Sefer veled-i Toros ve muhtar-ı sânisî Kirkor veled-i Serkiz ve Tekuse Mahallesi muhtar-ı evveli Haçator veled-i Andrik ve muhtar-ı sânisî Hacı Sekiz veled-i Adam'dan sırren ve badehu yine Tekuse Mahallesi ahalisinden berber Hacı Vartin veled-i Kabril ve Su Mahallesi ahalisinden Agob veled-i Ağya'dan bi'l-muvacehe alenen lede't-tezkiye makbulu'ş-şehade oldukları ihbar olunmağın mucebince meblağ-ı mezkûr yirmi dört kuruşu müddei-iyye-i asla, vasîyye-i mezbûre Bayzar hatuna eda ve teslime medyun merkûm Ohannes Efendi'ye hüküm ve tenbih olunduktan sonra, yine müdde'iyye-i mezbûre Bayzar Hatun meclis-i metrukede takrir-i kelam ve tabir-i ani'l meram edip, Derseadet'te medine-i Üsküdar'a tabi Kadı Köyü'nde Osman Ağa Mahallesi'nde Cavit Paşa İskelesi Sokağı'nda yirmi iki mukarrer numara ile merkûm evkaf mazbatadan Babussade ağası Koca Halil Ağa Vakfı'ndan olup bir taraftan Nüzhet Efendi ile Huriye Hanım arsaları ve bir taraftan Saadettin Beğ arsası ve taraf-ı rabi tarik-i 'am ile mahdud yüz yetmiş iki zira' miktarında ve şehriye yetmiş bin akçe icare-i müecceleli ve yüz yetmiş dört sıra numaralı sened-i hakanisiyle zevcim müteveffa-yı merkûm Agob Ağa'nın Everekli Cankas oğlu Toros ile hayatında münasifeten mutasarrıf olup, bade vefatihî vasîleri bulunduğum sağıran-i mezbûrân Vartin ve Mariyama'ya mevrus ve muntakil bulunan nısıf arsadan başka mal Hak olunur nesnelere olmadığı ve nafakaya eşedd-i ihtiyaçları olduğu zeyl-i kitapta muharrerü'l-esâmî kesân ihbarlarıyla tahakkuk etmiş olduğu cihetle, zaruret-i nafaka için sağıran-i mezbûrânın mal-i mevrusları olan arsa-i muharrer mezkûreyi mahallinde talibi zuhurunda âhara bey' ve semenini ahz ve kabza ve nakbuzatını vasîyyetim hasebiyle bana irsal ve isale muamele-i ferağiyyesini icraya ve badema leh ve aleyhlerinde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddeî ve müddeâ' aleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyyede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve

istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lazimenin itasına ve'l-hasıl husus-ı mezkûrun mutavakkıf olduğu umurun küllisini ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan 'an-asıl Develü Kazası Fenese Aşağı Mahallesi ahalilerinden olup, Derseadet'te birçok köyde mukim Bertok oğlu Agob veled-i Vartin nam kimesneyi kabulüne mevkufe bi'l-vesaye vekâlet-i 'amme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte mahüve'l vâkî bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi'l-'işrîn min şehri Şabani'l-muazzam lisenete ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 32, Belge No: 17

'An-asıl Niğde Sancağı dahilinde Nevşehir Kazası'na tabi Develü Zile Karyesi ahalisinden iken tarihinden on sene mukaddem vefat eden Sabuncu Şaban Efendi ibn Mehmed Fevzi bin Abdullah nam kimesnenin ber-vech-i ati vârisi olduğunu iddia eden Kayseriye Sancağı'na tabi Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Kebir Mahallesi'nde misafireten sakine zati kareye-i mezkûre ahalisinden İbrahim bin Hüseyin ibn Abdullah ve Hacı Abdurrahman Ağa bin Emin ibn Hacı Halit nam kimesneler tarifleriyle muarrefe olan sulbiye-i kebire kızı Zeliha Hatun, mezkûr Develü Kazası mahkeme-i bidayet odasında makûd meclis-i Şer'i-Şerif-i Enverde yine kaza-yı mezkûre mahallâtından Meteris Abdulbaki Mahallesi ahalisinden Mehmed bin Hasan muvacehesi üzerine dava ve takrir-i kelam edip, merkûm Mehmed babam ve murisim müteveffa-yı merkûm Şaban Efendi'nin hayatında malından ve yedinden iktiraz ve kabz ve umurine sarfla istihlak eylediği yirmi kuruş alacak hakkını kable'l-ahz ve'l-istifa vefat edip, müteveffa-yı merkûmun veraseti bana münhasıra ve benden başka vârisi ve terekesine müstehakk-ı âharı olmamakla sual olunup, meblağ-ı mezkûru bana eda ve teslime medyun merkûm Mehmed Ağa'ya kibel-i şer'den tenbih olunmak matlubumdur diye dava ettikte, ol dahi cevabında müteveffa-yı merkûm Şaban Efendi'ye zimmetinde ol-miktar kuruş deyni olduğunu ikrar edip, maeda veraset müddeasını inkar etmekle, müddei-iyye-i mezbûre Zeliha Hatun'dan davasına mutabık beyyine talep olundukta, mezkûr Zile Karyesi ahalisinden Hacı Abdurrahman Ağa bin Emin ibn Hacı Salih ve İbrahim Ağa bin Hüseyin ibn Abdullah nam kimesneler li-

ecli'ş-şehade meclis-i şer'a hazırân olup istişhad olunduklarında, fi'l-hakika işbu müddei-iyye-i mezbûre Zeliha Hatun müteveffa-yı merkûm Şaban Efendi ibn Mehmed Fevzi bin Abdullah sulbiye-i kebire kızı ve hisse-i vârisi olup bundan başka vârisi ve terkesine müstehak olanlar olduğu malumumuz değildir. Biz bu hususa bu vech üzere şahidiz ve şehâdet dahi ederiz diye her biri eda-yı şehadet-i Şer'iyye ettiklerinde, şahidân-i merkûmanın usul-i mevzuasına tatbiken evvelen bâ-varaka-i mestûre karye-i mezkûre imamı Ali Efendi ibn İslam Efendi ve muhtar-ı evvel-i Hacı Hasan Ağa ve Feyzullah'tan sırren ve badehu mezkûr Meteris Mahallesi'nden Salih Efendi ibn Ahmed ve Cami-i Kebir Mahallesi'nden Abdurrahaman Efendi ibn Hafız Feyzullah'tan bi'l-muvacehe alenen lede't-tezkiye adl ve makbulu'ş-şehade oldukları ihbar olunmağın mucebince varisiyyete bade'l-hüküm meblağ-ı mezkûr yirmi kuruşu müddei-iyye-i mezbûre Zeliha Hatun'a eda ve teslime, merkûm Mehmed Ağa'ya tenbih olunduktan sonra, müddei-iyye-i mezbûre Zeliha Hatun meclis-i makûd-i mezkûrede Everek Kasabası mahallâtından Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden ve Devlet-i 'Aliyye tebeasının Ermeni milletinden Agob Efendi veled-i Hacı Karabet Efendi muvacehesinde takrir-i kelim ve tabir-i ani'l-meram edip Derseadet'te Vefa meydanında ve Şeyhülislam Caddesi'nde bin yüz kuruş üç umum ve on iki husus numaralarla murakkam evkaf mazbatadan Yusuf Efendi ve ruznamçeci evveli ser-halife Ali Efendi Vakfı'ndan olup etrafı Mehmed Ali Efendi vereseleriyle Abdulgani Efendi ve Hatice ve Hafize ve Hayriye hanımlar menzilleri ve tarik-i 'am ile mahdud bir bab mezkûr vakf-ı menzil pederim müteveffa-yı merkûm Şaban Efendi hayatında kayidât İsmail Ağa ile münasafeten ve müştereken mutasarrıf olup bade vefatihi nısıf menzil-i mezkûr bana mevrus olduğundan zikr olunan nafaka hissesi mahallinde talibi huzurunda âhara bey' ve ferağ ve muamele-i ferağın icraya ve ve esmanını ahz ve kabza ve kezalik metrukem mezbûr İsmail Ağa'dan müterakim icaresini taleb ve dava ve ahz ve kabza ve makbuzatını bana irsal ve isale ve sulh ve ibraya ve badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müdde'a'aleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyyede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve evvibe-i lazimenin itasına ve'l-hasıl husus-i mezkûrun mutavakkıf olduğu umurun küllisini ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan mezbûr Agob Efendi'yi vekalet-i 'âmme-i sahiha-i

Şer'iyeye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eylediği, ol dahi ber-vech-i muharrer vekalet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lazimesini kemâ-yenbaği edaya teahhüd ve iltizam etmeğin bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmir-rabi min seher-i Ramazanü'l-mübarek li-sene ihda ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 31, Belge No: 18

Medine-i Kayseriye Sancağı dahilinde kâin Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası'nda kâin Cami-i Kebir'in mütevellisi mahalle-i mezbûre ahalisinden el-Hac Ali Efendi ibnü'l-Hac Osman Ağa sulbî oğlu Ahmed Efendi'yi terk ederek bundan mukaddem vuku vefatına mebni tevliyet-i mezkûre mahlûl ve hizmet-i lazimesi muattala kalmış ve cami-i mezkûr mevcut ve hayrat ve müberratı mamur olduğundan, umurini rüyete bir müteveli nasb ve tayin olunmak ehem ve elzem olduğu ve müteveffa-yı mezbûrun oğlu mezbûr Ahmed Efendi erbab-ı istihkaktan olup umur-i tevliyet-i ifaya muktedir olduğu mahalle-i mezbûre ahalisinden ve erbâb ve vüsûk ve itimat olup, zeyl-i kitapta mektubü'l-esâmî zevat taraflarından ihbar ve kaza-yı mezkûreye kibel-i şer-'i şeriften müteveli nasb ve tayin olunması bâ-mazbata alınması, isimlerine binâen hâkim-i mevki sadr-ı kitap efendi tûba-leh ve hüsn-i meab efendi dahi mûmaileyh Ahmed Efendi'yi vakf-ı mezkûre müteveli nasb ve tayin eylediğinde, ol dahi tevlid mezkûreyi kabul ve hizmet-i lâzimesini kemâ-yenbaği edaya teahhüd ve iltizam etmeğin ma-vaka bi't-taleb ketb ve imlâ olundu. Fi'l-yevmi's-sani 'aşer min şehri Ramazanü'l-mübarek li-sanete ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 31, Belge No: 19

Develü Kazası kurasından Sindelhöyük karyesinde sakin iken bundan akdem vefat eden Abdül bin Hacı Mehmed'in veraseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Fatma binti Hasan Hüseyin ile sulbiye-i kebîre kızı Şehrez ve sulbî sağır oğlu Ali'ye münhasıra olduğu lede'ş-şer'-i Enverde tahakkukundan sonra sağır-i mezbûrun tesviye-i umuruna kibel-i şer'den bâ-hücceti Şer'iyeye mansub vasî validesi zevce-i mezbûre Fatma ile verese-i kibâr-i mezbûrun taleb ve muarrefeti şer' ile tahrir ve bey' ve beyne'l verese taksim

olunan müteveffa-yı mezbûrun defteridir ki, ber-vech-i ati beyân olunur. Fi'l-yevmi'l-hamis 'aşer min şehri Şabani'l-muazzam li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Karye-i mezkûrede vâki menzil	bâb 1
Yatak kat aded 3,	kuruş 150
Çul kilim aded 2,	kuruş 114
Deve çuvalı aded 1, 2,	kuruş 70
Evâni nühasiye batman 3,	kuruş 150
Oda takımı, köhne halı 1, yastık 5,	kuruş 60
Yatak aded2,	kuruş 38
Seccade aded 1,	kuruş 38
Zahire-i tenevvüa mut 20,	kuruş 500
Yağ batman 5,	kuruş 200
Koyun aded50,	kuruş 1400
Öküz çift aded 1,	kuruş 300
Camuz aded 2,	kuruş 500
Deve aded 1,	kuruş 300
Merkeb ...1,	kuruş 100
İnek aded 2 nısıf,	kuruş 100
Cem'an yekûnü'l muhallefat:	kuruş 4020
Minha'l-iharacat:	
Resm-i kısmet-i adi:	kuruş 100, Para 20
Kaydiyyesi:	kuruş 3
Para bahası:	kuruş 4, Para 20
Cem'an yekûnü'l-ihracat:	kuruş 111
Sahhü'l-baki li't-taksim:	kuruş 3909
Hisse-i zevce-i mezbûre Fatma,	kuruş 488, Para 25
Hisse-i ibnü'l mezbûr sağır Ali,	kuruş 2280, Para 10
Hisse-i ibnetü'l-mezbûre kebire Şehrez,	kuruş 1140, Para 5

Verese-i kibâr-i mezbûrundan her birileri bâlâda murakkam hisse-i irsiyyelerini tamamen ahz ve kabz eyledikleri misüllü, sağır-i mezbûrun hissesi olan iki bin iki yüz seksen kuruş on parayı dahi li-ecli'l-idane vasîsi mezbûre Fatma hatuna teslim olunduğu mübeyyin işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No: 30, Belge No: 20

Develü Kazası kurasından Sindelhöyük Karyesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden Abdül bin Hacı Mehmed'in sulbî sağır oğlu Ali'nin babası müteveffa-yı mezbûrdan mevrûs ve müntakil olan bi'l-cümle emval ve eşyasını ahz ve kabz ve hıfza ve tesviye-i umuruna kibel-i şer'den bir vasî nasb ve tayin olunmak ehem ve elzem olduğu ecilden vesâyet ile marufe ve istikametle mevsûfe ve her vech ile umur vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdire idiği, zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmî müslimîn tarifleriyle mütehakkık olan işbu baisetü'l-vesika, validesi Fatma binti Hasan Hüseyin nam hatuna hâkim-i mevki sadr-ı kitap efendi ve tûba-leh ve hüsn-i meab efendi hazretlerinden sağır-i mezbûrun vakt-i rüşd ve sedadına değin vasî nasb ve tayin buyurdukta oldahi, vesayet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lâzimesini kemâ-yenbaği edaya teahhüd ve iltizam etmegin ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi'l-hamis 'aşer min şehri Şabani'l-muazzam li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Çorumlu Yusuf

Omam Hacı Efendi

Hacı Hıdır Efendizâde Hafız Veli

Muhzır Mehmed

Sayfa No: 29, Belge No: 21

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Evrek Kasabası mahallâtından Ayakostan Mahallesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden Devlet-i 'Aliyye tebeasının Rum milletinden Andon veled-i Sarakim veled-i Adam'ın veraseti, zevce-i metrûkesi Madel binti Şahin ile sulbiye-i kebire kızları Mariyana ve Debin ve sulbî sağır oğlu Sarakim'e münhasıra olduğu, lede'ş-şer-'i Enver tahakkukundan sonra sağır-i mezbûrunun tesviye-i umurlarına kibel-i şer'den bâ-hüccet-i Şer'iyye mansub vasî validesi mezbûre Madel ile verese-i kibârın taleb-i muarrefetleri ve muarrefet-i şer' ile tahrir ve bey' ve beyne'l-verese taksim olunan müteveffa-yı mezbûrun terekesi defteridir ki, ber-vech-i ati beyan olunur. Fi'l-yevmi's-sabi ve 'işrîn min şehri Şabani'l-muazzam li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Yatak kat 1,

kuruş 100

Koyun aded 1,

kuruş 50

Evâni nühasiye batman 3,	kuruş 150
Çul kilim aded 1,	kuruş 30
Kıl kili aded 2,	kuruş 60
Çuval aded 3,	kuruş 30
Çaput minder aded 3,	kuruş 15
Oddan mamul sedir aded 2,	kuruş 30
Köhne yastık 5,	kuruş 20
Mangal maa kahve takımı,	kuruş 70
Oda takımı 2,	kuruş 50
Ayna aded 1,	kuruş 15
Şamdan aded 1, ibrik 1,	kuruş 40
Köhne elbise kat aded 1,	kuruş 140
Cem'an yekûnü'l-muhallifat:	kuruş 800
Minha'l-ihracat:	
Resm-i kısmeti adi:	kuruş 20
Kaydiyyesi maa pul:	kuruş 1, Para 20
Cem'an yekûnü'l-ihracat:	kuruş 21, Para 20
Sahhü'l-baki li't-taksim:	kuruş 778, Para 20
Hisse-i zevce-i mezbûre Madel,	kuruş 170, Para 12
Hisse-i ibnü'l-mezbûr sağır Sarakim,	kuruş 340, Para 24
Hisse-i ibnetü'l-mezbûre Mariyana,	kuruş 170, Para 12
Hisse-i bintü'l-mezbûre kebire Debin,	kuruş 170, Para 12

Verese-i kibâr-i mezbûrundan her birileri bâlâda murakam hisse-i irsiyyelerini tamamen ahz ve kabz eyledikleri misüllü, sağır-i mezbûrunun hissesi olan üç yüz kırk kuruş yirmi dört parayı dahi li-ecli'l-idane vasîsi, validesi mezbûre Madel hatuna teslim olunduğu mübeyyin işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No: 29, Belge No: 22

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Ayakostan Mahallesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden Devlet-i 'Aliyye tebeasının Rum milletinden Andon veled-i Sarakim, sulbî sağır oğlu Sarakim'in babası müteveffa-yı mezbûrdan mevrûs ve müntakil olan, bi'l-cümle emval ve eşyasını ahz ve kabz ve hıfza ve tesviye-i umuruna kibel-i şer'den bir vasî nasb ve tayin olunmak ehem ve elzem olduğu ecilden vesayet ile marufe ve istikametle mevsûfe ve her vech ile umur-i vesayet uhdesinden gelmeğe kâdire idiğü, zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmî kimesneler tarifleriyle mütehakkık olan, işbu baisetü'l-vesika sağır-i mezbûrun validesi Madel binti Şahin nam kimesneyi hâkim-i mevki sadr-i kitap ve tûba-leh ve hüsn-i meab efendi hazretleri dahi sağır-i mezbûrun vakt-i rüşd ve sedadlarına değin, vasî nasb ve tayin buyurdukta ol dahi vesayet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lâzimesini kemâ-yenbağî edaya teahhüd ve iltizam etmekle, ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi's-sabi ve 'işrîn min şehri Şabani'l-muazzam li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Şuhûdü'l-hal

Dalot Efendi

Terzi oğlu Yorki

Tasdir ve muhızır Mehmed

Sayfa No: 28, Belge No: 23

Develü Kazası kurasından Sindelhöyük Karyesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden Salih bin Osman'ın veraseti zevce-i menkûhe-i metrûkeleri Elif binti Memed Ali ve Gül Hanım binti Osman ile sulbî sağır oğlu Mustafa ve sulbiye sağire kızı Hatun'a münhasıra olduğu lede'ş- Şer'i Enver tahakkukundan sonra, sağiran-i mezbûrân Mustafa ve Hatun'un tesviye-i umurlarına kibel-i şer'den bâ-hüccet-i Şer'iyye mansub vasîleri dediği valideleri Elif Hatun ile verese-i kibârın talebi muarrefeti ve muarrefet-i şer' ile tahrir ve bey' ve beyne'l-verese taksim olunan müteveffa-yı mezbûrun terekesi defteridir ki, ber-vech-i ati beyan olunur. Fi'l-yevmi'l-hamis min şehri Şabani'l-muazzam li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Karye-i mezkûrede vâki menzil	bâb 1
Yatak kat aded 2,	kuruş 100
Çuval aded 2,	kuruş 20
Çul aded 1,	kuruş 30
Evani nühasiye batman 1,	kuruş 50
Zahire-i mütenevvia mut 1,	kuruş 150
Nısif re's camuz ayak 2,	kuruş 100
Nısif inek 1,	kuruş 100
Kuş camuzun1,	kuruş 200
Merkebe aded 1,	kuruş 38
Hıradavat-ı menzil,	kuruş 50
Cem'an yekûnü'l-muhallifat:	kuruş 838
Minha'l-ihracat:	
Resm-i kısmet-i âdi:	kuruş 21
Kaydiye maa pul:	kuruş 2, Para 20
Cem'an yekûnü'l ihracat:	kuruş 23, Para 20
Sahhü'l-baki li't-taksim:	kuruş 814, Para 20
Hisse-i zevce-i mezbûre Elif,	kuruş 50, Para 35
Hisse-i zevce-i mezbûre Gül Hatun,	kuruş 50, Para 35
Hisse-i ibnü'l-mezbûr sağır Mustafa,	kuruş 475, Para 6
Hisse-i bintü'l-mezbûre sağıre Hatun,	kuruş 237, Para 23
Verese-i kibâr-i mezbûrundan her birileri bâlâda murakkam hisse-i irsiyyelerini tamamen ahz ve kabz eyledikleri misüllü, sağıran-i mezbûrânın hisseleri olan yedi yüz on iki kuruş yirmi dokuz para dahi li-ecli'l-idane vasîleri mezbûre Elif Hatun'a teslim olduğunu mübeyyin işbu mahale şerh verildi.	

Sayfa No: 27, Belge No: 24

Develü Kazası kurasından Sindelhöyük Karyesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden Salih bin Osman'ın sulbî sağır oğlu Mustafa ve sulbiye sağire kızı Hatun'un babaları müteveffa-yı merkûmdan mevrûs ve müntakil olan bi'l-cümle emvâl ve eşyalarını ahz ve kabz ve hıfza ve tesviye-i umurlarına kibel-i şer'den bir vasî nasb ve tayin olunmak ehem ve elzem olduğu ecilden emanet ile marufe ve istikametle mevsûfe ve her vech ile umur-i vesayet uhdesinden gelmeğe kâdire idiği, zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmî müslimin tarifleriyle mütehakkık olan işbu baisetü'l-vesika valideleri Elif binti Mehmed Ali nam hatuna hâkim-i mevki sadr-ı kitap ve tûba-leh ve hüsni meab efendi hazretleri dahi sağiran-i mezbûrânın vakt-i rüşd ve sedadlarına değin, vasî nasb ve tayin buyurdukta ol dahi vesayet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lazimesini kemâ-yenbaği edaya teahhüd ve iltizam etmekle ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'lyevmi'l- hamis 'aşer min şehri Şabani'l-muazzam li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Şuhûdü'l-hal

Çorlulu Yusuf Ağa

İmam Hacı Efendi

Hacı Cafer Efendizâde Hafız Efendi

Ali Kâhya

Muhzır Mehmed

Sayfa No: 27, Belge No: 25

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Cedid Mahallesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden Ali bin Ömer'in veraseti, zevce-i menkûhe-i metrûkesi Fatma binti İsmail ile sulbî sağır oğlu Ali'ye münhasıra olduğu, lede'ş- Şer'i Enver tahakkukundan sonra sağır-i mezbûr Ali'nin tesviye-i umuruna kıbel-i şer'den bâ-hüccet-i Şer'iyye mansub vasîsi validesi mezbûre Fatma hatunun taleb-i muarrefeti ve muarrefet-i şer' ile tahrir ve bey' ve beyne'l-verese taksim olunan müteveffa-yı mezbûrun terekesi defteridir ki, ber vech-i ati beyan olunur. Fi'lyevmi'l- hamis min şehri Şabani'l-muazzam li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Mahalle-i mezkûrede vâki menzil	bâb 1
Tirem nam mahalde vâki bostan yeri	kıta 1,
Çakıl arazisinde vâki	bag kıta 1,
Yatak kat 1,	kuruş 50
Evani nühasiye batman 1,	kuruş 50
Çul kilim aded 1,	kuruş 50
Sandık aded 1,	kuruş 10
Çuval aded 1,	kuruş 10
Hırdavat-ı menzil,	kuruş 20
Cem'an yekûnü'l-muhallifat:	kuruş 200
Minha'l-ihracat:	
Resm-i kısmet-i adi:	kuruş 5
Kaydiyye maa Pul Bahası:	kuruş 1
Cem'an yekûnü'l-ihracat:	kuruş 6
Sahhü'l-baki li't-taksim beyne'l-verese:	kuruş 194
Hisse-i zevce-i mezbûre Fatma,	kuruş 24, Para 30
Hisse-i ibnü'l-mezbûr sağır Ali,	kuruş 169, Para 30

Verese-i kibâr-i mezbûrun bâlâda murakkam hisse-i irsiyyesini tamamen ahz ve kabz eylediği misüllü, sağır-i mezbûr Ali'nin dahi hisse-i irsiyyesi olan yüz altmış dokuz kuruş otuz parayı dahi li-ecli'l-idane vasîsi mezbûre Fatma hatuna teslim olduğunu mübeyyin işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No: 26, Belge No: 26

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Kebir Mahallesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden Ali bin Ömer'in sulbî sağır oğlu Ali'nin babası müteveffa-yı merkûmdan mevrûs ve müntakil olan bi'l-cümle emvâl ve eşyasını ahz ve kabz ve hıfza ve tesviye-i umuruna kıbel-i şer'den bir vasî nasb ve tayin olunmak ehem ve elzem olduğu ecilden emanet ile marufe ve istikametle mevsufe ve her vech ile umur-i vesayet uhdesinden gelmeğe kâdire idiği, zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmî müslimin tarifleriyle mütehakkık olan işbu baisetü'l-vesika sağır-i mezbûr Ali'nin validesi Fatma binti İsmail nam hatunu hâkim-i mevki sadr-ı kitap ve tûba-leh ve hüsnî meab efendi hazretleri dahi sağır-i mezbûrun vakt-i rüşd ve sedadına değin vasî nasb ve tayin buyurdukta ol dahi vesayet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lâzimesini kemâ-yenbaği edaya teahhüd ve iltizam etmeğin ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi'l-hamis min şehri Şabani'l-muazzam li-sene ihda 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Bekir Efendi ibn Mehmed Efendi
 Hacı Efendi ibn Hacı Mustafa Ağa
 Yesil Ömer Usta bin Mehmed Ağa
 Yahya Usta bin Abdullah
 Ve gayruhum mine'l-hazırın

Sayfa No: 25, Belge No: 27

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Meteris İbrahim Ağa Mahallesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden Ahmed bin Abdülbaki'nin veraseti, zevce-i menkûhe-i metrûkesi Cemile binti Ali Ağa ile sulbiye-i kebire kızları diğer Cemile ve Şerife ve li-ebeveyn er karındaşları Recep ve gaib ani'l beled Bekir ve li-ebeveyn kız karındaşı Ayşe'ye münhasıra olduğu lede's- şer'il enver tahakkukundan sonra verese-i mezbûrundan gâib-i mezbûrun tesviye-i umuruna kıbel-i şer'den, bâ-hüccet-i Şer'iyye kayyim-i mansubu, kasaba-i mezkûre mahallâtından Camii Kebir Mahallesi'nde sakin, Veli Ağa hafidi Mehmed Çavuş bin Emin ile verese-i kibârın taleb-i muarrefetleri ve muarrefet-i şer' ile tahrir ve beyne'l-verese taksim

olunan müteveffa-yı mezbûrun terekisi defteridir ki, ber vech-i ati beyan olunur. Fi'l-
yevmi'lhamis min şehri Şabani'l-muazzam li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Mahalle-i mezkûrede vâki menzil, bir sofa maa örtme

Hane ittisalinde bostan yeri	kıta 1,
Yazı bağında bağ,	kıta 1,
Evani nühasiye batman 1 ,	kuruş 100
Yatak kat 1,	kuruş 150
Çuval aded 1,	kuruş 10
Seccade aded 1,	kuruş 30
Minder aded 1,	kuruş 10
Yastık aded 1,	kuruş 10
Köhne anbar 1,	kuruş 10
Hırdavat-ı menzil,	kuruş 30
Cem'an yekûnü'l-muhallifat:	kuruş 400
Minha'l-ihracat:	
Resm-i kısmet-i adi:	kuruş 10
Kaydiye maa pul bahası:	kuruş 1, Para 20
Cem'an yekûnü'l-ihracat:	kuruş 11, Para 20
Sahhü'l-baki li't-taksim beyne'l-verese:	kuruş 388,
Para20	
Hisse-i zevce-i mezbûre Cemile,	kuruş 48, Para 22
Hisse-i bintü'l-mezbûre diğere Cemile,	kuruş 129, Para
20	
Hisse-i bintü'l-mezbûre Şerife,	kuruş 129, Para
20	
Hisse-i ahi li-ebeveyn Recep,	kuruş 32, Para 16
Hisse-i ahi li-ebeveyn Bekir,	kuruş 32, Para 16
Hisse-i ... li-ebeveyn Âişe,	kuruş 16, Para 18

Verese-i kibâr-i mezbûrundan her birileri bâlâda murakkam, hisse-i irsiyyelerini tamamen ahz ve kabz eyledikleri misüllü, gâib-i mezbûr Bekir'in hissesi olan otuz iki kuruş on altı parayı dahi li-ecli'l-hıfza kayyim-i mezbûr Mehmed Çavuş yedine teslim olduğunu mübeyyin işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No: 24, Belge No: 28

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Meteris İbrahim Ağa Mahallesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden Ahmed bin Abdülbaki'nin li-ebeveyn er karındaşı gaib ani'l-beled Bekir'in biraderi müteveffa-yı merkûmdan mevrûs ve müntakil, bi'l-cümle emvâl ve eşyasını ahz ve kabz ve hıfza ve tesviye-i umuruna kibel-i şer'den bir kayyim nasb ve tayin olunmak ehem ve elzem olduğu ecilden emanet ile maruf ve istikametle mevsuf ve her vech ile umur-i kayyumet uhdesinden gelmeğe kâdire idiği, zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmî müslimin tarifleriyle mütehakkık olan işbu baisetü'l-vesika, kasaba-i mezkûre mahallâtından Cami-i Kebir Mahallesi'nde Veli Ağa hafidi Mehmed Çavuş bin Emin nam kimesneyi hâkim-i mevki sadr-ı kitap ve tûba-leh ve hüsn-i meab efendi hazretleri dahi gâib-i mezbûrun zuhuruna değin kayyim nasb ve tayin buyurdukta ol dahi, kayyim-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lâzimesini kemâ-yenbaği edaya teahhüd ve iltizam etmeğin, ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi'l-hamis min şehri Şabani'lmuazzam li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sadizâde Mehmed Efendi
 Küheylanzâde Ahmed Efendi
 Kör Hasan oğlu Ömer Çavuş
 Hacı Ali Ağazâde Yusuf Ağa
 Muhzır Mehmed bin Hasan Ağa

Sayfa No: 24, Numaralandırılmamış Belge

Tarih-i hicret-i nebeviye alâ sahibihâ ekmelü't-tahiyye işbu bin üç yüz yirmi bir senesi Şaban-ı Şerifin selhi addolunan Cuma günü bade'l-gurub, Cumartesi gecesini hilali Ramazan-ı şerifin guresini ra'yü'l-ayn müşahede eden nefsi Develü Kuyumcululu Mahallesi ahalisinden Hacı Kulakoğlu Ali Efendi ibn Hacı Mehmed Ağa ile 'an-asıl Konya Vilayeti dahilinde Akseki Kazası'na mülhak İbadi Kasabası'nın Şir Mahallesi ahalisinden olup el-haletü hazihi Everek Kasabası'nın Meteris İbrahim Ağa Mahallesi'nde misafireten mukim, Mehmed Ağa ibn Abdullah bin Hasan nam kimesne dahi kezalik, meclis-i şer'a hâzır olup istişhad olundukta, fi'l-hakika şehir-i Şaban-i şerifin selhi itibar olunan Cuma günü akşamı ki, yani Cumartesi gecesini ufuktan bir insan irtifaında, havaya mail kibleye müteveccih olarak şehri Ramazan-i mağrifet-i nîsanın

guresini ra'yü'l-ayn, müşahede eylediğine eda-yı şehadet-i Şer'iyye eyledi. 28 Ramazan 321.

Şahid-i mezbûr Mehmed Efendi

Şahid-i mezbûr Ali Efendi

Sayfa No: 23, Belge No: 29

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Meteris Abdülbaki Mahallesi'nde sakin iken, bundan akdem vefat eden Ali bin Yusuf ibn Abdülmelik sulbiye-i kebire kızı gaibe ani'l-belede Elmas'ın babası müteveffa-yı merkûmdan mevrûs ve müntakil olan bi'l-cümle umurun vasîyasını, ahz ve kabz ve hıfza, bir kayyim nasb ve tayin olunmak ehem ve elzem olduğu ecilden emanet ile maruf ve istikametle mevsuf ve her vech ile kasaba-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdir idiği, zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmî müslimin ihbarlarıyla mütehakkık olan işbu baisü'l-vesika, gaibe-i mezbûrenin li-ebeveyn ammi oğlu İsmail bin Abdulcelil Ağa'yı hâkim-i mevki sadr-ı kitap tûba-leh ve hüsn-i meab efendi hazretleri dahi gaibe-i mezbûrenin zuhuruna değin, kayyim nasb ve tayin buyurdukte, ol dahi fariza-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lâzimesini kemâ-yenbaği edaya teahhüd ve iltizam etmeğin ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdi ve l-'işrîn min şehri Şevvalü'l-mükerrem li-sene ihda ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 23, Belge No: 30

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Meteris Abdülbaki Mahallesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden Ali bin Yusuf ibn Abdülmelik sulbî sağır oğulları Hamdi ve Tevfik ve sulbiye sağıre kızı Hanım'ın babaları müteveffa-yı mezbûrdan mevrûs ve müntakil olan, bi'l-cümle emval vasîyalarını ahz ve kabz ve hıfza ve tesviye-i umurlarına kibel-i şer'den bir vasî nasb ve tayin olunmak ehem ve elzem olduğu ecilden emanet ile maruf ve istikametle mevsufe ve her vech ile umur-i vesayet uhdesinden gelmeğe kâdir idiği, zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmî müslimin ihbarlarıyla mütehakkık olan işbu baisü'l-vesika, sağırun-i

mezbûrunun li ebeveyn karındaşları mezbûr Rifat bin Ali'ye hâkim-i mevki sadr-ı kitap tûba-leh ve hüsn-i meab efendi hazretleri dahi sağırun-i mezbûrunun vakt-i rüşd ve sedadlarına değin, vasî nasb ve tayin buyurdukta, ol dahi vesayet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lâzimelerini kemâ-yenbağı edaya teaahüd ve iltizam etmeğın ma-vaka bi't taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdi ve'l-'işrîn min şehri Şevvalü'l-mükerrem li-sene ihda ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Şuhûdü'l-hal

İmam Mehmed Salim Efendi ibn Mustafa

Mehmed Davud Efendi ibnü'l-Hac Ahmed Ağa

Abdülkadir Efendi ibn İbrahim biraderi Hafız Mehmed

Muhzır Mehmed bin Hasan ve gayruhum mine'l-hazırın.

Sayfa No: 22, Belge No: 31

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden ve tüccarandan Kilisyan Hacı Dikran veled-i Hacı Kırkor'un, kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd meclis-i şer-'i şerif-i Enverde takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram edip, Derseadet'te ve Üsküdar'da İcadiye Mahallesi'nde Saatçı Siyavuş Sokağı'nda dokuzuncu daire-i belediyenin beş yüz beş sıra ve yirmi dört bâb numaralarıyla murakkam, evkaf-i mazbatadan haznedar hazret-i şehriyari Cevri Usta Vakfı'ndan olup, bir tarafı benimle müüşterikim, Hacı Zertik veledi Hacı Agob Efendi'nin mutasarrıf olduğumuz diğere hane, bir tarafı Arabacı Bogos bahçesi ve bir tarafı Diran Efendi menzili ve taraf-ı râbi tarik-i 'am ile mahdud beher hisse takriresi terbîan iki yüz kırk bir zira atik ve on iki parmaktan ibaret olmak üzere bir yerine muttasıl, şehri yüz akçe icâre-i müeccelelü nısıf hisse-i şayiası mahallinde talib-i zuhurunda âhara bey' ve semenini ahz ve kabza ve makbuzatını bana irsal ve isale ve muamele-i ferağıyyesini memuru huzurunda, icraya ve badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen, cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i

lazimenin itasına ve taleb ve icraya ve sulh ve ibraya ve'l-hasıl husus-i mezkûrun mutavakkıf olduğu umurun küllisini ve âharı dahi tevkîl ve azle mezun olmak üzere, tarafımdan mezkûr Fenese Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden, arsa-i mezkûrenin nısf-i diğêrinin mutasarrıf olup, el-haletü hazihi Derseadet'te Sirkeci İskelesi civarında mukim ammim oğlu Hacı Zertik Efendi veled-i Hacı Agob Ağa'yı kabulüne mevkûfe, vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte gibbe't-tasdike'ş-şer'i ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi'l-hamis ve'l-'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 22 , Belge No: 32

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Hacı Arab Ali Efendi ibnü'l-Hac Hasan Efendi kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd, Meclis-i şer'i şerif-i enverde yine kasaba-i mezkûre mahallâtından Kilise Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden işbu baise'l-vesika Melikyan Agob Efendi veled-i Ağya mahzarında takrir-i kelim ve tabir-i ani'l-meram edip, yine kasaba-i mezkûre mahallâtından, mezkûre Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden li ebeveyn ammim Hacı Arabzâde Ali Efendi ibnü'l-Hac Ali yed ve zimmetindeki kâffe-i alacak hakkı taleb ve davaya, ahz ve kabz ve makbuzatını bana eda ve teslime, sulh ve ibraya ve badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatıyla, bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen, cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyyede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve taleb-i icraya, ve'l-hasıl husus-i mezkûrun mütevakkıf olduğu umurun küllisini ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan işbu, hâzır-ı mezbûr Agob Efendi'yi vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte, gibbe't-tasdike'ş-şer'i ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdi min şehri Zilkadeti'ş-şer'iyye li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 21, Belge No: 33

Husus-i âti'l-beyanın mahallinde ketb ve tahrir için, canib-i şer'i şeriften irsal olunan, mahkeme-i Şer'iyye kâtibi Abdurrahman Efendi ibn Hafız Feyzullah Efendi Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Mehmed Efendi ibnü'l-Hac Yusuf Ağa'nın hanesine varıp, akd-i meclis-i Şer'i Âli ettikte, mahalle-i mezkûrede sakin iken bundan dokuz mah mukaddem vefat eden, redif yüzbaşılığından mütekaide'l-Hacı Yusuf Ağa ibn Mehmed ibn dede Mehmed'in ber-vech-i ati vârisi olduklarını iddia eden, hane-i mezkûre sakinleri zatları mahalle-i mezkûre ahalisinden, Bıyık Mehmed bin Bekir ve Abdullah bin İsmail tarifleriyle muarrefe olan müteveffa-yı merkûmun zevce-i menkûhe-i metrûkesi Elmas binti Hacı Mustafa ile sulbî kebir oğulları Mehmed ve Mustafa ve kebire kızları Arife ve Şerife'den herbiri meclis-i makûd-i mezkûrede yine, mahalle-i mezkûre ahalisinden işbu baise'l-vesika Hasan Onbaşı bin Hakkı Ali muvacehasinde, üzerine dava ve takrir-i kelim edip, merkûm Hasan Ağa zimmetinde, mevrusumuz müteveffa-yı merkûme'l- Hacı Yusuf Ağa'nın hayatında, malından ve yedinden iktiraz ve kabz ve umurine sarfla, istihlak eylediği kırk kuruş alacak hakkını kable'l-ahz ve'l-istifa vefat etmekle, meblağ-ı mezkûr kırk kuruşu bize eda ve teslime, medyûn mezbûr Hasan Ağa'ya tenbih olunmak matlubumuzdur diye dava ettiklerinde, ol dahi cevabında, müteveffa-yı mezbûr Hacı Yusuf Ağa'ya cihet-î mezkûreden, el-yevm zimmetinde ol miktar kuruş deyni olduğunu ikrar etmek, müddeûn-i mezbûrundan ber-vech-i meşruh veraset müddealarına mutabık, beyyine talep olundukta marifân-i mezbûrân Mehmed ve İsmail nam kimesneler, liecli'ş- şehade meclis-i makûd-i mezkûrda hâziran olup istişhad olduklarında, fi'l-hakika müddeûn-i mezbûrundan işbu hâzıra-i mezbûre Elmas binti Mustafa müteveffa-yı mezbûr Hacı Yusuf Ağa ibnü'l-mezbûr Mehmed bin Dede Mehmed'in zevce-i metrûkesi ve hâzırın-i mezbûrundan Mehmed ve Mustafa sulbî oğulları ve Arife ve Şerife dahi sulbiye kızları olup, müteveffa-yı merkûmun veraseti bunlara münhasıradır. Ve bunlardan başka vârisi ve terekesine müstehakk-ı âharı olmadığı dahi bizim malumumuz değildir. Biz bu hususa bu vecih üzere şahidleriz ve şehâdet dahi ederiz diye her biri müttetikü'l-lafz ve'l-mana bi'l-muvacehe ber-nehci şer'i eda-yı şehâdet-i Şer'iyye ettiklerinde, şahidân-i mezbûrândan her biri usûl-i mevzuasına tatbiken, evvelen bâ-varaka-i mestûre mahalle-i mezkûre imamı Mustafa Efendi ibn Mehmed Efendi ve muhtar-ı evveli Osman Ağa bin

Yusuf ve muhtar-ı sânisî Mehmed Efendi ibn Abdullah'tan sırren ve badehu, yine mahalle-i mezkûre ahâlisinden İsmail ve Hasan bin Hasan ve Celil bin Mehmed'den bi'l-muvacehe alenen, lede't-tezkiye adl ve makbulu'ş-şehâde oldukları ihbar olunmağın, bade'l-hüküm ve't-tenbih müddeûn-i mezbûrundan Elmas Hatun ve Mustafa ve Arife ve Şerife'den her biri meclis-i makûd-i mezkûrede vereseden, mezbûr Mehmed Ağa mahzarında takrir-i kelim edip, mevrusumuz müteveffa-yı mezbûr Hacı Yusuf Ağa'nı Develü mal sandığında müterakim olup, hayatında alamadığı tekaüd masıyla emlak ve arazi ve zimem-i nasda olan alacaklarını dava ve ahz ve kabza ve makbuzunu bize îsal ve teslime ve sulh ve ibraya ve rü'yet-i muhasebeye ve leh ve aleyhimizde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla, bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyyede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve'l-hasıl husûsatı mezkûrenin mutavakkıf olduğu umurun küllisini ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan hâzır-ı mezbûr Mehmed Ağa'yı vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin ve ol dahi vekalet-i mezbûreyi kabul eyledik dediklerinde katip mûmâ-ileyh Abdurrahman Efendi mahallinde ketb ve tahrir ve mean mebûs ümena-i şer' ile, meclis-i şer'a gelip 'ala vukuihî inha ve takrir etmeğın, ma-hüve'l-vâki bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'lyevmi'l- hamis ve 'işrîn min şehri Şevvalü'l-mükerrrem li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Şuhûdü'l-hal

Mahalle-i mezbûre ahâlisinden Bıyık Mehmed bin Bekir

Yine mahalleden Şiyahuşoğlu Abdullah bin İsmail

Yine mahalleden İsmail Çavuş bin Hasan

Ve muhzır Mehmed bin Hasan ve gayruhum mine'l-hazırın

Sayfa No: 19, Belge No: 34

Kayseriye Sancağı'na muzaf Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden iken bundan akdem vefat eden Keltyan Hacı İsalı Ağa veled-i Karabet'in sulbî kebir oğulları Mihran ve Harbiton nam kimesneler kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd meclis-i şer'i şerif Enverde ve yine kasaba-i mezkûre mahallâtından Everek Kilise Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden işbu baise'l-vesika Melikyan Agob Efendi veled-i Ağya mahzarında her biri takrir-i kelim ve tabir-i ani'l-meram edip, babamız ve murisimiz müteveffa-yı merkûm Hacı İsalı, bi'l-cümle terekesine vazî'ul-yed bulunan mahalle-i mezkûre ahalisinden ve tebea-i müşârünileyhanın millet-i merkûmesinden amucalarımız, Keltyan Hacı Agob Ağa ile li ebeveyn er karındaşımız Sibak Efendi'den hisse-i irsiyyemizi talep ve davaya ve ahz ve kabza ve makbuzunu bizlere eda ve teslime ve badema leh ve aleyhimizde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyyede ve ticariyyede muhakeme ve muhasamaya ve ikame-i şuhûd ve istimâna ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve vuzu' hacz ve fekkine ve talep-i icraya ve husus-i mezkûrun mutavakkıf olduğu umurun küllisini ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere, tarafımızdan işbu hâzır-ı mezbûr Agob Efendi'yi vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledik dediklerinde ol dahi vekalet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lâzimesini kemâ-yenbaği edaya teahhüd ve iltizam etmeğin ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi's-sadis ve 'aşer min şehri Zilkadeti's-şerife li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 19, Belge No: 35

Husus-i âti'l-beyanın mahallinde ketb ve tahriri için canib-i şer'i şeriften irsal olunan mahkeme-i Şer'iyyeye kâtibi Abdurrahman Efendi ibn Hafız Feyzullah Efendi ile Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Ali Efendi ibn Hacı Arab Ali Ağa'nın hanesine varıp, ceridede mazbute'l-esâmî zevat hâzır olduğu halde akd-i meclis-i şer-'i âlî ettikte hane-i mezkûrede sakine, zati mahalle-i mezkûre ahalisinden Şehabettin bin Halil Efendi ve Ömer bin Musa nam kimesneler tarifleriyle muarrefe olan Emine bintü'l-Hacı Ahmed Ağa ibn Abdullah nam meclis-i makûd mezkûrda yine mahalle-i mezkûre ahalisinden Mehmed Ağa bin Hacı Arab Ali muvacehesinde merkûm Mehmed Ağa zimmetinde bundan mukaddem vefat eden babam el-Hac Ahmed Ağa bin Abdullah'ın veraseti benimle sulbî sağır oğlu li ebeveyn karındaşım Mehmed ile sulbiye kızları li ebeveyn kız karındaşım Nuriye münhasıra badehu merkûm Mehmed'in dahi vuku-i vefatı cihetle veraseti benimle li ebeveyn kız karındaşı mezbûre Nuriye ile, li ebeveyn ammileri Ali ve Mehmed benânü'l-mezbûr Ahmed bin Abdullah Ağa'ya münhasıra bulunduğumuz, zikr olunan ve on iki kuruştan bi-hükmü'l-münâsehati'ş-Şer'iyye beş kuruş bana isabet eylediğinden sual olunup mezkûr beş kuruşu bana eda ve teslime medyûn mezbûr Mehmed Ağa'ya tenbih olunmak muradımdır diye dava olduğu, cevabında müteveffa-yı evvel mezbûre zimmetinde el-Hac Ahmed Ağa'ya ol miktar kuruş deyni olduğunu ikrar, maeda verâset müddeasını inkar etmeğe, müddei-iyye-i mezbûreden ber-vech-i muharrer verâset müddeasına mutabık, beyyine taleb olundukta ızrâr-i rical müsliminden, mezbûrân Şehabettin ve Ömer nam kimesneler, meclis-i makûd mezkûre, hâzıran olup isrû'l-istişhad fi'l-hakika tarihten mukaddem vefat eden Hacı Ahmed Ağa ibn Ahmed bin Abdullah'ın veraseti, sulbî oğulları Mehmed ve sulbiye kızları işbu müddei-i mezbûre Emine ile gâib-i ani'l-belede Nuray ve badehu mezbûr Mehmed'in dahi vuku-i vefatına mebni, veraseti li ebeveyn kız karındaşları müddei-iyye-i mezbûre Emine ile gaibe-i mezbûre Nuriye ve li ebeveyn ammileri mezbûrân Ali ve Mehmed ağalar ibn Ahmed bin Abdullah'a münhasıra olup, bunlardan başka müteveffiyân-i mezbûrânın vârisleri ve terekelerine müstehakk-ı âharı olduğu bizim malumumuz değildir. Biz bu hususa bu vecih üzere şahidleriz ve şehâdet dahi ederiz. Her biri müttfekü'l-lafz ve'l-mana eda-yı şehadet-i Şer'iyye eylediklerinden sonra, usûl-i mevzuasına tevfiiken, evvelen bâ-varaka-i mestûre mahalle-i mezkûre imamı Bekir

Efendi ibn Hacı Cafer Efendi nam kimesnelerden sırren badehu, mezbûrundan alenen lede't-tezkiye adl ve makbulu's şehâde idikleri, ihbar olunmak mucebince bade'l-hüküm ve'l-beyyine müddei-iyye-i mezbûre Emine Hatun, meclis-i makûd mezkûrda, zevci Ali Efendi ibn Hacı Arab Alizâde Ali mahzarında takrir-i kelam ve tabir-i ani'l-meram, murislerim müteveffât-ı mezbûrânın Kayseriye'de vâki bi'l-cümle terekelerinde vazî'ul-yed bulunanlarla zimemi nasda ve Kayseriye mal sandığında, hayatında alamayıp, matlubu polis masından, hisse-i irsiyye-i Şer'iyyemi taleb ve dava, ahz ve kabza ve makbuzatını bana irsal ve isale, sulh ve ibraya ve badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve hukuk ve sairede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve husus-i mezkûrun mutavakkıf olduğu umurun küllisini ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan işbu hâzır-ı mezbûr zevcim Ali Efendi vekâlet-i âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledikte, ol dahi vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lâzimesini edaya teahhüd eylediğini, kâtib-i mûmâ-ileyh Abdurrahman Efendi mahallinde ketb ve tahrir ve mean meb'us umena-i şer' ile meclis-i şer'a gelip 'alâ vukuihî inha ve takrir etmeğin ma-vaka bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tasi 'aşer min şehri Zilkadeti's-Şer'iyye li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 13, Belge No: 36

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden iken bundan akdem vefat eden Ali bin Yusuf ibn Abdülmelik veraseti, zevce-i menkûhe-i metrûkesi Hatice bintü'l-Hacı Ahmed ile mezbûre Hatice'den mütevellid sulbî kebir oğlu Mehmed Rifat ve sağır oğulları Hamdi ve Tefvik ve sulbiye-i kebir kızı Nazife ve sağire kızı Hanım ve diğer zevcesi müteveffiyeye Hatice binti Abdullah'tan mütevellide sulbiye-i kebir kızları Şerife ve Fatma ve gaibe ani'l-belede Elmas'a münhasıra olduğu, lede's-şer'il-enver tahakkukundan sonra, verese-i mezbûrundan gaibe-i mezbûre Elmas'ın kayyim-i mansubu, li ebeveyn ammileri İsmail bin Abdülcelil ile sağırın-i mezbûrundan Hamdi ve Tefvik ve Hanım'ın bâ-hüccet-i Şer'iyye vasî-i mansubları, mezbûr Mehmed Rifat

ile verese-i mezbûrunun taleb-i muarrefetleri ve muarrefet-i şer' ile tahrir ve beyne'l-verese taksim olunan mütevaffa-yı mezbûrun terekisi defteridir ki, ber-vech-i ati beyan olunur. Fi'l-yevmi'l-hâdi 'işrîn min şehri Zilkadeti'ş-Şer'iyye li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Mahalle-i mezkûrede kâin menzil bâb-Selase hissesi,	kuruş 3000
Cami-i Kebir Mahallesi'nde kâin menzil bâb,	kuruş 2000
... nam mahallinde bostan yeri kıta 1, maa bağ 1,	kuruş 1350
Develü hududunda ... nam mahallinde vâki bağ kıta 1,	kuruş 350
Tombak nam mahalde vâki bağ kıta 1,	kuruş 250
Gazi Karyesi'nde vâki bağ kıta 1,	kuruş 350
Yatak kat aded 1,	kuruş 220
Kıl çul aded2,	kuruş 30
Evani nühasiye batman 3,	kuruş 300
Sağır anbar aded 1,	kuruş 50
Nühasiye güğüm 1, aşurma 1,	kuruş 45
Köhne saat 1,	kuruş 30
Köhne elbise kat 1,	kuruş 38
Çuval aded 1, heybe 1,	kuruş 40
Nühasiye kebir kazan 1, sini 1,	kuruş 220
Defa nühasiye kebir leğen 1, sağır leğen 1,	kuruş 250
Ot yastık aded 1,	kuruş 30
Halı cedit 1, köhne şan 2,	kuruş 240
Hırdavat-ı menzil,	kuruş 50
Cem'an yekûnü'l-muhallifat:	kuruş 9900
Emvâli ninha, 7700/ 2200	
Minha'l-ihracat:	
Techiz ve tekfin:	kuruş 40
Resm-i kısmet-i âdi:	kuruş 55
Kaydiyesi:	kuruş 15
Varaka bahası:	kuruş 4

Zevce-i mezbûre Hatice Hatun'un mehr-i müecceleden alacağı bâ-şehâdet Mehmed Davut Efendi ibnü'l-Hac Ahmed ile ve Hafız Mehmed Efendi ibn İbrahim bade't-

tezkiye ve't-tahlif fî 1001 kuruş, zevce-i mezbûrenin mehr-i muaccelede alacağı bâ-şehâdet mezbûrdan bade't-tahlif 300 kuruş.

Cem'an yekûnü'l-ihracat:	kuruş 1415
Sahhü'l-baki li't-taksim beyne'l-verese:	kuruş 8485
Hisse-i zevce-i mezbûre Hatice,	kuruş 1060, Para 25
Hisse-i ibnü'l-mezbûr Mehmed Rıfat,	kuruş 1237, Para 15
Hisse-i ibnü'l-mezbûr sağır Hamdi,	kuruş 1233, Para 15
Hisse-i bintü'l-mezbûre Fatma,	kuruş 618, Para 27,5
Hisse-i bintü'l-mezbûre diğeri Fatma,	kuruş 618, Para 15
Hisse-i bintü'l-mezbûre sağır Hanım,	kuruş 618, Para 27.5
Hisse-i bintü'l-mezbûre Nazife,	kuruş 618, Para 27.5
Hisse-i bintü'l-mezbûre Şerife,	kuruş 618, Para 27.5
Hisse-i bintü'l-mezbûre gaibe Elmas,	kuruş 618, Para 27.5
	Küsûr, Para 51

Verese-i kibâr-i mezbûrundan her birileri bâlâda murakkam hisse-i irsiyyelerini tamamen ahz ve kabz eyledikleri misüllü, gaibe mezbûre Elmas'ın hisse-i irsiyyesi olan altı yüz on sekiz yirmi yedi buçuk parayı li-ecli'l-idane, kayyim-i mansubu İsmail'e ve sağırun-i mezbûrunun hisse-i irsiyyeleri olan üç bin doksan üç kuruş, kezalik li-ecli'l idane vasî-i mezbûr Mehmed Rıfat'a teslim olunduğunu mübeyyin işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No: 16, Belge No: 37

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden iken bundan akdem, bir mah mukaddem vefat eden asker zabtiye çavuşlarından Ali bin Abdulcelil'in veraseti, zevce-i menkûhe-i metrûkesi Hatice binti sağıre kızı Hanım ve diğeri zevcesi, müteveffiyeye Fatma binti Mustafa'dan mütevellide, kebire kızı Fatma ve kezalik diğeri zevcesi, müteveffiyeye Hatice binti Abdullah'tan mütevellide sulbiye-i kebire kızları Şerife ve Fatma ve gaibe ani'l-belde Elmas'a münhasıra olduktan sonra, verese-i merkûmundan, zati Meteris İbrahim Ağa Mahallesi ahalisinden Mehmed Davut Efendi ibnü'l-Hac Ahmed ve Hafız Mehmed

Efendi, İbrahim nam kimesneler tarifleriyle muarrefe olan zevce-i mezbûre Hatice Hatun kaza-yı mezkûrun hükümet konağında, mahkeme-i bidayete mahsus odada, makûd meclis-i Şer'i Şerife'l-Enverde müteveffa-yı mezbûrun sulbî kebir oğlu ve sağırun-i mezbûrunun bâ-hücceti Şer'iyeye vasî mezbûru ve müteveffa-yı mezbûrun terekesine bi'l-asale ve bi'l-vesaye, vazi'ul-yed mütehakkık bulunan mezbûr Mehmed Rıfat muvacehesinde yedimde olup, bin üç yüz on senesi Muharremü'l-haramın on birinci günü tarihiyle muverrah, işbu bir kıta sened mucebince, zevcim müteveffa-yı mezbûr Ali Çavuş'un zimmetinde, alacağım olan bin beş yüz kuruşa mukabil mahalle-i mezkûrede vâki mutasarrıf olduğu bir bâb mülk-i menzilden bir tarafı Kılıçoğlu Osman ve bir tarafı Kara Mehmed'in kızı Hatice menzilleri ve bir tarafı kendi hanesi olmak üzere ikraz eylediği bir bâb ahır maa seki ve bir bâb samanlık ve nısıf havlisini bana bey-i bât-i sahih-i Şer'iyeye bey' ve temellük ve teslim ve ben dahi iştirâ ve temellük ve tesellüm eyledikten sonra, zimmetinde alacak hakkım olan meblağ-ı mezkûr bin beş yüz kuruş dahi semenine takas ve mahsup edip, ol vech ile menzil-i müfrez-i mezkûr mülk-i müşteram olduğu gibi, babam ve murisim müteveffa-yı mezbûrü'l-Hacı Ahmed Ağa'dan mevrus ve müntakil, mecmu' iki bin iki yüz altmış kuruş kıymetli dört kat yük memlû yatak ve bir aded nakışlı kilim ve bir aded seccademi, mezbûr Mehmed Rıfat bana teslimden imtina eder olmakla sual olunup, bi'l-asale ve bi'l-vesaye vazi'ul-yed olduğu mezkûr Hanım ile zikr olunan eşyadan keff-i yed ve bana teslim kılbel-i şer'den tenbih olunması matlubumdur dedikde, merkûm Mehmed Rıfat dahi cevabında müteveffa-yı mezbûre vazi'ul-yed olduğunu ikrar edip, ancak müddei-i mezbûrenin maeda müddeasını inkar etmekle, müddei-iyeye-i mezbûre Hatice Hatun'dan ber vech-i muharrer müddeasını mutabık tenbih talep olundukta, Everek Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Abdulcelil bin Yusuf ve Meteris İbrahim Ağa Mahallesi ahalisinden Mehmed Davut Efendi ibnü'l-Hac Ahmed ve Hafız Mehmed Efendi ibn İbrahim nam kimesneler li-ecliş-şehâde meclis-i şer'a hâzıran olup istişhad olunduklarında, fi'l-hakika müteveffa-yı merkûm Ali Ağa ibn Yusuf bin Abdulcelil zevcesi, müddei-iyeye-i mezbûr Hatice Hatun'a bundan on bir sene mukaddem, zimmetinde deyni olan bin beş yüz kuruş miktarında, hayat ve kemal-i akli sıhhatinde iken, mahalle-i mezkûrede kâin malik ve mutasarrıf olduğu bir bâb mülk menzilden bir tarafı Kapıcıoğlu Ali Osman ve bir tarafı Kara Mehmed kızı Hatice menzilleri ve tarafeyni kendi mülküyle mahdud olarak ikraz eylediği bir bâb ahır maa seki ve bir bâb samanlık ve nısıf havlisini bizim muvacehemizde zevcesi, müddei-iyeye-i mezbûre

Hatice Hatun'a bey-i bât-i sahiha-i Şer'iyyeye bey' ve teslim edip, mezbûre dahi iştirâ ve temellük ve teslim ve semenini dahi borcu olan bin beş yüz kuruşa takas ve mahsup eylediği gibi iki bin iki yüz kuruş kıymetli dört kat yatak ve bir kilim ve bir seccade, babası müteveffa merkûmü'l-Hacı Ahmed Ağa'dan mevrus malı olduğunu bizim huzurumuzda ikrar eyledi. Biz bu hususa bu vecih üzere şahidiz ve şehâdet dahi ederiz diye her biri bi'l-muvacehe ber-nehc-i şer'i eda-yı şehâdet-i Şer'iyye ettiklerinde, şâhidûn-i mezbûrun olup, mevzuasına tatbiken, evvelen bâ-varaka-i mestûre Meteris İbrahim Ağa Mahallesi imamı Hacı Ömer Efendi ibn İbrahim ve muhtar-ı evveli Veli Kâhya bin Hacı Musa ve Cami-i Kebir imamı Mustafa Efendi ibn Abdurrahman Efendi ve muhtar-ı evveli Osman Efendi'den sırren ve badehu yine merkûmundan bi'l-muvacehe alenen lede't-tezkiye adl ve makbulu's-şehâde oldukları ihbar olunmak mucebince zikr olunan hane ile mezkûr eşyadan kef-i yed ve müddei-iyye-i mezbûre Hatice'ye teslim, asıl vasî mezbûr Mehmed Rifat'a tenbih olduğu ilâm olundu. Fi'lyevmi'l- hadi 'aşer min şehri Zilkadeti's-şerife li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 15, Belge No: 38

Develü Kazası kurasından Sindelhöyük Karyesi'nde sakine iken bundan akdem vefat eden Salih bin Hasan'ın veraseti, zevce-i menkûhe-i metrûkeleri Hatice binti Mustafa ile mezbûre Hatice'den mütevellid ve mütevellide sulbî kebir oğlu İbiş ve sağır oğulları Hüseyin ve Hacı Ahmed ve sulbiye-i kebir kızları Abide ve Kezban ve diğer zevcesi Alime binti Osman'dan mütevellide sağire kızları Ayşe ve Fatma'ya münhasıra olduğu lede's- Şer'i Enverde tahakkukundan sonra verese-i mezbûrundan sağırın-i mezbûrunun bâ-hüccet-i Şer'iyye vasî-i mansubları ammetezâdeleri Ali bin Arif ile verese-i kibâr-i mezbûrunun taleb-i muarrefetleri ve muarrefet-i şer' ile tahriri ve beyne'l-verese taksim olunan müteveffa-yı mezbûrun terekesi defteridir ki, ber-vech-i ati beyan olunur. Fi'lyevmi'l hadi ve 'işrîn min şehri Zilkadeti's-şerife li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Karye-i mezkûrede kâin menzil bâb 1,

kuruş 1000

Erkek koşu camuzu dane 1,

kuruş 600

Nısıf dişi camuz 2,

kuruş 500

Kebir anbar aded 1,	kuruş 100
Nısıf deve aded 1,	kuruş 350
Öküz aded 1, tosun 1,	kuruş 350
Evani nühasiye batman 2,	kuruş 150
Seccade aded 1,	kuruş 30
Soy çul aded 2,	kuruş 20
Deve çuvalı aded 2,	kuruş 30
Sağır çuval aded 2,	kuruş 10
Heybe aded 1,	kuruş 10
Yatak kat 2,	kuruş 200
Küpe aded 3,	kuruş 150
Araba aded 1,	kuruş 150
Hırdavat-ı menzil,	kuruş 100
Cem'an yekûnü'l-muhallifat:	kuruş 3840
Emlak minha 1000/2840	
Minha'l-ihracat:	
Resm-i kısmet-i âdi:	kuruş 71
Kaydiyesi:	kuruş 6
Varaka bahası:	kuruş 4
Cem'an yekûnü'l-ihracat:	kuruş 81
Sahhü'l-baki li't-taksim beyne'l-verese:	kuruş 3859
Hisse-i zevce-i mezbûre Hatice,	kuruş 234 Para 20
Hisse-i zevce-i mezbûre Alime,	kuruş 234 Para 20
Hisse-i ibnü'l-mezbûr kebir İbiş,	kuruş 658
Hisse-i ibnü'l-mezbûr sağır Hüseyin,	kuruş 658
Hisse-i ibnü'l-mezbûr sağır Hacı Ahmed,	kuruş 658
Hissei'l-mezbûre kebir Abide,	kuruş 329
Hissei'l-mezbûre kebir Hatice,	kuruş 329
Hisse-i ibnü'l-mezbûre sağire Fatma,	kuruş 329

Verese-i kibâr-i mezbûrundan her birileri bâlâda murakkam hisse-i irsiyyelerini tamamen ahz ve kabz eyledikleri misüllü, sağırın-i mezbûrunun hisse-i irsiye-i Şer'iyeleri olan bin dokuz yüz yetmiş dört kuruş mezbûrunun ammetezâdeleri bâ-

hücceti Şer'iyeleri li-ecli'l-idane vasî-i mansubları Ali bin Arif Ağa'ya teslim olduğu mübeyyin işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No: 14, Belge No: 39

Develü Kazası kurasından Sindelhöyük Karyesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden Hacı Salih bin Hasan'ın sulbî sağır oğulları Hüseyin ve Hacı Ahmed ve sulbiye sağire kızları Ayşe ve Fatma'nın babaları müteveffa-yı merkûmdan ve müntakil olan bi'l-cümle emvâl ve eşyalarını ahz ve kabz ve hıfza ve tesviye-i umurlarına kibel-i şer'den, bir vasî nasb ve tayin olunmak ehem ve elzem olduğu ecilden emanet ile marufe ve istikametle mevsufe ve her vech ile umur-i vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdire idiği, zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmî müslimin tarifleriyle muarrefe olan işbu baise'lvesika sağırın-i mezbûrunun ammetezâdeleri Ali bin Arif Ağa'ya hâkim-i mevki-i sadr-ı kitap tûba-leh ve hüsn-i meab efendi hazretleri dahi, sağırın-i mezbûrunun vakt-i rüşd ve sedadlarına değin vasî nasb ve tayin buyurdukte ol dahi veraset-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lazimelerini kemâ-yenbaği edaya teahhüd ve iltizam etmeğın ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdi 'aşer min şehri Zilkadeti'ş-şerife li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Şuhûdü'l-hal

Karye-i mezkûreden Kılı Osman Kâhya

Karye-i mezkûreden Kürt Mollası Mehmed Efendi bin Mahmut

Karye-i mezkûreden Halil Efendi bin Küçük Süleyman

Karye-i mezkûreden Ali bin Süllü

Ve gayruhum mine'l-hazırın

Sayfa No: 13, Belge No: 40

Develü kazası kurasından Tombak Karyesi ahalisinden iken bundan akdem vefat eden Hacı Ali bin Ali'nin veraseti, zevce-i metrûkesi Neslihan binti Kasım ile sulbî kebir oğulları Ali Efendi ve İbrahim ve Vahab ve sulbiye-i kebir kızı Hatice ve sulbî kebir oğlu gaib ani'l-beled Mustafa'ya münhasıra oldu. Lede'ş-şer'il-Enver tahakkukundan sonra verese-i mezbûrundan, gâib-i mezbûr Mustafa'nın kayyim-i mansubu li ebeveyn biraderi Ali Efendi ile verese-i kibâr-i mezbûrunun taleb-i muarrefetleri ve muarrefet-i şer' ile tahrir ve beyne'l-verese taksim olunan müteveffa-yı mezbûrun terekesi defteridir ki, ber-vech-i ati beyan olunur. Fi'l-yevmi'r-rabi 'aşer min şehri Zilkadeti'ş-şerife li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Karye-i mezkûrede kâin bâb 1,	kuruş 1000
Karye-i mezkûre civarında bağ kıta 3,	kuruş 600
Yatak kat 2,	kuruş 150
Evani nühasiye batman 3,	kuruş 150
Soy kilim aded 1,	kuruş 100
Seccade aded 1,	kuruş 20
Anbar kebir aded 1,	kuruş 100
Kahve takımı,	kuruş 30
Perde aded 1,	kuruş 10
Merkeb aded 1,	kuruş 75
Çavdar mut 1,	kuruş 30
Köhne elbise kat 1,	kuruş 100
Hırdavat-ı menzil,	kuruş 50
Cem'an yekûnü'l-muhallifat:	kuruş 2855
Minha'l-ihracat:	
Resm-i kısmeti adi:	kuruş 31, Para 10
Kaydiyesi: Para 4,	kuruş 20
Varaka bahası:	kuruş 2
Cem'an yekûnü'l-ihracat:	kuruş 37, Para30
Sahhü'l-baki li't-taksim beyne'l-verese:	kuruş 2817, Para 10
Hisse-i zevce-i mezbûre Neslihan,	kuruş 352, Para 6
Hisse-i ibnü'l-mezbûr Ali Efendi,	kuruş 547, Para 32

Hisse-i ibnü'l-mezbûr İbrahim,	kuruş 547, Para 32
Hisse-i ibnü'l-mezbûr Vahab,	kuruş 547, Para 32
Hisse-i ibnü'l-mezbûre Hatice,	kuruş 273, Para 36
Hisse-i gaibü'l-mezbûr Mustafa,	kuruş 547, Para 32

Verese-i kibâr-i mezbûrundan her birileri bâlâda murakkam hisse-i irsiyelerini tamamen ahz ve kabz eyledikleri misüllü, gâib-i mezbûr Mustafa'nın hisse-i irsiye-i Şer'iyyesi olan beş yüz kırk yedi kuruş, otuz iki parayı kayyim-i mansubu li ebeveyn er karındaşı Ali Efendi'ye li-ecli'l-idane teslim olunduğunu mübeyyin işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No: 13, Belge No: 41

Develü Kazası kurasından Tombak Karyesi ahalisinden iken bundan akdem vefat eden Hacı Ali bin Ali'nin sulbî kebir oğlu gaib ani'l-beled Mustafa'nın babası müteveffa-yı merkûmdan mevrus ve müntakil olan, bi'l-cümle emvâl ve eşyasını ahz ve kabz ve hıfza bir kayyim nasb ve tayin olunmak ehem ve elzem olduğu ecilden emanet ile maruf ve istikametle mevsuf ve her vech ile, vazife-i mezkûre uhdesinden gelmeğe kâdir idiği, zeyl-i vesikada muharrerü'l esâmî müslimin ihbarlarıyla mütehakkık olan işbu baise'l-vesika gâib-i mezbûrun li ebeveyn er karındaşı Ali Efendi ibnü'l-Hac Ali Ağa'yı hâkim-i mevki sadr-ı kitap tûba-leh ve hüsn-i meab efendi hazretleri dahi gâib-i mezbûrun zuhuruna değin kayyim nasb ve tayin buyurdukta, ol dahi vazife-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lâzimesini kemâ-yenbaği edaya teahhüd ve iltizam etmeğin ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi'r-rabi 'aşer min şehri Zilkadeti'ş-şerife lisenete ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Şuhûdü'l-hal

Karye-i mezkûreden Hasan Çavuş

Karye-i mezkûreden Hacı Mustafa Ağa

Karye-i mezkûreden Mehmed Kâhya

Kareye-i mezkûreden Ahmed Kâhya

Karye-i mezkûreden Esed Efendi

Sayfa No: 12, Belge No: 42

Develü Kazası'nın Develü Güney Mahallesi ahalisinden iken bundan akdem vefat eden Durmuş bin İsmail'in veraseti, zevce-i menkûhe-i metrûkesi Emine binti Osman ile babası İsmail bin Abdullah ve sulbî sağır oğlu Ali'ye münhasıra olduğu lede's- şer'i enver tahakkukundan sonra, verese-i mezbûrundan sağır-i mezbûr Ali'nin bâ-hüccet-i Şer'iyye vasî-i mansubu li ebeveyn ammisi Osman bin İsmail verese-i kibârın talebi muarrefetleri ve muarrefet-i şer' ile tahrir ve beyne'l-verese taksim olunan müteveffa-yı mezbûrun terekesi defteridir ki, ber-vech-i ati beyan olunur. Fi'l-yevmi'r-rabi 'aşer min şehri Zilkadeti's-şerife li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Koyun aded 1, 0,	kuruş 380
Toklu aded 5,	kuruş 100
Yatak kat 1,	kuruş 75
Çul aded 3,	kuruş 90
Çuval aded 3,	kuruş 20
Seccade aded 1,	kuruş 25
Sofra aded 1,	kuruş 20
Heybe aded 1,	kuruş 10
Evani nühasiye batman 1,	kuruş 70
Hırdavat-ı menzil,	kuruş 10
Cem'an yekûnü'l-muhallifat:	kuruş 800
Minha'l-ihracat:	
Resm-i kismet-i adi:	kuruş 20
Kaydiyesi:	kuruş 1
Varaka bahası:	kuruş 4
Cem'an yekûnü'l-ihracat:	kuruş 22
Sahhü'l-baki li't-taksim beyne'l-verese:	kuruş 778
Hisse-i zevce-i mezkûre Emine,	kuruş 97
Hisse-i ibn İsmail,	kuruş 129, Para 26
Hisse-i ibnü'l-mezbûr sağır Ali,	kuruş 551, Para 14

Verese-i kibâr-i mezbûrundan her birileri bâlâda murakkam hisse-i irsiyyelerini tamamen ahz ve kabz eyledikleri misüllü, sağır-i mezbûr Ali'nin hisse-i irsiye-i şer'iyyesi olan beş yüz elli bir kuruş, on dört parayı mezbûr Ali'nin bâ-hücceti şer'iyye

vasî-i mansubu li ebeveyn ammi Osman bin İsmail Ağa'ya li-ecli'l-idane teslim olduğunu mübeyyin işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No: 11, Belge No: 43

Develü Kazası'nın nefsi Develü Güney Mahallesi ahalisinden iken bundan akdem vefat eden Durmuş bin İsmail'in sulbî sağır oğlu Ali'nin babası müteveffa-yı merkûmdan, mevrus ve müntakil olan bi'l-cümle emvâl ve eşyasını ahz ve kabz ve hıfza ve tesviye-i umuruna kibel-i şer'den bir vasî nasb ve tayin olunmak ehem ve elzem olduğu ecilden emanet ile maruf ve istikametle mevsuf ve her vech ile umur-i vesayet uhdesinden gelmeğe kadir idiğü, zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmî müslimin tarifleriyle mütehakkık olan işbu baise'l-vesika sağır-i mezbûrun li ebeveyn ammisi Osman bin İsmail Ağa'yı hâkim-i mevki-i sadr-ı kitap tûba-leh ve hüsn-i meab efendi hazretleri dahi sağiri mezbûrun vakt-i rüşd ve sedadına değin vasî nasb ve tayin buyurdukta , ol dahi vesayet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lâzimesini kemâ-yenbağî edaya teahhüd ve iltizam etmeğın ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi'r-rabi 'aşer min şehri Zilkadeti's-şerife li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Şuhûdü'l-hal

Hafız Bekir Efendi ibn Abdurrahim

Ömer Efendi hafidi Mehmed Efendi

Dervis Ağa hafidi Mustafa

Ve gayruhum mine'l-hazırun

Sayfa No: 11, Belge No: 44

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Meteris İbrahim Ağa Mahallesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden İbrahim bin Hasan'ın veraseti, zevce-i menkûhe-i metrûkesi Ayşe binti Mustafa ve validesi Sultan binti diğer Hasan ile sulbî sağır oğulları Durmuş ve Ali ve sulbiye sağire kızı Hanife'ye münhasıra olduğu, lede's- Şer'i Enver tahakkukundan sonra, sağırın-i mezbûrun Durmuş ve Ali ve Hanife'nin tesviye-i umurlarına kibel-i şer'den bâ-hücceti Şer'iyye vasî-i mansubları

valideleri mezbûre Ayşe Hatun ile verese-i kibârın taleb-i muarrefeti ve muarrefeti şer' ile tahrir ve beyne'l-verese taksim olunan müteveffa-yı mezbûrun terekesi defteridir ki, ber-vech-i ati beyan olunur. Fi'l-yevmi'l-hamis min şehri Ramazanü'lmübarek li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Yatak kat 1,	kuruş 50
Evani nühasiye batman 1,	kuruş 50
Sağır anbar1,	kuruş 30
Koyun aded 5,	kuruş 120
Toklu aded 2,	kuruş 38
Merkebe aded 1,	kuruş 50
Hırdavat,	kuruş 12
Cem'an yekûnü'l-muhallifat:	kuruş 400
Minha'l-ihracat:	
Resm-i kısmeti adi:	kuruş 10
Kaydiyye maa pul:	kuruş 2
Cem'an yekûnü'l-muhallifat:	kuruş 12
Sahhü'l-baki li't-taksim beyne'l-verese:	kuruş 388
Hisse-i zevce-i mezbûre Ayşe,	kuruş 50
Hisse-i mezbûre Sultan,	kuruş 66, Para 26
Hisse-i ibnü'l-mezbûr sağır Durmuş, kuruş 113,	Para 12, Akçe 4
Hisse-i ibnü'l-mezbûr sağır Ali, kuruş 113,	Para 12, Akçe 4
Hisse-i bintü'l-mezbûre sağire Hanife, kuruş 56,	Para 23, Akçe 2

Verese-i kibâr-i mezbûrundan her birileri bâlâda murakkam hisse-i irsiyyelerini tamamen ahz ve kabz eyledikleri misüllü, sağırın-i mezbûrunun iki yüz seksen dört kuruşu li-ecli'l-idane vasîleri mezbûre Ayşe Hatun'a teslim olduğu mübeyyin işbu mahale şerh verildi.

Sayfa No: 10 , Belge No: 45

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Meteris İbrahim Ağa Mahallesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden İbrahim bin Hasan'ın sulbî sağır oğulları Durmuş ve Ali ve sulbiye sağıre kızı Hanife'nin babaları müteveffayı merkûmdan, mevrus ve müntakil olan bi'l-cümle emvâl ve eşyalarını ahz ve kabz ve hıfza ve tesviye-i umurlarına kibel-i şer'den bir vasî nasb ve tayin olunmak ehem ve elzem olduğu ecilden emanet ile marufe ve istikametle mevsufe ve her vech ile umur-i vesayet uhdesinden gelmeğe kâdire idiği, zeyl-i vesikada muharrerü'l-esâmî müslimin tarifleriyle mütehakkık olan işbu baise'l-vesika, sağırun-i mezbûrunun valideleri Ayşe binti Mustafa nam hatunun hâkim-i mevki sadr-ı kitap tûba-leh ve hüsn-i meab efendi hazretleri sağırun-i mezbûrunun vakt-i rüşd ve sedadlarına değin, vasî nasb ve tayin buyurdukta, ol dahi vesayet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lâzimelerini kemâyenbağı edaya teahhüd ve iltizam etmeğın ma-vaka bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'lyevmi'l-hamis min şehri Ramazanü'l-mübarek li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Şuhûdü'l-hal

Muhtar-ı evveli Veli Kâhya bin Hacı Musa

Muhtar-ı sâni Hacı İbrahim bin Ali

Ömer Çavuş bin Hasan

Muhzır Mehmed bin Hasan

Ve gayruhum mine'l-hazırın

Sayfa No: 10, Belge No: 46

Develü Kazası'nın Fenese Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden Kuyumcuyan Hacı Nikol Ağa veled-i Hacı Kirkor, kaza-yı mezkûrun bidayet mahkemesinde makûd meclis-i şer'imizde sulbî oğlu Hacı Agob Efendi muvacehesinde ikrar nam ve takrir-i kelim edip, oğlum merkûm Hacı Agob Efendi umur ticarete sülûkundan beri vuku bulan, gerek menfaat ve gerek zararı kendi nefsine ait olup, benim umur mezkûrede ilişkim olmadığından, ticaret-i mezkûreden münbais olup, bana nispet olunan rencdir deyü beyne'n-nas deveran eden zimem ve mevasî ve zahire dahi oğlum mezbûr Hacı Agob Efendi'nin malı olduğu gibi, işbu labesi olduğum elbisem ile mal ve mülkü olup, mahalle-i mezkûrede vâki birlikte sakin olduğumuz hane derûnunda bir kat yatağımdan maada, mevcut bulunan bi'l-cümle emvâl ve menkûle ve

gayr-i menkûle ve zehâir ve mevasî ve eşya-i beyt oğlum merkûm Hacı Agob Efendi'nin malı olup benim asla ve kat'a alaka ve medhalim olmadığı ve şayet namım resmî ve gayri resmî sened ve defair zuhur eder ise, namımâ müstear olup, onlar dahi merkûm Hacı Agob Efendi'nin malıdır. Benim asla alaka ve medhalim yoktur dedikte, gıbbet't-tasdikü'ş-şer'i ma-vaka bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sabi ve'l-'işrîn min şehri Zilkadeti'ş-şerife li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Şuhûdü'l-hal

Mahkeme-i Şer'iyye kâtibi Abdurrahman Efendi ibn Hafız Feyzullah Efendi

Muhzır Mehmed bin Hasan

Fenese Yukarı Mahallesi'nden Baladyan Agob Efendi veled-i Nikol

Kelp Mahallesi'nden Melikyan Agob Efendi veled-i Ağya

Ve ibnan Hacı Davud veled-i Ağya

Sayfa No: 9, Belge No: 47

Kayseriye Sancağı'na muzaf Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni Milleti'nden olup el-haletü hazihi Rum ili kıtasında Varna'da sakin Gürcü esnafından Bagdatlı oğlu Bedros veled-i Avadis'in bin üç yüz on dokuz senesi, işrîn teşrin-i sânisini yedinci günü tarihiyle müvarrah Varna'da mukim saltanat-ı seniyye tüccar vekaleti tarafından musaddak göndermiş olduğu bir kıta vekâletname mucibince, kendisine tevkil olduğu vekâlet-i mezbûreyi kabul eden kasaba-i mezkûre mahallâtından, Kilise mahallesi ahalisinden ve tebea-i müsarün ileyhanın millet-i merkûmesinden Melikyan Agob Efendi veled-i Ağya kaza-yı mezkûr mahkeme-i bidayete mahsus odada, makûd meclis-i şer'i şerif-i enverde mahalle-i mezkûre ahalisinden ve tebea-i müsarün ileyhanın millet-i merkûmesinden ve zikr-i ati menzile vaz'ı yed mütehakkık olan Bagdatlıoğlu Avadis veled-i Bedros muvacehesinde bi'l-vecale dava ve takrir-i kelim edip, merkûm Avadis'i mahalle-i mezkûrede vâki, Harman Sokagında kâin, tarafeyni Sinanya Vartin Ağa arsası ve diğer tarafeyn dahi tarik-i 'am ile mahdud bir bâb mülk menzili bundan on sene mukaddem sulbî oğlu müeekilim, gâib-i merkûm Bedros Ağa'ya sekiz yüz kuruş semen mukabilinde bey-i bât-i sahih-i ser' ile bey' ve semeni mezkûr dahi hibe ve zimmetini ibraya, 'âmme-i sahih-i şer'i ile ibra olduğu, ber-vech-i muharrer işтира ve inha ve kabul edip ol vech ile

sırren malı ve mülkü olmakla sual olunup, menzil-i mahdud mezkûru müvekkilem gâib-i merkûm Bedros Ağa için bana teslim, merkûm Avadis Ağa'ya kıbel-i şer'den tenbih olunmak matlubumdur diye bi'l-vekalet dava ettikte, ol dahi cevabında menzil-i mahdud-i mezkûru vekil-i merkûm Agob Efendi'nin müvekkili gâib-i ani'l-meclis sulbî oğlu Bedros Ağa'ya ol tarihte sekiz yüz kuruş semeni müsemma mukabilinde bey' ve semeni dahi hibe ve zimmetini ibraya, 'âmme-i sahiha-i ser' ile ibra eylediğini bi-tav'ih ikrar ve itiraz etmekle 'ala muceb ikrarihî, menzil-i mahdud-i mezkûrdan keff-i yed gâib-i mezkûr Bedros Ağa için vekil-i merkûm Agob Efendi'ye teslim, merkûm Avadis Ağa'ya elzem olduğu ve bi'l-iltimas ilâm olundu. Fi'l-yevmi't tasi ve'l-'işrîn min şehri Zilkadeti's-Şerife li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 8, Belge No: 48

Develü Kazası'nın nefsi Develü Yedek Mahallesi ahalisinden sahib-i arzuhal Hüseyin oğlu Yusuf bin Mehmed ibn Abdullah nam kimesne, kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bideyete mahsus odada makûd Meclis-i şer'i şerif-i enverde ve yine kasaba-yı mezkûra tabi Köstere Nahiyesi'nin Karaket Karyesi'nde sakine kasaba-i mezkûre mahallâtından Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Mehmed bin Hasan ve karye-i mezkûre ahalisinden Hacı Abdullah bin Hasan nam kimesneler tarifleriyle muarrefe olan Döne binti Hacı Hüseyin bin Hasan nam bîkr-i bâliğa muvacehesinde mezbûrenin zevci, karye-i mezkûre ahalisinden Ahmed bin Hasan hâzır olduğu halde, mezbûre Döne'nin babası Hacı Hüseyin Ağa hâzıra-i mezbûre Döne'yi bundan bir buçuk sene mukaddem yani, üç yüz yirmi senesi Rebiülevvel ayının ibtidasında bila-tesmiye mehir lede'ş-şühûd bana istinkah ve tezvic edip, ben dahi vekilim olan yine mahalle-i mezkûre ahalisinden gâib-i ani'l-meclis li ebeveyn er karındaşım Mehmed Ağa vekaleti hasebiyle, benim için tezvic ve kabul edip, ol vech ile mezbûre Döne benim zevce-i gayri medhul biham olmuş iken, mezbûre Döne işbu tarih-i bir sene mukaddem nefsi, işbu hâzır-ı mezbûr Ahmed bin Hasan Ağa'ya tezvic ve tenkih etmekle nikah-ı sâni-i mezkûrun feshiyle, nefsinin bana teslim, mezbûre Döne'ye tenbih olunmak matlubumdur diye bade'd-dava ve'l-istikak ol dahi cevabında müddei-i merkûm tarafından tenkih ve tezvici iddia olduğu tarihinde kebire ve baliğa olup nikah haberinin kendisine isma' edildiğini ve babası merkûm tarafından mezbûr

Yusuf'a tenkih edildiğini külliyen inkarından başka mezbûr Ahmed Ağa'ya tenkih etmezden üç mah mukaddem yani tenkih iddia olunan tarihten üç mah sonraki sene-i merkûm Cemaziyelahirin guresinde müddei-i mezbûr Yusuf Ağa beni tevzice taleb ve istikah etmiş idi diye müddei-i merkûm Yusuf Ağa'nın inkarına mukarin tasaddi eylediği def-i meşruhunu dahi usûl-i mevzuasına tatbiken, evvelen bâ-varaka-i mestûre karye-i mezkûre imamı Hafız Mehmed Efendi ibn Mustafa Efendi ve muhtar-ı evveli (...) Ağa bin Hacı Musa Ağa'dan sırren ve badehu yine Everek Kasabası mahallâtından Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Hasan onbaşı bin Hacı Ali ve Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Mehmed Kalfa ibnü'l-Hac Mehmed Develü Orta Mahallesi ahalisinden İbrahim bin Ali nam kimesnelerden bi'l-muvacehe alenen lede't-tezkiye adl ve makbulu'ş-şehade oldukları ihbar olunan mezkûr Karaket Karyesi ahalisinden ve zati mezbûre bi'l-muarrefeti Şer'iyye ârifan Hacı Yakup oğlu Ali Ağa Ahmed Kâhya oğlu Kara Fakih Mehmed Ağa nam kimesneler şehâdetleriyle, bi'l-muvacehe ber-nehc-i şer'i isbat etmeğini mucebince müddei-i mezbûr Yusuf Ağa tezvic davasıyla mezbûre Döne ve hâzır-ı mezbûr Ahmed'den her birilerine bî-vech-i şer'i muarazadan men olunduğu tescil ve bi'l-ilâm olundu. Fi'lyevmi't- tasi ve'l-'işrîn min şehri Zilkadeti'ş-şerife li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 7, Belge No: 49

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Tekuse Mahallesi sakinelerinden tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden zati Kilise Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Kirkor veled-i Hacı Haçator Efendi ve Su Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Elmaysan Bedros Efendi veled-i Avâkim nam kimesneler tarifleriyle muarrefe olan ... binti Hacı Ohannes veled-i Karabet nam hatun kaza-yı mezkûrun hükümet konağında, mahkeme-i bidayete mahsus odada, makûd meclis-i şer'i şerif-i enverde takrir-i kelim ve tabir-i ani'l-meram edip Der-i Aliyye'de Aksaray Caddesi'nde vâki cennet mekan-i aden âşiyân Gazi Sultan Mahmut Han aliyi sübhanürrahmetu ve'l-gufrân hazretlerinin vakf-ı şeriflerinden, yüz bir akçe icare-i müecceleli malume'l-hudud ve'l-cîran, iki yüz kırk beş numara ile murakkam bir bâb hafaf dükkânı derûnunda mevcut, beyne'l-esnaf gedik tabir olunur. Âlât-i lâzime-i

malumeden bâ-temessük ber-vech-i vakfiyyet mutasarrıf olduğum, rubu' hisse-i şayiamı mahallinde talibi huzurunda âhara ferağ ve memuru huzurunda muamele-i ferağıyyesini icraya ve müstacirleriyle hesaplarını bade'r-rü'ye alacağım zuhur eden iâne akçelerini ahz ve kabza ve makbuzunu bana irsal ve isale ve badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lazimenin itasına ve taleb-i icraya ve sulh ve ibraya ve mütevakkıf olduğu umurun küllisini ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan 'an-asıl Develü Kazası'nın Everek Kasabası ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden olup, el haletehü hazihi Der-i Aliyye'de Parmak Kapı'da Çatalhane'de mukim Sadef Tamuzyan Manuk Efendi veled-i Hacı Asador Ağa'yı kabulüne mevkufe vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i şer'iyye vekil ve nâib ve tayin eyledim dedikte, gıbbe't-tasdikü's-şer'i ma-vaka bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sabi min şehr-i Zilkadeti's-şerife li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Şuhûdü'l-hal

Mahkeme-i Şer'iyye kâtibi Abdurrahman Efendi ibn Hafız Feyzullah Efendi

Muhzır Mehmed bin Hasan Ağa

Kilise Mahallesi'nden Kirkor veled-i Hacı Haçator Efendi

Su Mahallesi'nden Elmasyan Bedros Efendi veled-i ....Ağa

Ve gayruhum mine'l-hazırun

Sayfa No: 6, Belge No: 50

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden iken bundan akdem vefat eden Keltyan Hacı İsalı veled-i Karabet'in sulbî kebir oğlu Misak Efendi nam kimesne, kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd Meclis-i şer'i şerif-i enverde yine Fenese Kasabası mahallâtından Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Kademyan Karabet Efendi veled-i Ohannes muvacehasinde takrir-i

kelam ve tabir-i ani'l-meram edip, mahalle-i mezkûre ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden li ebeveyn er karındaşlarım Mehmed Misak veled-i ani'l-mezbûr İsalı nam kimesneler tarafından şirket ve miras vesaireye hakkımda vuku bulan davalarına karşı muhakeme ve muhasamaya ve redd-i cevaba ve badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatıyla bidayeten ve itirazen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyyede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve husus-i mezkûrun mütevakkıf olduğu umurun küllisini ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan, işbu hâzır-ı mezbûr Karabet Efendi'yi vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledim dedikte, ol dahi ber-vech-i meşrûh vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lâzimesini kemâ-yenbaği edaya teahhüd ve iltizam etmeğın ma-vaka bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hamis 'aşer min şehri Zilkadeti'ş-şerife li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Şuhûdü'l-hal

Mahkeme-i Şer'iyye kâtibi Abdurrahman Efendi

Mahkeme-i Şer'iyye muhızırı Mehmed bin Hasan

Münir Osman Ağa

Ve gayruhum mine'l-hâzırın

Sayfa No: 5, Belge No: 51

Develü Kazası'na tabi Köstere Nahiyesi kurasından Bekçi Karyesi'nde sakin iken bundan akdem vefat eden tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni Milleti'nden Barsam oğlu Gazer veled-i Adam'ın veraseti, zevce-i metrukesi Maryama binti Ohan ile sulbî sağır oğlu Eron ve sulbiye sağıre kızı Nazlı'ya münhasıra olduğu inde'ş- Şer'i Enver zahir ve mütehakkık olduktan sonra verese-i merkûmundan zevcesi ve zati Güney Karyesi ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Ohan ve Kespar validân-i sağır nam kimesneler tarifleriyle muarrefe olan mezbûre Maryama binti Ohan nam hatun kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada makûd Meclis-i şer'i şerif-i enverde yine kasaba-i mezkûre mahallâtından Su Mahallesi

ahalisinden ve tebea-i müşârûn-ileyhanın millet-i merkûmesinden Elmasyan Bedros Efendi veled-i Avâkim mahzarında takrir-i kelim ve tabir-i ani'l-meram edip, zevcim müteveffa-yı merkûm Aziz'in firaşından hasıl ve benden mütevellid bulunan sağiran-i merkûman Eron ve Nazlı'nın babalarından mevrus mallarını hıfz ve tesviye-i umurlarına kıbel-i şerden li ebeveyn ammileri Karabet veled-i Barsam vasî nasb olunmuş ise de, merkûm Karabet, zevcim ve sağiran-i mezbûrânın babaları müteveffa-yı merkûm Gazer, terekesi hin-i tahrirde bir çok mal ketm eylediğinden emvâl-i mektumeden bana isabet eden sümün hissemle sağiran-i mezbûrânın valideleri bulunduğum cihetle, onların dahi hukuki ber-nehc-i şer'i üzere meydana koymak ve hiyaneti cihetle, azliyle yerine erbâb-ı istihkakdan bir vasî nasb ve tayin, talep ve dava ve emvâl mektumeden hisse-i irsiyyemi ahz ve kabza ve makbuzunu bana isale ve badema leh ve aleyhimde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyyede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lazimenin itasına ve talep-i icraya, sulh ve ibraya ve husus-i mezkûrun mutavakkıf olduğu umurun küllisini ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan hâzır-ı mezbûr Bedros Efendi'yi vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledik dedikte, ol dahi ber-vech-i meşrûh vekâlet-i metrukeyi kabul ve hizmet-i lâzimesini kemâ-yenbaği edaya teahhüd ve iltizam etmeğin ma-vaka bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-samin 'aşer min şehri Zilhicceti's-şerife lisenete ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 4, Belge No: 52

Husus-i âti'l-beyanın mahallinde ketb ve tahriri için canib şer'i şerifden mezunen irsal olunan mahkeme-i Şer'iyye kâtibi Abdurrahman Efendi ibn Hafız Feyzullah Efendi Kayseriye Sancağı'nda Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Fenese Yukarı Mahallesi ahalisinden ve tebea-i Devlet-i 'Aliyye'nin Ermeni milletinden Hacı Torosyan Hacı Karabet Efendi'nin hanesine varıp, ceridede makbuze'l-esâmî keşân huzurunda akd-i meclis-i şer'i âli ettikte, hane-i mezkûrede sakine tebea-i müşârûn-ileyhanın millet-i merkûmesi nisvanlarından ve zati mahalle-i

mezkûre ahalisinden ve tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesinden Bedros Efendi veled-i Malkon Rifli oğlu Hacı Toros veled-i Ağya nam kimesneler tarifleriyle muarrefe Maryama binti Bedros veled-i Ohannes nam hatun meclis-i makûd-i mezkûrda yine hane-i mezbûrede sakine olup, zati muarrefân Bedros Efendi ve Hacı Toros tarifleriyle muarrefe tebea-i müşârün-ileyhanın millet-i merkûmesi nisvanından Hanım binti Gerekmez Karabet veled-i Kirkor nam hatun hâzıra olduğu halde takrir-i kelam ve tabir-i ani'lmeram edip, Der-i 'Aliyye'de Sultan Bayezid Caddesi'nde Emin Beğ Mahallesi'nde vâki harameyne mülhak, sadr-ı esbak Pir Mehmed Paşa Vakfı'ndan harameyn mahterremeyn gedikâtından bir tarafı Sadık Beğ dükkân ve hanesi ve bir tarafı Atiye hanım arsası ve tarafeyn-i tarik-i 'am ile mahdud yüz otuz bir ve yüz otuz üç numaralarla murakkam şehriye otuz akçe icare-i müecceleli bir bâb çamaşırıcı ve yine şehriye otuz altı akçe icare-i müecceleli bir bâb lekeci dükkânlarının nısıf mülkleriyle derunlarında müstekar nizamlı ve yevmi üç akçe icare-i müecceleli bir aded çamaşırıcı gediğinin rubu hissesine tazarruen bâ-tapu mutasarrife bulunduğum cihetle hisse-i mezkûrem ile zikr olunan dükkânların rubu hissesi olup, sümün hissesini gediğimiz dahi babası merkûm Gerekmez oğlu Karabet'in fevtinden intikalen hâzıra-i mezbûre hanım mutasarrıfa olmakla onun dahi hisse-i musibesinin mean müstecirleri zimmetlerinde müterakim icare yedlerinden inde'-l-hesap tebeyyün edecek alacağımızı talebe ahz ve kabza ve makbuzunu bize isale ve lüzum gördüğü halde müstecirlerini tebdil ile ve müstecirlerle ahar taraflarından mümâneat ve müdahale ve'l-hasıl husus-i mezkûrda vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidâyeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i şer'iyye ve nizamiyyede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyiz ve hakem nasb ve azle ve ecvibe-i lazimenin itasına ve taleb-i icraya tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımdan Der-i 'Aliyye'de Parmak Kapı'da dava vekillerinden Mülayimyan Kirkor Efendi veled-i Adam nam kimesneyi kabulüne mevkufe vekâlet-i 'âmm-i mutlaka-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledik dedikte, hâzıra-i mezbûre Hanım dahi mezbûre Abdurrahman Efendi mahallinde ketb ve tahrir ve mean mebus ümenâ-i şer' ile meclis-i şer'a gelip 'alâ vukuihî inha ve takrir ile ma-vaka bi't-taleb ketb olundu. Fi'lyevmi'l- hadi ve 'işrîn min şehri Zilhicceti'ş-şerife li-sene ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

Şuhûdü'l-hal

Bedros Efendi veled-i Malkor

Hacı Toros ve Ağya

Sayfa No: 3, Belge No: 53

Develü Kazası kurasından Tombak Karyesi ahalisinden iken bundan akdem vefat eden lağımçı esnafından Mevlüd bin Veli ibn Muhsin'in zevce-i vârisi olduğunu iddia eden zati karye-i mezkûre ahalisinden Hacı Mustafa Ağa bin Hafız Osman ve Arif bin Hüseyin nam kimesneler tarifleriyle arife, işbu baisetü'l-vesika zevce-i menkûhe-i metrukesi Fatma binti Ahmed nam hatun kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada, makûd Meclis-i şer'i şerif-i enverde yine karye-i mezkûre ahalisinden Mahmut bin Ali mahzarında, müteveffa-yı mezbûrun li ebeveyn karındaşı oğlu Mehmed bin Ali Osman hâzıra olduğu halde, üzerine dava ve takrir-i kelam edip, müteveffa-yı merkûm Mevlüd Ağa'nı hayatında merkûm Mahmut Ağa zimmetinde cihet-i şer'iden on iki kuruş alacak hakkı kable'l-ahz ve'l-istifa vefat etmekle, meblağ-ı mezkûr benimle işbu hâzır-ı mezbûr Memiş'e mevrus olmakla sual olunup, meblağ-ı mezkûru bize eda ve teslime medyun merkûm Mahmut Ağa'ya tenbih olunmak matlubumdur diye hâzır-ı mezbûrun tasdikiyle mean dava ettikte, ol dahi cevabında müteveffa-yı merkûm Salur Ağa zimmetinde ol miktar kuruş deyni olduğu tabiyan ikrar ve itiraf edip maeda verâset müddealarını inkar edecek müddei-iyye-i mezbûreden bir minval-i muharrer vâris müddealarına mutabık beyyine talep olundukta muarrefân Hacı Ağa ve Arif nam kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzıran olduklarında fi'l-hakika işbu müddei-iyye-i mezbûre Fatma Hatun müteveffa-yı mezbûr Salur Ağa'nın zevce-i menkûhe-i metrukesi hâzır ve merkûm Memiş dahi li ebeveyn karındaşı Ali Osman bin Veli'nin oğlu olup, ol vech ile müteveffa-yı mezbûrun verâseti bunlara münhasıra ve bunlardan başka vârisi ve terkesine müstehakk-ı âharı olduğu bizim malumumuz değildir. Biz bu hususa bu vech üzere şâhidiz ve şehâdet dahi ederiz diye her biri müttefikü'l-lafz ve'l-mana ve's-şehâdeti Şer'iyye ettiklerinde şâhidan-ı mezbûrân usul-i mevzuasına tevfiiken, evvelen bâ-varaka-i mestûre karye-i mezkûre imamı Hacı Hüseyin Efendi ibnü'l-Hacı Ahmed Efendi ve muhtar-ı evvel-i Ahmed bin Sipahi nam kimesnelere sırran ve badehu yine merkûmandan alenen lede't-tezkiye adl ve makbulu's-şehâde oldukları ihbar olmağın mucebince vârislerine bade'l-hüküm

Enise'ye müddei-iyye-i mezbûre Fatma ile hâzır-ı mezbûr Memiş'e meclis-i makûd-i mezkûrda ikrar-ı tam ve takrir-i kelim edip murisimiz müteveffa-yı merkûmun Derseadet'te Yıldız Sarayı Hümayunu anbarında amele ücretinden alacağı kalan meblağ ile zimem-i nasda olan alacaklarını talep ve dava ve ahz ve kabza ve makbuzatını bize irsal ve isale ve duyûn-i müsbetesi zuhur eder ise, müteveffa-yı merkûmun emvâlinden tesviyeye ve badema leh ve aleyhimizde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim-i Şer'iyye ve nizamiyye ve muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istîshada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve evvibe-i lazimenin itasına, sulh ve ibraya ve'l-hasıl husus-ı mezkûrun mutavakkıf olduğu umurun küllisini ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımızdan Derseadet'te Besiktaş'ta kalafat yerinde Nevşehirli aşçı Yakup Ağa bin Abdullah Ağa'yı kabulüne mevkufe, vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledik dediklerinde ma-hüve'l-vâki bi't-taleb ketb ve imla olundu. Fi'l-yevmi's-sabi ve 'işrîn ve min şehri Zilhiccetî'ş-şerife ihda ve işrîn ve selâse mie ve elf.

Sayfa No: 2, Belge No: 54

Develü Kazası'nın merkez-i hükümeti olan Everek Kasabası mahallâtından Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden olup, işbu sene-i mübarek Şevval-i şerifin altıncı ve kanuni evvelin on ikinci günü vefat eden asâkir-i zabtiye çavuşlarından Kozanlı Ali bin Yusuf nam kimesnenin ber-vech-i ati vârisleri olduklarını iddia eden müteveffa-yı mezbûrun sulbî kebir oğlu Mehmed Rıfat nefsinden asale ve diğer sağır evladı Tevfik ve Hamdi ve Saim'in bâ-hüccet-i Şer'iyye vasî-i mansubeleri olmakla vesayete, zatlari kasaba-i mezkûre mahallâtından Cami-i Kebir Mahallesi ahalisinden Mehmed bin Yusuf Efendi ve Meteris İbrahim Ağa Mahallesi ahalisinden Hafız Mehmed Efendi ibn İbrahim nam kimesneler tarifleriyle muarrefe olan baisetü'l-vesika zevce-i menkûhe-i metrukesi Hatice bintü'l-Hacı Ahmed Ağa ile sulbiye-i kebir kızları Fatma ve Şerife ve Nazife kaza-yı mezkûrun hükümet konağında mahkeme-i bidayete mahsus odada, makûd meclis-i şer'i şerif-i enverde halen kaza-yı mezkûre mal müdürü izzetlü Fuad

Efendi ibn Nafiz Efendi mahzarında her birinin zatları Cami-i Kebir ve Meteris Abdülbaki Mahallesi ahalisinden Mehmed bin Yusuf Efendi ve Hafız Mehmed Efendi ibn İbrahim tarifleriyle muarrefe müteveffa-yı mezbûrun zevce-i menkûhe-i metrukesi Hatice bintü'l-Hacı Ahmed Ağa ve sulbiye kızları Fatma ve Şerife ve Nazife ve diğer Fatma ve gâib-i ani'l-beled olmasının bâ-hüccet-i Şer'iyye kayyim-i mansubu İsmail bin Abdulcelil hâzır oldukları halde, üzerine dava ve takrir-i kelim edip müteveffa-yı mezbûr Ali Çavuş'un hayatında işlemiş olan üç aylık maaşı ve tayinatını kable'l-ahz ve'l-istifa vefat etmekle, verâseti benimle vasîleri olduğum siğar-i mezbûrun Tevfik ve Hamdi ve Saim ve sağırât-i mezbûrat Hatice ve Fatma ve Şerife ve Nazife ve diğer Fatma ile gaibe-i mezbûre Elmas'a münhasıra olmakla sual olunup zikr olunan maaş ve tayinatını bize ita ve teslimleri, müdür-i mûmâ-ileyhe tenbih olunmak matlubumdur diye hâzırın-i mezbûrunun tarifleriyle mean dava ettikte, ol dahi müteveffa-yı merkûm Ali Çavuş'un Develü mal sandığında üç aylık maaşı ve tayinatı olduğunu ikrar, lakin müddei-ıyyun-i mezbûrunun müddeâ-yi verâset müddealarını inkar edecek müddei-i asıl ve vasî-i mezbûrdan ber-minval-i muharrer verâset müddealarına mutabık beyyine talep olundukta, muarrefafân-i merkûmân Mehmed bin Yusuf ve Hafız Mehmed Efendi ibn İbrahim nam kimesneler li-ecli's-şehâde meclis-i şer'a hâzırân olup, istişhad olunduklarında fi'l-hakika müteveffa-yı mezbûr Ali Çavuş'un verâseti sulbî oğlu işbu müddei-i mezbûr ve sağır oğulları ve sağıre kızı Hanım ile zevce ve kebire kızları işbu hâzırân mezbûrân Hamdi ve Tevfik ve Fatma ve Şerife ve Nazife ve diğer Fatma ve Hanım ve gâib-i ani'l-meclis Elmas'a münhasıra olup, bundan başka vârisi ve terekesine müstehakk-ı âharı olduğu malumumuz değildir. Biz bu hususa bu vecih üzere şâhidiz ve şehâdet dahi ederiz diye her biri müttetikü'l-lafz ve'l-mana eda-yı şehâdet-i Şer'iyye ettiklerinde şâhidân-i mezbûrân usûl-i mevzuasına tatbiken, evvelen bâ-varaka-i mestûre Cami-i Kebir imamı Mustafa Efendi ibn Abdurrahman Efendi ve muhtar-ı evveli Osman Efendi ibn Mehmed Efendi ve Meteris İbrahim Ağa Mahallesi imamı Hacı Ömer Efendi ibn İbrahim ve muhtar-ı evveli Kara Kâhya bin Hacı Musa nam kimesnelere sırren ve badehu yine mezbûrândan bi'l-muvacehe alenen lede't-tezkiye adl ve makbulu's-şehade oldukları ihbar olunmağın mucebince, verâsetlerine bade'l-hüküm ve't-tenbih yine mezbûrundan ehil ve vasî, kayyim-i mezbûrun Mehmed Rifat Efendi ibn Hacı Ahmed Ağa mahzarında her biri bi'l-asale ve bi'l-vesaye ikrar-ı tam ve takrir-i kelim edip, babamız ve murisimiz müteveffa-yı merkûm Ali Ağa'nın Develi mal sandığından alacağı olan üç aylık maaş ve istihkakıyla zimemi nasda olan

alacaklarını dava, ahz ve kabza ve makbuzunu isale ve badema leh ve aleylerimizde vuku bulacak kâffe-i deâvide müddei-i ve müddeaaaleyh sıfatlarıyla bidayeten ve itirazen ve istinafen ve temyizen ve iadeten ve tashihen cemi' mehâkim Şer'iyye ve nizamiyede muhakeme ve muhasamaya ve işhad ve istişhada ve tahlif ve istihlafa ve tebliğ ve tebellüğe ve kendi imzasıyla müstediyyat ve levayih-i tanzim ve lazım gelen makamâta takdime ve ehl-i hibre ve mümeyyiz ve hakem nasb ve azle ve taleb-i icraya ve'l-hasıl husus-i mezkûrun mütevakkıf olduğu umurun küllisini ve âharı dahi tevkil ve azle mezun olmak üzere tarafımızdan işbu hâzır mezkûr Mehmed Davut Efendi'ye vekâlet-i 'âmme-i sahiha-i Şer'iyye ile vekil ve nâib-i menab nasb ve tayin eyledik dediklerinde vekil-i mûmâ-ileyh dahi ber-vech-i meşrûh vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hizmet-i lazimelerini kemâ-yenbağî edaya teahhüd ve iltizam etmeğın ma-vaka bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hamis ve 'işrîn min şehri Zilhiceti'ş-şerife lisenete ihda ve 'işrîn ve selâse mie ve elf.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BELGELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. DEVELİ’NİN TARİHİ GELİŞİMİ VE OSMANLI İDARİ TAKSİMATINDAKİ YERİ

1. Selçuklu Devleti Döneminde Develi

Büyük Selçuklu Devleti kurulduktan sonra Türkmenler Anadolu’ya akınlar yaparak doğuda Fırat Havzasında Orta Anadolu’da Kızılırmak ve Yeşilirmak Havzalarında fetihler yaparak 1067 yılında Kayseri’yi fethettiler.

1230 yılında Anadolu Selçukluları ile Yassıçemen muharebesini yapan ve mağlup olan Celaleddin Mengübirtiler’in ölümünden sonra ortada kalan Harzemlilerin çoğu Keykubat’ın hizmetine girmişti. Keykubat böylelikle, bir yandan onların rakipleriyle işbirliği yapmalarını önlerken, bir yandan da Harzemlilerin savaşçı özelliklerinden, Moğol tehdidi karşısında yararlanmayı düşünmüştü. Keykubat onlara Erzincan, Amasya, Larende-Niğde eyaletlerini iktâ olarak vermişti ki Osmanlı döneminde Karahisar-ı Develi kazası Niğde sancağının kazaları arasında yer almaktadır.²¹

Kayseri’ye yakınlığı nedeniyle birçok dönemde Kayseri’ye bağlı bir yerleşim yeri olan Develi’nin de bu dönemde Selçuklu topraklarına katılmış olması gerekmektedir. Türkiye Selçuklu Devleti döneminde Sultan II. İzzettin Keykavus ile kardeşi IV. Rükneddin Kılıç Arslan arasındaki mücadelede, Develi Subaşısının önemli rol oynadığı görülmektedir. Bu mücadelede Develi Subaşısı Nasredüddin Kaymaz ve Kayseri Subaşısı Samsamüddin, Kılıç Arslan’ın tarafını tutmuşlardır. Konya’dan yola çıkan

---

²¹ Mustafa Oflaz, “16. Yüzyıl başlarında Karahiş’ar-ı Develi Kazası”, *III. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri*, Erciyes Üniversitesi Yayını, Kayseri 2000 s.335.

Kılıç Arslan Ürgüp yolu ile Develi'ye gelmiş burada Subaşı tarafından saygıyla karşılandıktan sonra Kayseri'de tahta çıkmıştır.²²

2. Osmanlı Devleti Döneminde Develi

Ankara Savaşı'nda Osmanlı Devleti Timur'a yenilince, Anadolu beylikleri de yeniden ihdas edilirler. Dolayısıyla Karamanoğulları beyliği de yeniden kurulunca Develi Karahisar bölgesi de Karaman hakimiyetine geçer. Fatih döneminde Osmanlı Devleti'nin yardımıyla Karaman tahtını ele geçiren Pir Ahmed Bey daha sonra muhalefet ederek Osmanlı Devleti'ne terkettiği toprakları geri almak isteyince Osmanlı – Karaman mücadeleleri başlar.

Karamanoğlu Pir Ahmed, bir taraftan Uzun Hasan, bir taraftan da Venedik, Napoli ve Papalık donanmalarıyla ittifak ederek Silifke ve Korko kalelerini aldıktan sonra İçel'e yerleşmişti. 1474 yılında meydana gelen bu gelişmeler üzerine Karamanoğulları meselesini tamamen halletmek isteyen Fatih Mehmed, doğu seferinden döndükten sonra sadrazam Gedik Ahmed Paşa'yı Karaman seferine yolladı.²³

Gedik Ahmet Paşa'nın sadrazamlığı döneminde, Karamanoğulları Beyliğinin Niğde ve Develi havalisindeki egemenliğine son vermiş, ve bu bölgeyi 1474 yılında Osmanlı Devletine bağlamıştır.

Ankara Tapu Kadastro Genel Müdürlüğünde bulunan Kuyud-ı Kadime arşivinin 564 numaralı ve 1476 tarihli Karaman eyaletine ait defterde Karaman eyaleti on bir Vilayete ve iki nahiyeye bölünmüştür. Bu iki nahiyeden birisi Develi Nahiyesi'dir²⁴. Develi, II. Bayezid ve Yavuz Sultan Selim dönemlerinde de bu eyalete bağlı bir nahiyeye konumundadır.²⁵

Osmanlı yönetiminde Develi uzunca bir süre Niğde Sancağına bağlı bir kasabadır. İdarî yapısı bir dönem nahiyeye, bazı dönemlerde kaza olarak bilinmektedir. 1500 yılında Ürgüp'e bağlı bir kasaba iken 1502'de kurulan Karahisar-ı Develi Kazasının bir nahiyeye merkezi yapılmıştır. Bölgede çok sık savaşlar yapılması dolayısıyla nüfus yapısında

²² Osman Turan. *Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi*, İstanbul 1984, s.19.

²³ Oflaz, 337.

²⁴ Ali, Sevim; *Anadolu'nun Fethi*, Ankara 1987, s. 77.

²⁵ Yaşar, Yücel, *Anadolu Beylikleri Hakkında Araştırmalar II.*, Ankara 1989, s.168.

önemli değişiklikler yaşandığı bilinmektedir. Bu savaşların toplumsal yapıya etkisinin de büyük olduğu tahmin edilebilir.

Develi'nin Osmanlı egemenliğine geçtikten sonra nüfusunun düzenli biçimde arttığı görülmektedir. 1518 yılında Develi nahiye merkezinde 150 Nefer 77 Avarız hane bulunmaktaydı. Aynı dönemde İlipınar ve Sineli-höyük neredeyse Develi nüfusuna yakın nüfusta yerleşmeler olarak göze çarpmaktadır.²⁶

XIX. yy. ortalarında yani 1856-1857 yıllarında Kayseri, Karaman Eyaletinden ayrılarak Bozok Eyaletine bağlanmıştır. Develi de Kayseri ile birlikte Bozok Sancağına bağlanmıştır.²⁷

B. AİLE HUKUKU

1. İslam Hukukunda Evlilik

İslam hukukuna göre ailenin teşekkül edebilmesi için evlenmenin ve evlenmenin olabilmesi için de nikâh akdi denilen sözleşmenin yapılması gerekmektedir. İslam hukukuna göre nikâh, tarafların ve şâhitlerin katılımıyla gerçekleştirilen medenî bir sözleşmedir. Bu şekilde gerçekleştirilen bir sözleşme muteberdir.²⁸

Ailenin hukuken oluşabilmesi için karı ve koca aedaylarının kendi hür iradeleriyle kıydıracakları bir nikâha ihtiyaç vardır. Hanefî mezhebine göre yetişkin erkek ve kadınlar, velileri veya başkaları tarafından rızaları alınmaksızın evlendirilemezler. Bu şekilde kıyılmış olan bir nikâh, taraflar için bağlayıcı olmadığı gibi hukuken de geçerli değildir. Çünkü taraflardan birinin evlenme teklifinde bulunması, diğerinin de bu teklifi kabul etmesi sihih nikâhın şartlarındandır. Ayrıca nikâhta iki Müslüman erkek şahidin veya bir Müslüman erkekle iki Müslüman kadın şahidin hazır bulunmaları gerekir. Nitekim, gelecekte gelecekte mutlu bir evliliğin oluşacağı düşüncesiyle, küçük yaştaki çocuklar hakkında velileri tarafından nikâh kıydırılmasının caiz olup olmadığı konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Çoğunluğun görüşüne göre, her ne kadar

²⁶ Kemal, Görmez, "Osmanlıdan Cumhuriyete Develi'de Sosyal Yapı Nüfus Açısından Bir İnceleme", *Bütün Yönleriyle I. Bilgi Şöleni*, Develi Belediyesi Yayını, Develi, 2002 s.41.

²⁷ İ. Hakkı, Konyalı, *Abideleri ve Kitabeleriyle Şereflikoçhiş'ar Tarihi*, İstanbul, 1971, s. 236.

²⁸ İsmail Kıvrım, "XVII. Yüzyılda Gaziantep Şehrinde Ailenin Oluşumu", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, s.362

küçükler kendi iradeleriyle evlenmeye ehil değılseler de velilerin, uygun görecekları bir kimse ile çocuklarını nikâhlamaları mümkündür.²⁹

Her toplumun kendi dinleri, gelenekleri, görenekları, siyasi durumları diğer sosyal kurumlarla karşılıklı ilişki içerisinde bulunan ailenin oluşumunda ve biçimlenişinde etkili olmuştur. Osmanlı ailesi bir yandan Türk gelenek, örf ve âdetlerinden etkilenirken esas itibarîyle İslâm aile hukukuna göre teşekkül etmiştir.

11 Numaralı Develi Şer’iyye Sicilinden bu tarz belegelere örnek verecek olursak;

Everek Kasabası ahalisinden Ali Efendi bin Hacı Mustafa Efendi’nin tarifleriyle bilinen Tıraş oğlu Ahmed Efendi bin Mustafa’nın eşi Penbe Hatun nafaka istediğini ve buna ihtiyacının olduğunu beyan etmektedir. Hacı Ali Ağa ve Ali Efendi’nin şahitliğinde Penbe Hatun’a ikiyüz kuruş nafaka ve harc vermesini kararlaştırdığı bilinmektedir.³⁰

2. Vasîlik

Vasî ölüm sonrası yapılması istenilen işler ve malların işletilmesi ve harcanmasından sorumlu olmak üzere atanmış bir şahıstır. Herhangi bir şahsın hayatta iken kendi atamasıyla veya böyle bir girişimde bulunmadıysa öldükten sonra Kadı tarafından yapılan atama ile ortaya çıkan bir kurumdur. Atama şekillerine göre de farklı isimler alırlar.³¹

Çocukların bakımı ve gözetimi ile ilgili vasîliğin ortaya çıkışı anne ve babadan birisinin ölmesi ya da boşanma sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu gibi hallerde anne babadan sağ kalan, çocuğun bakımını üstlenir. Anne ve babadan birisinin vasî atanması mümkün değılse en yakın akrabalarından başlayarak kadı tarafından bir atama yapılır.³²

Vasîler, bakımından sorumlu oldukları çocukların verâset yolu ile mülkiyetlerine geçen malları onlar adına işletmekle de yükümlüdürler. Bu işletme hakkı özellikle nafakanın

²⁹ Ali Aktan, “XVII. Yüzyıl Başlarında, Kadı Sicillerine Göre Kayseri’de Evlenme ve Boşanmaya İlişkin Uygulamalar”, *IV. Kayseri Yöresi Ve Tarih Sempozyumu Bildirileri*, Erciyes Üniversitesi Yayını, Kayseri 2003 s.25.

³⁰ B.No: 1/4

³¹ Nurcan Abacı, *Bursa Şehrinde Osmanlı Hukukunun Uygulanması*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2001 s.165.

³² Abacı, 166

yetmemesi durumunda malların satışı hakkını da içerir. Bazen vasînin yapacağı işlemleri kontrol etmek için bir *nâzır* da atanabilmektedir.

11 Numaralı Develi Şer'iyeye Sicilinden bu tarz belegelere örnek verecek olursak;

Güney Mahallesi ahalisinden olan ve bundan yirmi gün önce vefat eden Mehmed bin Ahmed'in, oğlu Abdullah ile Osman ve kızı Aişe'nin babalarından miras kalan eşyalarını muhafaza etmek için tayin olunan ve adı geçen belgede kişilerin tarifleriyle bilinen anneleri Hüseyin kızı Şerife'nin yetkili kişilerin onaylarıyla da Mehmed bin Ahmed tarafından vasî tayin edildiğine karar verilmiştir. 5 Şaban 1320 (7 Temmuz 1902)³³

3. Nafaka

Lügatte yenecek yemek, katık, maişet ve diğer zaruri ihtiyaçların karşılanması maksadıyla şahsın kendisi ve aile fertleri için harcadığı her şeydir. Bu kelime lügat manası ile Kuran'da 70'den fazla yerde geçmektedir. Hadislerde de bir hayli fazla kullanılmıştır. Terim olarak; yiyecek, giyecek, içinde oturulacak ev ile bunlara tabi olanı ifade eder. Nafakanın içine yiyecekler, giyecekler, içecekler, mesken, tedavi ve ilaçlar, ev için lüzumlu eşya, vs. gibi hususlar girer.

Nafaka tayini evlilik ilişkileri içerisinde kadınların kendileri ve çocukları için istemesi ya da aile ilişkileri içerisinde yaşlı anne ve babaların istemesi sonucunda ortaya çıkmaktadır. Bunun belirlenebileşi ancak kadıya başvurulması ile olmaktadır.³⁴

Nafaka bahsinin bir başka anlamı da İslâm'ın hedef aldığı ve tarih içinde zaman zaman gerçekleştirdiği cemiyet nizamında sosyal adalet dengesinin sağlanmasıdır. Bu adalet anlayışına göre İslâm ülkesinde yaşayan her şahıs insanca yaşamak için gerekli olan ihtiyaçlarını elde edebilecektir. Eger bunu kendi emegi ve imkânlarıyla elde edemiyorsa, yakınlarından başlamak üzere devlet hazinesine kadar uzanan çeşitli kaynaklar devreye girecektir. Bu hedef, adalet için zaruri ve mutlaka yerine getirilmesi gereken bir hedeftir.³⁵

11 Numaralı Develi Şer'iyeye Sicilinden örnek verecek olursak;

³³ B. No: 1/2

³⁴ Abacı, 168

³⁵ Hayrettin Karaman, *Ana Hatlarıyla İslam Hukuku*, İstanbul 1990 s. 147.

Everek kasabası ahalisinden olup Kuyumculu mahallesinde yaşarken Hacı hafız oğlu Ali Ağa İbn Hacı Mehmed Efendi ile Cami-i Cedid Mahallesi ahalisinden Ali Efendi İbn Hacı Mustafa Efendi tarifleriyle bilinen Cami-i Kebir mahallesinden Taraşoğlu Ahmed'in zevcesi Penbe Hatun'un isteği üzerine Penbe Hatun'a ihtiyaçları dahilinde kendisine muhtaç olduğu için ikiyüz kuruş nafaka ve diğer masraflarını karşılaması için gereğinin yapılmasını kabul ettiği belgedir. 1 Ramazan 1320 (2 Aralık 1902)³⁶

4. Tereke

Tereke kayıtlarının genel olarak dört kısımdan meydana geldiğini görüyoruz; birinci kısma öncelikle vefat eden kişinin ismi ve varsa unvanları, oturmakta olduğu köy ve mahallenin adı yazılır. Eğer müteveffanın ölümü başkasının elinden olmuşsa “maktûlen” kelimesi ile buna iş'aret edilir. Ölüye ait bu bilgilerden sonra kimler mirasçı ise hepsinin isimleri teker teker sıralanır. Bu mirasçıların ölüye yakınlık dereceleri mutlaka ifade edilir. Terekenin, sadece isimleri sayılan vârislere ait olduğu vurgulandıktan sonra belgenin düzenlendiği tarih, yıl, ay ve gün kaydedilerek ikinci kısma geçilir. İkinci kısımda mirasa konu olan menkul veya gayr-i menkul ne kadar mal varsa bunların bir listesi yapılır. Bu listede yer alan malların fiyatları altlarına kuruş ve para cinsinden yazılır.³⁷

Üçüncü kısım minhe'l-ıhrâcât başlığı altında toplanır. Ölenin eğer varsa borçları, teker teker ve kime ne kadar borçlu olduğu belirtilir. Cenazenin defin masraflarını karşılayan çıkmamışsa teçhiz ve tekfin parası da buraya yazılır. Daha sonra terekenin taksim edilmesiyle ilgili olarak tahakkuk eden vergi ve masraflar kaydedilir. Dördüncü kısım, geri kalan nihai terekenin “sahhü'l-bâki” olarak rakam ve yazı ile kaydedildiği ve vârisler arasında mirasın paylaştırıldığı kısımdır. Burada ana, baba ve çocukların hisseleri ayrı ayrı gösterilir.³⁸

Tereke kayıtları Osmanlı mahkemelerinden bize kalan en ayrıntılı belgelerdir. Bu belgeler neredeyse sosyal bilimlerin tüm kolları için zengin araştırma malzemesi sağlamaktadırlar. Terekelerden, ölen şahsın kim olduğu, baba adı, evli olup olmadığı, o

³⁶ B. No: 1/4

³⁷ Ali Aktan, “Kayseri Kadı Sicillerindeki Tereke Kayıtları Üzerinde Bazı Değerlendirmeler (1738-1749)” *III. Kayseri Ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri (16-17 Nisan 1998)* Kaytam Yayınları no:3, Kayseri 1998 s.47-48.

³⁸ Aktan, 47-48.

dönemde kullanılan eşyalar gibi dönemin sosyal ve ekonomik durumuna ışık tutmada önemli bir kaynaktır.

11 Numaralı Develi Şer'iyye Sicilinden örnek verecek olursak;

Cami-i Cedid mahallesi ahalisinden olan İbrahim bin Mehmed'in vârisi olan eşi Hacı İbrahim kızı Şerife ile kızları Fatma ve Hafize ve amcası Hasan bin Ahmed'in mesele olan mirası 24 kuruş olup, üç kuruşu eşine 16 kuruş Hasan'a verdiğini kabul etmişlerdir. Ahmed Efendi ibn Hacı Ali Efendi'nin talebiyle 19 kuruş tereke kayıtlarında belirlenen miktardır. 29 Şaban 1320 (1 Aralık 1902)³⁹

C. SOSYAL YAPI

1. Müslümanlar ile Gayrimüslimler Arasındaki İlişkiler

11 Numaralı Develi Şer'iyye Sicilinde birinci bölümde 36 belge, ikinci bölümde ise 15 belge gayrimüslimlere aittir ve müslimler ile gayrimüslimler arasında her hangi bir anlaşmazlığa rastlanmamıştır.

Güney mahallesi ahalisinden olan Kevan oğlu Yusuf'un kardeşi Ali ve Kuyumculu mahallesinden Süleyman Efendi ibn Mustafa Vahab'ın tarifleriyle bilinen Kevan oğlu Yusuf, çocuğu olmadan vefat etmiştir. Kevan oğlu Yusuf'un kardeşleri Ali ve Süleyman Efendi ibn Mustafa Vahab miras davasında Ermeni milletinden olan Bedros Efendi'yi bu işle uğraşması için vekil tayin ettiği belgede ifade edilmektedir. 16 Zilhicce 1320 (16 Mart 1903)⁴⁰

D. RÜ'YET-İ-i HİLÂL

Hilal'in görülmesi. Hilal; ay'ın batı tarafında görüldüğü sıradaki halidir. İkinci ve üçüncü günü ay'a da aynı isim verilir. "Rü'yet" görme anlamındadır. Rü'yet-i hilal de bu hilallerin izlenerek çıplak gözle görülmesi anlamında bir İslâm fıkıh terimidir. Güneş ve ayın hareketleri bütün toplumlarda ay ve yıl hesapları için bir ölçüt olarak kabul edilmiştir. Kamerî takvim, ay ve yıl hesaplarında ayın hareketlerini esas alan takvimdir. İslâm dininin temel ibadetlerinden olan oruç ve hac ibadetlerinin vâkitleri, ayın dünya etrafındaki dönüşlerine göre belirlenmiştir. Kur'an'da şöyle

³⁹ B. No: 1/7

⁴⁰ B. No: 1/46

buyurulmaktadır: "Sana hilalleri soruyorlar. De ki: Onlar, insanlar ve hac için vakit ölçüleridir" (el-Bakara, 2/ 189).

Kameri aylar, hilalin batıda görülmesiyle başlar. Hilalin tekrar batıda görünmesi bazen yirmi dokuz bazen de otuz gün sürdüğünden, kameri ayın başlangıcını tesbit etmek ancak onu sürekli izlemekle mümkündür. Ramazan orucuna başlamak ve orucu bitirmek Ramazan ve Şevvâl hilallerinin görülmesiyle olur. Şaban ayının yirmi dokuzuncu günü hilal gözetlenir; şayet hava bulutlu ise veya hilal gözetlendiği halde görülmezse, Şaban ay'ı otuz güne tamamlanır ve Ramazana böyle başlanır. Kamerî aylardan genellikle yedisi yirmi dokuz, beşi otuz gündür. Hangi ayın yirmidokuz, hangisinin otuz gün olacağı astronomi bilginlerince dahi daha önceden tespit edilemediğinden, İslâm'ın bu iki temel ibadeti olan oruç ve Hacc'ın tam zamanında yapılabilmesi için hilalin her ay veya en azından Recep, Şaban, Ramazan, Şevval ve Zilhicce aylarında izlenmesi gerekmektedir. Hilali izleme, ibadete bir zemin hazırladığı için aynı zamanda bir ibadettir. Cenab-ı Allah'ın (O sayılı günler) Ramazan ay'ıdır. İnsanlar için bir (rehber ve) hidayet kaynağı olan Kur'an bu ayda indirilmiştir. Öyleyse sizden kim bu ay'a erişirse (bu ay'ın hilalini görürse) oruç tutsun" (el-Bakara, 2/185) buyurması bu ibadetin başlangıcını belirlemiştir. Dolayısıyla hilalin rü'yeti ile yani görülmesiyle oruç ibadetine başlanır.

Hilal ile ilgili olarak Hz. Peygamber (s.a.s)'den bize intikal etmiş hadisler bir hayli çoktur. Ebu Hureyre (r.a), Peygamber Efendimiz (s.a.s)'in şöyle buyurduğunu söyler: "Ramazan orucunuzu hilali gördüğünüzde tutun. Hilali gördüğünüzde açın. Şayet hava kapalı olursa (ay'ın tespitine engel olursa) otuza tamamlayınız" (Buhari, Savm, II; Müslim, Siyam, 19, H. No: 1081; Nesâî, Siyam, 9; Darimi, Sivam, 2; Ahmed b. Hanbel, II, 422).

Hilali gözleyen ve gördüğünü beyan eden kimsenin, âdil olması şarttır. İmam-ı Merginanî (Hilali gördüğünü söyleyen kimsede) mutlaka adâlet aranır. Zira İslâmi meselelerde, ibadet hususunda fâsıkın haberi makbul değildir. Tahavî'nin "ister âdil olsun, ister âdil olmasın" sözünün tevili mestur olması (âdil mi, değil mi bilinmemesi) halindedir" (İmam Merginanî, Şerhu Bidayetil-Mübtedi, Kahire 1965, I, 121) diyerek, önemli bir konuya işaret eder. Hilali tek başına gördüğünü iddia eden fasık bir kimse "Ulûl-emr" ve "kadı'ya" müracaat eder. Eğer mü'minlerin velayetine haiz olan bu

kimseler hilali gördüğü hususundaki bu beyanını tasdik ederlerse mesele yoktur. Bu durumda bütün mü'minlerin oruca başlaması gerekir. Ancak âdil olan bir kimse hilali gördüğünü ilân ederse, kadı (hakim) tasdik etsin veya etmesin, bunu duyan kimselerin oruca başlamaları farzdır (Fetavay-ı Hindiyye, I,197-198). Çünkü Ramazan ayının girdiği, âdil bir kimsenin beyanıyla sabit olmuştur.⁴¹

11 Numaralı Develi Şer'iyye Sicilinde de ikinci kısım 28. Belgede Rü'yet-i Hilâl'in bir örneği görülmektedir. Kuyumculu Mahallesiindeki Kulaklıoğlu Ali Efendi ibn Hacı Mehmed Ağa Ramazanın geldiğini anlamak için Hilâli izleyip oruç vaktinin geldiğine istişare ederek karar vermişlerdir.⁴²

E. 11 NUMARALI DEVELİ ŞER'İYYE SİCİLİNDEKİ KÖY VE MAHALLE ADLARI

1. Mahalleler

- Ayakostan
- Cami-i Cedid
- Cami-i Kebir
- Fenese
- Fenese Aşağı
- Fenese Yukarı
- Fenese İslâm
- Köstere
- Güney
- Kasapoğlu
- Kilise
- Kuyumculu
- Meteris Abdülbaki
- Meteris İbrahim Ağa
- Su
- Tekuse

⁴¹ İlyas Uçar, *İslam Ansiklopedisi*, "Rü'yet-i Hilâl", Türk Diyanet Vakfı, C.XXVIII., İstanbul 2001, s.85.

⁴² B.No: 2/28

- Yedek

2. Köyler

- Ayagözme
- Ayvaz Hacı
- Bekçi
- Böge
- Bonko
- Çölmekçi
- Kabaklı
- Karacaviran
- Kelkin
- Mekke-Medine
- Sendiremeke
- Sindelhöyük
- Soysal
- Şahmelik
- Tombak
- Zile

3. Kasabalar

- Tomarza

4. 1902-1903 Yıllarında Develi'deki Görevliler

- Mahkeme-i Şer'iyye Muhzırı: Hasan bin Hasan
- Muhzır: Mehmed bin Hasan
- Mahkeme-i Şer'iyye Kâtibi: Salih Efendi ibn Ömer
- Mahkeme-i Şer'iyye Kâtibi: Abdurrahman Efendi ibn Hafız Feyzullah Efendi
- Odacı: Derviş Ağa ibn Mehmed Ağa
- Odacı: Durmuş bin Mehmed Ağa
- Mahkeme-i Bidayet Mübaşiri: Osman Ağa ibn Mustafa Ağa

- Banka Kâtibi: Rıza Efendi
- Tahrirat Kâtibi: Mehmed Feyzi Efendi
- Hafız Feyzullah Efendi
- Hafız Hüseyin Efendi Abdullah

SONUÇ

11 numaralı Develi şer'iyye sicili'nde bulunan 120 belgenin transkripsiyon ve değerlendirilmesini yaparak tez çalışmamızı tamamladık. Tanzimattan sonra ülke yönetiminde yapılan değişiklikler sonucunda kadıların idare yetkileri ellerinden alınmış, kadılık hukuki konulara bakan bir makam haline getirilmiştir. Bundan dolayı Tanzimat sonrası devirlerde tutulan şer'iyye sicilleri klasik şer'iyye sicilleri kadar çok çeşitli belgeleri ihtiva etmemektedirler.

Tez konumuz olan sicil de tanzimat'tan sonraki devre (1902-1903) olduğu için belge çeşidi açısından biraz fakirdir. İncelediğimiz tezde toplum çeşitli dinî ve etnik gruplara ayrılmış. Bu gruplar müslümalarla birlikte normal şartlar altında düzenli bir hayat yaşamışlardır. Herkes kendine ait mahalle ve köyde yaşamaktaydı.

Şer'iyye sicillerindeki belgeleri kesin hatlarıyla bir sınıflandırmaya tabî tutmak doğru olmaz. Ancak tezden daha rahat yararlanmak amacıyla bir tasnif yapılmıştır. Yaptığımız kısa değerlendirme iki yıllık olayları ihtiva etse de şer'iyye sicillerinden, ele aldığımız kazanın iktisadî, idarî, sosyal ve kültürel yapısına ilişkin ipuçları elde edilmektedir. Bu da göstermektedirki, şer'iyye sicillerini inceleyerek bir şehir veya kaza merkezini birçok yönüyle ele alabiliriz. Bununla birlikte Osmanlı Devleti'nin şehir ve kaza yöntemini, iktisadî ve kültürel yapısında ortaya koymuş oluruz.

BİBLİYOGRAFYA

Abacı, Nurcan; *Bursa Şehrinde Osmanlı Hukukunun Uygulanması*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2001.

Akgündüz, Ahmed; “Şer’iyye Mahkemeleri Şeriye Sicilleri,” Yeni Türkiye Yayınları, *Türkler Ansiklopedisi*, C. X., Ankara 2002, s.25-30.

Akgündüz, Ahmed; *Şer’iyye Sicilleri*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, C.I., İstanbul 1988.

Akgündüz, Ahmed; *Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahlilleri*, Fey Yayınları, C.I., İstanbul 1990.

Aktan, Ali; *Osmanlı Paleografyası Ve Siyasi Yazışmaları*, Osmanlılar İlim Ve İrfan Vakfı Yayınları, İstanbul 1995.

_____, Ali; “Kayseri Kadı Sicillerindeki Tereke Kayıtları Üzerinde Bazı Değerlendirmeler (1738- 1749)” *II. Kayseri Ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri (16-17 Nisan 1998)*, Kaytam Yayınları no; 3, Kayseri 1998. S.40-50.

_____, Ali; XVII. Yüzyıl Başlarında, Kadı Sicillerine Göre Kayseri’de Evlenme ve Boşanmaya İlişkin Uygulamalar, *IV. Kayseri Yöresi Ve Tarih Sempozyumu Bildirileri*, Erciyes Üniversitesi Yayını, Kayseri 2003, s.25-35.

Baltacı, Cahit; *İslam Paleografyası (Diplomatik-Arşivcilik)*, Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1989.

Cin, Halil; *Tanzimat Döneminde Osmanlı Hukuku ve Yargılama Usulleri 150. Yılında Tanzimat*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1992.

Faroghi, Suraiya; *Osmanlı Tarihi Nasıl İncelenir?*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2001.

Görmez, Kemal; “*Osmanlıdan Cumhuriyete Develi’de Sosyal Yapı Nüfus Açısından Bir İnceleme*”, Bütün Yönleriyle Develi I. Bilgi Şöleni, Develi Belediyesi Yayını, Develi 2002. s.55-63.

Karaman, Hayrettin; *Ana Hatlarıyla İslam Hukuku*, İstanbul 1990.

Kıvrım, İsmail; “XVII. Yüzyılda Gaziantep Şehrinde Ailenin Oluşumu”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, No: 5, s. 362-375.

Mardini, Ebu'l-Ula; *İslam Ansiklopedisi*, “Kadı” Mad., Türk Diyanet Vakfı Yayınları, C.XXIV. İstanbul 2001.

Oflaz, Mustafa, “16. Yüzyıl başlarında Karahiş’ar-ı Develi Kazası”, *III. Kayseri ve Yöresi Tarih Sempozyumu Bildirileri*, Erciyes Üniversitesi Yayını, Kayseri 2000 s.335-345.

Pakalın, M. Zeki; *Osmanlı Tarihi Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, Milli Eğitim Yayınları, C.III., İstanbul 1993.

Selçuk, Havva; *Şer’iyye Sicillerine Göre Kayseri Sancağı Ve Girit Seferine Katkısı(1645- 1669)*, Erciyes Üniversitesi Yayınları, Kayseri 2008.

Sertoğlu, Mithat; *Osmanlı Tarih Lûgatı*, Enderun Yayınları, İstanbul 1990.

Sevim, Ali; *Anadolu’nun Fethi*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1987.

Turan, Osman; *Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi*, Milli Eğitim Yayınları, İstanbul 1984 .

Uçar, İlyas; *İslam Ansiklopedisi*, “Rü’yet-i Hilâl”, Türk Diyanet Vakfı, C.XXVIII., İstanbul 2001,

Yücel, Yaşar; *Anadolu Beylikleri Hakkında Araştırmalar II.*, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1989.

İNDEK

A

Agob Efendi veled-i Hacı Karabet, 29, 173
 Ahmed Efendi ibn Hafız Abdullah Efendi,
 163
 Ahmet Akgündüz, 1, 2, 3, 4
 Akseki Kazası, 183
 Ankara, 1, 4, 52, 61, 154, 216, 218, 224,
 225
 Arapsun, 29, 169
 Ayagözme, 27, 160, 222
 Ayakostan Mahallesi, 13, 14, 30, 61, 64,
 126, 134, 135, 176, 177
 Ayvazhacı, 151

B

Bonko Karyesi, 17, 86
 Böge Karyesi, 21, 124

C

Cami-i Cedid Mahallesi, 11, 12, 13, 14, 15,
 22, 23, 28, 30, 31, 32, 39, 41, 42, 44, 50,
 51, 53, 59, 68, 72, 73, 79, 87, 92, 124,
 127, 129, 142, 147, 160, 161, 180, 186,
 190, 206
 Cami-i Kebir Mahallesi, 10, 11, 12, 13, 15,
 16, 17, 20, 23, 29, 31, 39, 40, 52, 54, 56,
 58, 59, 62, 79, 82, 87, 89, 92, 102, 113,

121, 134, 144, 156, 169, 172, 181, 183,
 192, 194, 212

D

Derviş Ahmed bin Mehmed, 28, 162
 Develü Güney Mahallesi, 12, 51, 90, 116,
 141, 200, 201

E

El-Hac Ali Efendi, 27, 29, 161, 173
 Elmasyan Bedros Efendi, 17, 29, 35, 68,
 86, 88, 109, 110, 126, 133, 207, 209

F

Fatih Sultan Mehmed Efendi ibn Hafız
 Abdullah, 28
 Fenese Aşağı Mahallesi, 18, 22, 25, 26, 29,
 100, 125, 146, 147, 150, 171
 Fenese İslam Mahallesi, 22, 105, 124
 Fenese Mahallesi, 19, 26, 34, 66, 125, 149,
 151, 160, 167, 186, 203
 Fenese Yukarı Mahallesi, 16, 19, 28, 29,
 31, 32, 34, 35, 52, 83, 84, 105, 123, 132,
 140, 141, 146, 163, 165, 168, 169, 173,
 185, 189, 204, 207, 209

G

Güney Mahallesi, 10, 17, 20, 23, 24, 33,
 130, 131, 137, 218

H

Hacı Agob Ağa veled-i Markiros, 28, 165

Hamparsun veled-i Ohannes, 21

İ

İmam Hacı Efendi, 179

İmam Mehmed Salim Efendi ibn Mustafa,
185

İncesu Nahiyesi, 22, 126

K

Kabaklı Karyesi, 28, 162

Karacaviran Karyesi, 28, 166

Kasapoğlu Mahallesi, 11, 12, 14, 21, 26,
65, 68, 104, 116, 119, 121, 125, 152

Kayseriye Sancağı, 126, 156, 168, 169,
172, 173, 189, 204, 209

Kelkin Karyesi, 17, 24, 88, 141

Kilise Mahallesi, 14, 15, 17, 18, 21, 24, 28,
29, 34, 65, 66, 68, 71, 84, 91, 92, 93,
106, 110, 112, 116, 117, 119, 124, 125,
138, 143, 152, 166, 167, 169, 186, 189,
206, 207

Köstere Nahiyesi, 27, 34, 35, 86, 88, 104,
117, 118, 124, 125, 141, 154, 162, 205,
208

Kuyumculu Mahallesi, 24, 39, 90, 134, 183

M

Medine-Mekke Karyesi, 18, 102

Mehmed bin Ahmed, 10, 36, 38, 218

Mehmed Efendi İbn Ömer Efendi, 65

Mehmed Feyzi Efendi, 69, 74, 223

Mekke Karyesi, 18, 97

Meteris Abdülbaki Mahallesi, 11, 12, 15,
16, 22, 24, 31, 32, 35, 41, 46, 53, 79,
109, 119, 122, 123, 140, 144, 157, 160,
184, 187, 191, 193, 205, 212

Meteris İbrahim Ağa Mahallesi, 15, 18, 19,
20, 21, 27, 31, 33, 34, 51, 54, 59, 74, 82,
87, 89, 97, 102, 109, 114, 118, 161, 181,
183, 193, 201, 203, 212

Muhzır Hasan bin Hasa, 38

Muhzır Mehmed bin Hasan, 41, 188

Muhzır Mehmed Hasan Ağa, 83

Mübaşir Mustafa Efendi, 76

Mübaşir Osman Ağa, 76, 81, 84

N

Nevşehir Kazası, 27, 67, 113, 156, 172

Niğde Sancağı, 29, 38, 50, 169, 172

O

Odacı Derviş Ağa ibn Mehmed Ağa, 62

Ordu Kazası, 15, 78

Ö

Ömer bin Ahmed, 10

Ömer Efendi ibn Ahmed, 22, 104, 124

S

Salih Efendi ibn Ömer, 53, 123, 140, 145,
157, 223

Selçuklular, 216, 225

Sendiremeke Karyesi, 11, 12, 52, 121

Sindelhöyük Karyesi, 30, 33, 128, 142,
174, 175, 178, 179, 195, 197

Soysal Karyesi, 24

Su Mahallesi, 34

Ş

Şaban Efendi ibn Mehmed, 29, 172

Şahmelik Karyesi, 23, 125, 133

T

Tekuse Mahallesi, 19, 20, 106, 110, 121,
138, 170, 206

Tomarza Karyesi, 19

Tombak Karyesi, 33, 35, 198, 199, 211

Z

Zile Karyesi, 25, 27, 29, 113, 144, 156,
172

EKLER

MK 1965

Develi-11

MİLLÎ KÜTÜPHANE BAŞKANLIĞI

Ş.S.D.:

İLİ : KAYSERİ

İLÇE: DEVELİ

Demirbaş No : 11

Mikrofilm No: 8052

Poz Sayısı: 62

Çekildiği Yıl : 1999

استیعاب و تحقیق و آنکه در بیان این مقصود که در این کتاب مذکور است...

در این کتاب مذکور است که در بیان این مقصود که در این کتاب مذکور است... و در این کتاب مذکور است که در بیان این مقصود که در این کتاب مذکور است...

در این کتاب مذکور است که در بیان این مقصود که در این کتاب مذکور است...

در این کتاب مذکور است که در بیان این مقصود که در این کتاب مذکور است...

در این کتاب مذکور است که در بیان این مقصود که در این کتاب مذکور است... و در این کتاب مذکور است که در بیان این مقصود که در این کتاب مذکور است...

در این کتاب مذکور است که در بیان این مقصود که در این کتاب مذکور است...

۷۰
 ۹۰
 ۱۰۰
 ۱۱۰
 ۱۲۰
 ۱۳۰
 ۱۴۰
 ۱۵۰
 ۱۶۰
 ۱۷۰
 ۱۸۰
 ۱۹۰
 ۲۰۰
 ۲۱۰
 ۲۲۰
 ۲۳۰
 ۲۴۰
 ۲۵۰
 ۲۶۰
 ۲۷۰
 ۲۸۰
 ۲۹۰
 ۳۰۰

۳۰
 ۴۰
 ۵۰
 ۶۰
 ۷۰
 ۸۰
 ۹۰
 ۱۰۰
 ۱۱۰
 ۱۲۰
 ۱۳۰
 ۱۴۰
 ۱۵۰
 ۱۶۰
 ۱۷۰
 ۱۸۰
 ۱۹۰
 ۲۰۰
 ۲۱۰
 ۲۲۰
 ۲۳۰
 ۲۴۰
 ۲۵۰
 ۲۶۰
 ۲۷۰
 ۲۸۰
 ۲۹۰
 ۳۰۰

۳۱۰
 ۳۲۰
 ۳۳۰
 ۳۴۰
 ۳۵۰
 ۳۶۰
 ۳۷۰
 ۳۸۰
 ۳۹۰
 ۴۰۰
 ۴۱۰
 ۴۲۰
 ۴۳۰
 ۴۴۰
 ۴۵۰
 ۴۶۰
 ۴۷۰
 ۴۸۰
 ۴۹۰
 ۵۰۰

۵۱۰
 ۵۲۰
 ۵۳۰
 ۵۴۰
 ۵۵۰
 ۵۶۰
 ۵۷۰
 ۵۸۰
 ۵۹۰
 ۶۰۰
 ۶۱۰
 ۶۲۰
 ۶۳۰
 ۶۴۰
 ۶۵۰
 ۶۶۰
 ۶۷۰
 ۶۸۰
 ۶۹۰
 ۷۰۰

۷۱۰
 ۷۲۰
 ۷۳۰
 ۷۴۰
 ۷۵۰
 ۷۶۰
 ۷۷۰
 ۷۸۰
 ۷۹۰
 ۸۰۰
 ۸۱۰
 ۸۲۰
 ۸۳۰
 ۸۴۰
 ۸۵۰
 ۸۶۰
 ۸۷۰
 ۸۸۰
 ۸۹۰
 ۹۰۰
 ۹۱۰
 ۹۲۰
 ۹۳۰
 ۹۴۰
 ۹۵۰
 ۹۶۰
 ۹۷۰
 ۹۸۰
 ۹۹۰
 ۱۰۰۰

۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰

تاریخ کاتب بن محمد زاهدی که در این کتاب نوشته شده است
در این کتاب تاریخ کاتب بن محمد زاهدی که در این کتاب نوشته شده است
در این کتاب تاریخ کاتب بن محمد زاهدی که در این کتاب نوشته شده است

دوره و در وقتها که در آن دوران ظهور می نمودند نشانی بر آن می نمودند
در این کتاب تاریخ کاتب بن محمد زاهدی که در این کتاب نوشته شده است
در این کتاب تاریخ کاتب بن محمد زاهدی که در این کتاب نوشته شده است

در این کتاب تاریخ کاتب بن محمد زاهدی که در این کتاب نوشته شده است
در این کتاب تاریخ کاتب بن محمد زاهدی که در این کتاب نوشته شده است

هکسیدر ابرجی یعنی نخل که در آن با کوه ها عینا در کوه ها دیده می شود
در این کتاب تاریخ کاتب بن محمد زاهدی که در این کتاب نوشته شده است
در این کتاب تاریخ کاتب بن محمد زاهدی که در این کتاب نوشته شده است

در وقتها که در آن دوران ظهور می نمودند نشانی بر آن می نمودند
در این کتاب تاریخ کاتب بن محمد زاهدی که در این کتاب نوشته شده است
در این کتاب تاریخ کاتب بن محمد زاهدی که در این کتاب نوشته شده است

در این کتاب تاریخ کاتب بن محمد زاهدی که در این کتاب نوشته شده است
در این کتاب تاریخ کاتب بن محمد زاهدی که در این کتاب نوشته شده است

در وقتی که در آنجا بودم ...

در وقتی که در آنجا بودم ...

در وقتی که در آنجا بودم ...

در وقتی که در آنجا بودم ...

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı : Nagehan GÜNEŞ
Uyruğu : T.C.
Doğum Tarihi ve Yeri : 15 Ağustos 1988, Aksaray
Medeni Durumu : Bekar
Tel : 0549 525 03 00
E-mail : bolulu-nagehan-1988@hotmail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	EÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü	2013
Lisans	Abant İzzet Baysal Ün. Tarih Bölümü	2010
Lise	Eşmekaya Lisesi/AKSARAY	2005

YABANCI DİL

İngilizce